

VOORUIT

Vooruit met de stad

VERKIEZINGSPROGRAMMA STAD BRUSSEL

BRUSSEL-STAD
LAKEN
NEDER-OVER-HEEMBEEK
HAREN

■ **Samen met jou willen we vooruit met de stad.** Dat betekent ervoor zorgen dat iedereen die er woont de kansen krijgt om er een gelukkig leven te leiden.

We willen de voorwaarden creëren die elke inwoner van Brussel in staat zal stellen om zich ten volle te ontplooiën in zijn eigen wijk en daarbuiten. **Voor ons telt elke wijk en elke inwoner.**

We zijn ervan overtuigd dat kwaliteitsvolle lokale voorzieningen, zoals parken, scholen, crèches, wijkgezondheidscentra,.... bijdragen tot de sociale cohesie van onze multiculturele hoofdstad. De openbare ruimte moet niet alleen mooi aangelegd zijn, men moet er zich ook veilig en gerespecteerd voelen.

Uw veiligheid is onze prioriteit. Een sterke lokale politie, die zichtbaar op straat ervoor zorgt dat iedereen zich veilig voelt.

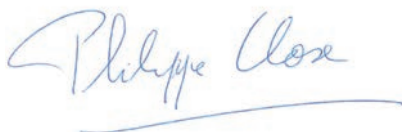
Het aantal plaatsen in scholen verhogen, zorgen dat iedereen een leerkracht heeft voor de klas, de toegang tot kwaliteitsvolle gezondheidszorg garanderen, de oprichting en ontwikkeling van lokale bedrijven stimuleren, de toegang tot huisvesting vergemakkelijken, de strijd tegen hardnekkige discriminatie voortzetten, een veilige mobiliteit garanderen: dit zijn slechts enkele van de punten van ons stadsproject die je op de volgende pagina's kunt ontdekken.

Een stad die aangenaam en leefbaar is, vol kansen en solidair.

Als burgemeester ben ik elke dag op straat. Elke dag heb ik de kans om met u te praten en te discussiëren.

Uit deze bevoorrechte dagelijkse contacten komt één zekerheid naar voren: samen kunnen we van de Stad een succes maken. Dus uw suggesties, uw persoonlijke geschiedenis en de manier waarop u uw buurt ziet, zijn van onschatbare waarde.

Ze helpen ons onze gedeelde idealen te verwezenlijken: **een stad waar we ons thuisvoelen en die ons samenbrengt.**

Philippe Close
Burgemeester van de Stad Brussel

PAGINA

3	Onderwijs
19	Jonge kinderen
22	Jeugd
27	Huisvesting
32	Sociale huisvesting
35	Openbare netheid
39	Veiligheid en preventie
46	Verslaving
49	Economie - Handel
56	Werkgelegenheid - Opleiding
60	Sociale cohesie
64	OCMW
74	Gezondheid
78	Studentenstad
80	Stedelijke ontwikkeling
86	Publieke ruimte
93	Internationale ontwikkeling - Heizelvlakte
96	Begroting - Financiën
98	Gelijke kansen
104	Gehandicaptenbeleid
106	Klimaatverandering, duurzame ontwikkeling en milieu
116	Mobiliteit
122	Toerisme en grote evenementen
128	Sport
135	Cultuur
147	Participatie
150	Bevolking en Burgerzaken
155	Personeelszaken
159	Senioren
163	Internationale solidariteit
166	Ict
169	Dierenwelzijn

PS en Vooruit beschouwen onderwijs als een belangrijke kwestie en het instrument bij uitstek voor persoonlijke ontplooiing en emancipatie. Daarom is en blijft het departement Openbaar Onderwijs de grootste post op het budget van de stad Brussel. Massaal investeren in ons onderwijssysteem betekent ervoor zorgen dat elke leerling/student gelijke kansen krijgt op maatschappelijke emancipatie in een kwaliteitsvolle onderwijsomgeving.

Ter herinnering, het departement Openbaar Onderwijs van de Stad Brussel

- is de grootste organiserende overheid op gemeentelijk vlak en de op één na grootste na die van de Federatie Wallonië-Brussel (Wallonië-Bruxelles Enseignement);
- beheert bijna 100 scholen:
  - kleuter- en lager onderwijs, gewoon en buitengewoon;
  - algemeen, beroeps- en artistiek secundair onderwijs, evenals duale opleidingen;
  - hoger onderwijs en artistiek hoger onderwijs;
  - tweedekansonderwijs;
- telt meer dan 35.000 leerlingen en studenten;
- biedt Franstalig en Nederlandstalig onderwijs aan;
- beheert 18 Franstalige en Nederlandstalige bibliotheken;
- heeft bijna 6.000 personeelsleden in dienst (onderwijzend, administratief, onderhoud, CLB, bibliothecarissen, gezondheidscentra, enz.).

Om dit toegankelijk en emanciperend onderwijs te garanderen, volgen hier enkele hoogtepunten uit de legislatuur 2018-2024...

EEN VOOR IEDEREEN TOEGANKELIJKE SCHOOL.

> Gratis

- gratis schoolbenodigdheden, zwembad, soep om 10 uur 's ochtends het hele jaar door, buitenschoolse activiteiten in alle 41 basisscholen, hetzij voor 11.400 leerlingen;
- middagmaaltijden in 21 scholen, oftewel 6.600 leerlingen;
- laptops voor alle leerlingen in het 3de tot 6de middelbaar;
- automaten voor sanitaire artikelen in onze 16 middelbare scholen, voor bijna 4.600 meisjes.

Dat is meer dan 5.000.000 euro per jaar voor gratis onderwijs.

> Voldoende plaatsen : 2.100 plaatsen gecreëerd om het tekort aan plaatsen in onze Franstalige (1.400) en Nederlandstalige (700) scholen te verhelpen.

> Onderwijs dat diversifieert om een plaats te bieden voor elk kind, onder andere door:

- de opening van type 2 voor kinderen met autismespectrumstoornissen;
- de creatie van een dubbele-immersiestroom (Engels-Nederlands).

> Academisch succes staat centraal in onze acties, waaronder

- De organisatie van een begeleide blokperiode in december en juni in al onze Franstalige en Nederlandstalige middelbare scholen;
- Het versterken van alle programma's voor schoolondersteuning.

> **Onderwijs afgestemd op de maatschappij**

- De geschiedenis van immigratie en kolonialisme systematisch en structureel onderwijzen in de geschiedenislessen;
- de implementatie van ICT in leermethoden en de uitrusting van al onze scholen, leerlingen en leerkrachten.

> **Voldoende en gemotiveerd personeel dankzij een efficiënt plan om het lerarentekort aan te pakken en bijscholing.**

Dit was een belangrijk engagement van de PS en Vooruit in de Stad Brussel en we hebben het volledig nageleefd: tijdens deze legislatuur hebben we de kosten voor school en buitenschoolse opvang drastisch verlaagd om iedereen dezelfde slaagkansen te garanderen. We willen deze progressie voortzetten tijdens de volgende legislatuur.

Ook het garanderen van een plaats voor elk kind en het reageren op het nijpende tekort aan plaatsen was een prioriteit. We hebben dat gerealiseerd door 2.100 extra plaatsen te openen tijdens de legislatuur 2018-2024. Er zijn echter nog steeds gebieden met een hoge druk in het noorden van Brussel die een krachtig antwoord vereisen. Daarom zijn we van plan ons "scholenplan" voort te zetten en ook ons onderwijsaanbod te diversifiëren, onder meer in het buitengewoon onderwijs, om tegemoet te komen aan de behoeften van kinderen en jongeren met speciale behoeften.

Hoewel we er alles aan doen om succes voor iedereen te bevorderen, zowel op school, op parascolair als op buitenschools gebied, onder andere door de organisatie van een begeleide blokperiode in al onze middelbare scholen of door het organiseren van bijlessen in al onze instellingen, heeft het sociaaleconomische niveau van een gezin nog steeds een te grote invloed op de schoolresultaten. De PS en Vooruit in de Stad Brussel zijn dan ook van plan om alle maatregelen ter ondersteuning van het slagen op school te versterken om iedereen dezelfde slaagkansen te garanderen, of het nu gaat om onze leerlingen of om onze jonge inwoners die ingeschreven zijn bij andere organiserende instanties.

Tijdens deze legislatuur waren er veel onverwachte gebeurtenissen. Dankzij het aanpassingsvermogen van onze diensten en de toewijding van ons personeel hebben we van covid een opportuniteit gemaakt, bijvoorbeeld door de installatie van digitaal materiaal in onze scholen te versnellen (videofoonssystemen, IWB, tablets, enz.). Duizenden computers werden verdeeld, van het basisonderwijs tot het hoger onderwijs, en we zijn van plan om dit project voort te zetten door vanaf het eerste middelbaar een laptop te verstrekken aan al onze leerlingen.

Onze teams hebben veel aandacht besteed aan de geestelijke gezondheid van onze leerlingen, in het bijzonder tijdens de covid-crisis.

Zo is er onder meer een aanzienlijke toename van de malaise bij jongeren in de Federatie Wallonië-Brussel en in Nederlandstalige scholen, waar een derde van de leerlingen te maken heeft met pesterijen en waar ongewettigde afwezigheid tussen 2021 en 2023 verdrievoudigd is. We moeten dus aandachtig blijven, de maatregelen gericht op het welzijn van onze leerlingen versterken en de mechanismen voor preventie en welzijnsbevordering structureel maken binnen elke school.

Een ander belangrijk probleem op het gebied van gezondheid is het toenemende aantal kinderen met overgewicht en obesitas. 19% van de kinderen en tieners heeft overgewicht en 5,8% heeft obesitas. In grote steden en achtergestelde gebieden zijn de statistieken nog opzienbarender.

Het gaat hier dus om een belangrijk probleem voor de volksgezondheid en we moeten de preventieve maatregelen op het gebied van gezonde voeding en lichaamsbeweging versterken en uitbreiden, omdat obesitas en overgewicht gevolgen hebben voor de schoolcarrière van kinderen, onder meer voor hun schoolresultaten en voor hun gezondheid op de lange termijn.

Ons onderwijs is er ook op gericht om mensen burgerzin bij te brengen. Gelijkheid, gelijke kansen, sociale rechtvaardigheid, solidariteit, ruimdenkendheid, vrij onderzoek, de ontwikkeling van kritisch denken en de verdediging van democratische waarden vormen de kern van ons onderwijsproject en deze waarden zijn in tal van programma's en projecten in de praktijk gebracht. Ze overstijgen al onze acties en we hebben bijzondere aandacht besteed aan bepaalde thema's...

In een steeds meer geconnecteerde maatschappij was het essentieel

- het kritisch denken en de vrijheid van onderzoek van onze leerlingen te ontwikkelen, aangezien fake news en desinformatie onze democratieën ondermijnen;
- cyberpesten te voorkomen.

Media-educatie is daarom essentieel en moet een prioriteit blijven.

Het opbouwen van een wereld met gelijkheid tussen vrouwen en mannen heeft altijd al centraal gestaan in de socialistische strijd, samen met de verdediging van vrouwenrechten, de strijd tegen geweld tegen vrouwen en de strijd tegen seksistische discriminatie. Dit begint al op school en op jonge leeftijd. Daarom hebben we bijvoorbeeld:

- een gendercel opgericht binnen het departement Openbaar Onderwijs, die verantwoordelijk is voor het ontwikkelen van sensibiliseringsprojecten, het uitrollen van opleidingen, het creëren van pedagogische instrumenten en het voeren van een interdisciplinair beleid, waarbij dit thema geïntegreerd moet worden in alle lessen, alle activiteiten, alle projecten, ongeacht het onderwijsniveau;
- sportactiviteiten en studierichtingen genderneutraal gemaakt.

We zijn van plan om deze projecten voort te zetten en uit te breiden omdat vrouwen, ondanks aanzienlijke vooruitgang, nog steeds lijden onder veel ongelijkheden die geworteld zijn in geïnternaliseerde normen en in structureel en diepgeworteld denken. Om dit tegen te gaan, bepleiten we de systematische integratie van de geschiedenis van vrouwen in het verplichte onderwijscurriculum.

De eco-sociale transitie om de klimaatverandering te beperken kan niet worden gerealiseerd zonder de scholen erbij te betrekken. Het departement Openbaar Onderwijs heeft een zeer positieve staat van dienst als het gaat om het verminderen van de koolstofvoetafdruk van zijn 110 schoolgebouwen door verwarmingssystemen te reguleren, gebruikers bewust te maken en talrijke isolatie- en renovatieprojecten uit te voeren. Door middel van een aantal projecten (het meten van de luchtkwaliteit, het bevorderen van zachte mobiliteit, enz.) maar ook in het kader van hun lessen, worden onze kinderen bewustgemaakt van deze uitdagingen. We zijn van plan om deze beweging voort te zetten, omdat het van fundamenteel belang is voor het voortbestaan van de maatschappij van morgen.

Om deze doelen te bereiken is het essentieel dat we voldoende, goed opgeleid en gemotiveerd personeel hebben. Daarom hebben we tijdens deze legislatuur ons plan tegen het lerarentekort nieuw leven ingeblazen door nieuwe trajecten te creëren, waaronder enkele in avondonderwijs binnen de HEFF, en door een pool van 'vliegende leerkrachten' aan te leggen in het basisonderwijs, een operatie die we nu willen uitbreiden naar het secundair onderwijs.

De komende legislatuur zou die moeten zijn van een school die nog meer gelijkheid biedt, nog meer emancipatie mogelijk maakt en nog meer burgerzin aanleert, een school waarin ons onderwijs structurele ongelijkheden wegwerkt, een onderwijssysteem dat nog inclusiever is, een onderwijssysteem dat iedereen in staat stelt zijn eigen weg te vinden, zijn talenten te ontwikkelen en zich te emanciperen.

De PS en Vooruit pleiten voor een openbaar onderwijssysteem dat elke leerling een plaats garandeert in een kwaliteitsschool, in alle richtingen, types en niveaus, van kleuterschool tot hoger onderwijs, een onderwijssysteem dat ongelijkheden bestrijdt en zorgt voor een sociale mix.

We bieden echte toekomstperspectieven aan alle Brusselaars, door hard te werken aan een samenleving die democratisch, eerlijk, solidair en respectvol is voor iedereen. En dat zullen we blijven doen !

PROGRAMMA

---

1. EEN TOEGANKELIJKE EN INCLUSIEVE SCHOOL

We moeten ons blijven inspannen om het aanbod van plaatsen in bepaalde wijken te vergroten, maar ook om te garanderen dat ons onderwijs toegankelijk is voor iedereen, ongeacht sociaaleconomische, culturele of fysieke factoren. De PS en Vooruit van de Stad Brussel pleiten voor een inclusief onderwijssysteem dat iedereen in staat stelt zijn weg te vinden, zijn talenten te ontwikkelen en zich te emanciperen. Daarom moeten we ons aanbod ontwikkelen voor kinderen met speciale behoeften die niet in het reguliere onderwijs terecht kunnen, er niet kunnen blijven of er niet naar kunnen terugkeren, en moeten we zoveel mogelijk de inclusie binnen het reguliere onderwijs ontwikkelen wanneer dat mogelijk is.

■ Toegankelijk aanbod wat het aantal plaatsen betreft

- Het schoolplan voltooien om elke leerling een plaats te bieden, ongeacht het niveau of het type onderwijs, in al onze wijken:
  - de bouw van 2 basisscholen afwerken in Laken;
  - de renovatie en uitbreiding van het Lycée Henriette Dachsbeck;
  - de renovatie van het "Warocqué-gebouw" van het Lycée E.Jacqmain;
  - de bouw afwerken van het nieuwe Lycée Isala Van Diest;
  - 2 nieuwe scholen bouwen op de site van Thurn en Taxis: 1 Franstalige en 1 Nederlandstalige.
- Het tweedekansonderwijs uitrollen in het noorden van Brussel.
- Het buitengewoon onderwijs ontwikkelen voor de kinderen die het reguliere onderwijs niet kunnen volgen.

■ Een inclusief aanbod

- Een richting of een school openen van type 2 (autismespectrumstoornis) en/of type 3 in het secundair onderwijs.
- De inclusiemaatregelen uitbreiden in samenwerking met de 'Pôle territorial' en de ploegen daarbij ondersteunen.

- Ons onderwijsaanbod uitbreiden voor de types buitengewoon onderwijs waar er een nood is en een dagopvangcentrum voor kinderen creëren en laten erkennen, dat verbonden is aan één van onze pedagogische centra en dat alle kinderen van type 2 en type 4 kan opvangen.
- Alle maatregelen uitbreiden die de inclusie bevorderen van leerlingen met specifieke noden, hun behoud in het gewoon onderwijs, of hun terugkeer ernaar, onder meer:
  - door redelijke aanpassingen in de klassen en in de externe certificatieproeven (CEB, CEID, CESS) of samenvattende testen (gewone toetsen, beoordeling op het einde van het jaar, enz.);
  - door systematisch een beroep te doen op de ploegen van de 'Pôle territorial' voor de inclusie van leerlingen met specifieke behoeften;
  - door de initiële en continue vorming van de leerkrachten in het gewoon onderwijs uit te breiden met de concepten van specifieke behoeften en redelijke aanpassingen;
  - door universele aanpassingen (inrichting, verplaatsingen) te veralgemenen in al onze scholen.
- Een project opzetten voor een inclusieve school (gewoon en buitengewoon).
- Een project opzetten om langdurig zieke kinderen toe te laten om de lessen thuis op afstand te volgen.
- Bijzondere aandacht besteden aan de kinderen van nieuwkomers
  - door de beheersing van de onderwijstaal te verbeteren via allerlei schoolse en parascolaire maatregelen;
  - door de organisatie van lessen voor alfabetisering van de ouders binnen de schoolmuren te ondersteunen / aan te moedigen;
  - door de juiste pedagogie en hulpmiddelen te ontwikkelen en te gebruiken.
- De jonge mantelzorgers beter detecteren en ondersteunen door:
  - de ploegen blijvend te sensibiliseren en op te leiden;
  - het partnerschap met de vzw Jeunes Aidants Proches te verstevigen;
  - partnerschappen met gespecialiseerde en bevoegde structuren ter zake (MADO, BRAVVO...) te ontwikkelen.
- Gratis onderwijs: De maatregelen blijven uitbreiden om totale kostenloosheid te bereiken:
  - zoveel mogelijk scholen inschrijven in de maatregel van de Fédération Wallonie-Bruxelles om gratis warme maaltijden te voorzien, en tegelijkertijd de schoolrefters aanpassen en bijkomend personeel voorzien;
  - de prijzen voor schoolreizen en -excursies beperken tot een maximumbedrag in het secundair onderwijs naar het voorbeeld van het basisonderwijs en het Nederlandstalig onderwijs;
  - om 10 uur gratis soep voorzien, ook voor de leerlingen van het secundair onderwijs in de winter;
  - de verdeling van laptops verderzetten, en hiermee beginnen vanaf het eerste middelbaar;
  - een dienst voor hergebruik en andere maatregelen ontwikkelen voor het schoolmateriaal;
  - de kosten van materiaal in het beroepsonderwijs verlagen door hetzij een deel ten laste te nemen, hetzij de kosten te delen of door een specifieke dienst voor hergebruik op te zetten.

2. EEN VERRIJKT EN AANGEPAST ONDERWIJSAANBOD, AFGESTEMD OP DE BEHOEFTE EN DE EVOLUTIES IN DE MAATSCHAPPIJ.

Voor de PS en Vooruit moet het onderwijsaanbod zich permanent aanpassen aan de evoluties in de maatschappij, om tot een stevige en volledige vorming te komen, en tot duurzame en kwalitatieve jobs. De talenkennis, die een onmisbaar element is voor de sociale cohesie en de socioprofessionele inschakeling, moet worden versterkt. De nieuwe technologieën zullen steeds op gepaste wijze ingeschakeld worden in het leerproces om elke vorm van digitale breuk te bestrijden en om de slaagkansen te verhogen.

■ Aanpassing van het onderwijsaanbod

- Nieuwe richtingen ontwikkelen in het hoger onderwijs en tweedekansonderwijs in de knelpuntberoepen en de “nieuwe beroepen”. Bijvoorbeeld:
  - rijbewijs vrachtwagens;
  - rijbewijs Car - transport van personen;
  - master in arbeidswetenschappen in alternerend onderwijs in samenwerking met de ULB;
  - bachelor in design - juwelen;
  - cursus te voorbereiding van de middenjury;
- Een richting sport-studies ontwikkelen in het secundair onderwijs (sporthumaniora);
- Type 2 onderwijs ontwikkelen in het basis en secundair onderwijs (zie hoger).

■ Het taalonderricht verbeteren

- Een taaluitwisseling met Vlaanderen organiseren tijdens het traject van elke leerling om het aanleren van het Nederlands te bevorderen;
- Bijkomende immersieve richtingen creëren;
- Nieuwe pedagogieën ontwikkelen om tweetaligheid en meertaligheid te bereiken;
- De banden tussen onze Franstalige en Nederlandstalige scholen versterken, en ook die met scholen in andere gewesten;
- Schoolse en parascolaire activiteiten in vreemde talen voortzetten en verder ontwikkelen;
- Het gebruik van de programma's voor autonoom werken ontwikkelen;
- Het ontwikkelen van nieuwe hulpmiddelen, leerboeken, lessen, ...

■ De nieuwe technologieën ten dienste van het onderwijs

- Uitrusting:
  - Het verstrekken van laptops aan leerlingen vanaf het eerste middelbaar verderzetten en uitbreiden;
  - Onze scholen verder uitrusten met nieuwe technologie (IWB, PC, videofoniesysteem) om digitale scholen te creëren, maar zorgen voor een respectvol en verantwoord gebruik.
- Pedagogie
  - Het aanleren van programmeren op alle onderwijsniveaus voortzetten en verdiepen;
  - De uitdagingen en het gebruik van artificiële intelligentie bestuderen tijdens de lessen;
  - De vorming van de teams in het gebruik van nieuwe technologieën voortzetten;
  - In het verlengde van de lessen techniek en programmeren, bestuderen of virtuele realiteit en videogames voor pedagogische doeleinden ingeschakeld kunnen worden.

3. EEN SCHOOL DIE HET WELZIJN BEVORDERT EN HET PESTEN INDIJKT

Vandaag worden een derde van de leerlingen tijdens hun schooltijd gepest, een kwart van de leerlingen van de FWB voelt zich eenzaam, meer dan de helft heeft psychosomatische symptomen of stress door het schoolwerk. Deze vaststellingen nopen ons tot een belangrijke uitbreiding van de reeds omvangrijke middelen die besteed worden aan welzijn op school en de strijd tegen pesten.

- **Blijven strijden tegen pesten en geweld op school onder meer door:**
  - een vertrouwenspersoon voor de leerlingen aan te stellen in elke school;
  - regelmatig discussiegroepen te organiseren in elke school;
  - het aantal scholen te verhogen dat ingeschreven is in de projectoproep ter preventie van pestgedrag van de FWB;
  - naar het voorbeeld van het Athénée Marguerite Yourcenar en het Lycée Dachsbeck, een prikkelvrije ruimte te creëren voor de leerlingen.

- **In elke school een project ontwikkelen om het welzijn op school te verbeteren.** Dat kan verschillende vormen aannemen: discussiegroepen, workshops mindfulness, hartcoherentie...);

- **De scholen ondersteunen bij de implementatie van hun maatregelen tegen pesten;**

- **Antwoorden op alle projectoproepen die toelaten om de initiatieven en maatregelen tegen schoolverzuim te versterken;**

- **De speelplaatsen verder inrichten tot rustige ontspanningsruimtes;**

- **De vorming van het educatief personeel voor de toepassing van educatieve welwillendheid en de opsporing van probleemsituaties voortzetten;**

- **Ervoor zorgen dat de naschoolse opvang volledig aansluit bij de bijzondere projecten voor de ontwikkeling van een sereen schoolklimaat;**

- **Een dynamiek van samenwerking ontwikkelen, eerder dan competitiviteit;**

- **De leerlingen meer laten bewegen in de klas zodat ze aandachtiger en meer ontspannen zijn.**

4. EEN UITSTEKEND ONDERWIJS DAT GERICHT IS OP SLAGEN EN DE AANGEPASTE PEDAGOGIEËN ONTWIKKELT

De last van het sociaal determinisme en van het socio-economisch niveau op de schoolprestaties blijft nog te hoog in ons schoolsysteem. Er is ook veel schoolachterstand. Zo hebben in het secundair onderwijs bijna de helft van de leerlingen in het Brussels Gewest een leerachterstand van minstens een jaar. Daarom willen de PS en Vooruit alle maatregelen om het slagen te bevorderen uitbreiden, en de ontwikkeling van vernieuwende pedagogieën ondersteunen, in het teken van de slaagkansen.

■ De pedagogische methode aanpassen

- De ontwikkeling van actieve pedagogie, die steunt op de autonomie en de medewerking van de leerling, die “al doende leert”, zodat die in zoveel mogelijk scholen toegepast wordt.
- De bevordering van het spelend leren intensifiëren, als methode om de zin om te leren aan te scherpen, en onze teams op dit vlak blijven uitrusten en opleiden.
- Het lezen bevorderen tijdens schooltijd door leeshoeken en bibliotheken op te zetten in de scholen en door het “leeskwartiertje” dat ingevoerd werd in het lager onderwijs door te trekken naar het middelbaar.
- De toepassing van gedifferentieerde leermethoden uitbreiden, die gebaseerd zijn op leertrajecten die rekening houden met het ritme en de behoeften van elk kind, zodat het zoveel mogelijk vaardigheden kan verwerven op zijn eigen manier.
- Het “openluchtonderwijs” bevorderen, om de autonomie, de beleving en het welzijn van de kinderen te stimuleren.
- De rol van de academies in de implementatie van het PECA vergroten.

■ Betere slaagkansen voor iedereen

- De beheersing van de onderwijstaal verbeteren via allerhande schoolse en parascolaire maatregelen, in het bijzonder voor nieuwkomers;
- De studiekeuze verbeteren door
  - het CPMS en het CLB beter uit te rusten en de begeleiding te baseren op één basisprincipe: de talenten van de leerling ontplooiën;
  - te antwoorden op de nood aan informatie en persoonlijke begeleiding van de leerlingen ten opzichte van bestaande of nieuwe beroepen en verschillende opleidingstrajecten creëren om daar te geraken;
  - de oriënterende benadering al ontwikkelen in de lagere school.
- Het verbeteren van
  - de permanente begeleiding van de leerling, zodra die het moeilijk heeft, om schooluitval en zittenblijven te voorkomen;
  - de relaties met de externe partners;
  - de aangeboden hulp (Schola ULB, Université des familles, BRAVVO...);
  - de overgang tussen verschillende onderwijsniveaus.
- Geïndividualiseerde leerplannen ontwikkelen;
- Veel aandacht besteden, vanaf de start van de schoolloopbaan, aan het opsporen van moeilijkheden en leerproblemen (dyslexie enz.) in samenwerking met de Pôle Alexis Sluys om de nodige aanpassingen te kunnen doen;
- Logopedische ondersteuning voorzien binnen de scholen;

- De resultaten op externe certificatie testen verbeteren door
  - de resultaten te monitoren;
  - de realisatie van gemeenschappelijke testen binnen de scholen van de inrichtende macht voort te zetten;
  - de hulpmiddelen en leerboeken te ontwikkelen.

■ Het beroepsonderwijs ondersteunen

Naast haar zeer performant algemeen onderwijs, biedt de Stad ook een uitzonderlijk aanbod aan beroepsonderwijs met een goede reputatie, dat veel afzetmogelijkheden en een persoonlijke ontplooiing biedt. Het is dus essentieel om onze investeringen in onze beroepsrichtingen verder te zetten en te zorgen

- dat er een algemene vorming gegeven wordt die reële emancipatie en carrièremogelijkheden biedt;
- dat zij aangepast zijn aan de evoluties: technologie, materiaal, vorming van de leerkrachten;
- dat wij ons aanbod heroverwegen om het aan te passen aan de behoeften van het gewest onder andere door nieuwe programma's aan te bieden en onze lesroosters te ontwikkelen met een oriënterende aanpak om in te spelen op de noden van de markt (informatica, bijvoorbeeld);
- dat er promotiecampagnes voor ons beroepsonderwijs gelanceerd worden;
- dat duaal onderwijs ontwikkeld wordt;
- dat de contacten tussen het voltijds beroepsonderwijs en het bedrijfsleven opgevoerd worden.

5. EEN ONDERWIJS DAT ACTIEF BIJDRAAGT TOT DE GELIJKHEID TUSSEN DE GESLACHTEN

De verdediging van vrouwenrechten staat meer dan ooit centraal in de socialistische strijd. Om de ongelijkheid tussen de geslachten, die nog steeds te groot is, te doen afnemen speelt de school een fundamentele rol. Daarom hebben wij de dimensie van het geslacht in alle luiken van het schoolse leven geïntegreerd, en dat zullen wij blijven doen. Vandaag zijn 6 op de 10 studenten in het hoger onderwijs vrouwen, maar zij vertegenwoordigen slechts een kwart van de leerlingen in de STEM-opleidingen, die hoge kwalificaties en vele arbeidskansen bieden. Er bestaan nog steeds veel stereotypen en de geschiedenis van vrouwen is nog te weinig bekend. De PS en Vooruit van de Stad Brussel hebben daarom concrete voorstellen om vooruitgang te boeken in de gelijkheid tussen mannen en vrouwen.

Bovendien overstijgt de complexiteit van de genderidentiteit veruit het binaire man/vrouw en wij willen de aanvaarding van de andere bevorderen, ongeacht hoe die zich identificeert en we willen strijden tegen seksisme, homofobie en transfobie.

Volgens de PS en Vooruit moeten we :

- de projecten en de vorming van het personeel uitbreiden om een open geest te ontwikkelen, en om stereotypen, seksisme, homofobie en transfobie te bestrijden;
- de gemengde lessen lichamelijke opvoeding uitrollen in alle scholen;
- de activiteiten die de stereotypen ontkrachten voortzetten en uitbreiden;
- alle schoolse sportieve activiteiten gemengd maken;

- de richtingen die onterecht als mannelijk of vrouwelijk beschouwd worden neutraal maken door:
  - de leerlingen aan te moedigen om educatieve en professionele keuzes te maken los van stereotypen;
  - bepaalde richtingen bij het ondervertegenwoordigde geslacht te promoten en deze opleidingstrajecten opwaarderen;
  - de wetenschappelijke, technologische, ingenieurs- en wiskundige richtingen aantrekkelijker te maken bij een vrouwelijk publiek;
  - ervoor te zorgen dat er tijdens de gemeenschappelijke basis geen geslachtsgebonden stereotypen geventileerd worden en een vrije en geïnformeerde keuze aan te moedigen;
- educatieve teams sensibiliseren en vormen om de geslachtsgebonden stereotypen te ontkrachten;
- de acties van de “Pôle genre” uitbreiden;
- de rol van de vrouwen in de geschiedenis, de wetenschappen, de maatschappij, de politiek... in de kijker zetten, alsook het feit dat deze rol in de geschiedenis verdrongen werd;
- de speelplaatsen verder herinrichten zodat ze rustige en geregelde ruimtes worden die een genderneutraal gebruik bevorderen; hetzelfde geldt voor de gemeenschappelijke ruimten (refter, feestzaal, turnzaal, schoolomgeving...).

6. EEN ONDERWIJS WAAR DIVERSITEIT GEWAARDEERD WORDT EN DISCRIMINATIES BESTREDEN WORDEN

In een tijd waarin uiterst rechts in heel Europa een zeer alarmerende opmars maakt, die een groot risico vormt voor onze democratieën, ons samenleven en het respect voor de mensenrechten, is het essentieel voor de PS en voor Vooruit om alles in het werk te stellen om de uitwisselingen en de wederzijdse kennis te bevorderen, en de diversiteit te promoten. Om te strijden tegen racisme, antisemitisme, islamofobie, willen wij de vooroordelen en stereotypen die aan de basis van deze fenomenen liggen ontkrachten, en dit vanop jonge leeftijd. De scholen van de Stad Brussel zijn plaatsen waar elke leerling zich ontplooit in een inclusieve en respectvolle omgeving, die de leerlingen met verschillende achtergronden toelaten om samen te bouwen aan een pluralistische, duurzame en harmonieuze samenleving door hen een gemeenschappelijke ruimte te bieden voor discussie en voor de ontdekking van de verschillen in al hun rijkdom. En dat zal in de toekomst nog meer zo zijn.

Om dat te bereiken willen de PS en Vooruit:

- de projecten en de vorming van het personeel uitbreiden, om zo stereotypen, seksisme, homofobie en transfobie te bestrijden;
- de interdisciplinaire projecten aanmoedigen waarbij leerlingen de thema's diversiteit en inclusie kunnen ontdekken via de kunst, de literatuur of de sociale wetenschappen;
- de implementatie aanmoedigen van pedagogische initiatieven in verband met
  - de openheid naar wereldculturen, -godsdiensden en -beschavingen;
  - de geschiedenis van de immigraties, de kolonisatie en de burgerrechten;
  - de herdenkingsplicht.
- Tijdens de week van de diversiteit van de Stad zullen de scholen hun activiteiten richten op deze thematiek en een vakoverschrijdend project ontwikkelen.

7. EEN ONDERWIJS DAT DE KRITISCHE GEEST EN DE BURGERZIN ONTWIKKELT

De burgerzin en de democratie staan centraal in de opdracht van de school. Zij zijn essentieel om aan elk kind de sleutel te geven tot een leven als autonome, verantwoordelijke en kritische burgers en hun plaats in de maatschappij volledig in te nemen. Doordat de jongeren zich eerder informeren via sociale media dan via de traditionele media, worden ze onvermijdelijk blootgesteld aan een grote hoeveelheid fake news, complottheorieën en dergelijke. De rol van de school is in dit opzicht essentieel om de leerlingen hun kritische geest te laten ontwikkelen en geïnformeerde burgers te laten worden. De Brusselse PS en Vooruit willen de burgers van morgen verantwoordelijk, actief, kritisch en solidair ("CRACS") maken.

De PS zal ervoor zorgen

- dat de ontwikkeling van de kritische geest en de wetenschappelijke methode centraal staan in de leertrajecten om bij te dragen tot de ontwikkeling van onze leerlingen tot verantwoordelijke, actieve, kritische en solidaire burgers;
- dat de burgerstages uitgebreid worden tot al onze scholen;
- dat er gewerkt wordt aan:
  - de projecten met betrekking tot media-educatie, de ontmaskering van fake news en de strijd tegen complottheorieën;
  - "filosofie-workshops" om de leerlingen te laten nadenken, actief te doen luisteren en de ontwikkeling van de kritische geest te bevorderen.
- dat de leerlingen opgeleid worden met het oog op duurzame ontwikkeling en de bescherming van het milieu;
- dat er in elke school praktijken ontwikkeld worden die het aanleren van democratie en rechtvaardigheid op school stimuleren (leerlingenraad, participatieve fora...).

8. EEN SCHOOL DIE WAAKT OVER GEZONDHEID

Aangezien een steeds toenemend aantal leerlingen lijdt aan overgewicht of obesitas (19% hebben overgewicht en 5,8% hebben obesitas) en dit een belangrijke uitdaging is voor de volksgezondheid, moeten de maatregelen om gezonde voeding en lichaamsbeweging te promoten worden opgevoerd.

De PS en Vooruit willen

- meer tijd besteden aan beweging en fysieke activiteit door:
  - het concept "actieve pauze" tijdens schooltijd te introduceren: korte periodes van fysieke activiteit geleid door de leerkracht in het klaslokaal. Het doel daarvan is om de leerlingen gedurende vijf tot vijftien minuten te laten bewegen, dagelijks of meermaals per week;
  - de schoolvervoerplannen verder te ontwikkelen in onze scholen om de zachte mobiliteit van het personeel en de leerlingen aan te moedigen en te organiseren, door ouders te laten meewerken via pilootprojecten (voetgangersrijen, veilig fietsen, fietsenstallingen...)
  - te experimenteren met openluchtonderwijs;
  - de organisatie van schoolsportevenementen verder te zetten;

- een regelmatige sportactiviteit buiten de schooluren aanmoedigen door:
  - sportieve parascolaire activiteiten te organiseren binnen de schoolgebouwen;
  - sportclubs de schoolgebouwen te laten gebruiken waar dat mogelijk is;
- de voortzetting van:
  - de acties en lessen over gezondheid in de scholen, en verdere uitbreiding daarvan;
  - de sensibiliseringsacties bij ouders en leerlingen over verschillende thema's die een goede levensstijl en goede leeromstandigheden bevorderen (gezonde voeding, slaap, sportactiviteiten);
  - het werk van het voedingscomité (gezondheids- en voedingsexperten, pedagogen...) om de maatregelen te verbeteren en nieuwe initiatieven te ontwikkelen;
  - de acties ter bevordering van gezonde voeding (gezond ontbijt, tienuurtje, soep om 10u in het lager...);
- de installatie van drinkfonteinnetjes in onze scholen verder uitrollen om toegang tot drinkbaar water te garanderen en te bevorderen in al onze scholen en tijdens de verschillende evenementen waaraan onze leerlingen deelnemen;
- zoveel mogelijk scholen inschrijven in de maatregel van de CFWB “gratis warme maaltijden” om evenwichtige en gezonde voeding aan te bieden voor de kinderen;
- de gratis soep om 10 uur uitbreiden naar het secundair onderwijs tijdens de winter.

9. EEN SCHOOL DIE OPEN IS NAAR HAAR OMGEVING

Een school maakt integrerend deel uit van het leven van een wijk. Daarom pleiten wij voor scholen die betrokken zijn in het leven van de wijk maar ook voor het openstellen van de school voor de bewoners en verenigingen van de buurt.

- In de mate van het mogelijke, ruimten voorzien die gedeeld kunnen worden (sportzaal, turnzaal, refter, cultuurzaal...) in de projecten voor bouw, renovatie en grote aanpassingen, om die toegankelijk te maken buiten de schooluren (sportclubs, verenigingen, vakantiecentra, enz.) en zo het gebruik van deze schoolinfrastructuur te optimaliseren en deel te nemen aan onze visie van ‘Stad op 10 minuten’. Op dezelfde manier moet men ook de actieve vervoersmodi in overweging nemen.
- Partnerschappen met wijkstructuren (verenigingen, comités...) en deelname aan evenementen in de wijk aanmoedigen.

10. MODERNE EN KWALITATIEVE INFRASTRUCTUUR DIE GARANT STAAT VOOR HET WELZIJN EN DE ONTPLOOIING IN OVEREENSTEMMING MET DE TOEGEPASTE PEDAGOGIE

Om een antwoord te bieden op het gebrek aan plaatsen in de scholen, en om optimale leeromstandigheden te garanderen, is het essentieel om de bouw en de renovatie van de schoolgebouwen verder te zetten in overeenstemming met de pedagogische uitdagingen van de 21ste eeuw.

Omdat de Stad Brussel haar onderwijs als essentieel en prioritair beschouwt, investeert ze jaarlijks gemiddeld 40 miljoen euro in de bouw, uitrusting en uitbreiding van haar scholen en parascolaire instellingen.

Bovendien dienen de bouw, renovatie en aanpassingen in deze tijd, waarin de strijd tegen de ontregeling van het klimaat en voor het behoud van het milieu een belangrijke uitdaging zijn voor onze maatschappij, eveneens rekening te houden met deze uitdaging in alle aspecten (isolatie, opvang van regenwater, ontharding van de bodem, bouwmaterialen, verzameling en sortering van werfval, overgang naar LED, enz.).

De PS en Vooruit willen daarom:

- de scholen die in het Zuidpaleis gevestigd zijn, verhuizen naar de “Waterside” (Noordwijk);
- de voortzetting van:
  - het plan voor de renovatie van de schoolgebouwen, met bijzondere aandacht voor de volgende aspecten:
    - > Hygiëne: verderzetten van het plan “sanitair” dat de renovatie van sanitair in de scholen voorziet, en een stijging van het aantal toiletten;
    - > Veiligheid;
    - > Energiebesparing: in samenwerking met de energiecel het investeringsplan voor dakisolatie, vervanging van ramen en installatie van fotovoltaïsche panelen voortzetten;
    - > Waterbeheer: opvang en hergebruik van regenwater; ontharding van de bodem;
  - de herinrichting van de speelplaatsen, in overleg met de teams en de gebruikers, zodat ze rustiger, gereguleerd en groener worden, met het oog op duurzaamheid, en zodat de ruimte beantwoordt aan de behoeften van elke leerling (geslacht, gedifferentieerde zones, enz.);
  - initiatieven voor onderwijs op het gebied van duurzame ontwikkeling en milieubescherming (moestuineren en composteren, verspilling, sorteren, enz.);
  - het plan om het schoolmeubilair te vernieuwen, dat begon in 2021, om ervoor te zorgen dat het meubilair aangepast is aan de onderwijsbehoeften en dat het de mogelijkheid creëert om scheidingen tussen vakken weg te werken en te experimenteren met benaderingen die zijn gebaseerd op samenwerking, levensechte situaties en autonomie van leerlingen;
  - investeren in zachte mobiliteit en die stimuleren, onder meer door het installeren van fietsenstallingen op schoolterreinen;
- de voltooiing van de verbeteringen rond de scholen om de veiligheid van leerlingen te waarborgen en zachte mobiliteit aan te moedigen in samenwerking met het departement Wegen.

11. GEKWALIFICEERD, GEMOTIVEERD EN VOLDOENDE PERSONEEL

Er is nog steeds een tekort aan leerkrachten in de Federatie Wallonië-Brussel, vooral voor wiskunde, wetenschappen en talen. In Nederlandstalige scholen is het tekort wijdverspreid en zeer zorgwekkend. Dit vraagt om een grote proactiviteit om de situatie te verhelpen. Voor de PS en Vooruit in de Stad Brussel maakt het werken aan het welzijn van het onderwijzend personeel en het aantrekkelijker maken en promoten van het beroep van leerkracht deel uit van de strijd tegen dat tekort, een absolute prioriteit voor de volgende legislatuur.

Op dezelfde manier zal het nodig zijn om schoolhoofden te blijven ondersteunen door hen te ontlasten van administratieve lasten zodat ze meer tijd kunnen besteden aan de pedagogische ondersteuning van hun onderwijsteams.

De PS en Vooruit willen daarom:

- een pool van “vliegende leerkrachten” creëren voor het secundair onderwijs, naar het voorbeeld van wat in het basisonderwijs werd opgestart, in het bijzonder voor wetenschappen, wiskunde en talen;
- het plan voor de strijd tegen het tekort updaten en de promotie van de studies en het beroep van leerkracht bij leerlingen van de derde graad van het secundair onderwijs een nieuwe impuls geven;
- het aanbod van opleidingen voor leerkrachten voortzetten en ontwikkelen, in het bijzonder op het gebied van:
  - inclusie van leerlingen met speciale behoeften;
  - detectie van leermoeilijkheden, bewustzijn van onmiddellijke remediërende technieken en de aanpassingen die kunnen worden gemaakt;
  - nieuwe onderwijsmethoden en -instrumenten;
  - conflictoplossing (alternatieve onderwijsmethoden, mentale begeleiding, enz.);
  - herstellende in plaats van bestraffende aanpak;
- de constructieve dialoog met vakbonden voortzetten;
- de betrokkenheid van leerkrachten en de ontwikkeling van een professionele cultuur eigen aan onze inrichtende macht versterken.
- de schoolhoofden ondersteunen in hun pedagogische opdracht;
- de gestructureerde introductie en begeleiding van nieuwe leerkrachten voortzetten en verbeteren.

12. SAMEN, MET DE OUDERS, NAAR SUCCES

We zijn er vast van overtuigd dat het succes van onze leerlingen wordt beïnvloed door de kwaliteit van de relatie tussen de school en de ouders. Bovendien, zoals talrijke studies hebben aangetoond, drukken ouders door hun betrokkenheid bij het schoolleven uit tegenover hun kinderen hoe belangrijk het is wat ze doen. Ouderbetrokkenheid verbetert ook het gevoel van controle en competentie van kinderen, waardoor ze zich effectiever voelen in hun schoolwerk.

Daarom beschouwen de Parti Socialiste en Vooruit van de Stad Brussel ouders als echte partners en willen ze de reeds bestaande maatregelen om hun betrokkenheid aan te moedigen uitbreiden door:

- de oprichting van ouderverenigingen te ondersteunen en hen uitnodigen om lid te worden van de FAPEO;
- de creatie van nieuwe ruimtes voor ouders, om ouders aan te moedigen deel te nemen aan het schoolleven;
- door te gaan met het uitrollen van digitale hulpmiddelen om ouders te betrekken bij het onderwijs van hun kinderen en het organiseren van trainingen/voorlichtingssessies voor het juiste gebruik ervan;
- acties om het ouderschap te ondersteunen uit te breiden en bijzondere aandacht te besteden aan eenoudergezinnen;
- cursussen “Frans als vreemde taal” te ontwikkelen voor ouders van nieuwkomersleerlingen in samenwerking met partnerorganisaties.

13. OPENBAAR LEZEN: MODERNE OPENBARE BIBLIOTHEKEN

Bibliotheken zijn belangrijke spelers geworden op het gebied van sociale cohesie, emancipatie, onderwijs en vrije tijd. Ze zijn volledig geïntegreerd in het departement Openbaar Onderwijs, waar ze een belangrijke rol spelen in het aanleren van lezen door nauw samen te werken met scholen, en ze zijn ook een belangrijke speler in de wijken waar ons netwerk werd ontwikkeld om zo dicht mogelijk bij de bewoners te staan (Stad op 10 minuten).

Ze zijn resoluut op de toekomst gericht en hebben zich aangepast aan nieuwe behoeften (computerruimtes, wifi-verbinding, digitalisering, openingstijden, enz.). Ze moeten hun publiek nog verbreden, nog meer openstaan voor diversiteit en de sociale cohesie ondersteunen. In de toekomst zullen ze moeten denken in termen van “derde plaatsen” en hun infrastructuur en programmering in die richting aanpassen.

Bibliotheken zullen kennis faciliteren wanneer mensen samenkomen in een flexibele, voortdurend veranderende omgeving om te discussiëren, te leren, vermaakt en ontroerd te worden - kortom, om het glazen plafond, dat maar al te vaak remmend werkt, te doorbreken en nieuwe wegen van emancipatie aan te moedigen.

Het openstellen van bibliotheken als 'derde plaatsen' beantwoordt aan de hoofddoelstellingen van diversificatie en vernieuwing van hun publiek, dat over het algemeen in een digitale wereld is geboren. Mensen die naar bibliotheken komen hebben nieuwe behoeften, die ook nieuwe pedagogische aanpassingen vereisen. Educatie in het onderzoeken en kritisch bekijken van bronnen moet een absolute prioriteit zijn, vooral omdat we moeten anticiperen op de aanzienlijke vooruitgang van kunstmatige intelligentie.

Om dat te bereiken willen de PS en Vooruit:

■ De bibliotheken van de stad omvormen tot “derde plaatsen”.

De doelstelling om mensen samen te brengen veronderstelt dat er vooraf wordt nagedacht over de plaatsen in de stad die als bibliotheken worden gebruikt. Die moeten gemakkelijk toegankelijk zijn (volgens het principe van de “10 minuten stad”) en waar nodig gemoderniseerd en/of heringericht worden. Dit houdt in:

- de optie “Open +” ontwikkelen (waardoor bibliotheken buiten de openingstijden open kunnen zijn op basis van zelfbediening);
- open ruimtes creëren voor gesprekken en ontmoetingen, waarbij zoveel mogelijk alle vormen van inclusie worden aangemoedigd;
- de opstelling en uitbreiding van collecties en het moderniseren van lokale bibliotheken heroverwegen om er dynamische, levendige ruimten van te maken die voor iedereen toegankelijk zijn. Dit houdt in dat er in elke bibliotheek verschillende ruimten moeten komen: studieruimten, samenwerkingsruimten, enz.;
- de opening van een nieuwe bibliotheek in het centrum van de stad die niet alleen een plek zal zijn om boeken te raadplegen en toegang te krijgen tot informatie, maar ook een veilige, gastvrije ruimte die bevorderlijk is voor studeren en lezen, een plek om te delen, ideeën uit te wisselen en zinvolle sociale interactie te hebben. Door het integreren van moderne technologieën, gemeenschapsruimten en het aanbieden van gevarieerde culturele bemiddeling zal deze instelling een stimulerende en inclusieve omgeving bieden,
- de opening van een bibliotheek in de Noordwijk.

■ **Alle digitale bronnen van de bibliotheek ontwikkelen, inclusief een verantwoorde toegankelijkheid van kunstmatige intelligentie**

Sinds de spectaculaire ontwikkeling van kunstmatige intelligentie spelen bibliotheken een fundamentele rol bij het bieden van toegang tot digitale bronnen, het helpen van mensen om bij te leren en het ondersteunen van documentair onderzoek. Ze bieden een breed scala aan gratis online boeken en tijdschriften, die beter gepromoot moeten worden.

Toegang tot elektronische bronnen (internet, digitale boeken, documentaire bronnen, interbibliothecair leenverkeer, enz.) vereist ook de organisatie van computercursussen om de digitale kloof te overbruggen (ook voor administratieve behoeften). We maken er werk van.

Bibliotheekactiviteiten opnieuw bekijken

- Bibliotheken organiseren honderden activiteiten per jaar voor hun gebruikers, maar we willen het publiek verbreden door:
  - betere communicatie te ontwikkelen om het bibliotheekprogramma bekend te maken;
  - de keuze en organisatie van activiteiten te herzien om ze aantrekkelijker te maken;
  - partnerschappen met scholen te versterken rond thema's die specifiek zijn voor scholen.

Ontwikkelen van partnerschappen en deelname aan het buurtleven

Dit houdt in:

- - het aanmoedigen van bibliotheken om deel te nemen aan de buurtdynamiek, onder andere via sociale coördinatie;
- het opzetten van partnerschappen met:
  - het OCMW, zijn rusthuizen en de Wijkhuizen om te zorgen voor de levering van boeken “aan huis” voor mensen die zich moeilijk kunnen verplaatsen.
  - het IRIS-netwerk om boeken uit te lenen in ziekenhuizen, met name op afdelingen waar patiënten langere tijd moeten verblijven.

Elk kind een plaats garanderen in kwalitatieve kinderopvang tegen een betaalbare prijs

Kinderopvang speelt een essentiële rol in de ontwikkeling en de ontplooiing van kinderen en in de ontwikkeling van bepaalde vaardigheden, zoals zelfstandigheid, taal en sociale vaardigheden.

Het is daarom een belangrijke kwestie, die het ook mogelijk maakt om achterstanden of discrepanties te corrigeren voordat ze zich vertalen in moeilijkheden in de persoonlijke, sociale, academische of professionele ontwikkeling. Het is daarom een belangrijk instrument voor het bevorderen van gelijke kansen en het bestrijden van ongelijkheid.

Het is ook een essentiële dienst voor ouders. Vandaag de dag moeten te veel ouders stoppen met werken of hun werktijd verminderen omdat ze geen oplossing hebben voor de kinderopvang. En het zijn nog steeds vaak vrouwen die hun professionele carrière in de wacht zetten om voor hun kinderen te zorgen, met alle gevolgen van dien voor hun hele carrière (carrièreverloop, promotie, pensioen, enz.). Kinderopvang is dus ook een instrument om gelijkheid tussen mannen en vrouwen te bereiken.

Het is ook essentieel om zorg te kunnen bieden aan elk kind, ongeacht hun sociale achtergrond, gezondheid, gezinssamenstelling, afkomst, enz. Er moet dus speciale aandacht worden besteed aan kinderen met bijzondere behoeften, eenoudergezinnen, enz.

Om dit te bereiken moeten er nieuwe plekken worden gecreëerd. Tussen 2012 en 2018, toen de PS bevoegd was op dit gebied, heeft de stad bijna 600 nieuwe plekken gecreëerd. We moeten dit momentum nieuw leven inblazen!

Een goede investering in kinderbeleid is niet mogelijk zonder de steun en inzet van de werknemers die deze rol dagelijks vervullen. Sinds 2019 zijn zij meermaals in actie gekomen om betere arbeidsomstandigheden en meer omkadering te eisen, vooral met het oog op het tekort aan kinderopvang.

Om het personeel te ontlasten heeft de Stad Brussel een arbeidstijdverkorting ingevoerd, vooral voor kinderverzorgsters die het einde van hun loopbaan naderen. Maar het tekort blijft een probleem dat moet worden aangepakt. En bij de uitvoering van het pedagogisch project voor onze instellingen is het essentieel om te luisteren naar het personeel op het terrein, rekening te houden met hun moeilijkheden om er een antwoord op te bieden, en permanente vorming aan te bieden om gelijke tred te houden met de veranderende behoeften van de kinderen en de maatschappij.

Bovendien vormen consultaties voor kinderen, die diensten voor preventieve geneeskunde zijn, een aanvulling op het werk van de professionelen in kinderdagverblijven, als onderdeel van een gestructureerde en georganiseerde aanpak om de gezondheid van kinderen op te volgen. Daarom is het belangrijk om ook deze diensten te ontwikkelen.

■ Toegankelijke infrastructuur en faciliteiten van hoge kwaliteit

- Een nieuw "crècheplan" ontwikkelen om het aantal openbare kinderopvangplaatsen te vergroten.
- Bestaande gebouwen onderhouden en renoveren om een kwalitatief onthaal te garanderen en blijven investeren in energiebesparende maatregelen.
- Ervoor zorgen dat de plaatsen volledig benut worden en opvangcontracten aanpassen aan de werkelijke bezoekersaantallen om onderbenutte tijdslots en plaatsen vrij te maken.
- Aangepaste faciliteiten ontwikkelen voor kinderen
  - met een handicap,
  - van ouders in opleiding.
- Ervoor zorgen dat de prijzen betaalbaar zijn voor alle gezinnen.
- Blijven zorgen voor duurzaam en geschikt meubilair.

■ Voldoende, opgeleid en gemotiveerd personeel

- Een plan ontwikkelen om het tekort aan werknemers in de kinderopvang aan te pakken.
  - Het onthaal en de begeleiding van nieuwe personeelsleden verbeteren.
  - Ziekteverzuim terugdringen door positief personeelsbeleid.
  - Partnerschappen ontwikkelen met scholen of opleidingscentra met het oog op toekomstige aanwerving.
  - Het promoten van het beroep van kinderverpleegkundige en van de Stad Brussel als werkgever.
- De voortdurende opleiding van kinderverzorgsters versterken op educatief gebied (lezen met baby's, coöperatieve spelletjes gebruiken, kinderen met bijzondere behoeften opvangen, enz.), psychologisch gebied (moeilijke kinderen, ontwikkeling van kinderen, enz.) en ethisch gebied (gendergelijkheid, neutraliteit, non-discriminatie, enz.).
- Personeel opleiden om kinderen met een handicap op te vangen.
- Het management professionaliseren door trainingen aan te bieden in HR-management, boekhouding, conflicthantering, communicatie, pedagogie, enz.
- Mogelijkheden organiseren voor medewerkers van verschillende kinderdagverblijven om ervaringen en beste praktijken uit te wisselen

■ Een kwaliteitsvol onthaal

- Het onderwijsproject bijwerken in lijn met veranderingen in de maatschappij en behoeften.
- Gendergelijkheid vanop jonge leeftijd bevorderen.
- Uitwisselingen van goede praktijken met andere lokale overheden, regio's en landen ontwikkelen.
- De actie "lezen vanaf de geboorte" opnieuw lanceren in samenwerking met bibliotheken om de smaak voor lezen vanaf jonge leeftijd te ontwikkelen.
- In elk kinderdagverblijf gelegenheid voorzien voor ouders om met elkaar te praten en deel te nemen aan activiteiten om de communicatie en de betrokkenheid van ouders bij het leven in het kinderdagverblijf te verbeteren.
- Kinderen voorbereiden op de overgang naar de kleuterschool en de overgang versterken door passende activiteiten te ontwikkelen voor oudere kinderen, onder meer samen met de kleuterscholen.

■ **Steun voor ouderschap (bestrijding van uitsluiting en armoede onder kinderen)**

- De ontwikkeling van ONE en Kind&Gezin prenatale klinieken in de Stad Brussel aanmoedigen om :
  - een toegankelijke dienst voor preventieve geneeskunde aan te bieden,
  - ouders te ondersteunen en te begeleiden in hun rol als ouders (hun kinderen van jongs af aan stimuleren, toezicht houden, enz.)
- Passende opvang organiseren voor ouders, vaak vrouwen, die in opleiding zijn.
- Initiatieven ontwikkelen om kindermishandeling te voorkomen.
- Een inloopcentrum ontwikkelen waar ouders in kwetsbare situaties, zoals eenoudergezinnen, hun kinderen een paar uur of dagen per week aan hun zorg kunnen toevertrouwen, afhankelijk van hun behoeften (beroepsopleiding, administratieve formaliteiten, enz.).
- Kinderopvang voor zieke kinderen ondersteunen.
- Preventie- en gezondheidseducatieprojecten ontwikkelen (gezond eten, tandenpoetsen, slapen, beeldschermen, enz.) met kinderen en ouders.
- Opvangcentra openen in hun wijken om :
  - uitwisselingen aan te moedigen tussen ouders van wie de kinderen niet naar de crèche gaan en gezondheidswerkers,
  - deel te nemen aan de buurdynamiek en een rol te spelen in het opbouwen van sociale banden.
- Een snoezelruimte te voorzien die toegankelijk is voor kinderen in kinderdagverblijven, maar ook voor kinderen die niet naar een collectieve structuur gaan.

Inclusie

- Kinderopvang ontwikkelen voor kinderen met een handicap.
- Personeel opleiden om voor kinderen met bijzondere behoeften te zorgen.
- Receptieruimtes en faciliteiten waar nodig aanpassen om een inclusieve opvang te bieden.
- Partnerschappen organiseren met gespecialiseerde organisaties.
- Evenementen organiseren (bijeenkomsten, sensibiliseringsdagen, enz.) tussen gezinnen en professionelen uit de sector om hen in staat te stellen hun ervaringen, hun behoeften en de geschiktheid van de aangeboden hulpmiddelen te delen.
- Babyvriendelijke ruimtes in de stad aanmoedigen (luiertafels, borstvoedingsruimtes).

Kinderen en jongeren in het hart van het politieke project van de stad

De bevolking van de Stad Brussel is een van de jongste van het land. Met meer dan 43.000 jongeren onder de 18 jaar in onze stad is het van fundamenteel belang om de structuren en voorzieningen te ontwikkelen die essentieel zijn voor hun onderwijs, ontwikkeling, gezondheid en welzijn, en om hun families te ondersteunen.

De Brusselse PS heeft van de jeugd altijd een prioriteit gemaakt! In de eerste plaats door onze actie binnen het uitgebreide onderwijsnetwerk van de Stad en alle parascolaire instellingen (PMS, gezondheidscentrum, centrum voor geestelijke gezondheidszorg, bibliotheken, academies, enz.) maar ook door te investeren in onze buitenschoolse structuren en instanties, die de scholen aanvullen.

Buitenschoolse activiteiten zijn een manier voor kinderen om te groeien, zich te ontwikkelen en te socialiseren. Plezier hebben, experimenteren, ontdekken, andere kinderen ontmoeten, ideeën uitwisselen, sociale vaardigheden ontwikkelen en leren buiten de school zijn allemaal belangrijk voor een gezonde ontwikkeling van een kind.

Daarom heeft de Stad Brussel, sinds de socialisten deze bevoegdheid overnamen in 2001, de Jeugddienst sterk uitgebreid, geherfinancierd en opgewaardeerd. Voor de PS moet Brussel een gastvrije, zorgzame, lerende, levendige, speelse, inclusieve en aangepaste stad zijn voor kinderen en jongeren.

Het tegemoetkomen aan hun behoeften door middel van buitenschoolse activiteiten die leuk, educatief, cultureel, sportief, artistiek, burgerlijk en emanciperend zijn, onderwijsondersteuning, burgerprojecten, enz. staat ook centraal voor onze inspanningen tijdens deze legislatuur, om gezinnen te ondersteunen.

Om dit te bereiken hebben we gewerkt aan deze voorstellen:

- faciliteiten die aangepast, uitgerust, kindvriendelijk en dichtbij zijn (Stad op 10 minuten),
- een educatief project dat evolueert in functie van de behoeften van gezinnen en dat streeft naar gelijke kansen, toegankelijkheid en emancipatie,
- voortdurende bijscholing voor ons personeel, vooral met het oog op de nieuwe uitdagingen waar het bedrijf voor staat.

Op het gebied van infrastructuur hebben het jeugdcentrum Locomotive en het Huis voor het Kind Noordpool (Noordwijk) nieuwe gebouwen gekregen, is het Huis van het Kind Het Scheepsjongetje (Zenne) uitgebreid en is het Centre de jeunes R'en Arts (Marollen) volledig gerenoveerd.

We hebben ook nieuwe voorzieningen gecreëerd om tegemoet te komen aan de behoeften van de inwoners: een nieuw Huis van het Kind "Pirouette" in de Marollen en de opening van Box 120 in Laken, een plaatselijke voorziening met 3 sportzalen, een multifunctionele ruimte en een met computers uitgeruste en geconnecteerde studiezaal.

In het Centrum Noordpool is ook een met computers uitgeruste en geconnecteerde studiezaal geïnstalleerd.

Er werden een aantal hoogwaardige projecten voorgesteld, waaronder de oprichting van jongerenraden, de invoering van programmeerworkshops, de organisatie van workshops Nederlands, extra bijlessen in onze vestigingen en de organisatie van de actie "plaisir d'apprendre" in 5 vestigingen om middelbare scholieren voor te bereiden op hun herexamens.

We hebben ons aanbod voortdurend aangepast om aan de veranderende behoeften te voldoen, het aantal vakantiekampen voor kinderen van 3 tot 6 jaar verhoogd, ze gelijkmatiger over de regio gespreid en sinds de nieuwe schoolkalender organiseren we ook speelpleinen en verblijven tijdens de carnavals- en herfstvakantie.

Om alle kinderen te laten profiteren van deze hoogwaardige vakantieactiviteiten en om de koopkracht van gezinnen te ondersteunen, hebben we al onze prijzen drastisch verlaagd. Een dag in een vakantie speelplein kost nu €2 (sociaal tarief: €1), inclusief activiteiten, vervoer en een warme maaltijd!

We willen doorgaan op de ingeslagen weg!

■ Infrastructuur

Hoewel al onze faciliteiten zijn gerenoveerd of verhuisd naar nieuwe gebouwen, moeten we ze blijven onderhouden en aanpassen aan nieuwe behoeften. Om dit te bereiken, voorzien we nog:

- De renovatie van speelplein Les Escargots (Marollen), het vakantiecentrum in Mariakerke, et jeugdcentrum en het Huis voor het Kind Het Anker (Haren).
- Afronding, samen met Huisvesting Brussel, van het nieuwe onderkomen voor het Papenest gemeenschapscentrum.
- Verhuizing van het Huis van het Kind "Het Hutje" (NOH) naar een nieuw, ruim en aangepast gebouw, als onderdeel van de grootschalige voorziening die gebouwd zal worden in het kader van het wijkcontract van Versailles.
- Het Huis van het Kind Dolto verhuizen naar een groter pand en het Jeugdcentrum Dolto, dat ook te krap is, vergroten.
- Opening van een BRAVVO-filiaal (Jeugdcentrum - Vredesambtenaar - Plaatselijke en Sociale Bemiddeling - Nota Bene - Juridische Dienst) in de wijk van de Kaaien (Zenne – Sint Katelijne).

■ Pedagogisch project

Hoewel onze acties, projecten en activiteiten regelmatig moeten worden aangepast, blijven de missies van onze "Jeugd"-structuren dezelfde:

- Persoonlijke ontplooiing en de ontwikkeling van ieders geestelijke en lichamelijke gaven en talenten bevorderen.
- Kinderen en jongeren voorbereiden om verantwoordelijke burgers te worden die in staat zijn bij te dragen aan de ontwikkeling van een democratische, solidaire, duurzame, pluralistische en open samenleving.
- Uitsluiting bestrijden en werken aan gelijke kansen.
- Sociale banden ontwikkelen tussen de verschillende bevolkingsgroepen.
- Diversiteit verwelkomen, bevorderen en de culturele rijkdom optimaal benutten.
- Kritisch denken ontwikkelen bij kinderen en jongeren.
- Strijd tegen alle vormen van discriminatie.
- Bestrijding van dualisering.

In al onze activiteiten en projecten letten we erop dat solidariteit wordt ontwikkeld, geven we voorlichting over duurzame ontwikkeling, moedigen we kinderen en jongeren aan om deel te nemen aan het gemeenschapsleven, stimuleren we diversiteit (cultureel, gender, economisch, enz.), bevorderen we gelijkheid en respect en zorgen we voor sociale cohesie.

Al onze faciliteiten moeten toegankelijk blijven, zonder discriminatie of financiële belemmeringen voor de deelname van onze jongeren. Ook moeten ze worden versterkt en/of aangepast om aan alle eisen en behoeften te voldoen.

We zijn daarom van plan om de projecten voort te zetten EN ...

In termen van toegankelijkheid :

- in samenwerking met de afdelingen Sport, Cultuur en de OCMW's het volgende te ontwikkelen:
  - een sportpas voor jongeren (6-25 jaar) om de toegang tot de sport van hun keuze voor elke jongere te garanderen
  - een cultuurpas (18 tot 25 jaar) voor toegang tot culturele activiteiten in de Stad Brussel
- ons vermogen te vergroten om kinderen met een handicap of speciale behoeften onder optimale omstandigheden op te vangen.
- nieuwe activiteiten te ontwikkelen in Haren in samenwerking met de bibliotheek en het wijkcentrum.
- het aantal aangeboden plaatsen in vakantiekampen te verhogen op basis van de behoeften (buurt, leeftijd, enz.).

In termen van burgerschap :

- Een Brusselse jeugdgemeenteraad oprichten die de jeugdraden van de verschillende jeugdcentra samenbrengt. Het doel is om jongeren bewust te maken van de noodzaak van burgerparticipatie in de Stad door:
  - realistische en haalbare projecten voor te stellen om de zorg voor jongeren en de sociale cohesie in buurten te verbeteren;
  - advies uit te brengen over voorgestelde projecten;
  - op te treden als tussenpersoon tussen jongeren en de gemeenteraad.
  - Jongeren te informeren over haar werk
- Het ontwikkelen van de actieve burgerparticipatie van jongeren bij het opbouwen van een zorgzame en open samenleving door middel van verschillende projecten.
- Projecten versterken die zich richten op het bestrijden van alle vormen van intimidatie, homofobie, het bagatelliseren van geweld, cybergeweld, stereotypen en vooroordelen.
- Bewustwording van gelijkheid tussen mannen en vrouwen, ervoor zorgen dat activiteiten genderevenwichtig en genderneutraal zijn.
- Bewustmaking van het juiste gebruik van digitale technologie en sensibilisering cyberpesten.
- Duurzame ontwikkelingsprojecten nastreven: milieu, zachte mobiliteit, intergenerationale projecten, enz.
- De digitale vaardigheden van jongeren verbeteren (informatie, inhoud creëren, veiligheid, gebruik, communicatie, enz.) (zie "Barometer digitale inclusie 2024" geproduceerd door de Koning Boudewijnstichting) zodat ze ICT op een verantwoorde en veilige manier kunnen gebruiken, in het bijzonder voor hun schoolopleiding.
- Kritisch denken van jongs af aan aanmoedigen door filosofieworkshops en media-educatieprojecten te organiseren

Succes op school bevorderen :

- Bijles uitbreiden naar alle Huizen van het Kind.
- Methodologie-workshops verder ontwikkelen.
- Doorgaan met het organiseren van programmeerworkshops in de Huizen van het Kind over sociale onderwerpen (duurzame ontwikkeling, vluchtelingen, handicaps, enz.).
- De samenwerking met bibliotheken versterken om lezen en woordenschatverwerving te verbeteren.

Gezondheid :

- Sport en gezonde voeding promoten bij kinderen en tieners als een belangrijke factor in hun ontwikkeling, succes op school en persoonlijke ontplooiing.
- Menstruatiearmoede bestrijden door jonge meisjes in jeugdcentra gratis alle soorten menstruatiebescherming te bieden en het taboe rond menstruatie te doorbreken.
- Veralgemening van "fiets"-projecten en aanmoediging van zachte mobiliteit.
- Initiatieven ontwikkelen om roken ("tabaksvrije omgeving") en alle vormen van verslaving te voorkomen.
- Preventie-initiatieven voortzetten om online veiligheid voor jongeren te bevorderen

Op het gebied van preventie :

Hoewel alle projecten bijdragen aan de ontwikkeling en het welzijn van kinderen en dus preventief van aard zijn, willen we vooral in :

- Het team van straathoekwerkers versterken
- Het project "Petits-boulots", dat schoolondersteuning, studentenjobs en betrokkenheid bij gemeenschapsprojecten combineert, verder ontwikkelen.
In samenwerking met het OCMW dakloze kinderen betrekken bij onze activiteiten.

Ouders ondersteunen :

Onze structuren moeten ook bijzondere aandacht besteden aan gezinnen in moeilijkheden, vooral alleenstaande ouders. Om dit te doen, zullen we ouders blijven ondersteunen en willen we

- In samenwerking met het OCMW het babysitten verder ontwikkelen, vooral voor alleenstaande ouders, zodat ze kunnen "ademen" en niet in een sociaal isolement raken.
- De samenwerking versterken en teams bewuster maken van de problemen waarmee jonge mantelzorgers te maken hebben.
- Oudercafés inrichten in alle wijken om het bewustzijn te vergroten van verschillende kwesties die een impact hebben op de ontwikkeling van kinderen (slapen, beeldschermen, gezond eten, pesten, betrokkenheid bij het schoolleven, enz.)
- Kinderen met een handicap verwelkomen door partnerschappen te ontwikkelen en/of ons personeel te trainen om meer kinderen in onze faciliteiten op te nemen
- Ouders ondersteunen bij de uitdagingen van de adolescentie
- Zoveel mogelijk BRAVVO-diensten decentraliseren om dichterbij de ouders te staan en nieuwe communicatiemiddelen ontwikkelen.
- Een welkomstpakket maken voor nieuwe inwoners-ouders, met alle nuttige informatie over de diensten van de Stad, het OCMW en BRAVVO.

■ Personeel

Om dit essentiële educatieve werk te kunnen uitvoeren en onze doelstellingen te bereiken, is het essentieel om competent personeel te hebben dat gemotiveerd is voor deze kwesties. Daarom zijn werving, permanente vorming en het mobiliseren van actoren op het terrein essentieel.

Een nauwere samenwerking tussen de verschillende instellingen van de stad (Stad, OCMW, BRAVVO, Jeugd in Brussel) zal ons ook in staat stellen om een optimale, multidisciplinaire en geïntegreerde zorg te bieden.

We plannen:

- Permanente vorming en ondersteuning voor personeel rond:
  - kinderen met een handicap,
  - gelijkheid van mannen en vrouwen,
  - het bestrijden van vooroordelen,
  - pesten,...
- Het overleg en de partnerschappen tussen stedelijke instellingen en met de vrijwilligerssector uit te breiden
- De mix van personeel te verbeteren (geslacht, vaardigheden, ervaring, enz.).
- Een proactiever aanwervingsbeleid te voeren in deze knelpuntsector.

Huisvesting

In het dynamische stedelijke weefsel van Brussel is huisvesting een centrale zorg voor haar inwoners. Met meer dan 60% van de Brusselaars die hun woning huren en bijna 40% van het gezinsbudget dat aan huishuur wordt besteed, is de behoefte aan innovatieve en inclusieve oplossingen dringender dan ooit. De Brusselse Parti Socialiste is vastbesloten om deze fundamentele kwestie aan te pakken, in het verlengde van het proactieve beleid dat ze al enkele decennia voert in de Stad Brussel.

Daarom zullen de socialisten hun beleid van toegankelijke en niet-discriminerende huisvesting voortzetten. Om dit te bereiken heeft de Regie een goed model ontwikkeld, waardoor ze kan investeren via haar eigen begroting en tegelijk een voorbeeldige financiële gezondheid behoudt, en waarmee ze bewijst dat het mogelijk is om kwaliteitswoningen te bouwen tegen betaalbare prijzen. De productie van betaalbare woningen is de eerste hefboom in de strijd tegen de huisvestingscrisis in Brussel, maar mag niet de enige zijn.

Wij socialisten zullen de strijd tegen verwaarloosde woningen, waar we in de stad Brussel al hard aan werken, voortzetten. Gezien de huidige crisis is het onvoorstelbaar dat woningen leeg of verlaten blijven staan terwijl mensen worstelen om een woning te vinden.

Dit houdt in dat er meer dwangmaatregelen moeten worden genomen, maar ook dat er moet worden samengewerkt met de gewestelijke overheid, die onder het socialistische mandaat het personeel en de financiële middelen voor dit beleid heeft verhoogd.

Daarnaast zullen we de strijd tegen illegale Airbnb's opvoeren door middel van controlebeleid en het verlenen van beperkte vergunningen. Dit doen we om te voorkomen dat Brussel, en meer specifiek het stadscentrum, net als in andere grote Europese steden, enkel toegankelijk wordt voor toeristen. Tot slot moet de Stad, hoewel huisvesting grotendeels wordt geregeld door de gewestelijke overheid, haar eigen hefbomen gebruiken om ervoor te zorgen dat huurders in de private huursector in fatsoenlijke omstandigheden worden gehuisvest. Dit betekent dat ze de strijd tegen ondermaatse woningen en huisjesmelkers moet opvoeren en Brusselse huurders beter moet informeren over hun rechten en hoe ze die kunnen uitoefenen.

Het is belangrijk om de verantwoordelijkheid van verhuurders te vergroten. Basisvoorwaarden zoals prijs, kwaliteit (energie) en veiligheid van huisvesting moeten worden gegarandeerd aan de vele huurders in de stad.

■ **Prioriteit voor openbare huisvesting om de crisis in betaalbare huisvesting te bestrijden:**

Met de socialisten aan het roer is er veel vooruitgang geboekt, onder meer door de Grondregie, die nu meer dan 3.900 woningen en meer dan 400 winkels in portefeuille heeft. Een portefeuille die aanzienlijk is versterkt door de opeenvolgende huisvestingsplannen die sinds 2006 door de socialisten zijn uitgevoerd.

De huisvesting die wordt aangeboden door de Grondregie is een deel van de oplossing voor de crisis in betaalbare huisvesting in Brussel - met huurprijzen die tot 20% goedkoper zijn dan in de privésector - en ook om discriminatie op basis van afkomst of geslacht tegen te gaan, aangezien alle aanvragen onpartijdig worden behandeld op basis van toewijzingsregels.

Daarom lanceren we samen met de PS en Vooruit het vierde Huisvestingsplan voor de Stad Brussel, dat van 2024 tot 2030 het aanbod van sociale huurwoningen verder zal versterken, om dit aanbod aan te passen aan de realiteit van grote gezinnen, alleenstaande ouders, PBM's, senioren en studenten.

We zullen ook doorgaan met het renoveren van bestaande gebouwen om een betere levenskwaliteit te bieden, de klimaatuitdagingen aan te gaan en, bovenal, de energierekening van huishoudens tot een minimum te beperken.

Met de socialisten zullen we de rol van de Grondregie als toonaangevende speler in de vastgoedsector versterken via de volgende doelstellingen:

- Het aanbod van middelgrote openbare huurwoningen ontwikkelen vertrekkend vanuit de Grondregie en het OCMW door middel van een nieuw huisvestingsplan en zo:
  - Het aanbod van huurwoningen stimuleren, dat al meer dan 3.900 eenheden bedraagt na de drie opeenvolgende huisvestingsplannen die sinds 2006 zijn geïmplementeerd.
  - De voorkeur geven aan woningen voor grote gezinnen: het aandeel van woningen met 3 of meer slaapkamers in het Brusselse bestand van gezinswoningen verhogen.
  - Ervoor zorgen dat er voldoende aangepaste of aanpasbare woningen zijn voor personen met beperkte mobiliteit (PBM's), door minstens 10% aangepaste woningen op te nemen in nieuwbouw.
  - Doorgaan met het ontwikkelen van senioren- en studentenhuisvesting.
  - Collectieve woonvormen aanmoedigen die gebaseerd zijn op samenwerking, delen en wederzijds respect, maar ook op het delen van de kosten die gepaard gaan met het huren van een woning: naar het voorbeeld van modellen voor samenwonen tussen generaties of samenwonen in een bejaardentehuis. (Aarzel niet om je het woord "coliving" in positieve zin opnieuw toe te eigenen).
  - Innovatieve bouwtechnieken met een duurzame insteek stimuleren.
  - Zoveel mogelijk woningen uitrusten met zonnepanelen, regenwatertanks en technieken om de koolstofvoetafdruk van nieuwe gebouwen te beperken.

- Een energierenovatieplan lanceren voor de huuraccommodaties van de Grondregie, gericht op het verlagen van de energierekeningen van huishoudens en het behalen van de doelstellingen van de Stad voor het verbeteren van de energieprestaties:
  - Een meerjarenplanning opstellen voor werken en prioriteit geven aan gebouwen met een lagere energieprestatie.
  - Naar het voorbeeld van de steun die de Brusselse OVM's kregen om hun huurwoningen te renoveren, zal de Stad financiële steun geven aan de Grondregie zodat ze dit ambitieuze renovatieplan kan uitvoeren.
  - Zoeken naar alternatieve financieringsbronnen.
- De programma's van het Gewest ondersteunen om sociale woningen te creëren in de Stad door deel te nemen aan de ontwikkeling van gemengde projecten (middelgrote en sociale woningen).
- Een proefproject voor een Energiegemeenschap opstarten.
- De nabijheidsrelatie tussen openbare beheerders en huurders ontwikkelen door te steunen op conciërges als echte verbindings- en contactpersonen.
- 25% openbare huisvesting vereisen in alle grote particuliere woningbouwprojecten
- De netheid in de gebouwen verbeteren door meer onderhoudspersoneel in te zetten.
- Fietsparkeervoorzieningen en andere faciliteiten opnemen die zachte mobiliteit bevorderen.
- Waar mogelijk kinderwagenkamers installeren in onze nieuwe huizen.
- Systematisch oplaadpunten installeren voor elektrische voertuigen in nieuwe garages en stimuleer de installatie van oplaadpunten in bestaande parkeergarages.
- De toegang tot openbare huisvesting voor eenoudergezinnen bevorderen door de toewijzingsregels van de Grondregie te herzien.
- De aankoopcapaciteit van de Grondregie versterken om verlaten eigendommen te reactiveren.
- Een nieuw beheersinstrument ontwikkelen dat alles omvat, van verhuuraanbod tot huurbeheer, met behoud van communicatiekanalen die de digitale kloof vermijden.
- Prioriteit geven aan kwetsbare groepen zoals vrouwen die slachtoffer zijn van huiselijk geweld of mensen met een ernstige handicap als het gaat om het verkrijgen van huisvesting.
- De socialisten hebben de gewestelijke maatregel van socialisatie van de huurprijzen van de gemeentelijke woningen niet alleen uitgebreid tot de huurders van bescheiden woningen/wijkcontracten, maar ook tot de huurders van gemiddelde woningen en zullen deze echte maatregel van sociale rechtvaardigheid met de steun van het Brussels Gewest verder uitvoeren.
- De socialisten hebben het bedrag van de premie die het behoud van autonomie in hun woning mogelijk maakt voor PBM's tijdens de vorige legislatuur verdubbeld, maar deze maatregel moet meer bekendgemaakt worden.
- Doorgaan met het houden van informatie- en participatiebijeenkomsten met buurtbewoners als onderdeel van de ontwikkeling van nieuwe woningen, vanaf het stadium van het voorontwerp.
- Welkomstvergaderingen voor nieuwe huurders en een jaarlijkse feestelijke bijeenkomst organiseren voor alle huurders.
- Het uitzettingspreventieplan van het OCMW voortzetten en versterken, onder meer op basis van partnerschappen met de verenigingssector die actief is op het gebied van huisvesting;
- Gebruikers bewuster maken van hun energieverbruik en dus van de kosten, en van de bijstandsprogramma's die zijn opgezet door de Energiecel van het OCMW;

- Sociale energiebegeleiding of -training aanbieden om huurders advies te geven en te ondersteunen bij hun inspanningen om hun energieverbruik te verminderen;
- Intergenerationele huisvestingsprojecten ontwikkelen om ouderen te helpen thuis en zelfstandig te blijven wonen;
- In samenwerking met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, en met zijn financiële steun, het programma voortzetten voor de "socialisering" van de huurprijzen in de woningen van het OCMW en de Grondregie van de Stad Brussel.

■ **Leegstaande of in onbruik geraakte woningen/grond weer in gebruik nemen :**

Tegelijkertijd zal onze prioriteit liggen bij het reactiveren van woningen die momenteel leegstaan. Want het is onaanvaardbaar dat in deze crisistijd woningen leeg blijven staan!

We zullen de strijd tegen leegstand opvoeren door middel van stimulansen (bijvoorbeeld aanmoedigingspremies) en dwangmaatregelen, variërend van belastingen tot onteigening van de eigendommen van eigenaars die weigeren hun eigendom terug op de huurmarkt te brengen.

Dit beleid wordt al effectief geïmplementeerd dankzij het vastberaden beleid van de socialisten, die zich baseren op het register van gebouwen die als leegstaand of verwaarloosd geïdentificeerd werden, en dit ook verbeteren.

De Brusselse socialistische fractie stelt daarom voor om het beleid ter bestrijding van vervallen gebouwen te versterken en om :

- De samenwerking tussen de diensten van de Stad en het Gewest die betrokken zijn bij de strijd tegen verwaarloosde eigendommen voort te zetten en te verdiepen, en de tweejaarlijkse inventarisatie die door de Stad wordt uitgevoerd te verbeteren.
- In samenwerking met sociale huisvestingsmaatschappijen, het beheer van privéwoningen te ontwikkelen, of een mechanisme van conventionering op te zetten waarmee de huur en de kwaliteit van de woningen kan worden gecontroleerd.
- De gemeentelijke belasting op vervallen, verwaarloosde, leegstaande of onafgewerkte gebouwen en grond te herzien, zodat weerspannige eigenaars sneller worden gestimuleerd om hun eigendommen weer in gebruik te nemen.
- De voorkeur te geven aan tijdelijke huisvesting in leegstaande gebouwen in plaats van te investeren in recreatieve, economische en sociaal-culturele activiteiten.

■ **Actie ondernemen met betrekking tot de particuliere huurmarkt in Brussel en huurders ondersteunen die schade hebben geleden:**

Huisvesting wordt grotendeels geregeld door de Brusselse gewestelijke overheid. De socialisten zullen alle maatregelen aanmoedigen en steunen die gericht zijn op de strijd tegen woekerhuren en slechte huisvesting.

Daarnaast hebben we de strijd tegen huisjesmelkers in de stad al kunnen ontwikkelen via een technische commissie, die het probleem over de hele lijn aanpakt en sociale begeleiding biedt aan gedupeerde huurders. We zullen dit beleid intensiveren om dit fenomeen uit te roeien.

Daarnaast blijft de toegang tot informatie voor huurders over hun rechten en hoe ze die kunnen uitoefenen een grote uitdaging. De socialisten in de Stad zullen, met de steun van de gewestelijke overheid, hun verantwoordelijkheid op dit gebied nemen.

Het doel van de socialisten is daarom ook om actie te ondernemen met betrekking tot de particuliere huurwoningen in Brussel en om huurders die het moeilijk hebben, te steunen via de volgende maatregelen:

- Doorverwijzing naar referentieorganen voor huurders- en verhuurdersrechten en bemiddeling via het Woningloket van Brussel: hulp in de strijd tegen huisvestingsdiscriminatie en slechte huisvesting (ondermaatse huisvesting), doorverwijzing naar de gemeenschappelijke huurcommissie bij geschillen tussen verhuurder en huurder, doorverwijzing naar de juiste instanties voor hulp bij huisvesting.
- Evaluatie van experimenten met collectieve woonvormen, zoals gedeelde flats, wooncoöperaties, Community Land Trusts of intergenerationele huisvesting - kangoeroewoningen, die ouderen in staat stellen om thuis te blijven wonen, via stedenbouwkundige en huisvestingsregels.
- Pvoering van de strijd tegen huisjesmelkers en slechte woningen over de hele lijn, via de technische commissie van de stad, en strenger optreden tegen huisbazen die in overtreding zijn. De betrokken huurders zullen sociale begeleiding krijgen, onder meer om hen te helpen een andere woning te vinden.

■ **Strijd tegen illegale Airbnb's :**

Verschillende studies (ULB, VUB) hebben aangetoond dat Airbnb bijdraagt aan de stijging van de huurprijzen in bepaalde wijken van de stad. Als reactie op deze bevindingen hebben we besloten om Brussel als pilootgemeente te gebruiken voor de toepassing van de Europese wetgeving op dit gebied.

We hebben ons gericht op de grote Airbnb-eigenaren en een eerlijke regelgeving ingevoerd voor het verstrekken van licenties voor kortetermijnverhuur. Dankzij de inspanningen van onze dienst Stedenbouw hebben we 1.145 panden kunnen identificeren en controleren. Het resultaat is:

- 600 panden aangemaand.
- 31 processen-verbaal opgemaakt (173 panden).
- 20 panden verzegeld.
- Bijna € 700.000 aan boetes.

PS-Vooruit zal de regulering van de Airbnb-markt handhaven door:

- Versterking van de controles van de dienst Stedenbouw om illegale Airbnb's op te sporen.
- Regulering van het verstrekken van Airbnb-licenties om de geleidelijke verdwijning van permanent bewoonde particuliere huurwoningen te voorkomen.

Sociale huisvesting

Huisvesting is een grote uitdaging voor de Brusselaars: de koop- en huurprijzen stijgen voortdurend. Als antwoord hierop heeft de Stad Brussel haar inspanningen opgedreven om meer betaalbare huisvesting aan te bieden, ter ondersteuning van het fundamentele recht op degelijke huisvesting zoals bepaald in de Belgische Grondwet. Deze aanpak is er niet alleen op gericht om een dak boven het hoofd te bieden, maar ook om het leven van de burgers te stabiliseren en te verrijken, zodat iedereen een gezin kan stichten, kan werken en actief kan deelnemen aan het gemeenschapsleven.

Openbare huisvesting: OCMW en Grondregie

Het Huisvestingsplan 2019-2024, dat werd aangestuurd door de Grondregie en het OCMW, was een drijvende kracht achter sociale transformatie door het creëren van 750 nieuwe woningen die verder gaan dan eenvoudige wooneenheden en echte centra voor gemeenschapsleven worden. Deze woonprojecten bevatten winkels en diensten die buurten nieuw leven inblazen en een sociale mix aanmoedigen, en ruimtes creëren waar verschillende culturen en sociale klassen samen kunnen leven en elkaar wederzijds kunnen verrijken.

Sociale huisvesting en het plan “de vergetenen van het klimaat”

Met de lancering van het plan "de vergetenen van het klimaat" in 2019 heeft de Stad Brussel belangrijke stappen gezet om de energie-efficiëntie van meer dan 1.000 sociale woningen in de stad te verbeteren. Isolatie van muren en daken, vervanging van ramen, efficiëntere en betrouwbaardere verwarmingssystemen. Deze belangrijke investeringen, rechtstreeks gefinancierd door de Stad Brussel voor een bedrag van 37 miljoen euro en onrechtstreeks via het mechanisme van bankgaranties ten voordele van sociale huisvestingsmaatschappijen, zullen niet alleen het milieu ten goede komen door de ecologische voetafdruk te verkleinen, maar ook en vooral de bewoners, door hun energiekosten en -facturen aan het einde van de maand aanzienlijk te verlagen. Dit project is een perfect voorbeeld van hoe interventies in de huisvestingssector tegelijkertijd de doelstellingen van duurzaamheid en sociale gelijkheid kunnen ondersteunen.

De sociale impact van huisvesting

Huisvestingsinitiatieven in de Stad Brussel gaan veel verder dan het bouwen van muren en daken. Ze spelen een cruciale rol in de sociale integratie door alle inwoners een stevige basis te bieden om een waardig leven te leiden. Deze inspanningen verminderen ongelijkheden, bevorderen inclusie en stellen alle lagen van de bevolking in staat om hun plaats in de maatschappij te vinden. Zo wordt huisvesting een echte hefboom voor stabiliteit en persoonlijke groei, die essentieel is voor de ontwikkeling van de stad als geheel.

Het huisvestingsbeleid van de Stad Brussel illustreert dat zij zeer betrokken is bij haar burgers, waardoor huisvesting een recht wordt dat voor iedereen toegankelijk is en een motor van sociale ontwikkeling. Elk huisvestingsproject draagt bij tot een bredere visie van een eerlijker, groener en meer geïntegreerd Brussel, waar elke burger de sleutel tot zijn eigen toekomst in handen heeft.

PROGRAMMA

- De programma's van het Gewest ondersteunen om sociale woningen te creëren in de Stad door grond ter beschikking te stellen en gemengde projecten aan te moedigen (gemiddelde en sociale woningen).
- Openbare en sociale huisvestingsprogramma's ontwikkelen specifiek voor studenten in kwetsbare situaties, in de buurt van hogescholen en universiteiten in de stad Brussel.
- Doorgaan met het herkapitaliseren van vastgoedbedrijven voor openbare diensten (sociale huisvesting) om :
  - de renovatie te versnellen van grote sociale woonwijken zoals de Hoogstraat, de Gierstraat, de torens van Versailles, de Noordwijk en de Brigittinenwijk.
  - Fase II van het energierenovatieplan "de vergetenen van het klimaat" uit te voeren
  - Projecten te ontwikkelen voor de productie en opslag van hernieuwbare energie in de openbare gebouwen van de Regie, het OCMW en de sociale woningen van de Stad Brussel, om energiegemeenschappen op te richten ten voordele van de bewoners van deze gebouwen en de omwonenden
- De financiering van vastgoedbedrijven voor openbare diensten (OVM) aanmoedigen via :
  - Het geven van een garantie voor leningen bij de EIB (Europese Investeringsbank) of een andere Belgische of Europese publieke of private financiële operator.
  - De introductie van originele partnerschaps- en financieringsmechanismen om de renovatie van 1000 sociale woningen en hun aanpassing aan nieuwe energieprestatienormen mogelijk te maken.
  - Leningen die door de Stad Brussel zijn aangegaan ten gunste en op kosten van de OVM's voor de renovatie van grote woongehelen.
- Samenvoeging van de twee sociale huisvestingsmaatschappijen (Huisvesting Brussel en Lakense Haard) in de Stad Brussel om de rationalisatie van de financiële middelen, de coördinatie van het sociale begeleidingsbeleid en de coördinatie van de renovatie- en bouwprojecten van sociale woningen te verbeteren.
- De mobiliteit van huurders vergemakkelijken binnen de verschillende huisvestingsstructuren van de Stad Brussel, waaronder OCMW-woningen, sociale woningen en woningen van de Grondregie. Ons doel is om elke huurder in staat te stellen om van een sociale OCMW-woning naar een sociale huurwoning of van een sociale huurwoning naar een gemiddelde huurwoning van de Grondregie te verhuizen, om zo de sociale inclusie te versterken en kansen te bieden voor sociale mobiliteit binnen het hele woningbestand van de Stad Brussel.
- Ervoor zorgen dat er voldoende aangepaste of aanpasbare woningen zijn voor personen met beperkte mobiliteit (PBM's), door ten minste 10% aangepaste woningen in nieuwbouw te voorzien en ervoor te zorgen dat 100% van de gebouwde woningen toegankelijk is voor PBM's.

- De toegang van huurders van sociale woningen tot de kantoren van sociale huisvestingsmaatschappijen in het hart van hun wijk verbeteren door de invoering van een pilootproject voor een permanentie in een bus die de belangrijkste diensten van een OVM (sociale diensten, technische diensten, boekhouding, enz.) zou samenbrengen en die naar het hart van de sociale woonwijk zou reizen.
- Verbetering van de sociale mix in wijken door voorrang te geven aan de bouw van sociale woningen in de wijken van de stad waar een tekort is aan dergelijke woningen en door de introductie van koopwoningen in het middensegment in wijken met sociale woningen.
- Het tijdelijk gebruik van panden aanmoedigen in afwachting van renovatie/werkzaamheden (op voorwaarde dat ze veilig zijn voor de gebruikers) voor verenigingen en culturele evenementen, andere groepen, kantoren, pop-ups, enz.
- De nabijheidsrelatie tussen openbare beheerders en huurders ontwikkelen door een beroep te doen op conciërges, die echte verbindings- en contactpersonen worden.
- De veiligheid en het welzijn van sociale en publieke huurders bevorderen door middel van een subsidieprogramma om de omgeving van woningen veiliger te maken.

Openbare netheid

Een stad produceert ook afval, dat regelmatig wordt opgehaald. Het is de taak van de lokale overheid om de openbare ruimte te onderhouden, en parken, pleinen en straten schoon te maken zodat ze elke dag aangenaam blijven voor de gebruikers. Respect voor de stedelijke omgeving draagt bij tot een gevoel van samenhang en identificatie met de stad. Kleine daden van vandalisme (sluikstorten, afval of sigarettenpeuken die achteloos op de weg worden gegooid, tags op gevels) leiden tot andere en vuil stapelt zich snel op, waardoor de leefomgeving verslechtert en er een onveilige sfeer ontstaat. Deze onachtzaamheid heeft ook gevolgen voor het milieu (bodem- en watervervuiling).

Om deze situatie te verhelpen, kiest de Stad Brussel voor een driedelige aanpak: voldoende en efficiënte infrastructuur en personeel, anticiperen op afvalproductie en voorkomen dat het op de openbare weg belandt, en streng optreden tegen overtreders.

De propere stad die we allemaal willen is iets wat we samen kunnen bereiken; het vereist vooral respect voor het moeilijke werk van onze medewerkers.

PROGRAMMA

- **Een efficiënte en verbeterde openbare dienst.** Maar al te vaak worden de administratieve grenzen van een gemeente gezien als ondoorbreekbare muren. We moeten deze onzichtbare grenzen op het terrein overstijgen. Om dit te doen, is het essentieel om het beheer van de openbare netheid te harmoniseren, zowel vanuit operationeel als salarisstandpunt.
  - Alle werknemers van niveau E opwaarderen tot niveau D. Dit zal niet alleen hun salaris verhogen, maar zal er ook voor zorgen dat werknemers van lokale overheden voor hetzelfde werk hetzelfde betaald krijgen als hun collega's van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.
  - Het onderhoud van regionale wegen overdragen aan de gemeente om een gelijke behandeling in de hele stad te garanderen en een afwijzing van verantwoordelijkheid te voorkomen die voor burgers moeilijk te accepteren is.
  - Momenteel wordt de schoonmaak van parken, speeltuinen en straten door verschillende diensten uitgevoerd. Met het oog op efficiëntie en coherentie willen we deze diensten samenbrengen om een uniform beheer van de netheid te garanderen.
  - Een regelmatige, geplande schoonmaak van de eigen terreinen van de MIVB opleggen en systematisch een openbare afvalbak plaatsen bij elke nieuwe bus-/tramhalte die door de Brusselse vervoersmaatschappij wordt aangeduid.
  - Ad hoc infrastructures opzetten om vrouwen in staat te stellen deze beroepen te kiezen en ze aantrekkelijker te maken.
  - Personeel dat in het weekend en op feestdagen werkt uitrusten met smartphones, zodat ze dringende verzoeken om openbare netheid kunnen behandelen zonder dat dit wordt uitgesteld tot de eerste werkdag.
  - Een Community Manager aanwerven die in staat zal zijn om te antwoorden op alle vragen over openbare netheid op sociale netwerken. Hij of zij zal verantwoordelijk zijn voor het behandelen van klachten, het verstrekken van informatie over de opvolging door de Openbare Reinigingsdienst en het informeren van burgers over de diensten die voor hen beschikbaar zijn, zodat alle Brusselaars snel en volledig worden geïnformeerd.

■ **Aangepaste service voor handelszaken.** Een lokale overheid zoals de Stad Brussel moet in staat zijn om passende oplossingen te bieden voor de bedrijven die haar wijken levendig houden.

- In elk commercieel centrum (Stalingrad, Marie-Christine, De Wand, Zuidstraat, Munt, Saint-Jacques, Louisa, enz.) worden op regelmatige afstanden ondergrondse containers geplaatst. Deze containers zullen alleen toegankelijk zijn voor winkeliers via een pasjessysteem. Dit zal de trottoirs verlossen van vuilniszakken en het sorteren aanmoedigen.
- De ophaalcontracten voor winkeliers in dezelfde buurt bundelen om hen lagere ophaalprijzen te garanderen en de ophaaldagen te harmoniseren.
- In samenwerking met de schepen van Economische zaken, detailhandelaars aanmoedigen om het afval in verband met hun bedrijf te verminderen en hen helpen om het te beheren op een manier die zowel de gemeente als hun bedrijf ten goede komt.
- Het afval van de markt op het Vossenplein beheren. In samenwerking met de schepen van Economische zaken een partnerschap aangaan met een recyclagecentrum voor grofvuil van de vlooiemarkt en een afvalcontract afsluiten met alle exposanten.
- Regelmatiger schoonmaken van commerciële wegen organiseren, eerder op de dag, zodat elk bedrijf in de best mogelijke omstandigheden kan openen.

■ **Bewustzijn en preventie.** Afval is alleen problematisch wanneer het wordt achtergelaten op de openbare weg. Het is daarom essentieel om vooraf in te grijpen om dit fenomeen te voorkomen. Bewustmaking van bewoners en gebruikers van de stad speelt een cruciale rol, net zoals het invoeren van oplossingen om de productie van afval bij de bron te verminderen. Door onderwijs, gemeenschapszin en preventieve maatregelen te combineren, kunnen we streven naar een schonere en duurzamere stedelijke omgeving.

We willen daarom resoluut de succesvolle voorbeelden uit het buitenland volgen en overstappen naar een alternatief systeem van ondergrondse containers, waar mensen hun afval kunnen brengen wanneer het hen uitkomt. Dit systeem bestaat al lange tijd in andere steden. De voordelen zijn duidelijk: burgers beslissen zelf wanneer ze hun afval weggooien, er liggen geen vuilniszakken meer op straat die ongedierte aantrekken, er zijn geen obstakels meer op fietspaden en trottoirs, er zijn minder vuilniswagens op de weg en er zijn geen stinkende straten meer vol vuilniszakken.

- Stapsgewijs een systeem van ondergrondse containers invoeren in alle wijken (beschikbaar 24/7).
  - Prioriteit geven aan containers voor etensafval vanwege de geurhinder en het ongedierte dat ze aantrekken.
  - Op termijn zullen deze verschillende containers dienen voor de inzameling van restafval, papier en karton, PMD, composteerbaar afval en glas.
  - Sensoren zullen aangeven wanneer de container vol is. De inzaamelfrequentie wordt aangepast aan de behoeften van de betreffende wijk, evenals de concentratie van de containers.
  - De inzameling kan 's nachts of buiten de spits plaatsvinden in winkelgebieden of schoolwijken.

- Voor alle nieuwe grote bouwprojecten de installatie van ondergrondse containers verplichten.
- Het centrum en regelmatig vervuilde plekken systematisch met water schoonmaken.
- Een alomvattend rattenbestrijdingsplan voor het hele grondgebied lanceren.
- Concrete oplossingen bieden om het afval van bewoners te verminderen, zoals de ontwikkeling van collectieve compostprojecten, training in het maken van huishoudelijke producten en afvalrecycling.
- Nieuwe inwoners die zich inschrijven in de gemeente informeren over de geldende regels rond openbare netheid. Deze informatie moet beschikbaar zijn in de 10 meest gebruikte talen binnen de gemeente.
- Goede gewoontes worden vanaf jonge leeftijd gevormd en als ze vroeg worden aangeleerd, is de kans groot dat ze een leven lang worden volgehouden. Daarom moet het aantal netheidsactiviteiten voor scholen in de stad nog verder worden verhoogd.
- Tags en graffiti voorkomen door op bepaalde plekken in de stad toegestane tagruimtes in te richten, zodat taggers zich vrij kunnen uiten zonder privégevels te beschadigen.
- De kans op dergelijke handelingen verkleinen door blinde muren te vergroenen of er strip- en streetartparcours te ontwikkelen, of door de verschillende straatkasten (zoals van Sibelga, Proximus...) aan te kleden.
- De mobiele containerdienst behouden zodat bewoners er hun grof huisvuil kunnen achterlaten en er een sociaal bedrijf (zoals een kringloopwinkel) bij betrekken.
- Snel interventieteams behouden om sluikstort aan te pakken. Het melden door bewoners en de reactietijd van veldagenten zijn essentieel voor een effectieve aanpak.
- Ondergrondse containers voor gebruikte olie naast elke glasbol systematisch invoeren.
- Het aantal openbare toiletten vergroten en waar mogelijk de ondergrondse modellen invoeren. Deze nemen geen openbare ruimte in beslag en zijn op bepaalde momenten van de dag toegankelijk.
- De samenwerking tussen de overheid en de horeca versterken om hun toiletten voor iedereen toegankelijk te maken. Deelnemende horecazaken krijgen een jaarlijkse vergoeding en worden vermeld in alle toeristische publicaties.
- Regelmatig Repair Cafés organiseren in samenwerking met CYCLUP van het OCMW.
- Een uitleendienst voor materiaal aanbieden aan burgers tegen een gereduceerd tarief om onnodige aankopen te vermijden en burgers aanmoedigen om te repareren wat gerepareerd kan worden.
- Regelmatig bijeenkomsten in verschillende wijken organiseren met bewoners om samen te bespreken en te werken aan het verbeteren van de netheid in de wijk.
- Burgeropruimacties organiseren. Hoewel deze acties niet bedoeld zijn om de straten structureel schoon te maken, maken ze de deelnemers bewust van dit probleem.

■ **Overlast bestrijden.** Wanneer preventie en bewustmaking niet volstaan om gedrag dat schadelijk is voor de netheid van de openbare ruimte te beteugelen, moet streng worden opgetreden tegen overtreders en moeten financiële sancties worden opgelegd.

- Voer de onmiddellijke heffing van een belasting in bij overtredingen op het gebied van openbare netheid, met beveiligde betaling via smartphone of betaling in contanten in ruil voor een ontvangstbewijs om misbruik te voorkomen.

- Het aantal mobiele camera's verhogen om illegale stort en geluidsoverlast (motorfietsen en auto's) te bestraffen.
- Gebruik alle beschikbare wettelijke middelen om eigenaars van Airbnb- of studentenkoten te straffen wanneer er inbreuken op de netheid worden vastgesteld. Het is tijd om verhuurders bewust te maken van de gevolgen van het gedrag van hun kortetermijnhuurders.
- De controles in de noordelijke wijken van onze gemeente opvoeren om te voorkomen dat bepaalde pendelaars hun huisvuil of grofvuil dumpen terwijl ze passeren.
- Voorstellen om een financiële boete om te zetten in werkuren in de schoonmaakdiensten.

Veiligheid en preventie

De Stad Brussel, met haar lokale politiemacht van meer dan 2.700 mensen, opereert in een grootstedelijke context. Polbru werkt 24 uur per dag, 7 dagen per week en 365 dagen per jaar. Haar belangrijkste opdracht is het bewaren van de openbare orde, en het bewaken van de veiligheid van personen en goederen. Naast dit dagelijks beheer houdt Polbru toezicht op meer dan 1.000 betogingen per jaar, 3.000 evenementen en talrijke internationale bijeenkomsten. De Stad doet er alles aan om een evenwicht te vinden tussen haar rol als open hoofdstad en het leven in de wijken. De grootste politiezone heeft nog nood aan een betere financiering vanwege de federale overheid om al haar opdrachten te kunnen uitvoeren. Want hun impact gaat veel verder dan de grenzen van onze politiezone.

1. PREVENTIE

Bravvo is een erkende en onmisbare speler op het gebied van preventie en sociale cohesie.

De werknemers van Bravvo zijn een van zijn grootste troeven. Zij hebben dagelijks te maken met de problemen van burgers: situaties van sociaal isolement, dreiging ten opzichte van het samen-leven, schooluitval, overlast of conflicten in de openbare ruimte.

Bruciteam is een gespecialiseerd team van agenten dat door de Stad in samenwerking met Bravvo werd ontwikkeld en belast is met het registreren, doorgeven en opvolgen van incidenten van openbare overlast in de voetgangerszone, de Nieuwstraat en de aangrenzende wijken (9.326 vaststellingen in 2023). De meeste meldingen hebben betrekking op zwervers, bedelarij of bezetting van de openbare ruimte. In 2023 werd een specifieke samenwerking voor zwervers opgezet met het **Hersham-team van de politie**, een gespecialiseerde dienst in de politiezone die daklozen helpt. In 2023 werden acht gezamenlijke acties tussen Bruciteam en deze gespecialiseerde dienst uitgevoerd. De dienst besteedt ook bijzondere aandacht aan de zone-ordonnantie die de consumptie van alcohol verbiedt in de openbare ruimte in de voetgangerszone en in de wijk aan de kaaien, in het bijzonder door de winkeliers rechtstreeks te sensibiliseren.

De 160 **gemeenschapswachten** zijn verspreid over bijna de hele stad. Ze zijn georganiseerd in 5 dagzones en 3 nachtzones. Hun rol is er een van preventie, sensibilisering en verbinding. De teams zijn ook preventief en geruststellend aanwezig voor de bewoners van een twintigtal sociale woningen.

Een waarneming (netheid, defecte verlichting, sluikestorten, schade aan straatmeubilair, overlast, enz.) leidt tot directe actie en/of wordt doorgegeven aan een geschikte dienst. In 2023 werden meer dan 20.000 meldingen gedaan. **Ze staan dagdagelijks tot uw dienst.**

De afdeling **Openbare Orde** wil de leefbaarheid verbeteren door overlast te bestrijden en de bewustwording te vergroten. Er wordt bijzondere aandacht besteed aan overlast die verband houdt met de activiteiten van nacht- en horecagelegenheden. In 2023 behandelde de dienst 125 klachten met betrekking tot 84 inrichtingen. De dienst organiseert ook tweewekelijkse vergaderingen (18 in 2023) met de diensten politie, stedenbouw, horeca en justitie.

■ We stellen voor om :

- De teams van de gemeenschapswachten en het Bruciteam van BRAVVO te versterken om :
  - HOTSPOTS (specifieke vaststellingen) op te volgen;
  - te voldoen aan de groeiende vraag naar interventies;
  - te zorgen voor aanwezigheid in de parken en speeltuinen van de stad en flexibiliteit te garanderen tijdens de openingstijden in de zomer.
  - aanwezig te zijn in het weekend.
- Voor elke wijk een veiligheids-/preventieadviseur aan te wijzen die de bewoners kennen en met wie ze contact kunnen opnemen
- De gemeentelijke verordening uit te breiden die de consumptie van alcoholische dranken binnen de perimeter van het centrum verbiedt, om de overlast en verstoring van de openbare orde te verminderen: tussen begin 2020 en augustus 2023 werden in totaal 1.598 feiten geregistreerd binnen de verbodspereimeter.
- Het principe van sociale bemiddelingscontacten te versterken in de sociale woningen. Mits training zullen deze mensen in staat zijn aanvragen door te sturen naar gespecialiseerde diensten en situaties te matigen die potentieel tot conflicten kunnen leiden.
- De "veiligheidsrondes" voort te zetten. Tijdens deze rondes ontmoet de burgemeester maandelijks de bewoners van een wijk, samen met de politie en Bravvo, om veiligheidskwesties te bespreken en mensen bewust te maken van de diensten die worden aangeboden zowel door de lokale politie als door de non-profitorganisatie die verantwoordelijk is voor preventie (techno-preventieadviseurs, slachtofferhulp, bemiddelaars, enz.).
- De tweewekelijkse bijeenkomsten tussen de burgemeester, winkels, hoteliers en andere economische spelers te handhaven.

Nabijheid van de politie en vreedzame buurten : iedereen moet zich welkom voelen, er moet naar hem of haar geluisterd worden en hij of zij moet vertrouwen hebben in het inschakelen van de politie.

Naast directe ontmoetingen met het publiek (wandel- en fietspatrouilles, "Coffee with a Cop", ontmoetingen met burgers, enz.) heeft de politie een zonale website ontwikkeld, het gebruik van Police on Web aangemoedigd en haar aanwezigheid op sociale netwerken (X (ex-Twitter), Tiktok, Instagram) versterkt.

■ We stellen voor om:

- Door te gaan met **het werven van** politieagenten uit **de wijken** en de politie dichterbij het publiek te brengen.
- De **voorbereiding op de selectieproeven** voor de opleiding tot inspecteur en politieagent te vernieuwen om meer Brusselaars aan te trekken en hen voor te bereiden op de examens.
- De **samenwerking tussen onze politiezone en de scholen in de stad** voort te zetten om meer bekendheid te geven aan het loopbaanaanbod van de politie en om de rol van politieagent onder kinderen te promoten.
- Het **online reserveringssysteem voor afspraken** verder verbeteren en het online boeken van afspraken uitbreiden voor het indienen van bepaalde soorten klachten.
- Hetgeen we bereikt hebben bij de **onthaalmedewerkers** op het gebied van diversiteit, inclusie en non-discriminatie te versterken. De inhoud van vormingen voor onthaalmedewerkers moet voortdurend worden aangepast om burgers beter van dienst te kunnen zijn. Leden van het administratieve en logistieke kader (Calog) aan de Front Desk zetten.

- De oprichting te ondersteunen van Buurtinformatienetwerken – Handelaars en zelfstandigen (**BIN-Z**) om samen voor veiligheid te zorgen, de samenwerking met de politie te versterken en snel te reageren op de behoeften van winkeliers en buurtbewoners.
- **De verkeersveiligheid** te verhogen: preventieve en repressieve flitspalen, chicanes en kussens in woonwijken te installeren.
- Het aantal handhavingsacties en **inbeslagnames van voertuigen door de politie** te verhogen om **rodeo's** te bestrijden. Sinds 2020 heeft de politie meer dan 200 auto's en motoren in beslag genomen.
- **Geluidsoverlast (motorfietsen, enz.) te bestrijden door antigeluidsradars voor auto's te installeren.**
- De veiligheid **rond scholen** te verbeteren door maatregelen die zijn ontworpen in samenwerking met ouders, scholen en buurtbewoners.
- Het **systeem van gemeentelijke administratieve sancties (GAS)** te versterken, waarmee een reeks overtredingen direct kan worden bestraft, onder meer door middel van boetes (in 2023 meer dan 180.000 GAS).
- De organisatie van **gezamenlijke patrouilles van politie en reinigingsdienst** op te voeren om tagging, sluikestorten en ander ongepast gedrag tegen te gaan.
- Meer dwangmaatregelen in te voeren tegen degenen die de wijken niet respecteren, met sluitingen en administratieve sancties (meer dan 400 GAS in 2023).

2. GERICHTE REACTIES OP PROBLEMEN IN BUURTEN

Op het vlak van **drugs** maakt onze politiezone deel uit van zowel federale als gewestelijke actieplannen. Sinds 2022 heeft onze politiezone in samenwerking met de gerechtelijke politie van de federale politie een drugsactieplan opgesteld om onze actie beter te richten in termen van proactiviteit, reactievermogen, informatiebeheer en taakverdeling.

We hebben een actueel beeld van het fenomeen en van de hotspots gecreëerd, zodat we onze acties beter kunnen sturen door :

- regelmatige bezoeken,
- een zichtbare geüniformeerde politieaanwezigheid,
- harde juridische stappen,
- de implementatie van een brede interactie waarbij alle afdelingen betrokken zijn en die ervoor moet zorgen dat het verkooppunt permanent onder politieoptreden staat.

■ We stellen voor om :

- **Drugs- en wapenhandel en dealers, lokaal en internationaal, hard aan te pakken.**
- **Het openbaar vervoer te beveiligen** door multidisciplinaire controleoperaties met gewestelijke, federale en lokale partners
- De lokale recherche en de drugseenheid voor onderzoeken naar bovenlokale drugshandel te versterken, in nauwe samenwerking met de andere Brusselse gebieden.
- **Meer blauw op straat te zetten:** te voet, met de fiets, in voertuigen, zowel preventief als repressief.
- **Nauw samen te werken met de federale gerechtelijke politie**, die bevoegd is voor de internationale drugs- en wapenhandel, **het Parket en de Dienst Vreemdelingen**, met bijzondere aandacht voor zogenaamde "high trouble" multirecidivisten.

- **Het toezicht te versterken op jeugddelinquenten en een snelle opvolging** (schadeloosstelling van slachtoffers, herstel van schade, onderwijsdiensten, enz.
- Door te gaan met het implementeren van instrumenten om **religieus radicalisme te voorkomen** en terrorisme te bestrijden.

3. LE "NEW WAY OF PROTESTING"

Brussel is bij uitstek een plaats van publieke expressie, zowel op nationaal als op Europees niveau. Elk jaar is de Brusselse politie verantwoordelijk voor het toezicht op meer dan 1.000 betogingen voor protest of herdenking, waarvan het goede verloop gebaseerd is op het concept van Genegotieerd Beheer van de Openbare Ruimte (GBOR).

De realiteit van de openbare orde tijdens grote bijeenkomsten is echter complexer geworden sinds de creatie van dit kader. De onderhandelde aanpak van evenementen is ook ingewikkelder geworden omdat er steeds vaker geen aangewezen organisator en/of basisstructuur is, maar eerder oproepen om te demonstreren via sociale netwerken.

■ We stellen voor om :

- De laatste hand te leggen aan een **globale aanpak van de "New Way of Protesting"** (NWOP). De politie wil de tactische aanpak verbeteren en de effectiviteit van onze dialoog met demonstranten vergroten door middel van onze "communicatieteams" die gespecialiseerd zijn in onderhandelen en het ontmijden van conflicten, en de introductie van juridische taskforces die proberen onruststokers te identificeren.
- De professionalisering van het verzamelcentrum voor gearresteerde personen (VCGP) voort te zetten en nieuwe manieren van samenwerking te verkennen waarbij bij wijze van proefproject **een arts aanwezig is op het terrein van de zonale wacht** tijdens de meest kritieke overbrengingen. Het doel van deze innovatieve aanpak zou zijn om het beheer van deze extra medische risico's ter plaatse te optimaliseren en de neveneffecten op de processen van de betrokken disciplines te verminderen. Het zou in het bijzonder de toestroom op de spoedgevallendiensten verlichten.

4. SAMENWERKEN OM SAMEN TE LEVEN

- I. Een sterk zonaal integriteitsbeleid instellen
- II. Bestrijding van intimidatie en seksueel en huiselijk geweld
- III. Respecteren en bevorderen van diversiteit
- IV. Nieuwe uitdagingen

■ Een sterk zonaal integriteitsbeleid instellen

We ondersteunen politieagenten door ze te voorzien van een reeks geschikte trainingscursussen en een modernere en veiligere werkomgeving dankzij de apparatuur en materialen die hen ter beschikking worden gesteld.

We verwachten dat de politie **zich in alle omstandigheden voorbeeldig gedraagt**. Elke medewerker moet duidelijk begrijpen aan welke waarden en welk gedrag hij of zij geacht wordt zich te houden.

■ Wij stellen voor om :

- Een beleid in te voeren dat voortdurende inspanningen garandeert om het hoogste niveau van integriteit te bereiken. Om dat te bereiken willen we de invoering van **zonale referenten** als garantie voor de toepassing en naleving van dit beleid.
- **Een strategisch opleidingsplan van hoge kwaliteit voor het gebied te ontwikkelen**, waarin de belangrijkste theoretische en praktische behoeften **voor elk functieprofiel**, zowel voor operationeel als voor burgerpersoneel, prioriteit krijgen. Voor operationeel personeel zal dit plan rekening houden met de realiteit op het terrein en met bekende ontwikkelingen in het politiewerk. Ons nieuwe centrum K9-4 POLBRU is een locatie op maat gemaakt om aan deze behoeften te voldoen.

■ Bestrijding van intimidatie en seksueel en huiselijk geweld

De politie speelt een fundamentele en onmisbare rol in de bestrijding van geweld tegen vrouwen en LGBTQIA+-personen, of het nu gaat om geweld in een openbare ruimte of om huiselijk geweld. Toch wenden veel slachtoffers van intimidatie in openbare gelegenheden of van huiselijk geweld zich niet tot de politie. We hebben elk van onze vier centrale politiebureaus, die 24 uur per dag en 7 dagen per week open zijn, uitgerust met een **EVA-ruimte (Emergency Victim Assistance) die speciaal is bedoeld voor slachtoffers van huiselijk geweld en hun kinderen.**

■ We stellen voor om :

- Politiepersoneel te blijven **opleiden en hen bewust maken** van het probleem van straatintimidatie en geweld tegen vrouwen en LGBTQIA+-personen en, in overeenstemming met het Brusselse parket, proactieve acties te organiseren die specifiek gericht zijn op dit probleem.
- **Een cultuur te creëren waarin seksistisch en/of ongepast taalgebruik en gedrag tegenover het personeel verboden is.**
- Door te gaan met onze inspanningen om deze misdaden zo effectief mogelijk te bestrijden, door **hoogwaardige opvang, zorg en opvolging voor slachtoffers.**
- Al onze operationele medewerkers in het veld **specifieke training te blijven geven over huiselijk geweld**, zodat ze professioneel, menselijk en optimaal met dergelijke situaties kunnen omgaan.
- **De ontwikkeling van onze EVA-eenheid (Emergency Victim Assistance) te blijven ondersteunen.**
- Iedere burger het gebruik van openbare plaatsen te garanderen met het oog op een collectieve toe-eigening van de openbare ruimte die de ontwikkeling van een open, tolerante en inclusieve samenleving bevordert.
- Alle toekomstige **inrichtingen** in de stad onderzoeken vanuit het oogpunt van de veiligheid van vrouwen.
- Middelbare scholieren sensibiliseren over **cyberpesten**. Om dit te bereiken heeft de politie (met de Polbru-kadetten) een samenwerking opgezet met partners zoals Child Focus en het departement Onderwijs van de Stad Brussel. Het project ligt volledig in lijn met onze doelstelling om de band tussen jongeren en de politie te versterken. Cyberpesten is een groeiend probleem en daarom hebben onze scholen en de politie deze workshops ontwikkeld. Jongeren moeten zich altijd veilig kunnen voelen, zowel online als offline.

■ Respecteren en bevorderen van diversiteit

We zijn overtuigd dat het belangrijk is om alle burgers dezelfde kwaliteit van dienstverlening te bieden, ongeacht hun geslacht, leeftijd, afkomst, seksuele geaardheid, religieuze en/of levensbeschouwelijke overtuiging. We willen van ons politiekorps een organisatie maken waar geen plaats is voor uitsluiting, discriminatie en ongelijkheid, waar trouwens nergens plaats voor is.

De politie neemt deel aan het project *Community Policing Without Borders* (onder auspiciën van de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM)), dat als hoofddoel heeft **discriminatie en racisme** binnen de Belgische politie **te bestrijden** door te werken rond drie hoofdthema's: **aanwerving die meer openstaat voor diversiteit, meer toegankelijke en neutrale klachtenmechanismen en community policing waarbij de verschillende gemeenschappen betrokken worden** in gezamenlijke projecten om hen te helpen beter samen te leven.

■ We stellen voor om :

- Het aantal **jeugdgerelateerde** projecten te verhogen (PolBru-kadetten, Focus Ecoles, peterschap op school, maatschappelijke stages en het ontvangen van stagiairs, schoolbezoeken, enz.)
- Specifiek beleid te voeren voor **senioren**: gerichte informatiecampagnes. Er zullen twee INP ("Seniorenagenten") referenten per DPI worden gecreëerd, die telefonisch of via een functioneel e-mailadres bereikbaar zijn, de organisatie van informatie/bewustmakingsmiddagen, in samenwerking met de lokale autoriteiten, dit alles vanuit het perspectief van een geruststellende en beschermende benadering van senioren.
- De strijd tegen discriminatie en aanvallen op de **LGBTQIA+-gemeenschap** te herbevestigen. We gaan door met het opleiden en bewustmaken van zowel onthaal- als veldmedewerkers, en zetten ons in om alle noodzakelijke maatregelen te nemen om de veiligheid en het welzijn van homoseksuele, biseksuele, transgender- en transseksuele mensen te waarborgen.
- Een **zonaal diversiteitsactieplan** opstellen, omdat we willen dat ons politiekorps meer openstaat voor en respect heeft voor diversiteit, in zijn meervoudige definitie, niet alleen ten voordele van de burgers natuurlijk, maar ook van de huidige en toekomstige werknemers.

■ Nieuwe uitdagingen

De voortdurende evolutie van de stedelijke omgeving en de moeilijkheden waarmee de bevolking wordt geconfronteerd, zorgen ervoor dat we ons dienstenaanbod voortdurend vernieuwen en aanpassen aan de verschillende problemen.

■ We stellen voor om :

- De "**EMUT**"-patrouilles (voor **Équipes Mobiles d'Urgence + Mobiele UrgentieTeams**) voort te zetten. De mobiele urgentieteams bestaan uit zorgverleners van het UVC Brugmann, het UMC Sint-Pieter, het EMC en Tandemplus. Deze teams verlenen assistentie tijdens interventies op een persoon bij wie een vermoeden van mentale problemen bestaat, maar die niet voldoet aan de voorwaarden voor internering en voor wie plaatsing in een cel geen optie is.

- Te blijven deelnemen en ondersteuning bieden aan "The Gate", een ruimte voor consumptie met een laag risico. Politieagenten zijn speciaal opgeleid om in te grijpen als dat nodig is.
- Het Hershams-team van de politie te versterken, een gespecialiseerde dienst in de politiezone die daklozen helpt.

Sinds het begin van de jaren '90 en de invoering van specifieke programma's heeft de Stad Brussel er altijd op gelet om haar acties te coördineren tussen de verschillende actoren die betrokken zijn bij de verslavingsproblematiek. In deze missie kan ze onder meer rekenen op 3 historische en complementaire actoren (de Dienst Psychosociale Begeleiding van haar OCMW, het Medisch-Sociaal Opvangcentrum en de vzw TRANSIT) om zorgtrajecten te ontwikkelen en op te volgen, en om banden aan te knopen en te onderhouden met de meest kansarmen, als onderdeel van een gemeenschappelijke aanpak van sociale cohesie.

De Stad Brussel laat niemand aan de kant staan. Met het oog op de huidige en toekomstige problemen en uitdagingen zal ze blijven innoveren door de implementatie van programma's met een stevige wetenschappelijke basis te ondersteunen. Deze proactieve aanpak is niet noodzakelijk populair van bij het begin, maar wordt dat wel wanneer de maatregelen, eenmaal uitgevoerd, de vooropgestelde doelstellingen bereiken en het algemeen belang dienen.

Brussel staat, net als andere Europese hoofdsteden, voor een grote uitdaging op het gebied van drugs. Het gaat om de toename van het gebruik van verdovende middelen, in alle geledingen van de maatschappij, en het uitvloeisel daarvan, de drugshandel, waarvan we weten dat die snel en met veel geweld toeneemt. Deze kwesties vormen een aanzienlijke bedreiging voor onze manier van samenleven en voor de stabiliteit van onze instellingen. Zij vereisen gezamenlijke actie.

Om dit aan te pakken moeten we een realistisch beleid blijven voeren dat gebaseerd is op 4 pijlers: preventie, risicobeperking, zorg en repressie. De aanpak moet alomvattend en geïntegreerd zijn. Repressie, d.w.z. het optreden van de politie, moet worden gebruikt om criminele netwerken te ontmantelen en zich te richten op drugsdealers. De andere pijlers moeten gericht zijn op volksgezondheid, rehabilitatie en sociale cohesie. Tot slot moeten alle spelers in de preventie- en veiligheidsketen samenwerken om met succes een effectief drugsbeleid te voeren.

Het is een grote uitdaging, gezien de opvallende zichtbaarheid van het fenomeen en de vele problemen die ermee gepaard gaan, maar het kan worden aangepakt als het verantwoord, pragmatisch, moedig en innovatief wordt benaderd.

PROGRAMMA

■ Drugshandel en de gevolgen ervan aanpakken

Versterking van de politiecapaciteit om drugshandelaars te bestrijden. Nultolerantie voor de verkoop van illegale drugs:

- Door het aantal lokale agenten te verhogen;
- Door de administratieve last voor politieagenten te verminderen;
- Door middelen vrij te maken, zodat de politie zich kan concentreren op haar primaire taak: het handhaven van de openbare orde.

In 2024 konden we een mobiele psychiatrische dienst oprichten om mensen met mentale gezondheidsproblemen te behandelen en zo de politie te ontlasten van een taak die tot de medische wereld behoort. Deze ervaring kan worden uitgebreid door, zoals wij aanbevelen, alles wat te maken heeft met de gezondheids- en sociale dimensie van drugsgebruik toe te vertrouwen aan mensen met expertise in sociale en gezondheidskwesaties.

■ Preventie, risicobeperking en zorg

- Sociale ongelijkheid verminderen door armoede te bestrijden en de toegang tot fatsoenlijke huisvesting en gezondheid voor iedereen te vergemakkelijken. Armoede is een negatieve determinant van gezondheid, een factor in marginalisatie die kan worden verminderd door laagdrempelige diensten te ontwikkelen;
- Doorgaan met het trainen van eerstelijns personeel om het contact te vergemakkelijken en doorverwijzingen te optimaliseren;
- Een effectief drugsbeleid ondersteunen en ontwikkelen, gebaseerd op feiten en precieze wetenschappelijke diagnoses, zodat de acties die worden ondernomen zo dicht mogelijk bij de realiteit en de behoeften van de bevolking liggen. Actie gericht op morele doelstellingen is niet effectief.
- Discriminatie bij de toegang tot gezondheidszorg bestrijden:
  - Ervoor zorgen dat een groot aantal drugsverslaafden toegang heeft tot voorzieningen die zowel aan hun behoeften als aan die van de algemene bevolking voldoen ("ontlasten van de openbare ruimte");
  - Lokaal werk en werk op het terrein versterken, in het bijzonder door de aanwezigheid van straathoekwerkers te vergroten om de meest achtergestelde groepen te bereiken en de risico's te verminderen voor degenen die een aantal uitsluitingsfactoren combineren;
  - Zorgen voor de verdere financiering en ontwikkeling van bestaande ondersteunings- en zorgdiensten die hun doeltreffendheid hebben bewezen: het Medisch-Sociaal Opvangcentrum - M.A.S.S., de Dienst Psychosociale Begeleiding van het OCMW, en de non-profitorganisatie TRANSIT, die een gediversifieerde reeks diensten aanbieden die 24 uur per dag toegankelijk zijn, waaronder crisisopvang;
- De dialoog en samenwerking tussen de betrokken diensten en sectoren versterken, op de eerste plaats in het belang van de mensen voor wie wordt gezorgd en met respect voor de doelstellingen, beperkingen en missies van iedereen;
- De ontwikkeling van projecten aanmoedigen en ondersteunen om het aanbod aan zorg te diversifiëren, zoals behandeling met diacetylmorfine (TADAM), en risicobeperkende druggebruiksruimten (DGR) blijven promoten.

De DGR GATE opende zijn deuren in mei 2022 in de Stad Brussel, waar al open drugcircuits op straat bestonden. De maatregel heeft overtuigende resultaten opgeleverd en wordt nu overgenomen door andere gemeenten. Sinds de opening werden bijvoorbeeld meer dan 12.000 consumpties in de openbare ruimte voorkomen. Het merendeel van de gebruikers van de dienst komt uit naburige wijken, dus dit type regeling creëert geen aanzuigeffect. De politie heeft geen toename van drugshandel in de buurt van de DGR geconstateerd en is blij met de samenwerking die tot stand is gekomen;

- Langdurige educatieve en onderwijsinitiatieven stimuleren, ook op scholen;

- Structurele oplossingen ontwikkelen ter aanvulling of ondersteuning van alle projecten die worden uitgevoerd om alternatieven te bieden voor de diepe armoede en conflictsituaties verminderen die samenhangen met het delen van de openbare ruimte;
- Het aanpakken van nieuwe, minder zichtbare componenten van het drugsprobleem in verschillende leefomgevingen (chemsex, feestomgevingen, enz.) stimuleren (versterken);
- Blijven luisteren naar de behoeften en zorgen van de inwoners door ze regelmatig uit te nodigen voor informatiesessies;
- De belangrijkste uitdagingen zien, zonder ze te verdoezelen, en actie durven ondernemen op basis van de beste praktijken in andere Europese steden.

■ **Om de ontwikkeling van de sociale economie en de socio-professionele integratie te ondersteunen, stelt de PS-Vooruit voor om :**

- Het **gebruik van ondernemingen in de sociale economie** en maatwerkbedrijven (MWB) te blijven stimuleren en duurzame banen ontwikkelen in lokale diensten zoals kinderopvang en catering voor ouderen, enz.
- De uitvoering van en de toegang tot de procedure voor de gunning van een deel van de **overheidsopdrachten** voor te behouden **aan MWB** en ondernemers die de sociale en professionele integratie van personen met een handicap of kansarmen tot doel hebben, overeenkomstig artikel 15 van de wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten.
- De integratie van ethische, sociale en milieuclausules in overheidsopdrachten te systematiseren en de gunning van overheidsopdrachten afhankelijk te maken van de levering van duurzame en lokale goederen en diensten. In het kader van haar eco-socialistisch engagement wil de PS-Vooruit de voorwaarden voor de gunning van opdrachten voor de levering van goederen en diensten ontwikkelen op basis van hun "herstelbaarheid". Goederen (met inbegrip van digitale goederen zoals computersoftware) moeten door ambtenaren kunnen worden aangepast en hersteld zonder voortdurend een beroep te doen op onderaannemers voor dienst-na-verkoop of garanties, om te vermijden dat de kosten van de overheidsdiensten kunstmatig en onnodig worden verhoogd en dat er afval ontstaat dat soms zeer schadelijk en toxisch is (bv. bepaalde zware metalen en stoffen in computerapparatuur).
- Campagnes te voeren om bedrijven en ondernemers **meer bewust te maken van de sociale economie** en adviesbureaus helpen ontwikkelen.
- Met de hulp en expertise van hub.brussels, de **sociale-economieondernemingen te professionaliseren** om hen te helpen even concurrerend te worden als traditionele commerciële ondernemingen, zodat ze uiteindelijk kunnen deelnemen aan overheidsopdrachten van de Stad en andere gemeenten en overheden.
- Een **quotum van commerciële ruimten die toebehoren aan de Grondregie en het OCMW** te reserveren voor **ondernemingen uit de sociale economie**, die kunnen genieten van preferentiële huurvoorwaarden en preferentiële toegang tot gemeentelijke uitrusting.
- De ontwikkeling te ondersteunen van de **sociale-economieonderneming die door de stad is opgezet om de exploitatie te beheren van evenementen van de Heizelvlakte** en het opleidingsprogramma voor logistieke medewerkers.
- De stad Brussel open te stellen voor **kapitaalinvesteringen in sociale-economieondernemingen** om hun ontwikkeling te ondersteunen.
- Lokale en regionale werkgelegenheidsstructuren (Mission locale, OCMW, Actiris, enz.) te betrekken bij het **ondersteunen van inschrijvers op overheidscontracten met sociale clausules bij het werven van een bepaald aantal jongeren** die geregistreerd staan bij de openbare werkzoekstructuren.
- **Bedrijfscoöperaties die toekomstige ondernemers in staat stellen om hun bedrijfsplannen te testen met behoud van hun rechten en alternatieve inkomsten** te ondersteunen.
- In samenwerking met de sociale partners een **Charter ter bestrijding van sociale dumping** goed te keuren, naar het voorbeeld van de steden Herstal en Charleroi en verschillende andere Waalse gemeenten, dat alle overheidsopdrachten van de Stad Brussel, het OCMW, zijn verenigingen - met inbegrip van Hoofdstuk XII - en paracommunale organen regelt.

- **De samenwerking met het arbeidsauditoraat en de federale en regionale sociale en arbeidsinspectiediensten** te versterken om situaties van sociale dumping en onregelmatigheden op bouwwerven die worden opgestart op basis van overheidsopdrachten beter op te sporen.
- In samenwerking met de andere betrokken gemeenten het Handvest tegen sociale dumping uit te breiden tot de **Politiezone Brussel-Hoofdstad-Elsene en tot de intergemeentelijke gebieden** waaraan de Stad Brussel deelneemt.

■ **Om publieke en kwalitatieve tewerkstelling te verkiezen boven private onderaanneming, stelt de PS-Vooruit voor om :**

- Ervoor te zorgen dat de internalisering van deze taken een kans is om **de** vaak onzekere **arbeidsvoorwaarden te verbeteren** die de particuliere sector op deze werkterreinen biedt (werktijden, loon, vooruitzichten op opleiding en loopbaanontwikkeling, enz.)
- Optimaal gebruik te maken van het wettelijk kader dat wordt geboden door de wetgeving op overheidsopdrachten om **"in house" diensten te ontwikkelen**, zodat de openbare aanbestedingsprocedure niet hoeft te worden doorlopen wanneer er capaciteit is om de taken intern uit te voeren door te vertrouwen op lokaal personeel en overheidsstructuren.
- Een meer substantieel en geïnstitutionaliseerd beleid van **partnerschappen met Brusselse hogescholen, universiteiten en studiecentra** te implementeren, gericht op het bieden van assistentie, gegevensoverdracht (in het bijzonder geanonimiseerde statistische gegevens voor wetenschappelijk onderzoek) en, indien van toepassing, het ontvangen van onderzoekers en studenten binnen de administratie van de Stad en het OCMW (onderzoek, scripties, dissertaties, stages, enz.).

PRIORITEIT VOOR LOKALE ECONOMISCHE ONTWIKKELING

■ **Om de creatie van economische activiteit in het kader van het beleid voor ruimtelijke ordening te ondersteunen en te stimuleren, stelt de PS-Vooruit voor om :**

- In het kader van het beleid voor ruimtelijke ordening en de uitvoering van grote stadsontwikkelingsprojecten (NEO, Schaarbeek Formatie, Solvay, enz.) ervoor te zorgen dat **middelgrote en grote gemengde gebieden behouden blijven voor economische activiteiten** en de vestiging van stedelijke industriële, logistieke, haven-, toeristische en commerciële bedrijven, enz.
- Als onderdeel van het NEO-project een **groot toeristisch industrieel centrum** te creëren op de Heizelvlakte met een congrescentrum, een grote concertzaal, vrijetijdsactiviteiten, enz.
- De impact van mobiliteitsplannen in de winkelwijken van de Stad Brussel te beoordelen.
- Het beleid voort te zetten om **het economische en woongebruik** rond de bekkens en centrale delen van het kanaal **opnieuw in evenwicht te brengen**, met name door ze te herontwikkelen tot nieuwe woonwijken.
- Samen te werken om **een belangrijk multimodaal logistiek knooppunt voor goederenvervoer te creëren** op de site van Schaarbeek Vorming om deze activiteit, die essentieel is voor de levensvatbaarheid van een stad, te stimuleren en tegelijk het stadscentrum en bepaalde oevers van het kanaal te bevrijden van de zware aanwezigheid van vrachtwagens.

- Het beleid voort te zetten om **bedrijvencentra en -clusters te ondersteunen en te creëren**, met name in het noorden en westen van de stad (milieucluster Tivoli, BYRRH-centrum, bedrijvencoluster Navez, enz.)
- **Bedrijfsincubatoren of tijdelijke accommodatie van het "Spaanse herberg"-type aan te bieden** (in samenwerking met hub.brussels) zodat jonge ondernemers hun ideeën in een gunstige omgeving kunnen uitproberen terwijl ze kwaliteitsondersteuning krijgen (en steunpunten om financieringsinstrumenten voor hun ontwikkeling te vinden).
- Jonge ondernemers een **gecentraliseerde ondersteuningsdienst** aan te bieden om hen te helpen met al hun administratieve en juridische procedures.
- **De Mabru Morning Market in stand te houden en nieuw leven in te blazen.**
- **Waar mogelijk bedrijven aan te moedigen om voormalige industriële gebouwen te betrekken** die herontwikkeld moeten worden, zodat de economische activiteit gecombineerd kan worden met stadsvernieuwing.
- Het beleid, zowel op het niveau van de Stad als van het OCMW, voort te zetten **om onroerende goederen op voormalige industriële sites te verwerven** naarmate de kansen zich voordoen, om ze te herbestemmen voor projecten van stedelijke economische activiteit, zoals het geval was met het Palais des Vins en BYRRRH (nu respectievelijk Atelier des Tanneurs en Be-Here).

■ **Om de promotie van Brussel als aantrekkelijk investeringsgebied te organiseren en te versterken en stimulansen te ontwikkelen, stelt de PS-Vooruit voor om :**

- Een plan te voltooien en uit te voeren om **actief op zoek te gaan naar buitenlandse investeringen** in samenwerking met het Brussels Agentschap ter ondersteuning van het bedrijfsleven (hub.brussels).
- De **strategie voor duurzame economische ontwikkeling** voort te zetten, met een duidelijke focus op een relatieve specialisatie rond een beperkt aantal bedrijfssectoren met een groot potentieel voor het creëren van werkgelegenheid in Brussel: zorgberoepen, persoonlijke hulpdiensten, kinderopvang, Horeca, toerisme en cultuur, groene industrie, renovatie en duurzaam bouwen, enz.
- Optimaal gebruik te maken van het imago van Brussel als hoofdstad van Europa en de **strategische ligging** op het kruispunt van de belangrijkste transportknooppunten van Europa (weg, spoor, binnenvaart en lucht).
- De ontwikkeling van de zone van **prioritair belang aan het kanaal** voort te zetten, in voortdurende samenwerking met de regio en het agentschap *perspective.brussels*.
- constructief deel te nemen aan de inspanningen van *hub.brussels* en andere openbare instanties om Brussel en zijn faciliteiten te promoten.
- De rol van Brussel als **belangrijk universitair centrum** te benutten om nieuwe synergieën te creëren met de universiteiten die er gevestigd zijn en het bijzondere historische partnerschap tussen de Stad Brussel en het OCMW enerzijds en de ULB en de VUB anderzijds te versterken voor de ontwikkeling van activiteiten en economische sectoren die innoverend zijn en banen creëren voor de toekomst.

■ **Om ondernemerschap aan te moedigen, stelt de PS-Vooruit voor om :**

- Campagnes te voeren om **de ondernemersgeest te promoten** door de goede ervaringen van Brusselse ondernemers te promoten.
- Het bewustzijn van de ondernemersgeest te vergroten bij de allerkleinsten door vanaf de basisschool **onderwijsmethoden** in te voeren die leerlingen aanmoedigen om initiatief te nemen en een projectcultuur te ontwikkelen.
- Het onderwijs en **duale opleiding** en stages in het voltijds onderwijs te versterken in samenwerking met de andere overheidsniveaus (Gewest, VGC, COCOF, Federatie Wallonië-Brussel) en de sociale partners (in het bijzonder organisaties die bedrijven, KMO's, VSE's en zelfstandigen vertegenwoordigen, enz.)
- **Structurele uitwisselingen** (bezoeken, stages, projecten, ontmoetingen, enz.) te stimuleren **tussen de economische actoren van de stad** (winkeliers, bedrijven) **en scholen** om jongeren bewust te maken van het bedrijfsleven.
- De steun van de Stad aan projecten die gericht zijn op het helpen en **ondersteunen van werkzoekenden om hun eigen onafhankelijke economische activiteit te creëren** uit te breiden, in het bijzonder door het creëren van jeugd vriendelijke starterscentra, in samenwerking met het Gewest.
- Ondersteuning te organiseren en **mentoring uit te breiden**, om jonge ondernemers en start-ups in Brussel begeleiding en advies te bieden op basis van het vrijwilligerswerk van ervaren ondernemers.
- **Onze belangrijkste economische sectoren** en verschillende beroepen te **promoten** door samen met de betrokken privésectoren jaarlijkse prijzen in het leven te roepen, hetzij ereprijzen, hetzij prijzen die gepaard gaan met een investeringspremie (hotel-, restaurant- en cafésector, mode en design, kleinhandel, enz.)

■ **Om duurzame bedrijfssectoren te ontwikkelen, stelt de PS-Vooruit voor om:**

- De **ontwikkeling van toerisme, cultuur en evenementen als economische hefboomen in Brussel** voort te zetten, met behoud van het evenwicht met de andere functies van de stad, en misbruik te bestrijden dat schadelijk is voor de levenskwaliteit van de Brusselaars (bv. AirBnb).
- Het project voort te zetten voor het creëren van een gemengd bedrijvencentrum (wonen/werken) gewijd aan **duurzame bouwambachten in de Navezstraat**, in de Noordwijk.
- De vestiging van **activiteiten in verband met de milieusector** te bevorderen, waarbij prioriteit wordt gegeven aan vestiging in bedrijvencentra.
- **Kleine lokale bedrijven, winkels en zelfstandigen te ondersteunen.**
- Europese structuurfondsen in te zetten voor **de ontwikkeling van laaggeschoolde banen die moeilijk te verplaatsen zijn.**

PRIORITEIT VOOR DE ONTWIKKELING VAN WINKELS IN EEN DUIZEND JAAR OUDE HANDELSSTAD

■ Om de kwaliteit en de diversiteit van de winkels in alle wijken van Brussel te ondersteunen, stelt de PS-Vooruit voor om :

- Door te gaan met het opstellen van **commerciële ontwikkelingsplannen** voor elk van de handelswijken van de Stad, met als doel het bereiken van een echte commerciële mix, het versterken en accentueren van de identiteit en de specifieke kenmerken van elke commerciële kern, en het promoten in België en in het buitenland van een duidelijke en aantrekkelijke visie op de commerciële rijkdom en diversiteit van Brussel.
- **Te investeren in commerciële centra** om ze een nieuwe impuls te geven en hun dynamiek te versterken, vooral die in meer afgelegen wijken (bijv. Marollen, De Wandstraat, Maria-Christinastraat, enz.).
- Meer **participatie en overleg met detailhandelaars** te bevorderen over de verschillende beleidslijnen die hen rechtstreeks aanbelangen.
- Een nieuw strategisch instrument aan te reiken voor het beleid om winkels in onze wijken te vestigen: de oprichting van een "regie", in de juridische vorm van een hoofdstuk XII vereniging, die - naar het model van de semi-overheidsbedrijven (SEM) van de stad Parijs - verantwoordelijk zou zijn voor :
  - het beheer, het onderhoud en de verhuur van handelspanden die eigendom zijn van de Stad Brussel (Grondregie) en het OCMW, met inbegrip van een beleid van "pop-up"-winkels met als doel bepaalde wijken die te kampen hebben met een verminderde aantrekkingskracht en leegstaande handelspanden nieuw leven in te blazen,
  - de aankoop van nieuwe bedrijfsruimten voor hetzelfde doel,
  - het verhuren van leegstaande commerciële eenheden voor onderverhuur, gebaseerd op het model van sociale huisvestingsmaatschappijen (OVM),
  - uitvoering van het detailhandelsbeleid van de stad - en meer specifiek de detailhandelsontwikkelingsplannen - met als belangrijkste doelstellingen commerciële diversiteit, harmonieuze ontwikkeling van winkelwijken, verbetering van de aantrekkelijkheid van alle winkelwijken, ondersteuning van jonge ondernemers en de strijd tegen lege winkelruimten,
  - het uitvoeren van studies en onderzoek naar commerciële ontwikkeling met het oog op het formuleren van voorstellen (inclusief verordeningen) ter ondersteuning van het handelsbeleid van het college van burgemeester en schepenen,
  - samenwerking met winkeliersverenigingen en Business Improvement Districts (zie hieronder), en met het regionale niveau, in het bijzonder het voormalige agentschap Atrium, dat is geïntegreerd in het agentschap hub.brussels, Citydev en het gewestelijke invest finance.brussels (SRIB),
  - steun voor jonge ondernemers met innoverende commerciële projecten door een jaar lang af te zien van de huur van de lokalen van de Grondregie en het OCMW, op basis van een ingediend project.
- **het leven van de kleinhandelaars te vereenvoudigen** door samen te werken met de one-stop-shop van het Gewest (hub.brussels), door hen alle informatie te verstrekken die ze nodig hebben om de nodige formaliteiten te vervullen, de vergunningen en toelatingen aan te vragen die ze nodig hebben om hun zaak op te starten, en de bijstand te verkrijgen die beschikbaar is om kleinhandelaars die zich in Brussel willen vestigen of nieuwe ondernemersprojecten te ondersteunen.

- De **diversiteit van buurtwinkels** te ondersteunen in hun rol van sociale cohesie, vooral als dienst voor minder mobiele bevolkingsgroepen (bv. de winkelgebieden in de De Wandstraat en de François Vekemansstraat).
- Echt **overleg** te organiseren **met winkeliers** over de verschillende stimulansen die de commerciële dynamiek kunnen verbeteren, met name op het vlak van de kwaliteit van winkelpuien en uithangborden, planning van de openbare ruimte, vervoer, afval- en overlastbeheer, veiligheid, belastingen, enz.
- **Het parkeerbeleid aan te passen, prioriteit te geven aan gratis kort parkeren** en hoge rotatie, om degenen die het nodig hebben in staat te stellen met de auto boodschappen te doen en tegelijkertijd te zorgen voor een grotere beschikbaarheid van parkeergelegenheid in winkelstraten en -wijken.
- **De levertijden van** goederen in winkelgebieden te organiseren (voor de ochtendspits en na de avondspits) en de bezorggebieden te bundelen met behulp van een IT-tool (online en/of smartphoneapplicatie).
- Door te gaan met het **reoveren van winkelpuien** door stimuleringsmaatregelen te handhaven.
- Door te gaan met de **strijd tegen verouderde borden**, met strengere straffen voor nalatige winkeliers die niets doen.
- Het aantal openbare pleinen uit te breiden waar **markten kunnen worden gehouden**, zowel in bestaande wijken als als onderdeel van de ontwikkeling van nieuwe wijken.
- **De markten in de stad nieuw leven in te blazen** (vlooiemarkt, Bockstaelplein, Anneessensplein in samenwerking met de Zuidmarkt, enz.) en de ontwikkeling van markten met biologische en/of fairtradeproducten te ondersteunen.
- De mogelijkheid te bestuderen om **een permanente overdekte markt** in Brussel te **creëren**, naar het voorbeeld van steden als Barcelona en Parijs.
- **Bepaalde winkelpassages nieuw leven in te blazen** (Passage Saint-Honoré en Passage du Centre, Galerie Bortier, Galerie Ravenstein).
- **De proliferatie van gelijkaardige handelszaken tegen te gaan**, in het bijzonder door de "Nachtwinkel" en "Telefoonwinkel" regelgeving te handhaven via een meer doeltreffende controle door de stedenbouwkundige politie, om de proliferatie van dit soort zaken in levendige, centrale wijken drastisch te beperken.
- **Een beleid van openheid, dialoog en gezelligheid te voeren met de huurders van horeca in de centrumwijken**, en tegelijkertijd de overlast te bestrijden die de terrassen kunnen veroorzaken (lawaai, sigarettenpeuken, enz.), om een evenwicht en een aangename leefomgeving te garanderen, die bevorderlijk is om te wonen, zelfs in de centrumwijken.

■ **Activiteiten van KMO's en kleine en middelgrote ondernemingen ondersteunen door de bedrijvent centra van de stad en het OCMW te ontwikkelen:**

- **Het Centre Dansaert** heeft een oppervlakte van 7.000 m² en huisvest bijna 100 bedrijven die actief zijn in modeontwerp, design en architectuur, juwelen, grafisch ontwerp, communicatie en nieuwe technologieën, en niet te vergeten een belangrijk filmproductiecentrum. Deze bedrijven profiteren van lage huurprijzen en managementondersteuning.
- **De Ateliers des Tanneurs**, opgericht door het OCMW in het voormalige Palais du Vin in de Huidevettersstraat in het hart van de Marollen, is het tweede centrum. Het biedt bedrijven 6.000 m² ruimte voor productie, vergaderingen en de organisatie van evenementen, evenals een breed scala aan diensten. Activiteiten die verband houden met duurzame ontwikkeling of sociale en professionele integratie worden aangemoedigd.

- Het duurzaam bedrijvencentrum van Brussel Be-Here (de voormalige BYRRH-magazijnen), gelegen in het zuiden van Laken in de buurt van de Tour & Taxis-site en de haven van Brussel, biedt 9.000 m² aan geklasseerde gebouwen die werden gerenoveerd om er een stedelijk bedrijvencentrum in onder te brengen. Het biedt ondernemers modulaire semi-industriële ruimte, met originele architectuur en innovatieve duurzame technologieën. Het bijzondere aan het project is dat de bedrijven zich moeten engageren om de toegang tot werkgelegenheid voor de lokale bevolking te bevorderen, in het bijzonder door banen aan te bieden voor laaggeschoolde arbeiders. Activiteiten voor socioprofessionele integratie zoals bakkerij en catering zijn de eerste doelgroepen om te voldoen aan de vraag van de bedrijven naar cateringdiensten. Het project is gericht op het ondersteunen van de ICT-sector, duurzame voeding (inclusief verwerking en distributie), ecoconstructie en eco-renovatie gekoppeld aan demografische groei en stedelijke ontwikkeling, logistieke activiteiten voor toelevering en distributie en de culturele industriële sector. We willen deze dynamiek van steun voor de creatie van economische activiteiten versterken en netwerken en complementariteit ontwikkelen tussen de bedrijvencentra van de Stad en die van het Gewest, zowel op het vlak van de aangeboden ruimte (van gedeelde kantoren van 20 m² tot platforms van 500 m²) als op het vlak van de gehoste en vertegenwoordigde sectoren.

Werkgelegenheid - Opleiding

VOORRANG AAN LEVENSLANGE BEROEPSOPLEIDING VOOR DE BRUSSELAARS

De gezamenlijke waarnemingspost voor werkgelegenheid van Actiris en Bruxelles Formation, view.brussels, identificeert een aantal maatregelen om de toegang tot werk te stimuleren: het promoten van bepaalde beroepen en de bijbehorende opleidingen, onderdompeling in bedrijven, erkenning van in het buitenland behaalde diploma's, taalopleidingen, enz.

De prioriteit van de PS-Vooruit, zowel op gewestelijk als op lokaal niveau, ligt bij beroepsopleiding en beroepsopleiding, ongeacht de leeftijd van de werkzoekenden die een uitkering ontvangen.

Er moet ook bijzondere aandacht worden besteed aan het benutten van de vaardigheden van de Brusselaars, die niet noodzakelijk de vorm van een diploma aannemen.

■ Om levenslang leren werkelijkheid te laten worden, stelt de PS-Vooruit voor:

- Een uitgebreid aanbod aan coherente opleidings- en integratietrajecten met verschillende fases (van basiskennis tot vaardigheidstraining en socioprofessionele integratie).
- De coördinatie en de zichtbaarheid van het opleidingsaanbod in de stad Brussel en het Gewest versterken, eventueel door een kaart met alle bestaande operatoren, met aanduiding van de rol van elke.
- Partnerschappen met opleidingscentra van Bruxelles Formation versterken binnen het Job- en opleidingshuis.
- De niet-werkende werkzoekenden (NWW) beter informeren over het opleidingsaanbod in knelpuntsectoren in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, volgens de lijst van Actiris.
- Versterk georganiseerde opleidingen in veelbelovende sectoren (zorgberoepen, persoonlijke hulpdiensten, kinderopvang, Horeca, toerisme en cultuur, groene industrieën, renovatie en duurzaam bouwen, vrachtwagenchauffeurs, enz.)
- Het aanbieden van verdiepingscursussen voor permanente vorming om mensen in staat te stellen hun vaardigheden in hun vakgebied te perfectioneren gedurende hun carrière.
- In partnerschap met gewestelijke en communautaire actoren (Actiris, Bruxelles Formation en de VDAB) de departementen Vorming en Tewerkstelling-Sociale Economie van het OCMW versterken en hen belasten met een aanzienlijke uitbreiding van de instrumenten die essentieel zijn voor de sociale en professionele integratie van hun doelgroepen, en hen helpen bij het vinden van een geschikte baan door te werken aan de verwerving en validering van vaardigheden en attitudes die autonomie en duurzame integratie mogelijk maken.
- Partnerschappen versterken met "niet-institutionele" partners die opleidingen op maat van bepaalde doelgroepen kunnen aanbieden (bv. coderingstraining) of op maat gemaakte ondersteunings- of begeleidingspakketten zoals duo for a job.
- Om de professionele integratie en opleiding van ontvangers van het leefloon aan te moedigen, lobbyen bij de Federale Regering te lobbyen om €2 op de totale ontvangen opleidingsvergoeding per uur vrij te stellen.

PRIORITEIT VOOR DE STRIJD TEGEN LANGDURIGE WERKLOOSHEID

Langdurige werkloosheid betekent geen werk hebben en minstens twee jaar op zoek zijn naar een job. In maart 2024 vertegenwoordigde de langdurige werkloosheid 45,30% van de langdurig werklozen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (namelijk 40.832 personen) en 46,30% van de langdurig werklozen in de Stad Brussel (namelijk 7.117 personen). Dat is bijna een op twee werklozen, zowel op gewestelijk als op gemeentelijk niveau, en het is geen nieuwe situatie, ook al is het totale werkloosheidscijfer de afgelopen 10 jaar aanzienlijk gedaald. **Als antwoord op dit probleem heeft de PS het concept "Territoire Zéro Chômeur de Longue Durée" (TZCLD) gepromoot, waarbij werkzoekenden worden aangeworven met een arbeidscontract dat gebruik maakt van innovatieve mechanismen om mensen aan het werk te krijgen via werkgelegenheidsgerichte bedrijven. Het concept, dat in de eerste plaats bedoeld is voor landelijke of semi-landelijke gebieden die te lijden hebben gehad onder de deïndustrialisatie, is aangepast aan een stedelijke omgeving zoals het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, en dus aan wijken.**

■ Om langdurige werkloosheid via TZCLD's te bestrijden, stelt de SP voor om:

- Een werkgelegenheidsbedrijf op te richten in samenwerking met de Mission Locale (Job- en opleidingshuis) en het OCMW, volgens de filosofie van de sociale economie, met als doel langdurig werklozen aan te werven in het kader van de TZCLD-projecten in de wijken die het zwaarst getroffen zijn door dit fenomeen in de gemeente.
- Binnen het werkgelegenheidsbedrijf voorrang te geven aan beroepen die voldoen aan de behoeften van de buurt en aan de wensen van de werknemers.
- Een beroepsopleidingsprogramma te ontwikkelen dat is afgestemd op de behoeften van werknemers, om degelijke kwalificaties te geven aan degenen die vervolgens de reguliere arbeidsmarkt willen betreden.
- Speciale regelingen voorzien, bijvoorbeeld over werktijden, voor meer kwetsbare mensen, werknemers die het einde van hun loopbaan naderen, alleenstaande ouders, enz.

PRIORITEIT VOOR HET CREËREN VAN KWALITEITSJOBS VOOR DE BRUSSELAARS

■ Voor een echt, geïntegreerd en transversaal werkgelegenheidsbeleid op lokaal niveau stelt de PS-Vooruit voor om:

- Solidariteit tussen gemeenten aan te moedigen om de werkloosheid te bestrijden, in het bijzonder door het organiseren van de oprichting van een conferentie van schepenen voor economie en werkgelegenheid.
- Proefprojecten en fora voor de uitwisseling van goede praktijken voort te zetten en uit te breiden om de sociaaleconomische ontwikkelingshefbomen van achterstandswijken te ontwikkelen en te optimaliseren.
- Lokale werkgelegenheidscontracten aan te nemen vanuit het perspectief van gendermainstreaming en handy mainstreaming, in overeenstemming met de doelstellingen en prioriteiten van het Gewest.
- Een overleg te organiseren tussen lokale economische, tewerkstellings- en opleidingsactoren (Job- en opleidingshuis, Mission locale, OCMW, Actiris en zijn filialen, Bruxelles Formation, bedrijvent centra, hub.brussels, het loket sociale economie, de lokale sociale partners, enz.) om samen een coherent systeem te evalueren en aan te passen voor het creëren en actief zoeken naar werk, het zoeken naar lokale banen en beroepsopleiding dat zo nauw mogelijk aansluit bij de lokale realiteit.

PRIORITEIT VOOR HET STIMULEREN VAN HET ZOEKEN NAAR WERK

■ Om de toegang tot informatie en openbare diensten met betrekking tot het werkgelegenheidsbeleid te verbeteren, stelt de PS-Vooruit voor om :

- De zichtbaarheid en bekendheid van het nieuwe centrale werkgelegenheids- en opleidingscentrum, het Job- en Opleidingshuis, te vergroten, gebaseerd op een gezamenlijk plan met de Service d'Aide à l'Emploi en het OCMW.
- De middelen van de gedecentraliseerde kantoren en loketten voor lokale economie uit te breiden in de verschillende wijken van de stad.
- De partnerschappen met de gewestelijke overheidsinstellingen (hub.brussels, finance.brussels (SRIB), Citydev, Actiris, enz.) en de overheidsinstellingen van de andere gemeenten van het Gewest te versterken en het federale niveau te mobiliseren voor bepaalde projecten. Het gemeentelijk niveau beschikt lang niet over alle hefboomen om actie te ondernemen op het vlak van jobcreatie, maar het moet optimaal gebruik maken van de mogelijkheden die de andere beleidsniveaus bieden.
- Partnerschappen te ontwikkelen met vertegenwoordigers van bedrijven zoals BECI en UCM, en werknemers, om Brusselse werkzoekenden (NWW) te helpen begeleiden op het gebied van kansen, opleidingen, enz.
- Het aantal jobbeurzen en -markten en "speed dating"-achtige evenementen te verhogen, waarbij de belangrijkste particuliere en openbare werkaanbieders in de gemeente onder de aandacht worden gebracht.

■ Om de dienstverlening voor jongeren te verbeteren, stelt de PS-Vooruit voor om :

- Jongeren te helpen door begeleidingsdiensten en initiatieven op scholen te versterken om zoveel mogelijk informatie te verstrekken over hoger onderwijs, beroepsopleidingsmodules, arbeidskansen en de gedetailleerde toestand van de arbeidsmarkt.
- Jongeren actief bij te staan in hun zoektocht naar stages en banen door een één-op-één-dienst aan te bieden, sollicitatiegesprekken voor te bereiden, een carrièreplan te ontwikkelen, enz.
- De dienstverlening om jongeren te helpen bij het vinden van een studentenbaan te verbeteren- een steeds terugkerend obstakel bij het zoeken naar een eerste baan, waardoor jongeren in een vicieuze cirkel terechtkomen waarin ze geen baan hebben omdat ze geen ervaring hebben, en geen ervaring omdat niemand ze een kans wil geven.
- Ambitueus gebruik te maken van de regionale mechanismen van de Jongerengarantie, Stage First, binnen alle departementen van de Stad en het OCMW om echte werkervaring te geven aan de jongeren die ervan genieten. Het doel is om de werkomgeving die de gemeentelijke administratie biedt in de breedste zin van het woord te gebruiken om jonge werkzoekenden voor te bereiden op de wereld van het werk (bv: cijfermatige doelstellingen, enz.).
- Regionale stagemechanismen voorstellen aan privépartners en verenigingen die een aanvraag indienen bij het OCMW voor werknemers met integratiecontracten (vroeger artikel 60).
- Intensieve steun ontwikkelen voor jongeren onder de 25 die in aanmerking komen voor het OCMW om hen te helpen toegang te krijgen tot opleidingen, in het bijzonder opleidingen voor knelpuntberoepen.
- De mogelijkheid onderzoeken om de Deal 18-25-regeling open te stellen voor jonge werkzoekenden die niet noodzakelijk OCMW-gebruikers zijn.

■ **Om ouders te ondersteunen, stelt PS-Vooruit voor om :**

- De kinderopvang, die essentieel is voor ouders die een opleiding volgen, werk zoeken (zie ook het hoofdstuk over kinderopvang) of een artikel 60-arbeidscontract hebben (zie het hoofdstuk over armoedebestrijding) te ondersteunen en uit te breiden.

■ **Om de strijd tegen discriminatie bij aanwerving op te voeren, stelt de PS-Vooruit voor om :**

- Een actief diversiteitsbeleid te ondersteunen door gelijke kansen op de arbeidsmarkt aan te moedigen.
- De campagnes tegen discriminatie bij aanwerving, waardoor een groot deel van de Brusselse beroepsbevolking wordt uitgesloten van de arbeidsmarkt, voort te zetten en te intensiveren met name in samenwerking met publieke en gesubsidieerde actoren zoals Unia (of het Interfederaal Centrum voor Gelijke Kansen) en de Liga voor Mensenrechten.
- Diversiteit in kmo's zowel als in sociale en solidaire ondernemingen en in overheidsinstanties te bevorderen.
- De met het Gewest overeengekomen diversiteitsplannen uit te voeren.
- de tewerkstelling van werknemers met een handicap in alle overheidsorganen tot een gemeentelijke verantwoordelijkheid te maken en hiertoe partnerschappen te ontwikkelen met gespecialiseerde verenigingen die werkgevers en werknemers met een handicap met elkaar in contact brengen; het publiek, de media en partners te informeren over de opening van de "Pool H"-interface en de nieuwe jobkansen die voor deze doelgroep gereserveerd zijn.
- Een nieuwe aanbesteding uit te schrijven, specifiek om het aantal beschikbare aangepaste taxi's te verhogen, en ervoor zorgen dat de bedrijven die op deze oproep reageren over de nodige voertuigen beschikken en bereid zijn om ze tijdens piekuren aan deze dienst te wijden om werknemers met een handicap te vervoeren. De tewerkstelling van vrouwen in traditioneel mannelijke sectoren en omgekeerd te stimuleren.

Sociale cohesie

Dankzij het werk van de socialisten heeft de Stad Brussel een reeks diensten en voorzieningen ontwikkeld die de sociale cohesie, het “samen bouwen” en het welzijn van de bevolking bevorderen.

Met haar netwerk van lokale openbare diensten (BRAVVO, wijkcentra, scholen, het Huis van het Kind, het kinderdagverblijf, sportinfrastructuur, enz.) en een proactief en efficiënt OCMW kan de Stad Brussel nu echt werk maken van de verbetering van de sociale cohesie en de strijd tegen polarisatie en dualisering op haar grondgebied. **Daarvoor willen we de samenhang en de geïntegreerde werking van al onze maatregelen die gericht zijn op het harmonieus samenleven van alle actoren van onze Stad versterken en partnerschappen ontwikkelen/versterken om dit gemeenschappelijke doel zo goed mogelijk te bereiken.**

- Acties versterken die het samenleven en -bouwen in de wijken verbeteren, in het bijzonder door de democratische waarden te herbevestigen en een positief gevoel van verbondenheid met de Stad te bevorderen.
- De coördinatie tussen de verschillende diensten van de Stad in elke wijk ontwikkelen om de lokale diagnose te verbeteren, de maatregelen aan te passen en een gecoördineerde en geïntegreerde respons te bieden.
- Projecten voortzetten, versterken en ondersteunen die gericht zijn op het ontkrachten van vooroordelen en het bestrijden van polarisatie.
- Bewoners aanmoedigen om meer betrokken te raken bij het leven in hun wijk en de ontwikkeling ervan.
- De organisatie versterken van verschillende projecten en evenementen zoals jeugdfestivals, buurtfeesten, enz., die momenten van gezelligheid creëren en andere acties voor en door de bewoners om de openbare ruimte positief te gebruiken.
- In samenwerking met het OCMW en de wijkhuizen een project ontwikkelen ter bestrijding van isolement gericht op de meest kwetsbare personen.
- Congressen en opleidingen voor sociaal werkers in het verenigingsleven organiseren.
- Activiteiten en projecten organiseren voor professionelen en hun klanten over thema's die verband houden met samenleven.

ONTHAAL VAN NIEUWKOMERS

De opeenvolgende migratiecrisisen hebben jarenlang aanleiding gegeven tot verhitte debatten, vragen en soms angst. De standpunten van extreemrechts, en nu zelfs van rechts, worden radicaler.

Terwijl burgers en verenigingen op het terrein in actie komen om nieuwkomers te helpen, laten extremistische bewegingen over de hele wereld van zich horen en zetten ze de toon voor voorstanders van een hard beleid ten aanzien van deze crisis.

Veel grenzen zijn al gesloten en er worden zelfs muren opgetrokken tussen de landen van de Europese Unie, waardoor een latente ongelijkheid ontstaat die de weg vrijmaakt voor de ergste vormen van uitbuiting, maar vooral de illusie in stand houdt dat een categorie mensen bestaat die beter is omdat ze op de juiste plaats geboren zijn.

Migratiebewegingen in Europa dragen nochtans bij aan de culturele diversiteit en de sociale en economische ontwikkeling van Europa. De gastvrije opvang en positieve integratie van deze bevolkingsgroepen is daarom essentieel voor vrede en sociale cohesie in de gastlanden.

Een samenleving kan zich alleen bevredigend en duurzaam ontwikkelen als zij is gebaseerd op solidariteit tussen haar burgers. Een inclusieve samenleving moet iedereen in staat stellen deel te nemen aan het sociale, politieke, economische en culturele leven. Een inclusieve samenleving geeft individuen mondigheid. Door ieders recht op een menswaardig bestaan te verdedigen in plaats van mensen tegen elkaar op te zetten, kan een samenleving groeien, angsten wegnemen en vol vertrouwen de toekomst tegemoet gaan.

De beste middelen om bestaansonzekerheid te bestrijden en integratie in de samenleving mogelijk te maken zijn kwalitatieve ondersteuning en het aanleren van vaardigheden.

Daarom hebben de Stad en haar OCMW, op initiatief van de socialisten, in 2016 de vzw BAPA BXL opgericht, die als taak heeft het onthaal van nieuwkomers te organiseren (onthaal, informatie, inburgeringslessen, sociale en taalkundige evaluaties, sociaal-professionele begeleiding, lessen Frans, enz.). Dit onthaalprogramma, dat zowel collectief als individueel wordt georganiseerd, zorgt ervoor dat de integratie in de best mogelijke omstandigheden verloopt en dat ieders rechten en plichten worden gerespecteerd.

Dit initiatief toont duidelijk **de wil van de PS om van de Stad Brussel een open, verantwoordelijke stad te maken die solidariteit en respect voor diversiteit uitstraalt.**

Sinds 2023 hebben wijzigingen in de wetgeving, met name de verplichting voor nieuwkomers om deel te nemen aan het programma en het onthaal van “vreemdelingen” op vrijwillige basis, alsook de overgang naar een bicommunautaire operator, de toegang tot het programma verruimd tot een meer divers publiek en tegelijkertijd nieuwe uitdagingen met zich meegebracht. Als gevolg hiervan wordt BAPA BXL geconfronteerd met een groeiend en gevarieerder aantal begunstigden en complexere maatschappelijke vraagstukken.

Met haar opgeleide en multidisciplinaire medewerkers en dankzij haar netwerking zal BAPA BXL vzw haar doelstelling nastreven om een toegankelijk en aangepast traject aan te bieden, dat autonomie, emancipatie en een positieve sociale en professionele integratie bevordert.

EEN TRAJECT DAT TOEGANKELIJK EN AANGEPAST IS MET AANDACHT VOOR IEDEREEN

- Ervoor zorgen dat mensen met speciale behoeften (slechthorenden, visueel gehandicapten, personen met beperkte mobiliteit, enz.) een gepast onthaal krijgen door een aangepast onthaal en opleidingsaanbod te ontwikkelen.
- Doorgaan met het ontwikkelen van modules voor inburgeringslessen, aangepast aan doelgroepen (18-25 jarigen, vrouwen, enz.).
- De instrumenten versterken voor het verwerven van digitale vaardigheden met betrekking tot administratief beheer (banktoepassing, online loket, enz.) voor nieuwkomers.
- Sensibiliseren en opleiden van de medewerkers in het opsporen van familiaal geweld bij de begunstigden en versterken van de partnerschappen/samenwerking met de actoren die betrokken zijn bij de zorg voor de slachtoffers.
- Versterken van de psychologische zorg voor begunstigden, in het bijzonder slachtoffers van geweld, begunstigden die lijden aan posttraumatische stress, moeders die hier alleen zijn, enz.
- De samenwerking met de sector voor jonge kinderen uitbreiden om de deelname van met name vrouwen en eenoudergezinnen aan de verschillende opleidingen aan te moedigen.
- Opvoedingsondersteunende activiteiten ontwikkelen om het welzijn van de kinderen, hun integratie in de schoolomgeving en hun studiesucces te verbeteren.
- Het organiseren en ontwikkelen, in samenwerking met andere organisaties, van onderwijssteun op maat van de kinderen van nieuwkomers, met de nadruk op het leren van de onderwijstaal.
- Een antenne/filiaal ontwikkelen in het noorden van Brussel.
- Speciale aandacht besteden aan eenoudergezinnen door het ontwikkelen van gespreksmodules en het aanpassen van het programma aan hun behoeften.

EEN TRAJECT DAT EEN POSITIEVE SOCIALE EN PROFESSIONELE INTEGRATIE VERZEKERT

- Een geïndividualiseerd sociaal-professioneel integratieprogramma (SPI) ontwikkelen specifiek voor nieuwkomers (evaluatie van de vaardigheden; opleiding; tewerkstelling/stage) door de samenwerking met de Mission Locale, het OCMW, Actiris, enz. te versterken.
- Een partnerschap ontwikkelen om:
  - een basisopfrismodule te organiseren en nieuwkomers in staat te stellen de vaardigheden te verwerven die ze nodig hebben om toelatingsexamens voor opleidingen af te leggen,
  - de digitale vaardigheden van het doelpubliek te ontwikkelen om hun SPI te vergemakkelijken.

- Acties ontwikkelen met lokale partners om begunstigden sociaal te integreren in het leven van hun buurt, gemeente of gewest.
- Samenwerkingsverbanden ontwikkelen/versterken met culturele actoren (bv. Espace Magh, het Departement Cultuur van de Stad Brussel, enz.) om:
  - de artistieke projecten van nieuwkomers te promoten,
  - hen kennis te laten maken met verschillende culturen.

EEN TRAJECT NAAR AUTONOMIE EN EMANCIPATIE

- De inburgeringslessen voortdurend aanpassen en verbeteren om rekening te houden met nieuwe doelgroepen, actuele kwesties of nieuwe problemen.
- Preventieve gezondheidsinitiatieven ontwikkelen.
- Het doelpubliek bewust maken van verschillende kwesties (gelijkheid >< discriminatie, burgerparticipatie, vrouwenrechten, gezondheid, enz.).
- Ontwikkelen van workshops over verschillende onderwerpen/zorgen van het doelpubliek (geestelijke gezondheid, genitale verminking, verslaving, enz.) in samenwerking met gespecialiseerde partners.

OPGELEIDE, ZORGZAME EN MULTIDISCIPLINAIRE MEDEWERKERS

- Het HR-beleid op het gebied van werving (diversiteit, mix van mannen en vrouwen, leeftijd, profielen, enz.) voortzetten.
- Een plan voor permanente vorming ontwikkelen en uitvoeren dat afgestemd is op de specifieke behoeften van de teamleden, rekening houdend met de diversiteit van hun vaardigheden en expertisedomeinen.
- De bijeenkomsten en uitwisselingen van goede praktijken met partners en andere instellingen die verantwoordelijk zijn voor de opvang en ondersteuning van nieuwkomers voortzetten.

Hoewel het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een van de rijkste gebieden van de Europese Unie is, met een bijdrage aan het inkomen van het land van een vijfde (19% van het BBP), is het ook een gebied vol contrasten en woont er - zoals in veel Europese metropolen - een grote bevolking die onder de armoedegrens leeft. De Stad Brussel is het toonbeeld van deze realiteit, met wijken die variëren van zeer welgesteld tot zeer volks.

Om het bereik van haar sociale diensten te verbeteren, werken de socialisten aan een betere dienstverlening aan de burgers in de hele gemeente, met aandacht voor de kwaliteit van de dienstverlening en goede werkomstandigheden voor maatschappelijk werkers en gebruikers. Begin 2024 werd de **sociale antenne Wimpelberg** in Neder-Over-Heembeek ingehuldigd in het voormalige gebouw van het politiekantoor in de Wimpelbergstraat, dat door het OCMW werd aangekocht van de Stad en opgeknapt. De nieuwe lokalen zijn ruimer en comfortabeler dan de oude en er zijn twee huiswerkscholen - een Franstalige en een Nederlandstalige. Daarnaast is er een **nieuwe antenne voor sociale diensten geopend in Haren**, in een ruimte die gedeeld wordt met de dienst Bevolking van de stad Brussel, waardoor de diensten dichterbij de burger staan, maar ook dichterbij elkaar.

De **huiswerkscholen van het OCMW**, die verbonden zijn aan de gedecentraliseerde sociale diensten, geven begeleiding aan ongeveer 420 kinderen. Bovendien stelt het OCMW zijn jeugdwerkers vanaf nu op halftijdse basis tewerkgesteld om de jeugdteams verder te versterken.

Dankzij het effectieve werk van socialisten op verschillende bestuursniveaus is het **Huis van de Jongere MADO Noord** volledig operationeel in Laken (Emile Bockstaellaan 114). De "Huizen van de Jongere" zijn centra voor onthaal, een luisterend oor, opvang, informatie en begeleiding met de steun van de Federatie Wallonië-Brussel. Deze diensten richten zich tot jongeren tussen 11 en 25 jaar, maar kunnen ook ouders, gezinnen en professionals helpen die moeilijkheden ondervinden bij de begeleiding van tieners. De belangrijkste missie van MADO is om de bevoegdheden van partners met zeer verschillende missies op één plaats samen te brengen, om als een netwerk te werken en elkaar aan te vullen om zo een effectief knooppunt te vormen voor jongeren, hun families en professionals. De voorgestelde acties kunnen individueel of collectief zijn en betrekking hebben op alle kwesties die verband houden met de adolescentie: familierelaties, scholing, psychologische problemen, werkgelegenheid, opleiding, juridische en administratieve kwesties, financiële moeilijkheden, huisvesting, emotioneel en seksueel leven, pesten, verslaving, enz.

Geconfronteerd met een gestage toename van het aantal **studenten** dat hulp zoekt bij het OCMW (tussen de 2.200 en 2.300 ontvangers van het leefloon per jaar), hebben de socialisten een antwoord geboden: het team van maatschappelijk werkers in de cel Studenten is gegroeid van 18 naar 25 personen. Zij biedt nu een gestructureerd aanbod. De dienst is net verhuisd naar het OCMW-gebouw in het stadscentrum, Timmerhoutkaai 10, naast het Hanzehuis. Ze blijft ook 4 studiezalen aanbieden (in het filiaal Miroir in de Marollen, in het MADO in Laken, in Brugmann en in de Bruynstraat in NOH) tijdens de blokperiodes, waardoor het OCMW alleen al 142 plaatsen aanbiedt, naast de plaatsen die door de Stad zijn ingericht (in de bibliotheken Riches-Claire, Breughel en Laken, en in het Noordpoolcentrum). Het OCMW versterkt deze structuur nog met het residentiële blokproject in het Rusthuis 'Aux Ursulines', dat 7 kamers ter beschikking stelt van studenten in blok.

Over het algemeen heeft het OCMW, zoals vastgelegd in het PS-programma 2018 en het meerderheidsakkoord, veel ingezet op preventiebeleid:

- Voorkomen dat jongeren **voortijdig de school verlaten** via DEAL 18-25. In samenwerking met jeugdverenigingen, sociale diensten en organisaties voor studenten en de verschillende stadsdiensten worden jongeren in Brussel bereikt en krijgen ze gemakkelijker toegang tot de verschillende vormen van begeleiding die hen kunnen helpen om hun rechten uit te oefenen en hun projecten te ontwikkelen. Het OCMW biedt hulp (leefloon, aanvullende hulp), een baan (art. 60, Stage First, studentenjob) of begeleiding (naar een opleiding, studieproject, zoektocht naar werk);
- **Armoedepreventie via covid- en energiesteun.** Het is een echte Copernicaanse revolutie voor een openbare dienst als het OCMW om buiten zijn muren te treden en burgers op te zoeken waar ze zijn (en niet te wachten tot ze hun sociale rechten komen opeisen). De formules voor energietoelagen zijn sinds hun invoering al 5 keer aangepast en verhoogd;
- **Voorkomen dat mensen hun rechten mislopen via het statuut van verhoogde tegemoetkoming en via sensibilisering (markten, verenigingen).** Ook hier is de samenwerking van het OCMW van de Stad Brussel met de mutualiteiten een primeur in de strijd tegen het niet-gebruiken van rechten;
- Het voorkomen van **falen op school** door **individuele begeleiding**, het **ter beschikking stellen van computerapparatuur** in huiswerkscholen, de mogelijkheid van kwaliteitsvolle huisvesting tijdens de blokperiode en de bijna-verdubbeling van het aantal plaatsen in studiezalen (momenteel 142) met computers en wifi;
- Voorkomen dat **jongeren tussen 18 en 25 jaar op straat** komen te staan door de oprichting van **15 eenheden voor tijdelijk begeleid wonen** (project HIT 18-25: tijdelijke terbeschikkingstelling van eenpersoonskamers in de stad Brussel voor jongeren tussen 18 en 25 jaar die zich in een precaire situatie bevinden en dakloos zijn);
- Een innovatieve regeling met specifiek maatschappelijk werk voor sekswerkers, uitgevoerd door een maatschappelijk werkster van het Begijnhof-filiaal, die zich bezighoudt met problemen op het gebied van verblijfsvergunningen, niet-aangegeven inkomsten, ondermaatse huisvesting en omscholing (met de mogelijkheid van voedselbonnen, in samenwerking met verenigingen);
- Een innovatieve regeling voor **zelfstandigen in moeilijkheden**, die is opgezet naar aanleiding van de maatregelen die zijn genomen om de verspreiding van covid tegen te gaan. Deze regeling zal gehandhaafd blijven;
- Een actie ter **voorkoming en bestrijding van uithuiszettingen** (in samenwerking met lokale verenigingen die op dit gebied actief zijn, in het kader van de lokale sociale-gezondheidscontracten van het COCOM, om de betrokken groepen te identificeren voordat de huisbazen een procedure starten, en om hen in contact te brengen met het OCMW);
- De ontwikkeling van het **Miriam-project**, op federaal niveau geleid door Karine Lalieux, met de steun van experts. Dit is gebaseerd op de aanwezigheid van een specifiek opgeleide maatschappelijk werkster per OCMW-vestiging en een coördinator. Dit is een voorbeeld van een goede praktijk in rechtstreekse ondersteuning voor **eenoudergezinnen**, die zal worden voortgezet en ontwikkeld in andere gebieden. Het gaat hier om een zeer belangrijke maatschappelijke ontwikkeling - vooral in grote steden zoals de onze - die tot gevolg heeft dat de bronnen van inkomsten van gezinnen verzwakken, terwijl tegelijkertijd hun behoeften toenemen, bijvoorbeeld op het vlak van huisvesting.

De covid-epidemie en de daaropvolgende stijging van de inflatie hebben geleid tot een toename van de armoede van de Brusselse gezinnen en een verergering van het probleem van de toegang tot voedsel. Onder impuls van de socialisten heeft het OCMW zijn **voedselhulpbeleid** in enkele jaren tijd vertienvoudigd:

- Voortzetting van de activiteiten van de vzw **Resto du Cœur - L'Autre-Table** en haar samenwerking met het OCMW van de stad Brussel. In 2022 werden bijna 29.000 warme maaltijden geserveerd;
- In 2019 huldigden het Resto du Coeur van Laken en het OCMW van Brussel de nieuwe locatie voor de distributie van voedselpakketten "Les Colis du Cœur" in, in de Vrièrestraat 67-69 in Laken. Tussen 2018 en 2023 steeg het aantal uitgedeelde pakketten van 119.000 naar meer dan 270.000;
- Het **DREAM-project voor de inzameling en distributie van onverkocht voedsel** is in de loop van deze legislatuur aanzienlijk geëvolueerd. In 2018 verdeelde het OCMW van de Stad Brussel via DREAM meer dan 236 ton onverkochte groenten en fruit, die vooral op de Brusselse ochtendmarkt (Mabru) werden ingezameld. In 2023 zitten we aan 1.200 ton! Vandaag werkt DREAM samen met 75 verenigingen en 10 leveranciers. In 5 jaar tijd zijn we van 9 naar 13 medewerkers gegaan.
- Deze steun is bedoeld voor iedereen die het nodig heeft (geïdentificeerd door het Remi-systeem, geregistreerd bij het gas- en elektriciteitsfonds, enz.

Onder leiding van de socialisten is het aantal **tijdelijke bezettingen** van OCMW-gebouwen in het algemeen belang verveelvoudigd. Het gaat in eerste instantie om huisvesting voor asielzoekers van Fedasil en Oekraïense vluchtelingen in de voormalige gebouwen van het Instituut Jules Bordet en de Clinique Depage. Een samenwerkingsakkoord met de balie van Brussel stelt advocaten in staat om asielzoekers bij te staan bij hun juridische procedures, allemaal in de wijk aan de kaaien, naast het prestigieuze Hanzehuis, dat voor hen beschikbaar is onder een tijdelijk bewoningscontract. Op een steenworp van de Timmerhoutkaai wordt het al even prestigieuze Grand Hospice Pacheco tijdelijk gebruikt, tot grote tevredenheid van het OCMW en zijn teams. In samenwerking met de Pali-Pali versneller voor sociale en culturele projecten, biedt het Grand Hospice onderdak aan tientallen verenigingen, bedrijven en diensten die activiteiten ontwikkelen op het gebied van sociale economie, zorg, levenslang leren, cultuur en sport. Dit partnerschap heeft het mogelijk gemaakt om een activiteitencentrum te creëren waarin de diversiteit van activiteiten en publiek centraal staat. In zeer korte tijd werd een beroep gedaan op de medewerkers van het OCMW.

Hoe dan ook, het **beleid van het OCMW om eigendom en grond te verwerven** werd verdergezet en zijn privé-eigendommen (conventionele huisvesting) zijn toegenomen met 17 gebouwen en 7 percelen grond. Onder leiding van de socialisten wilde het OCMW een antwoord bieden op het schrijnende tekort aan woningen voor grote gezinnen op de private markt, met 37 woningen, waarvan 13 voor eenoudergezinnen:

- 23 woningen met 3 slaapkamers, waarvan 12 voor éénoudergezinnen;
- 14 woningen met 4 slaapkamers, waarvan 1 voor een éénoudergezin.

Het OCMW verhoogt zijn aanbod van transitwoningen (noodoplossing met huurovereenkomsten tot 18 maanden), dat is gestegen tot 72 bestaande eenheden (waarmee ons OCMW leider is in het Brussels Gewest):

- 11 transitwoningen zijn al gecreëerd;
- 21 transitwoningen worden op dit moment gecreëerd;
- 7 transitwoningen zijn gepland voor de toekomst (Masoin-site).

Tegelijkertijd heeft het OCMW zijn aanbod van "**Housing First**"-huisvesting opgevoerd, met de creatie van 4 eenheden (conversie van voormalige transitwoningen in de Hoogstraat 303). Bovendien heeft de vereniging "Straatverplegers" toegang gekregen tot een terrein van het OCMW voor de bouw van modulaire "Housing First"-woningen. Nog steeds in deze context kon ons OCMW in de zomer van dit jaar een gebouw verwerven via een projectoproep van de SPP-IS onder leiding van Karine Lalieux. De huisvestingscrisis in het Brussels Gewest weerspiegelt zich ook in het gebrek aan studentenkoten. Het OCMW heeft 5 nieuwe koten gecreëerd onder dit mandaat en wil er in de toekomst nog 34 tot 39 creëren (op de Poinçon-site en in het Grand Hospice Pacheco).

De socialisten hechten veel belang aan **personen met een beperkte mobiliteit**: nieuwe OCMW-projecten bevatten minstens 10% aangepaste woningen voor PBM's.

SOCIALE ACTIE EN ARMOEDEBESTRIJDING

PRIORITEIT AAN VERSTERKTE SOCIALE ACTIE TEN GUNSTE VAN SOLIDARITEIT

Het OCMW zal ervoor zorgen dat het zijn deuren opent, zijn beleid diversifieert en zijn toegangs- en contactpunten moderniseert om te voldoen aan de behoeften van de hele bevolking. De begunstigen van het OCMW zijn de begunstigen van het leefloon, maar niet alleen zij. Het OCMW wil een steeds diverser publiek helpen – voltijdse of deeltijdse werknemers, zelfstandigen, huiseigenaren, studenten, ... iedereen die tijdelijk sociale, administratieve of financiële moeilijkheden ondervindt. De hulp van het OCMW kan worden verleend in verschillende domeinen, zoals energie, schuldbemiddeling, voor eenoudergezinnen, bij het zoeken naar huisvesting, enz.

■ Om iedereen alle kansen te geven op individuele emancipatie, stellen we voor om:

- Een Gemeentelijk Plan voor Sociale Cohesie op te stellen om initiatieven te coördineren en te ontwikkelen (toegang tot gezondheidszorg en sociale bijstand, herstel van sociale banden, bestrijding van de digitale kloof, ...) in de Stad Brussel zodat iedereen in waardigheid kan leven;
- De globale sociale bijstand behouden en ontwikkelen via de OCMW's (mechanisme van integratiecontracten - beter bekend onder de vroegere naam "artikel 60" zoals voorzien in de organieke wet op de OCMW's - professionele integratie, thuishulp, rechtsbijstand, huisvesting, enz.), met als doel elke burger toegang te geven tot de fundamentele rechten, in het bijzonder die van een menswaardig leven, gewaarborgd door artikel 23 van de Grondwet;
- Door te gaan met het aan het werk zetten van mensen die door het OCMW worden geholpen, waarbij de overgang voor deze werknemers van een integratiecontract naar een arbeidscontract voor de lange termijn wordt gewaarborgd;
- De reguliere arbeidsmarkt te blijven onderzoeken, samen met privébedrijven, met het oog op het sluiten van nieuwe partnerschapsovereenkomsten in gevarieerde en veelbelovende activiteitensectoren, om een gediversifieerd aanbod van banen voor OCMW-gebruikers te garanderen;
- De nadruk te leggen op het onderdeel "opleiding" in de integratiecontracten door de samenwerkingsovereenkomsten die het OCMW afsluit met particuliere bedrijven, de non-profitsector en publieke instellingen.
- Voorrang te blijven geven aan de aanwerving van deze werknemers - naargelang hun kwaliteiten - in de stadsadministratie, het OCMW en de paracommunale diensten en verenigingen;
- Bij de regionale overheden te lobbyen voor meer flexibiliteit in het gebruik van het opleidingsbudget dat gepaard gaat met de financiering van integratiecontracten;
- De individuele begeleiding te versterken met het oog op socioprofessionele integratie en zich te richten op opleidingen die een snelle intrede op de arbeidsmarkt mogelijk maken, op basis van partnerschappen met gewestelijke en communautaire actoren zoals Bruxelles Formation en de VDAB. In deze context zijn de prioritaire werkterreinen opleidingen die gericht zijn op veelbelovende niches voor wie in aanmerking komt en over het vereiste opleidingsniveau beschikt om toegang te krijgen tot opleidingen die leiden tot kwalificaties (bv.: administratief medewerker, onderhoudsagent, horecamedewerker, ongeschoolde arbeider, enz.);

- De alfabetisering verder onder de aandacht te brengen en het “Alpha”-opleidingsaanbod te versterken, gebaseerd op alfabetiseringscursussen die openstaan voor gebruikers die hun kennis van een nationale taal moeten perfectioneren. In kwantitatieve termen, door het aantal aangeboden plaatsen te blijven aanpassen aan de sociale en professionele behoeften, en in kwalitatieve termen door de organisatie van cursussen te decentraliseren naar de OCMW-vestigingen die het dichtst bij de burger staan;
- De permanente vorming van lesgevers in socioprofessionele integratie en alfabetisering te versterken door in het bijzonder gebruik te maken van de pedagogische vormingsprogramma's die worden aangeboden door gewestelijke en gemeenschapsactoren zoals Bruxelles Formation;
- Bij de federale regering te lobbyen om 2 euro per uur van de totale ontvangen opleidingstoelage vrij te stellen zodat de professionele integratie en opleiding van de begunstigden van het leefloon aangemoedigd zou worden;
- Om de digitale kloof doeltreffender te bestrijden, computeropleidingen Office Suite in te voeren voor begunstigden van de regeling van artikel 60 - ECDL-referentiecertificaat (European Computer Driving License) in basis- en standaardcomputervaardigheden, met het oog op validering van de vaardigheden door Bruxelles Formation;
- De inspanningen voort te zetten en het aantal beschikbare plaatsen voor kinderen en jongeren in de “huiswerkscholen” te verhogen, in het bijzonder door gebruik te maken van de infrastructuur van het departement Openbaar Onderwijs van de Stad Brussel. Dit is een gevolg van het toenemende succes van deze dienst van het OCMW bij jonge kinderen en hun ouders - een bewijs van zijn kwaliteit en dus van zijn uitstekende reputatie - en van het besef dat er een paradigmaverschuiving nodig is in een multiculturele metropool die gekenmerkt wordt door een grote diversiteit aan achtergronden, de omwenteling van de werkuren en de realiteit van eenoudergezinnen (waarin adequate ouderlijke hulp bij het huiswerk maken moeilijker is). Een nieuwe sociale behoefte vraagt om een nieuw antwoord van lokale overheden;
- Bijzondere aandacht te schenken aan studenten in het hoger onderwijs, die steeds talrijker worden, met als doel het hoger onderwijs toegankelijker te maken, de culturele toegangsbarrières te verlagen en de slaagkansen voor examens en studies te vergroten;
- Een informatiebalie voor studenten opzetten om hen te helpen met hun administratieve en financiële procedures;
- De aanwezigheid van de Cel Studenten binnen het Hanzehuis te bestendigen;
- Het aantal beschikbare plaatsen in de studiezalen voor Brusselse studenten, in de lokalen van het OCMW en van de Stad, tijdens de examens te behouden en te verhogen, rekening houdend met het nieuwe schoolritme (januari, mei-juni en augustus-september), en de mogelijkheid te bestuderen om ze het hele schooljaar open te stellen;
- De transparantie en zichtbaarheid van de aanvullende hulp die het OCMW aan de gebruikers biedt te verbeteren, door middel van sensibiliserings- en informatiecampagnes (folders en brochures, schermen met scrollende informatie in de OCMW-kantoren, de loketten van de gemeentelijke administratie, zelfs de openbare ziekenhuizen, enz.).

■ **Om de focus op de meest kwetsbare groepen te behouden, stelt de PS voor om:**

- De permanente opleiding van eerstelijns maatschappelijk werkers in elk van de OCMW-vestigingen te versterken, in het bijzonder op het gebied van geestelijke gezondheid, om een gecoördineerde openbare dienstverlening en doorverwijzing naar de bevoegde operatoren te kunnen bieden;

- Het project DREAM (Distribution et Récupération d'Excédents Alimentaires à Mabru) voort te zetten en te versterken. Dit project is gericht op het recupereren van onverkochte verse groenten en fruit bij handelaars van de vroegmarkt en andere leveranciers, en op de herverdeling ervan naar Brusselse verenigingen die actief zijn op het gebied van voedselhulp;
- De schuld- en energiebemiddelingsdienst van het OCMW te versterken op basis van de lessen die getrokken werden uit de covid-19-epidemie en de maatregelen die ontwikkeld werden na de gezondheids crisis;
- De strijd tegen het niet-gebruiken van sociale rechten op te voeren, in het bijzonder door het ontwikkelen van de vruchtbare samenwerking tussen het OCMW en de mutualiteiten, op basis van de overeenkomst die erop gericht is de gebruikers te laten genieten van het statuut van verhoogde tegemoetkoming;
- Het aanbod van transitwoningen voor extreme noodsituaties (huiselijk geweld, brand, enz.) te verhogen tot een totaal van minstens 100 eenheden;
- Een aantal "Housing First"-eenheden te reserveren in het OCMW-woningbestand om tegemoet te komen aan de behoeften van daklozen, in samenwerking met het ION van de COCOM Bruss'Help;
- De voorkeur te geven aan een aanpak van kwaliteitsondersteuning voor OCMW-begunstigden, in alle aspecten van hun leven, eerder dan aan een controlebenadering. Dit omvat het bevorderen van vrijwillige deelname aan het gemeenschapsleven in de stad als middel voor individuele emancipatie;
- Concreet vorm te geven aan de bescherming van mantelzorgers en jonge mantelzorgers door middel van proefprojecten zoals de overname door het OCMW van de kosten van hun regelmatige medische controles en culturele activiteiten (onder andere het ticket in het kader van artikel 27), evenals gratis toegang tot recreatieve en fysieke activiteiten (zoals gratis toegang tot gemeentelijke sportfaciliteiten en zwembaden);
- Meer aandacht te besteden aan ouderen. Hun de middelen te geven om zo lang mogelijk zelfstandig te blijven, sociale en culturele activiteiten voor hen te ontwikkelen en actieve participatie en creativiteit aan te moedigen;
- Het project "Miriam" voort te zetten en te ontwikkelen, om alleenstaande moeders die ver van de arbeidsmarkt afstaan te helpen werk te vinden;
- Het opleidingsplan "Maya" voort te zetten in samenwerking met de politiezone POLBRU (Brussel-Elsene), waardoor huiselijk geweld kan worden opgespoord en er een gedetailleerd antwoord op kan worden geboden, en de dienst op langere termijn laten voortbestaan door hem een eigen ruimte voor coördinatie te geven;
- De Cel voor Zelfstandigen, opgericht door het OCMW tijdens de covid-19-crisis om zelfstandigen in moeilijkheden te helpen, te bestendigen en te ontwikkelen op basis van samenwerking met het BECI en boekhoudkundige en financiële professionals.

■ **Om de filosofie van de "stad op 10 minuten" te integreren in de acties van het OCMW, stelt de PS voor om:**

- De logica voort te zetten om hulp zo dicht mogelijk bij de gebruiker aan te bieden door middel van gedecentraliseerde sociale diensten in de hele gemeente;
- Door te gaan met het renoveren en aanpassen van de lokalen van de sociale diensten om meer comfort te garanderen voor de gebruikers en betere werkomstandigheden voor de sociale OCMW-teams, indien nodig door ruimere gebouwen aan te kopen;
- Het aanbod van huiswerkscholen verbonden aan de sociale dienst van het OCMW uit te breiden;
- Een nieuw sociaal kantoor op te richten in het noorden van Laken (wijk Houba-Brugmann);
- De mogelijkheid te bestuderen om de territoriale spreiding van de sociale diensten van het OCMW te baseren op de onderverdeling van de Wijkmonitoring van het Observatoire de la Santé et du Social van het COCOM, om het sociaal beleid van het OCMW aan te passen aan de hand van de gewestelijke sociaaleconomische statistieken.

■ **Om de coördinatie en complementariteit tussen publieke en vrijwillige sociale diensten te verbeteren, stellen we voor om:**

- De samenwerking te versterken tussen het OCMW en het Job- en Opleidingshuis van de Stad, alsook met gewestelijke en communautaire actoren zoals Actiris, Bruxelles Formation en de VDAB;
- De coördinatie van verenigingsacties per wijk te ondersteunen en te organiseren om dubbel werk en energieverspilling te vermijden, en hen aan te moedigen om collectieve projecten in te dienen;
- De samenwerking te versterken tussen de Stad en het OCMW enerzijds en de vrijwilligerssector die zich bezighoudt met de opvang van daklozen anderzijds;
- Innoverende initiatieven van de sociale en solidaire economie te ondersteunen (zoals repair cafés, recyclagecentra, kringlooeconomie, broodjeszaken, enz.) die kwaliteitsproducten en -diensten aanbieden tegen verminderde prijzen en tegelijkertijd solidariteit, gezelligheid en dialoog ontwikkelen;
- Verenigingen en diensten te ondersteunen die bijstand bieden aan mensen in kwetsbare situaties, op het vlak van administratieve hulp (kinderbijslag, pensioen, alimentatie, enz.).

VOORRANG GEVEN AAN ONTMOETINGSPLAATSEN EN DIALOOG BINNEN DE WIJKHUIZEN

De Stad Brussel en haar OCMW's maken er al jaren een erezaak van om ontmoetingen tussen burgers aan te moedigen om het sociale isolement van de Brusselaars te doorbreken, in een stedelijke context met uitgestrekte en zeer gevarieerde wijken en een voortdurende toename van het aantal alleenstaanden. Daartoe werd een centraal instrument ontwikkeld: de “Wijkhuizen”, onthaal- en ontspanningsruimten die de bewoners sociale acties, lokale diensten en socio-culturele activiteiten aanbieden.

■ **Om ondernemerschap te stimuleren stelt de PS voor om:**

- De kwaliteit van het onthaal van de Brusselaars in de Wijkhuizen te verbeteren;
- Het activiteiten aanbod voor de burgers te verbreden om zo goed mogelijk in te spelen op de lokale behoeften;
- De grondige renovatie van de Wijkhuizen voort te zetten (vervallen gebouwen, studies voor nieuwe sites, stadsvernieuwingsprojecten), met bijzondere aandacht voor het comfort van de lokalen, hun moderniteit en toegankelijkheid, vooral voor personen met beperkte mobiliteit (PBM's), en hun energie-efficiëntie;
- Versleten meubilair in de Wijkhuizen te vervangen, rekening houdend met de bijzondere behoeften van groepen zoals mensen met beperkte mobiliteit of senioren;
- Intergenerationele projecten te stimuleren;
- Jaarlijkse gemeenschapsoverschrijdende evenementen te organiseren (Sinterklaas, carnaval, wijkfeesten, burenefeesten, gezellige maaltijden, enz.);
- Het gemeenschapswerk dat al meer dan 10 jaar bestaat verder te zetten;
- De actieve deelname en samenwerking te versterken met partners die betrokken zijn bij de sociale cohesie in verschillende Brusselse wijken;

- Regelmatige excursies en culturele uitstappen in België te organiseren;
- Partnerschappen en samenwerkingsverbanden te ontwikkelen met verschillende culturele actoren die actief zijn in de Brusselse regio (bioscopen, theaters, festivals, concerten, schouwburgen, enz.);
- Een centrum te ontwikkelen dat gericht is op levenslang leren (subsidies zoeken, middelen bundelen, partnerschappen aangaan, de cursusinhoud en het actiekader beheren, professionaliseren, enz.).

PRIORITEIT VOOR GOED BESTUUR BINNEN HET OCMW

Het OCMW van de Stad Brussel is een grote openbare instelling die dagelijks een beroep doet op meer dan 2.500 werknemers om de taken uit te voeren die haar bij wet werden toevertrouwd. Het OCMW heeft een zeer lange geschiedenis, die in feite al lang vóór de goedkeuring van de organieke wet op het OCMW in 1976 begon. Het bijzondere aan het OCMW van de Stad Brussel is dat het de erfgenaam is van een instelling die tijdens de Franse periode werd opgericht om de onroerende en persoonlijke goederen van de katholieke kerk te ontvangen die na de Revolutie van 1789 verbeurdverklaard werden. Dat is de oorsprong van de lange traditie van vastgoed aankopen door het Brusselse OCMW, dat mettertijd is geëvolueerd van speculatieve investeringen naar de creatie van betaalbare huisvesting voor de Brusselaars. De vastgoedportefeuille van het OCMW van de Stad Brussel telt vandaag meer dan 2.000 woningen, voornamelijk gelegen in de gemeente zelf en in mindere mate in andere gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (onder meer in Elsene, Etterbeek, Sint-Gillis en Anderlecht). Het beheer van zo'n grote entiteit is niet iets wat geïmproviseerd kan worden en het OCMW heeft er - onder leiding van opeenvolgende socialistische voorzitters - altijd een erezaak van gemaakt om het luisteren naar de inwoners, de dialoog met hen te bevorderen, en de kwaliteit van de dienstverlening te verbeteren.

■ Om de Brusselaars beter overleg en meer transparantie te garanderen, stelt de PS voor om:

- Door te gaan met het houden van informatieve en participatieve vergaderingen met de bewoners van de OCMW-wooncomplexen en de buurtbewoners systematisch te betrekken bij het totstandkomingsproces van nieuwe woningen;
- Collectieve initiatieven van bewoners aan te moedigen en te ondersteunen om de sociale cohesie en het "ownership" van hun woonplek te bevorderen (stedelijke groentetuinen, buurtfeesten, identiteitsvorming, enz.);
- Ervoor te zorgen dat toekomstige en huidige huurders van de Grondregie en het OCMW-woningbestand een beter onthaal en meer informatie krijgen (doorgaan met het organiseren van onthaalvergaderingen voor nieuwe huurders, enz.);
- De bestaande samenwerking met BRAVVO te intensifiëren op sites met een hoge dichtheid aan sociale woningen, door middel van bewakers, jeugdprojecten en de uitbouw van technologische preventie;
- De kwaliteit van de dienstverlening van Brudomo aan huurders en toekomstige huurders te verbeteren, door de hervorming van het Departement Immobiliën, uitgevoerd tijdens de legislatuur 2018-2024, volledig uit te voeren, met nieuwe indicatoren en de opvolging ervan;

- De ervaringen rond tijdelijke bezetting die de voorbije jaren zijn uitgevoerd (voormalige Clinique Depage, Grand Hospice Pacheco, enz.) te evalueren en dit door het OCMW geïnitieerde beleid voort te zetten in zijn niet-bezette vastgoedpatrimonium, dat ter beschikking wordt gesteld van verenigingen die actief zijn in de sociale en culturele sector, enz.;
- Eén unieke dienst “Werken” te ontwikkelen, die wordt gedeeld door de Grondregie, het OCMW en de OVM's;
- Door te gaan met het bundelen van de middelen van de Grondregie, het OCMW en de OVM's door de oprichting van één centrale aankoopdienst, die gemeenschappelijk is voor deze grote spelers in de gemeentelijke openbare huisvesting;
- Campagnes “kleine werken” te lanceren om gemeenschappelijke ruimten op te knappen, uitgevoerd door gezamenlijke mobiele teams in de woningen van de Stad Brussel, haar OCMW's en de OVM's;
- Eén unieke website te creëren voor huisvestingsaanbiedingen en een uniek huisvestingsloket waar de Brusselaars:
  - zich kunnen inschrijven bij de sociale huisvestingsmaatschappijen (OVM's), de Grondregie en het vastgoed van de OCMW's;
  - informatie kunnen vinden over de gewestelijke en gemeentelijke huurschalen, zodat huurders kunnen nagaan of ze te veel huur betalen;
  - doorverwezen kunnen worden naar referentieorganisaties op het gebied van huurders- en verhuurdersrechten en bemiddeling;
- De samenwerking en de bundeling van menselijke en logistieke middelen tussen de Stad Brussel, haar OCMW's en de OVM's te verbeteren.

PROJECTEN DIE IN DE PERIODE 2024-2030 WORDEN AFGEROND

■ **Pacheco (Vijfhoek): +/-140 extra woningen**

In het kader van de verbouwing van het Grand Hospice Pacheco - een uitzonderlijk geklasseerd gebouw dat dateert van het einde van de 18de eeuw - lanceert het OCMW van Brussel een intergenerationeel project in het hart van het stadscentrum, dat bestaat uit middelgrote woningen voor gezinnen, koten voor studenten en gemeenschappelijke voorzieningen zoals een crèche en sportfaciliteiten, in het licht van de ervaring met de tijdelijke bezetting van het pand door de vrijwilligerssector en de suggesties van de buurtbewoners. De PS wil de buurtbewoners erbij betrekken, die hun stem kunnen laten horen tijdens de participatieve workshops waar het project gepresenteerd zal worden.

Het programma bevat ook ruimtes die kunnen worden gehuurd, een gemeenschappelijke ruimte voor bewoners en een sociaal restaurant dat toegankelijk is voor het publiek.

Er zullen ook aanvullende diensten worden ontwikkeld die gericht zijn op het welzijn van de toekomstige bewoners en het bevorderen van banden tussen de generaties.

■ **Willemsplein 10-11-12, 1020 Brussel: renovatie van 2 huizen**

Het project voor de renovatie van twee huizen omvat de creatie van 6 woningen, waarvan minstens twee voor grote gezinnen, en een voorziening op het gelijkvloers, met behoud van de doorgang naar het speelplein.

■ **Hoek van de Hoogstraat en de Abrikozenboomstraat: 15 woningen en een gemeenschappelijke ontvangstruimte**

In het kader van het Wijkcontract van de Marollen stelt het OCMW voor om 15 woningen te bouwen op de hoek van de Hoogstraat en de Abrikozenboomstraat, evenals een gemeenschappelijke onthaalruimte op het gelijkvloers.

■ **Hoogstraat 342: 3 sociale woningen (4 kamers) en 1 voorziening (winkel)**

In het kader van het Wijkcontract van de Marollen wordt voorgesteld om een gebouw van 850 m² te renoveren en te verbouwen tot 3 grote woningen en een winkel op de begane grond.

■ **Priemstraat: 15 studentenkoten**

Er worden 15 nieuwe studentenkoten voorzien op een bebouwbare oppervlakte van ongeveer 1.440 m² in het hart van de Marollen, in de buurt van de Brigittinewijk.

■ **Hooikaai 1-5: 4 sociale woningen en 1 winkel**

In het hart van de wijk Begijnhof-Diksmuide, tegenover het Vlaams KVS-theater, wordt voorgesteld om een gebouw van 500 m² volledig te renoveren en er 4 sociale wooneenheden van te maken en een winkel op de begane grond.

■ **Masui-straat 111: 11 intergenerationele woningen**

In het hart van de Noordwijk, in het kader van het Wijkcontract Helihaven, wordt de bouw voorgesteld van een nieuw gebouw voor 11 intergenerationele woningen, waarvan 2/3 voor eenoudergezinnen en 1/3 serviceflats voor ouderen.

■ **Schapenweg: 15 woningen voor ouderen en 10 woningen voor eenoudergezinnen**

In de groene omgeving van de Mutsaardwijk, op een perceel van 2.680 m², wil het OCMW 15 nieuwe woningen voor ouderen en 10 woningen voor eenoudergezinnen creëren in de vorm van gemeenschapshuisvesting.

De stad Brussel is een van de steden met de grootste gezondheidssectoren ter wereld. De Stad speelt een zeer actieve rol in het Universitair Ziekenhuis Brussel, dat het Erasmusziekenhuis, het Kinderziekenhuis en het Jules Bordet Instituut samenbrengt, evenals in het Sint-Pietersziekenhuis en het Brugmannziekenhuis. De stad is ook deel van het IRIS-netwerk en de ziekenhuizen van de stad zijn ook actief in het lokale en gewestelijke Chorus-netwerk.

Samen vormen we een van de grootste zorgnetwerken van Europa.

Onze samenwerking moet ervoor zorgen dat onze bevolking, maar ook al diegenen die van over de hele wereld komen om zich in onze ziekenhuizen te laten behandelen, kunnen blijven genieten van deze uitzonderlijke dienstverlening.

Of je nu arm of rijk bent, je wordt door dezelfde buitengewoon bekwame artsen wordt behandeld, met een service die niet minder bekwaam is.

Wat ons in Brussel altijd uniek heeft gemaakt, is de alliantie tussen nabijheidsgeneeskunde en medisch onderzoek op topniveau.

De tevredenheid van Brusselaars over onze ziekenhuiszorg, en hun vertrouwen erin, blijkt ook uit de cijfers: 80% van de patiënten die in Brusselse ziekenhuizen worden behandeld, zijn Brusselaars zelf.

Meer dan twintig jaar geleden startten het Brusselse Gewest en de Stad Brussel een grootschalig project om de financiën van ziekenhuizen gezonder te maken, en tekorten te beperken, maar toch steeds de kwaliteit van de zorg op een hoog peil te houden en de ziekenhuisinfrastructuur te renoveren.

En vandaag zijn de resultaten van onze investeringen in de Stad en het Gewest zeer overtuigend.

Onze bevolking blijft vertrouwen in onze ziekenhuisinfrastructuur hebben, en die is bijna volledig gerenoveerd. Toch liggen er nog veel uitdagingen in het verschiet. Hoewel de ziekenhuizen een buitengewone rol hebben gespeeld tijdens de covid19-crisis, die unaniem erkend werd, zijn ze er financieel verzwakt uitgekomen, en het personeel betaalt nu de prijs voor de enorme inspanningen die ze tijdens de crisis hebben geleverd. De gezondheidssector moet gesteund worden en er is een sterk beleid nodig om gezondheidswerkers aan te trekken, die vandaag vaak schaars zijn.

■ Zorgen voor een beter preventiebeleid

- Blijven sensibiliseren voor risico's, en preventie blijven voeren (SOA's, alcohol, drugsmisbruik, enz.) in feestomgevingen en tijdens culturele evenementen georganiseerd door de Stad Brussel (BSF, Couleur Café Festival, enz.), in het bijzonder bij jongeren;
- De wenselijkheid onderzoeken om, in samenwerking met de openbare ziekenhuizen van de Stad Brussel, periodieke vaccinatiecampaagnes op te zetten, ook voor daklozen en kinderen die naar de huiswerkscholen gaan (tuberculose, difterie, tetanus, poliomyelitis, kinkhoest, mazelen, bof, hepatitis B, HPV, enz.)
- Regelmatige campagnes organiseren voor kankerscreening (borstkanker, colorectale kanker, prostaatcancer, enz.) voor gebruikers in Brussel, in samenwerking met de diensten van de Stad Brussel en openbare ziekenhuizen.
- Regelmatige preventiecampaagnes organiseren (bv. "Roze oktober") (mammografieën, kanker, diabetes, enz.) binnen het OCMW en de Wijkhuizen.
- Automatische borstkankerscreening vanaf 50 jaar, zoals in Vlaanderen. In onze ziekenhuizen zullen onze inwoners een afspraak voor screening aangeboden krijgen.
- Veralgemening van diabetesscreening via lokale apotheken: glycohemoglobine test.

■ Betere toegang tot gezondheidszorg garanderen

- Na de oprichting van de U.Z.B., dat het Erasmusziekenhuis, het Jules Bordet Instituut en het Kinderziekenhuis samenbrengt, is het de bedoeling om deze nieuwe entiteit te consolideren, in het bijzonder door de erkenning van het nieuwe Jules Bordet Instituut als een van de toonaangevende Europese kankercentra door zijn accreditatie door het OECl. De verdere renovatie van de gebouwen van het Kinderziekenhuis is een prioriteit, net als de bouw van een nieuw gebouw voor het Erasmusziekenhuis, dat perfect geïntegreerd zal zijn met dat van het Instituut Jules Bordet.
- Om de uitdagingen op het gebied van investeringen aan te gaan, onder andere in IT, en op gebied van aankoop, kwaliteit van de zorg en activiteitsnormen, is het de bedoeling om een gemeenschappelijk beleid tussen de U.Z.B. het UMC Sint-Pieter en het UVC Brugmann te versterken. Deze strategie vereist financiële solidariteit tussen deze ziekenhuizen en een gedeeld beheer wanneer dit nodig blijkt om het gewenste doel te bereiken.
- Het IRIS-netwerk van Brusselse openbare ziekenhuizen uitbreiden naar andere ziekenhuisinstellingen en andere eerstelijnszorgverleners, met name rust- en verzorgingstehuizen, medische centra en thuiszorg.
- Een inventaris opstellen van medische specialismen met lange wachttijden. Naast de essentiële kwestie van betaalbaarheid is snelle toegang tot een arts net zo belangrijk.
- Een medische afspraak garanderen binnen een maand na de eerste aanvraag.
- De integratie van alle instellingen in het IRIS-netwerk voortzetten en hun zorgverlening coördineren om de complementariteit en patiëntenzorg in de hele regio te verbeteren.

- Een psychiatrisch verzorgingstehuis (PVT) oprichten met 60 bedden om tegemoet te komen aan de noden van dit type patiënten die, puur medisch gezien, geen plaats hebben in de psychiatrische zorgeenheden van de Brusselse ziekenhuizen. Dit PVT zou de eerste instelling van dit type zijn in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het zou ook een concreet alternatief bieden voor de opvang van deze kwetsbare personen door niet-erkende commerciële structuren, in omstandigheden die schandalig indruisen tegen de menselijke waardigheid.
- De steun aan het netwerk van medische centra, psychosociale en geestelijke gezondheidsdiensten in de stad Brussel versterken, onder andere op het vlak van lokalen, infrastructuur en, indien nodig, financiering.
- Met hetzelfde doel, een strategie opstellen voor structurele samenwerking tussen medische centra en ziekenhuizen, onder andere om de toegankelijkheid en onderlinge verbinding te vergroten in een zorg die steeds meer gekenmerkt wordt door zowel in hospitalisatie als ambulante zorg => Een arts bij u in de buurt
- Het beleid van conventionering tussen enerzijds de Stad Brussel en haar OCMW's en anderzijds de artsen die in de gemeente werken.
- De oprichting van nieuwe medische centra aanmoedigen en actief ondersteunen, dicht bij de mensen, met name in de wijken met de slechtste medische voorzieningen en de wijken die de komende jaren het meeste risico lopen, volgens het Observatoire de la santé et du social (Observatorium voor gezondheid en sociale zaken) van het COCOM, onder andere door gebruik te maken van het onroerend goed van de Grondregie en het OCMW.
- De dienst voor thuiszorg van het OCMW (ouderenhulp, thuishulp, familiehelp) versterken, vooral voor mensen met beperkte mobiliteit en ouderen die een beperkt pensioen ontvangen maar ervoor kiezen om thuis te blijven wonen.
- De administratieve procedures voor dringende medische hulp (DMH) binnen het OCMW vereenvoudigen en ernaar streven deze te harmoniseren met de hulp van de Brusselse federatie van OCMW's, zodat de begunstigde gemakkelijker DMH kan krijgen en deze kan meenemen als hij of zij verhuist.
- Ervoor zorgen dat maatschappelijk werkers van het OCMW begunstigten systematisch en uitgebreid informeren over hun rechten en de mogelijkheden voor medische opvolging.

■ **Kwalitatieve zorg garanderen**

- Partnerschappen met partneruniversiteiten versterken op het gebied van onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.
- Het ambitieuze beleid voortzetten om te investeren in geavanceerde medische apparatuur.
- Het Belgische referentiecentrum zijn voor de behandeling van kanker dankzij de OECI-erkenning van het Instituut Jules Bordet en de concentratie van oncologische activiteiten binnen het instituut, met een bijzondere focus op adolescenten en jonge volwassenen en hoogtechnologische disciplines zoals immuno-oncologie.
- De specialisatie van diensten in het Kinderziekenhuis, Sint-Pieter en Brugmann doorzetten om patiënten centra te bieden die referenties zijn op hun gebied.

- Nieuwe zorgpaden ontwikkelen tussen openbare ziekenhuizen, academische ziekenhuizen, rust- en verzorgingstehuizen, medische centra, thuiszorg en meer in het algemeen alle spelers in de eerste lijn. bevorderen om een tweetalige dienstverlening te garanderen.
- Meer investeren om het onthaal te verbeteren en de aandacht die aan iedereen wordt gegeven te versterken, zowel aan het personeel van de instelling als aan de patiënten.
- Initiatieven ondersteunen die het gebruik van het Nederlands door onze zorgverleners bevorderen om een tweetalige dienstverlening te garanderen.

De studentenstad

De Stad Brussel, en bij uitbreiding het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, is historisch gezien de studentenstad bij uitstek in ons land. De toeloop naar het hoger onderwijs - of dat nu kort of lang duurt - is een realiteit die in tal van rapporten en studies herhaaldelijk aan bod komt. De ontwikkelingen in het hoger onderwijslandschap van de laatste jaren - zowel aan Franstalige als Nederlandstalige zijde - bevestigen een belangrijke trend naar de oprichting van machtige universitaire centra. Sommige hebben hun hoofdzetel buiten de administratieve grenzen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (bv. UCL in Louvain-la-Neuve; KUL in Leuven), maar willen een stevige aanwezigheid in de hoofdstad behouden door middel van fusies met kleinere Brusselse universiteiten (bv. Saint-Louis, dat is opgegaan in de UCL, en de voormalige Hogeschool Brussel, die is toegetreden tot de KUL). De Stad Brussel en haar OCMW's hebben bijzonder nauwe banden met de ULB/VUB sinds de oprichting van de universiteit in 1834, door haar vestiging op gemeentelijk grondgebied. De ULB, die oorspronkelijk in het voormalige Granvelle-paleis in de Stuiversstraat gevestigd was, en nu op het Solbosch-plateau, bevindt zich nog steeds op het grondgebied van de Stad. Bovendien werken de ziekenhuizen van de Stad samen met de Faculteit Geneeskunde, en maakt de recente verhuis van het Jules Bordet-instituut naar de Erasmuscampus in Anderlecht het mogelijk om er het belangrijkste Brusselse en internationale kankercentrum te vormen.

Deze ontwikkelingen benadrukken het toenemende belang van Brussel als studentenstad, en deze trends zullen de komende jaren alleen maar sterker worden. Volgens sommige schattingen zullen er tegen 2030 in België 54.000 studenten bijkomen, terwijl het Brussels Hoofdstedelijk Gewest er vandaag al meer dan 100.000 telt - het equivalent van de bevolking van de gemeente Molenbeek! Dit is een kans voor Brussel, maar het is ook een uitdaging om aan de behoeften van deze specifieke bevolkingsgroep te voldoen. Het OCMW van de Stad Brussel loopt voorop op het vlak van sociale steun voor kansarme studenten, op het vlak van voedselhulp (onder andere via het DREAM-project) en op het vlak van mentale gezondheid, en de PS wil haar inspanningen op dit vlak voortzetten. Een ander probleem is de toegang tot betaalbare koten voor studenten die in Brussel komen studeren.

■ Om aan de groeiende vraag naar studentenkoten te voldoen, stelt de PS voor om :

- De creatie van studentenkoten in de vastgoedportefeuille van het OCMW van de Stad Brussel voortzetten:
  - Studentenkoten bouwen in de Priemstraat;
  - Extra studentenkoten creëren in het Grand Hospice Pacheco, als onderdeel van de herontwikkelingswerkzaamheden;
  - Een groot geheel van studentenkoten inrichten in het gebouw op de hoek van de Koningsstraat en de Zavelput;
  - Het aantal intergenerationale huisvestingsprojecten verhogen om het aanbod van studentenhuisvesting te helpen stimuleren;
- Het samenwerkingsverband tussen het OCMW van de Stad Brussel en het gewestelijke Sociaal Verhuurkantoor voor Studenten (SVKS) uitbreiden door studentenkoten te voorzien in OCMW-eigendommen;

- Onderzoeken of het raadzaam is om een quotum van studentenkoten in te voeren in nieuwe OCMW-bouwprojecten, naar het voorbeeld van het bestaande quotum van 10% voor personen met beperkte mobiliteit;
- De "residentiële blok" verder ontwikkelen, die bestaat uit het creëren van tijdelijke koten en studieruimtes in OCMW-rusthuizen tijdens de blokperiodes (januari, mei-juni, augustus-september).

Stedelijke ontwikkeling

Het domein van stedelijke ontwikkeling betreft het proces van het plannen en ontwikkelen van stedelijke gebieden. Dit omvat de bouw van infrastructuur, woningen, commerciële ruimtes, parken en andere faciliteiten, met als doel de leefbaarheid en functionaliteit van stedelijke gebieden te verbeteren. Een duidelijke visie en langetermijnstrategie zijn hierbij van groot belang.

De stad Brussel is voortdurend in ontwikkeling en staat, net als andere steden, voor uitdagingen die een doordachte en vastberaden aanpak vereisen. Vanuit een heldere planningsvisie willen we anticiperen op nieuwe ontwikkelingen en bewegingen in de stad. Onder leiding van de burgemeester en van schepena Anaïs Maes hebben we een nieuw Gemeentelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling opgesteld, "BXL2050". Dat plan tekent de ruimtelijke koers uit voor de stad en biedt houvast richting een meer duurzame en inclusieve toekomst. Het plan omvat zeven overkoepelende ambities waaronder de Stad op tien minuten, een tool om belangrijke voorzieningen toegankelijk en bereikbaar te maken voor elke Brusselaar.

Tegelijkertijd willen we de eigenheid en identiteit van elke Brusselse wijk valideren en versterken. Van de Bockstaelwijk tot Mutsaard, de Marollen en de Dansaertwijk: elk deel van Brussel heeft zijn eigen karakter. Wij streven ernaar de kernen van deze diverse wijken te versterken, terwijl we op niveau van de stad zorgen voor een toekomstgericht kader. Het nieuw Gemeentelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling is dan ook geen generisch plan voor het hele grondgebied maar een plan dat de context en de eigenheid van elke Brusselse stadswijk in acht neemt. Ook de Gewestelijke ontwikkelingstools (Stadsvernieuwingscontracten, As- en huizenblokcontracten, Schoolcontracten) spelen hierin een belangrijke rol. Deze instrumenten stellen ons in staat om op niveau van de wijk, de school en het huizenblok in te grijpen.

Tussen 2018 en 2024 heeft de Stad meer dan €150.000.000 aan subsidies en cofinanciering besteed aan haar renovatiebeleid voor de meest kwetsbare wijken via 4 stadsvernieuwingscontracten (Ninoofsepoort, Noordwijk, de wijk rond het Zuidstation en Koningin-Stephenson), 5 duurzame wijkcontracten (Bockstael, Jonction, Marollen, Helihaven/Antwerpen, Versailles), 3 schoolcontracten (in Laken en de Vijfhoek) en het eerste As-contract voor de "Querelle"-site in de Marollen.

Brussel is er in de eerste plaats voor de Brusselaar. Via ons stedelijk ontwikkelingsbeleid streven we ernaar om een leefbare, inclusieve en dynamische stad te creëren die tegemoetkomt aan de behoeften en wensen van haar inwoners. Dat betekent in de eerste plaats een Brussel waar Brusselaars toegang hebben tot betaalbare en kwalitatieve huisvesting. Via verschillende stedelijke ontwikkelingsdomeinen kunnen we hier vanuit verschillende fronten op inzetten.

De Stad behandelt jaarlijks om en bij de 700 vergunningen, organiseert wekelijks overlegcommissies en projectvergaderingen, en legt haar eigen accenten in het vergunningsbeleid aan de hand van de zogenaamde aanbevelingen. Binnen elke vergunningsaanvraag stellen we de kwaliteit en de diversiteit van het woningaanbod stevast voorop. Daarnaast speelde de Stad afgelopen legislatuur ook daadkrachtig in op nieuwe ontwikkelingen die het woningaanbod voor de Brusselaar verstoren zoals de opmars van illegale toeristische logies. Het risico van een anarchistische ontwikkeling van toeristische accommodatie die de traditionele huisvesting inpikt en de toeristisering van bepaalde wijken, waarbij de stedelijke ontwikkeling en het lokale leven uitsluitend gericht zijn op het toeristische publiek: dit is niet wat we willen. Deze legislatuur stelden we daarom een taskforce samen die zich permanent bezighoudt met het opsporen van illegale toeristische logies. Sinds de aanstelling van deze cel in 2020 werden maar liefst 500 wooneenheden opnieuw op de reguliere woningmarkt aangeboden.

■ Vergunningen

- De service/informatie die beschikbaar is voor burgers verbeteren en uitbreiden, om hen zo goed mogelijk te ondersteunen bij stedenbouwkundige procedures. Een vergunningsaanvraag opmaken en indienen is immers een complexe taak waarbij ook rekening gehouden moet worden met vele verschillende reglementen. Niet iedereen vindt zijn of haar toegang tot de nodige documenten en regelgevende kaders en lang niet iedereen kan hiervoor een beroep doen op een architect;
- De termijnen respecteren voor de aflevering van stedenbouwkundige vergunningen en inlichtingen. Het zou niet mogen dat een gezin dat haar woning wil renoveren twee jaar moet wachten op de nodige autorisaties. Met de intrede van het nieuw Wetboek voor Ruimtelijke Ordening in 2020 werden al wettelijke termijnen opgelegd voor de verschillende fasen in een vergunningsprocedure. Daarnaast werd het dit jaar ook mogelijk om een vergunningsaanvraag volledig digitaal in te dienen. De Stad wil echter nog meer inzetten op het vlot afleveren van haar vergunningen;
- Uitbreiden van de mogelijkheid tot projectvergaderingen voor een vlottere vergunningsprocedure;
- Kwaliteitsvol wonen en een diversiteit in woningaanbod blijvend vooropstellen in elke vergunningsaanvraag;
- Via het instrument van de vergunningsaanbevelingen blijvend inspelen op ontwikkelingen in de vastgoedmarkt met het oog op een Stad die in de eerste plaats van en voor de Brusselaars is en waarbij kwalitatief en betaalbaar wonen vooropstaat;
- Het Gewest bijstaan in de ontwikkeling van de nieuwe Stedenbouwkundige Verordening zodat de belangen van de specifieke Brusselse context worden verankerd.

■ Stedenbouwkundige inbreuken

- Blijvende focus op dossiers die een impact hebben op het woningaanbod: strijd tegen huisjesmelkers, leegstaande/ongezonde panden, overbezetting, illegale onderverdelingen, illegale toeristische logies;
- Gerichte controleacties in gebouwen rondom recent heraangelegde publieke ruimte.

■ Planning en ontwikkeling

- Opvolging en monitoring van het nieuw Gemeentelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling en het opstarten van nieuwe stadsprojecten binnen dit ruimtelijk kader;
- Verdere uitwerking en integratie van de tool De Stad op tien minuten in de planning en ontwikkeling van de Stad;
- Uitwerking van een voorkeursscenario voor de Korte Groeneweg in Neder-Over-Heembeek: nieuwe openbare woningen, bescherming van het stadsbos, uitbreiding van groene ruimten, bescherming van landbouwgrond en moestuinen...;
- Uitvoering van paden en buurtwegen en routes voor wandelingen te voet of met de fiets in Haren.

- Opening van de Solvay-site, ontwikkeld als een nieuw bewoond en multifunctioneel centrum van NOH (opleidingen en nieuw academisch centrum, experimenteerruimtes voor startende bedrijven, bedrijvenpark, huisvesting, lokale voorzieningen en winkels, enz.)
- NEO (stadion, EPB, nieuwe parken, nieuwe huisvesting en recreatie, economische en commerciële gebieden).
- Verdere opvolging, monitoring en taxering van leegstand
- Inzetten op het verbinden van leegstand met projecten voor tijdelijk gebruik
- Het afschaffen van irrelevante BBP's
- Opstellen van een BBP voor de UNESCO-zone

■ Stadsvernieuwing

- Doorgaan met het revitaliseren van kwetsbare wijken.
- De acties voortzetten die zijn ondernomen als onderdeel van de duurzame wijkcontracten.
- De objectiviteit van de resultaten van de verschillende projecten en acties die worden uitgevoerd in het kader van de wijkcontracten verbeteren door ze te onderwerpen aan jaarlijkse evaluaties en een vierjaarlijkse herziening waarbij de actoren van de wijkcomités worden betrokken.
- In samenwerking met Brussel Participatie de menselijke en materiële middelen toekennen die nodig zijn om het participatieve werk dat in de wijkcomités is opgestart voort te zetten na de duur van de wijkcontracten zelf, om de betrokkenheid van de lokale burgers en de lokale dialoog te versterken.
- Lobbyen voor een herziening van de Zone voor Stedelijke Herwaardering om wijkcontracten te kunnen ontwikkelen in nieuwe gebieden van de Stad en equivalenten van de wijkcontracten te ontwikkelen op uitsluitend gemeentelijk niveau voor wijken die niet in deze zone liggen, zoals het noorden van Laken, Neder-Over-Heembeek en Haren.
- Ervoor zorgen dat wijkvernieuwing niet leidt tot het vertrek van de bewoners, maar integendeel de sociale diversiteit bevordert ten voordele van iedereen.
- Opvolging van het Stadsvernieuwingscontract Helihaven/Antwerpen: het Maximiliaanpark volledig heraanleggen, de pedagogische boerderij van het Maximiliaanpark heropenen, de sociale wooncomplexen van de Lakense Haard renoveren, nieuwe openbare woningen en een groot aantal voorzieningen bouwen (crèche, wijkcentrum, Pompidou-kanaalcentrum, sportcentrum, nieuwe hal in Magasin 4, enz.).
- Opvolging van het Stadsvernieuwingscontract Versailles: groene ruimtes, piste om te leren fietsen, nieuwe uitrusting, nieuwe OCMW-woningen, ...

STEDELIJKE ONTWIKKELING PER WIJK

■ Vijfhoek

- Een duurzaam evenwicht vinden tussen de Stad als plek om te wonen en de Stad als plek om te bezoeken door middel van een functionele en sociale diversiteit, het opknappen van leegstaande en ongezonde panden, het renoveren van de sociale woningen, het voorzien in betaalbare huisvesting voor gezinnen en voorzieningen/diensten, en tegelijkertijd de begeleiding van een hotelaanbod voor bezoekers.
- Voorzien in een netwerk van rustgevende openbare ruimten door alle soorten parkeergelegenheid naar aangelegde parkeerterreinen te leiden, om zo tegemoet te komen aan de behoeften van bewoners en bezoekers op het gebied van groene, rustige, kwalitatieve ruimten met plaats voor evenementen.
- Het natuurlijk erfgoed en de erfgoedidentiteit van de wijken in de Vijfhoek versterken en tegelijkertijd hun veerkracht tegen de risico's van hitte-eilanden, overstromingen en verslechtering van de luchtkwaliteit verhogen, door zich te richten op de gebouwen, binnenkanten van huizenblokken en openbare ruimtes.
- De commerciële en toeristische aantrekkingskracht van de Vijfhoek waarborgen door het lokale aanbod en de commerciële identiteit van elke wijk te ontwikkelen, door de oprichting van stedelijke distributiecentra en de uitvoering van leveringsplannen te ondersteunen.

■ Europese wijk

- Een levendige woonwijk maken van de Europese wijk en tegelijkertijd activiteiten ontwikkelen om de Europese identiteit te versterken.
- Gebouwen verbouwen en de ingebruikname van het gelijkvloers aanmoedigen om te zorgen voor een diversiteit van functies. Dit omvat functionele, luxueuze, sociale en middelgrote woningen, evenals internationale en lokale voorzieningen en diensten.
- Zorgen voor het behoud en de opwaardering van het bestaande gebouwde erfgoed (neoklassiek, art nouveau en postmodernistisch) en een krachtig innovatief functioneel, technisch en esthetisch architectonisch voorbeeld ontwikkelen in renovaties en nieuwbouw.
- De kwaliteit en de veiligheid van de openbare ruimten voor wonen, ontspanning, evenementen en milieubehoud verbeteren, voornamelijk door het grootste deel van het parkeren op straat te verplaatsen naar aangelegde parkeerterreinen.
- De Belliardstraat, de Wetstraat en de Kortenberglaan omvormen tot stadsboulevards en actieve fiets- en wandelpaden bevorderen met het oog op een betere integratie van de Europese functies in de omliggende wijken (Robert Schumanplein, Londenplein, Jourdanplein, Sint-Joostplein, Jamblinne de Meuxplein, stadscentrum, enz.).

■ Kanaalzone

- De eerste "positieve energiewijk" tot stand brengen door te experimenteren met de implementatie van nauwkeurige monitoring van verbruik en productie van energie, de meest innovatieve bouwtechnieken, de uitbreiding van het verwarmingsnetwerk, de circulariteit van materialen, de omkeerbaarheid van bouwprogramma's, enz.

- De sociale diversiteit versterken door het aanbod van betaalbare woningen te vergroten en het aanbod van buurtvoorzieningen, in het bijzonder sportinfrastructuren, en plaatselijke winkels te ontwikkelen om aan de behoeften van toekomstige bewoners te voldoen.
- Doorgaan met het herinrichten van openbare ruimten, meer bepaald langs het kanaal en scholen, om ze toegankelijker te maken voor actieve vormen van vervoer, en het netwerk van de bestaande open ruimten in de wijk voltooien.
- De binnenterreinen van huizenblokken ontharden en vergroenen om zo de kwaliteit en het comfort van de woningen te verbeteren, en geïntegreerd regenwaterbeheer (GRB) systematiseren.
- Zorgen voor het behoud en de harmonieuze ontwikkeling van productieve activiteiten en gebruik maken van de ligging van de wijk in de buurt van het hypercentrum en het kanaal om logistieke activiteiten en een stedelijk distributiecentrum geïntegreerd in hun stedelijke omgeving te ontwikkelen.

■ Hoog Laken en Mutsaard

- Rond een gerenoveerd stadion, de Heizelvlakte omvormen tot een voorbeeldig nieuw multifunctioneel stadsdeel dat zaken- en vrijetijdstoerisme, een regionaal commercieel en sportcentrum en huisvesting combineert, zowel voor internationale, nationale en regionale bezoekers als voor buurtbewoners en nieuwe inwoners.
- Deze nieuwe wijk integreren in de aangrenzende 'identiteitskernen' (Mutsaard, Sint-Lambertusplein, Verregat, ...) door de stedelijke barrières te verminderen en de milieu- en architectonische kwaliteit van de gebouwen te waarborgen, naar het voorbeeld van de renovatie van de Modelwijk
- Het gemotoriseerde verkeer reorganiseren door de hoofdverkeersaders te stimuleren, die omgevormd worden tot multimodale stadsboulevards, en de Heizelvlakte en omgeving gedeeltelijk vrij te maken van parkeerterreinen om een netwerk van openbare ruimtes van hoge kwaliteit te creëren die door iedereen kunnen worden gebruikt.
- De veerkracht van het stroomgebied van de Molenbeek versterken in het licht van het toenemende overstromingsrisico door bestaande groene ruimten te behouden en te verbeteren en regenwaterbeheer op een voorbeeldige manier te integreren in het beleid van ruimtelijke ordening en het bouw- en renovatiebeleid.

■ Neder-Over-Heembeek

- Het aanbod versterken op het vlak van huisvesting, voorzieningen en diensten rond het openbaar vervoernetwerk en een netwerk dat mobiliteit voor voetgangers en fietsers combineert, met behoud van de bestaande landschappelijke en biologische kwaliteiten van Neder-over-Heembeek, toekomstige regionale bestemming "Natuur"
- Neder-Over-Heembeek verbinden met het kanaal, het stadscentrum en de omliggende wijken en mobiliteitsoplossingen die een alternatief zijn voor de personenwagen ontwikkelen.
- Nieuwe technologieën inzetten en experimentele productieve activiteiten opstarten om de ecologische overgang van het grondgebied te bevorderen (intelligent verwarmingsnetwerk, meso-composteren, bouwtechnieken, enz.)

■ Haren

- Haren ontsluiten door het openbaar vervoer uit te breiden, de metro door te trekken tot Haren en/of de frequentie van de treinen te verhogen, diensten voor autodelen aan te bieden en verbindingen voor fietsers en voetgangers te verbeteren
- Het open erfgoed van Haren benutten om landschappelijke vergezichten te behouden, een nieuw kader van openbare ruimten voor mobiliteit en sociale cohesie te ontwikkelen, en groene ruimten die zowel recreatief zijn als bevorderlijk voor ecosysteemdiensten
- Doordachte verdichting plannen en deze concentreren rond mobiliteitsknooppunten door buurtcentra te ontwikkelen, met inbegrip van betaalbare woningen en voorzieningen met een hoog niveau van akoestisch comfort
- Het productieve karakter van Haren ontwikkelen door agrarische activiteiten in stand te houden in lijn met de "voedselstad" en door het onderhouden en verwelkomen van veerkrachtige economische activiteiten

■ Louiza

- De aantrekkelijkheid van de Louizalaan vergroten door het opmerkelijke erfgoed te benadrukken, de gelijkvloerse verdiepingen in gebruik te nemen en groene openbare ruimten te ontwikkelen voor actieve vormen van vervoer.
- De herbestemming van kantoorruimten ondersteunen om een grotere functionele en sociale diversiteit te creëren, en de binnenterreinen van de huizenblokken vrijmaken om de woonkwaliteit te garanderen.
- Samenwerken met buurgemeenten in het zuiden van de Stad Brussel om tegemoet te komen aan de behoeften van bewoners op het gebied van toegang tot buurtvoorzieningen en -diensten
- Rustiger maken van het Terkamerenbos door het aantal gemotoriseerde oversteekplaatsen te verminderen en permeabiliseren, buffers van biodiversiteit te behouden in overeenstemming met het evenementenbeleid en de opslagcapaciteit voor regenwater vergroten die nodig is voor het onderhoud en beheer van de waterbuffers.

Publieke ruimte

De kwaliteit van de openbare ruimte in de stad staat in direct verband met de stedelijke levenskwaliteit. In een dichtbevolkte stad als Brussel is kwalitatieve openbare ruimte van onmiskenbaar belang. Veel Brusselaars hebben geen eigen tuin of buitenruimte, en veel kinderen hebben geen ruimte om te spelen of ravotten. Ze zijn daarom volledig afhankelijk van wat de openbare ruimte hen kan bieden.

Daarnaast speelt de publieke ruimte een cruciale rol in het bestrijden van de negatieve effecten van klimaatverandering. De gemiddelde zomertemperatuur dreigt in Brussel met 4 à 5 graden toe te nemen. Binnen steden is de impact het grootst in dichtbevolkte wijken, en vooral voor kwetsbare of slecht gehuisveste bewoners. Het temperen van deze negatieve impact is in de stad dus van essentieel belang en bij uitstek een kwestie van sociale rechtvaardigheid.

Bovendien verbeteren goed ontworpen en onderhouden openbare ruimtes het stedelijk leefklimaat voor iedereen. Ze bieden ruimte voor recreatie, sociale interactie en ontspanning, en dragen bij aan de fysieke en mentale gezondheid van de bewoners.

In het licht van deze uitdagingen en voordelen is het van groot belang dat Brussel blijft investeren in de ontwikkeling en het onderhoud van kwalitatieve openbare ruimtes. Dit draagt niet alleen bij aan een hogere levenskwaliteit voor de inwoners, maar zorgt ook voor een veerkrachtigere en duurzamere stad.

Omdat ze dus aan vele vragen moeten voldoen, moeten openbare ruimtes regelmatig moeten worden onderhouden en heringericht. Bovendien moeten investeringen en onderhoud nog meer op maat gemaakt worden voor elke wijk. Openbare ruimten in het stadscentrum worden niet op dezelfde manier gebruikt als die in meer residentiële gebieden. Een specifieke aanpak is essentieel. Per stadsdeel moet een investerings- en onderhoudsprogramma worden opgesteld, gebaseerd op de staat van de wegen, voetpaden, beplanting en erfgoed.

Het bilan van deze legislatuur is enorm: maar liefst 20 straten en pleinen zijn bijna of volledig afgewerkt, 5 straten en pleinen zijn in afwachting van de start van de werf, 8 projecten van heraanleg zijn in volle procedure of uitwerking en meerdere studies opgestart en afgewerkt. In totaal werd 117.510 m² heraangelegd, werden 304 nieuwe bomen geplant, talloze vierkante meters onthard geïnvesteerd in onze publieke ruimte.

Gerealiseerde heraanleg

Nieuwstraat, Papenvest en Jacques Brel square, Îlot Sacré, Bockstaelplein, Ninoofseplein, Kolenmarkt en Olivetenhofstraat, Joseph Dupontstraat, het Reper-Vreven rondpunt (Marsupilamiplein), Sint-Petronillagang en Schuddeveld, sportterrein 'Verdun', Jonctionpark, het voorplein van Klavertje 4 op de Hélihavenlaan, Sint-Katelijnestraat, Clovislaan, omgeving Beurs, Adolphe Maxlaan, omgeving Brucity.

Lopende werven van heraanleg

Vrijheidsplein (augustus 2024), Zaterdagplein (september 2024), de 5 Straatjes Marollen : Kapucijnenstraat tussen de Huidevettersstraat en de Blaesstraat, Spiegelstraat en de Blaesstraat en de Hoogstraat, Sint-Gisleinstraat tussen de Blaesstraat en de Hoogstraat, Valkstraat en de Abrikozeboomstraat (augustus 2024).

Projecten van heraanleg in afwachting van een stedenbouwkundige vergunning om de werkzaamheden te kunnen starten

Charles Demeerstraat, Kreupelenstraat en de Zilverstraat, Stalingradlaan, Albert de Meyerstraat, binnengebieden Marollen.

Projecten van heraanleg in studie

Guimardstraat, de Nieuwe Graanmarkt, Skatepark Kapellekerk, Molenbeekstraat, Houtmarkt, wegen Haren, Max-sur-Zenne, Maritiemdreef.

Studies

Aanstelling van het studiebureau Bas Smets om een masterplan te ontwikkelen voor de publieke ruimte rond de Noord-Zuidverbinding met het oog op zachte mobiliteitsverbindingen tussen de Hoog- en Laagstad en een verregaande vergroening en permeabilisatie van de zone, pilootproject voor vergroening gebaseerd op een kaart van de ondergrond.

PROGRAMMA

Overkoepelende principes bij de heraanleg van de openbare ruimte

- Pleinen en ontmoetingsplaatsen creëren
- Het hitte-eilandeffect zoveel mogelijk tegengaan door bomen te planten en groene ruimten te voorzien
- Kiezen voor geïntegreerd regenwaterbeheer
- Focus op inclusieve ruimtes waar meisjes en vrouwen zich even welkom voelen
- Een evenwicht vinden tussen verschillende vormen van mobiliteit
- Evoluerende openbare ruimten: De ontwikkeling, het ontwerp en de uitvoering van herinrichtingsprojecten zijn onderhevig aan lange doorlooptijden vanwege de te volgen procedures (ontwerp, bouwvergunningen, coördinatie van aannemers, bouw). De plannen en configuratie van projecten voor openbare ruimten moeten daarom flexibeler zijn en evolueren.

Onderhoud

Het beheer en onderhoud van de openbare ruimten van de stad vereist dagelijks werk op het terrein; het intensieve gebruik door bewoners en bezoekers, de organisatie van culturele evenementen, het verkeer van voetgangers, fietsers en automobilisten, het vervoer voor leveringen en het openbaar vervoer stellen hoge eisen aan de Brusselse wegen.

De onderhoudsteams stellen voor elke wijk een meerjarenonderhoudsprogramma op, gebaseerd op de staat van de wegen en de behoeften. Deze programma's moeten rekening houden met de noodzaak om trottoirs, wegen, parkeerplaatsen, wegmarkeringen, verticale borden, beplanting, straatmeubilair en verlichting te vernieuwen. Op die manier kunnen de bewoners een zicht krijgen op de geplande werken in hun wijk op korte, middellange en lange termijn. Daartoe wordt een cartografische databank van alle stadsprojecten ontwikkeld, zodat iedereen de voortgang van de projecten in alle transparantie kan volgen.

Sommige openbare ruimten in de stad vragen meer dan onderhoud en moeten volledig heringericht worden, van gevel tot gevel, ofwel omdat hun staat het niet toelaat om ze gewoon op te frissen, ofwel omdat ze niet meer voldoen aan de normen en ambities op het vlak van veiligheid, gebruiksvriendelijkheid, comfort, klimaatdoelstellingen en gebruik. Deze projecten zijn onderworpen aan een specifiek overleg- en inspraakproces; ze worden aangestuurd door projectmanagers die ervoor zorgen dat ze zo snel mogelijk worden gecoördineerd en afgerond, zowel wat betreft de vergunningsprocedure als de werf.

Communicatie en transparantie

- Er moet duidelijk worden gecommuniceerd over onderhouds- en herontwikkelingsprojecten via de verschillende kanalen van de stad: flyers, brieven, de website van de stad, huis-aan-huisfolders, buurtvergaderingen, enz.
- Er moet één contactadres komen voor communicatie en vragen over de openbare ruimte; de website van de stad moet informatie geven over de voortgang van onderhouds- en herinrichtingsprojecten en bewoners moeten via dit unieke adres snel antwoord kunnen krijgen op hun vragen (per e-mail en telefoon). Een communicatieteam moet vragen kunnen opvolgen in nauwe samenwerking met de onderhoudsafdelingen en projectmanagers voor herinrichtingsprojecten.
- Hetzelfde geldt voor de informatie en communicatie met betrekking tot werven; er vinden voortdurend verschillende werven plaats in de openbare ruimte van de Stad, niet alleen die van de Stad zelf, maar ook werken die worden beheerd door het Gewest, de MIVB en nutsbedrijven (Vivaqua, Sibelga, Proximus, enz.). De Stad moet informatie over deze werken kunnen meedelen aan de bewoners en andere geïnteresseerden via het unieke adres voor de openbare ruimte van de Stad.
- Voor grootschalige sites moet een ombudssysteem worden opgezet dat de link legt tussen het stadsbestuur, de aannemer, de inwoners, de winkeliers, de andere economische spelers, de nutsbedrijven en ook met Net Brussel.

Grote projecten

■ Vijfhoek

- De volledige heraanleg van de Nieuwe Graanmarkt zal de rol van dit iconische plein in het centrum versterken; meer ruimte creëren voor de vele schoolkinderen, met bijzondere aandacht voor de behoeften van meisjes en vrouwen, het groene karakter van het plein versterken en optimale omstandigheden bieden voor sport.
- De heraanleg van het laatste deel van de Dansaertstraat zal zorgen voor een betere verbinding tussen het centrum en de kanaalzone en de Vlaamsepoort.
- De Stalingradlaan wordt grondig gerenoveerd na de werken aan het metrostation. De stedenbouwkundige vergunning is toegekend en de werken moeten, in overleg met de bewoners die het project samen met de Stad hebben opgezet, zo snel mogelijk van start gaan, zodat de buurt, de bewoners, de winkels en de bezoekers weer kunnen genieten van optimale leefomstandigheden.

- Het Vrijheidsplein zal zijn grandeur terugkrijgen na de heraanleg, terwijl het wandelaars een comfortabel en toegankelijk openbaar ruimte zal bieden. De bomen zullen behouden blijven en alles zal worden gedaan om ze te beschermen tegen ziektes.
- Het Zaterdagplein wordt vernieuwd en volledig op gelijke hoogte aangelegd. Op het Begijnhofplein wordt voorgesteld het architectonisch erfgoed en het coherente straatbeeld van de wijk te benadrukken.
- We willen het Spanjeplein nieuw leven inblazen en verankeren in de verbeelding van Brussel. De context is moeilijk door de complexe ondergrondse structuren, maar een ontwerpwedstrijd moet in staat zijn om deze ruimte opnieuw uit te vinden en te verbinden met de omliggende gebieden en de Grasmarkt.
- In de buurt van het Centraal Station, waar gewerkt wordt aan het metrostation, wordt een nieuw groen plein aangelegd op de Houtmarkt. Deze ontwikkeling omvat de vernieuwing van de Ravensteinstraat en de Baron Hortastraat. Deze ontwikkelingen zullen de verbinding tussen het hoger en lager gelegen deel van de stad verbeteren.
- Het Albertinaplein, de Keizerslaan en het Madeleinepark, met zijn ingang bij het Centraal Station, zijn ruimtes die beter met elkaar verbonden en verbeterd moeten worden om een nieuwe stedelijke dynamiek te creëren in dit centrale deel van de stad.
- De ruimtes rond de Kathedraal en het nieuwe politiebureau hebben een groot potentieel. Een passend renovatieproject moet ze verbinden met de omliggende wijken. De renovatie van de Sint-Michielskathedraal en omgeving zal dit iconische deel van het erfgoed van de stad nog meer in de verf zetten.
- In overleg met de wijk en de verschillende gebruikers (bewoners en winkeliers) zullen we de voorbereidende gesprekken starten voor een toekomstige renovatie van het Zavelplein, om een gezamenlijk project op te stellen.
- Doorgaan met de volledige renovatie van het Koningsplein, waardoor het gebied wordt opengesteld voor bezoekers en liefhebbers van erfgoed.
- Verschillende verouderde straten en binnengebieden in de Marollenwijk renoveren en moderniseren
- Een herinrichtingsproject voor de Witte de Haelenstraat opstellen in overleg met de omwonenden.
- Een herinrichtingsproject van de Grote Markt.
- Een herinrichting van het Congresplein.

■ Laeken

- Deze dichtbevolkte wijk wordt gekenmerkt door een beperkte openbare ruimte en, in het historische gedeelte, een gebrek aan parken en andere recreatiegebieden. De renovatie van het Bockstaelplein en het Oudstrijdersplein heeft het potentieel van de openbare ruimten in Laeken aangetoond. Het nieuwe Marsupilamiplein, dat een succes is, geeft een indicatie van wat de wijk nodig heeft: openbare ruimtes waar bewoners elkaar kunnen ontmoeten en kinderen kunnen spelen, waar groen de plaats inneemt van steen.
- Een ambitieuze nieuwe groene ruimte ontwikkelen, het "Sportpark", op de Heizelvlakte. Het zal worden uitgerust met hoogwaardige sportfaciliteiten en tegelijkertijd een plek zijn die openstaat voor de buurt en een mijlpaal vormt in de nieuwe inrichting van de Heizelvlakte.
- De Demeerbrug, het gebied rond het station Pannenhuis en het NMBS-station Tour & Taxis zullen worden ontwikkeld als een belangrijk intermodaal knooppunt; de herinrichting omvat een plein met bushaltes (nieuwe verlengde lijn 46) en een opwaardering van de brug.
- Stedelijke acupuncture in de wijk (landschapsarchitectuur en beplanting) zal de openbare ruimte verbeteren en het leefklimaat voor de bewoners verbeteren. Pleinen, pocketparken en speeltuinen worden aangelegd rond het Fransmanplein en Albert Demeyerplein.

- Doorgaan met de renovatie van de Jubelfeestbrug om een veilige infrastructuur van hoge kwaliteit te bieden en de verbindingen tussen wijken te vergemakkelijken.
- De Willemsplein heraanleggen en vergroenen
- De strijd tegen straatraces voortzetten door structurele maatregelen te nemen die verenigbaar zijn met commerciële en culturele activiteiten op het Heizelplateau.

■ **Neder-Over-Heembeek**

Neder-Over-Heembeek (NOH) heeft een grote herinrichting van de openbare ruimte genoten met de komst van tram 10: Heembeekstraat, Zavelput, VEEKEMANSSTRAAT en Peter Benoitplein, tramhaltes, omgeving van het stadion, enz. De wijk is ook voorzien van nieuwe infrastructuur (scholen, politiebureau) en de openbare ruimte zal volgen.

- Creatie van een groene wandeling langs de IJzerenkruislaan zodat de buurtbewoners kunnen profiteren van de weelderige beplanting. De transformatie van de openbare ruimte zal het mogelijk maken om de nieuwe tramlijn en zijn haltes te integreren in de lokale omgeving. Wij besteden veel aandacht aan deze werf, die wordt beheerd door Brussel Mobiliteit (Brussels Gewest), vooral wat de toegankelijkheid van de wijk betreft.
- De aanleg van een nieuw park in de driehoek tussen de Vilvoordsesteenweg, de Oorlogskruisenlaan en de Vuurkruisenlaan om er een kwalitatieve wijk van te maken: ontspanningszones met straatmeubilair en beplante zones om aan te sluiten aan het kanaal. De herinrichting van de Ankerstraat en de aanleg van een buurtpark (Moerasbos) vervolledigen de nieuwe openbare ruimten.
- Een aantal openbare ruimten in de wijk Versailles worden heringericht om de gebruiksvriendelijkheid en de verkeersveiligheid te verbeteren: de Versailleslaan, de Beyseghemstraat, groene ruimten en voetgangers/fietspaden, enz.
- Het Meudonpark renoveren en deze belangrijke groene ruimte voor de wijk verbeteren om betere verbindingen en speel- en ontspanningsruimtes voor de buurtbewoners te creëren.

■ **Louiza**

De Louizawijk is gestructureerd langs de Louizalaan, die de Vijfhoek en het Terkamerenbos met elkaar verbindt.

- De Louizalaan moet helemaal opnieuw worden uitgedacht; er moet een echte stadsboulevard worden gecreëerd, met meer en doorlopende beplanting, hoogwaardige voorzieningen voor de trams die erlangs rijden en comfortabele infrastructuur voor fietsers en voetgangers. Het autoverkeer moet worden geconcentreerd in het midden van de laan en de impact van de tunnels op de openbare ruimte moet worden beperkt. Een gedetailleerde analyse van de mobiliteit in het gebied moet het mogelijk maken de tunnelvoetafdruk te verkleinen of zelfs de tunnels en toegangen te schrappen, zodat de Louizalaan kan functioneren als een echte stedelijke commerciële, woon- en zakenboulevard en niet als een stedelijke snelweg. Het project moet gefaseerd worden uitgevoerd om het stedelijk leven in al zijn vormen in de wijk te behouden.
- De herinrichting van de Louizapoort zal worden bestudeerd; dit is een echte toegangspoort tot de Kleine Ring die we willen verbeteren; verkeersstromen moeten worden geanalyseerd en herzien in relatie tot het Poelaertplein en de Louizalaan.

- Het Terkamerenbos en zijn omgeving zullen heringericht worden volgens de conclusies van de mobiliteitsstudie die momenteel aan de gang is. De functie van het Terkamerenbos als verblijfs- en ontspanningsoord zal verder versterkt worden en de zones die niet meer door het gemotoriseerd verkeer gebruikt worden, zullen heringericht worden om de Brusselaars een kwaliteitsvolle verblijfsruimte aan te bieden. Voetgangers, fietsers, gezinnen en sportievelingen zullen allemaal in optimale omstandigheden van het gebied kunnen genieten, aangezien het Terkamerenbos een unieke en opmerkelijke erfgoedsite is. Naar het voorbeeld van andere parken van dit type, zoals Central Park in New York, moet de bezoekersfunctie van het park verder worden ontwikkeld en moeten de openbare ruimten eromheen opnieuw worden ingericht om de toegankelijkheid te verbeteren.

■ Noordwijk

De Noordwijk ondergaat ingrijpende veranderingen en wordt steeds meer een gemengde wijk met commerciële, woon- en kantoorfuncties. De openbare ruimte in de bestaande woonwijken moet worden verbeterd. Langs het kanaal werden parken en een groot skatepark aangelegd.

- De volledige renovatie van het Maximiliaanpark en de stadsboerderij, met hoogwaardige sportfaciliteiten, speeltuinen, grasvelden en de heropende rivier de Zenne, zal deze wijk een echte centrale functie geven.
- De gebieden in de zone Helihaven, met hoogbouwappartementen en een school, zullen worden herontwikkeld tot een aangenaam complex met een nieuw buurthuis en nieuwe infrastructuur voor stadsboerderijen. De verbindingen met het Helihavenplatform worden uitgebreid en veiliger gemaakt.
- Als onderdeel van de nieuwe tramlijn die Belgica met het Noordstation en later het Centraal Station verbindt, wordt de Simon Bolivarlaan volledig heringericht; deze laan wordt de as die de parken, de nieuwe Suzanne Daniel-brug en het Noordstation met elkaar verbindt.
- De Akenkaai moet worden aangepast om zijn belangrijke rol in de wijk te kunnen spelen; de kade moet een kwaliteitsruimte langs het kanaal bieden, aansluiten op het nieuwe museum voor hedendaagse kunst en de tegenhanger worden van de parken die al op de andere oever zijn aangelegd.
- Samen met het Gewest verder werken aan de heraanleg van de Sainctelettesquare (bouwvergunning al toegekend), om het nieuwe museum een echt voorplein en een iconische plaats in de wijk te geven. Het beheer van de werf en de toegankelijkheid zullen nauwgezet worden opgevolgd.
- De ontwikkeling van de site van Tour & Taxis wordt voortgezet, net als de ontwikkeling van openbare ruimten in de omgeving; via de ontwikkeling van de Maritiemdreef zal de omgeving van Tour & Taxis beter verbonden zijn met de site, zijn functies en zijn parken.

■ Europese wijk

De Europese wijk wordt omgevormd tot een wijk waar de woonfunctie aan belang wint. De openbare ruimte in de wijk zal worden heringericht om aan deze verandering tegemoet te komen. Na de grondige renovatie van de spoorwegtunnel en de herinrichting van de Clovislaan in de wijk Squares gaan we door met het verbeteren van de openbare ruimtes.

- De heraanleg van het Schumanplein zal dit belangrijke gebied voor Brussel als hoofdstad van Europa eindelijk opwaarderen. Niet alleen het plein, maar ook de omliggende straten zullen worden heringericht.
- Het Jubelpark zal zich vooral richten op het museale erfgoed en de bijbehorende ruimtes.
- De herinrichting van verschillende straten tussen de Belliardstraat en de Wetstraat (Wetenschapsstraat, Aarlenstraat, Industriestraat) zal dit deel van de Europese wijk aantrekkelijk maken voor nieuwe bewoners; brede trottoirs, beplanting, passende verlichting, fietsvoorzieningen en straatmeubilair zullen de leefomgeving verbeteren.
- De herinrichting van de Guimardstraat zal dit gebied ook veranderen; er zijn maatregelen genomen om de bomen te behouden en te beschermen, terwijl het profiel van de straat wordt aangepast aan de behoeften van de bewoners.
- Er zijn plannen om de trottoirs rond het Marie-Louiseplein te vernieuwen om dit gebied toegankelijk te maken voor iedereen en om de landschappelijke kwaliteiten van deze karakteristieke plaatselijke doorgang te benadrukken.

■ Haren

Haren is een speciale wijk omdat het een lagere bevolkingsdichtheid heeft dan de meer centraal gelegen wijken. Het is belangrijk om ervoor te zorgen dat de openbare ruimte behouden blijft en goed functioneert in het licht van de ontwikkeling van de wijk.

- Creatie van nieuwe openbare en groene ruimten om een hoogwaardige stedelijke ontwikkeling in de toekomst te garanderen.
- Het project om het netwerk van paden en wandelpaden in Haren te behouden, te verbeteren en te ontwikkelen is belangrijk om de identiteit van dit deel van de stad te behouden. De paden zijn veilig en comfortabel ingericht om actieve mobiliteit binnen Haren en tussen de wijken aan te moedigen.
- Opknappen en herinrichten van de Parochiestraat om trottoirs en infrastructuur voor fietsers aan te leggen.
- Trottoirs aanleggen langs straten waar dergelijke infrastructuur ontbreekt, met prioriteit voor gebieden rond stations, scholen en andere plaatsen waar veel voetgangers komen.
- Herinrichting van de Harenheidestraat tussen de Haachtsesteenweg en het centrum van Haren
- Verbetering en uitbreiding van het Anne Frankpark
- Een groot nieuw park aanleggen als onderdeel van het federale compensatiepakket voor de gevangenis van Haren
- Afronding van de studie rond het autocar-verkeer in het stadscentrum

■ Kunst in de openbare ruimte

Gezien het belang van de openbare ruimte in de stedelijke omgeving van Brussel en de rol van de Stad Brussel als Kunststad, is het belangrijk om kunst te promoten en te integreren in de openbare ruimte. Brussel heeft een lange traditie van kunst in openbare ruimtes en metrostations. Met het oog op het creëren van nieuwe moderne iconische ruimtes moet dit aspect worden versterkt. Door middel van wedstrijden, oproepen tot het indienen van voorstellen en samenwerking met Brusselse culturele en artistieke instellingen is het de bedoeling om de unieke identiteit van Brussel in de verf te zetten. In deze context kan de Europese wijk dienen als etalage voor Europese kunstenaars met een openbaar kunstparcours.

Internationale ontwikkeling

De herontwikkeling van de Heizelvlakte

Al bijna een eeuw lang is de Heizelvlakte het decor voor activiteiten die bijdragen aan de internationale uitstraling van Brussel.

Door de jaren heen heeft de Heizelvlakte dankzij de Wereldtentoonstelling, het Atomium, het Koning Boudewijnstadion en Brussels Expo (de paleizen) een unieke en belangrijke aantrekkingskracht ontwikkeld in de sectoren toerisme (zaken en vrije tijd), handel, sport en ontspanning. De site is bijzonder goed bereikbaar, zowel met het openbaar vervoer (metro, tram, bus) als met de auto (Ring en A12 + parking C). Het ligt aan de rand van Vlaams-Brabant, op een boogscheut van de luchthaven van Zaventem.

Ondanks enkele recente investeringen (renovatie van het Atomium, bouw van Paleis 12, uitbreiding van het Verregatpark, verlenging van tramlijn 9) zijn een aantal infrastructuren aan het verouderen (Koning Boudewijnstadion, Tentoonstellingspaleizen, sportfaciliteiten, Kinopolis, Mini-Europa) en hebben ze een upgrade nodig om de komende decennia (en de groeiende concurrentie tussen Europese steden) aan te kunnen.

Het Brussels Gewest is zich bewust van deze sterke en zwakke punten en heeft de Heizelvlakte al in 2007 in zijn Plan voor Internationale Ontwikkeling (PIO) aangewezen als een prioritaire locatie om de internationale uitstraling van Brussel te garanderen.

Op basis van het herontwikkelingspotentieel van de Heizelvlakte heeft het PIO sinds 2007 plannen voor:

- Een conferentiecentrum met een grote capaciteit (5000 deelnemers) om grote internationale conferenties aan te trekken;
- Een winkelcentrum (suprareginaal bereik) dat de afzetmarkt ten noorden van Brussel bedient;
- Een groot auditorium met een capaciteit van meer dan 10.000 mensen (sindsdien gerealiseerd, met de opening van Paleis 12);
- Een grote sportinfrastructuur die voldoet aan internationale normen.

Er zijn een aantal initiatieven uitgevoerd in overeenstemming met de richtlijnen van het PIO:

- Opstellen van een masterplan voor de eerste fase van de (her)ontwikkeling van de Heizelvlakte;
- Oprichting van cv NEO (een samenwerkingsverband tussen Stad en Gewest dat verantwoordelijk is voor de herontwikkeling van de Heizelvlakte);
- Organisatie van aanbestedingen in de vorm van een concurrentiegerichte dialoog voor de benoeming van particuliere partners die verantwoordelijk zijn voor de feitelijke uitvoering van 2 van de projecten (enerzijds de wijk met het winkelcentrum - zie hieronder - en anderzijds het conferentiecentrum en hotel);
- Stappen om het GBP aan te passen zodat de verschillende functies en het programma uit het masterplan voor de eerste fase van de herontwikkeling van het plateau mogelijk worden;
- Vergunningsaanvragen (en gedeeltelijke voltooiing) voor verschillende infrastructuren (verbindingsweg naar de ring, uitbreiding van het Verregatpark, uitbreiding van tramlijnen);

- Vergunningsaanvragen voor de eerste (her)ontwikkelingsfase van de vlakte (NEO1), inclusief een evenwichtig programma bestaande uit een nieuwe wijk: een winkelcentrum (+/- 1/3), woningen (+/- 1/3), recreatie (+/-1/3) en aanvullende functies (kinderdagverblijven, verpleeghuis, bijbehorende kantoren).

Tijdens het proces deden zich echter een aantal problemen voor:

- De annulering door de Raad van State (tot tweemaal toe) van de wijziging van het GBP (een nieuwe wijziging van het GBP is niettemin aan de gang);
- De weigering om een vergunning te verlenen voor het gedeelte van de verbindingsweg naar de ring dat in Vlaanderen ligt (de vergunning werd uiteindelijk opnieuw verleend in juni 2023);
- Het optreden van covid, dat de normen voor het organiseren van congressen en tentoonstellingen heeft veranderd, waardoor de richting die was ingeslagen voor NEO2 (congrescentrum en hotels) in vraag werd gesteld;
- De infrastructuur van Brussels Expo is achterhaald door de achteruitgang van de bestaande gebouwen, de recente convergentie van de tentoonstellings- en congressector en het hybride karakter van nieuwe evenementen, wat een nieuwe infrastructuurstandaard op internationaal niveau vereist.

Een andere iconische infrastructuur op de site verdient ook speciale aandacht. Aangezien een recente uitspraak in het voordeel van de Stad Brussel betekent dat het project voor een nieuw nationaal stadion op parking C niet langer een optie is, moet het Koning Boudewijnstadion op niveau gebracht worden.

Het is van fundamenteel belang om de herontwikkeling van de Heizelvlakte voort te zetten, in het bijzonder om de volgende redenen:

- Banen scheppen :
  - +/- 3.500 banen gegeneerd door NEO ;
  - +/- 10.000 banen (direct & indirect) gegeneerd door de EPB, met een aanzienlijk groeipotentieel;
  - De banen in kwestie kunnen per definitie niet worden verplaatst en voor de meeste banen z zijn geen belangrijke kwalificaties vereist;
- Algemene economische activiteit :
  - Talrijke overnachtingen gegeneerd door activiteiten (zakelijk en/of recreatief toerisme);
  - Enorme voordelen voor de horeca;
  - Innovatie in MICE-activiteiten stimuleren ;
- De internationale uitstraling van Brussel (Atomium, MICE, vrije tijd, horeca, enz.);
- Ontwikkeling van een voorbeeldig "stukje stad" op milieugebied.

De toekomstige uitdagingen voor de Heizelvlakte zijn als volgt:

■ **De afronding van het NEO-project (NEO1 in het bijzonder), dat al vergevorderd is (benoeming van een private partner en afgifte van plannings- en milieucertificaten) en zal bestaan uit:**

- een supraregionaal winkelcentrum;
- 750 wooneenheden, waaronder ten minste 15% openbare huisvesting;
- een vernieuwd en gemoderniseerd vrijetijdsaanbod (bioscoop, upgrade van Mini-Europa, nieuwe overdekte vrijetijdsfaciliteiten, wellness, monumentale standbeelden, enz.);

■ **Het ontwikkelen van een MICE-infrastructuur die congres- (ex NEO2) en tentoonstellingsactiviteiten (Paleizen) samenbrengt en integreert:**

- bestaande gebouwen die gerenoveerd moeten worden, renoveren met respect voor erfgoedaspecten (vloeroppervlakte optimaliseren);
- een grote conferentie-infrastructuur ontwikkelen op de site van de paleizen;
- geschikte hotelaccommodatie ontwikkelen op de site van de paleizen en in de omgeving;
- de logistiek en autotoegang vanaf parkeerplaats C organiseren (om de voorkant van de paleizen en het uitzicht op het Atomium vrij te houden);

■ **Het ontwikkelen van een sportcentrum met nationale en internationale ambities:**

- het Koning Boudewijnstadion op het niveau van de normen brengen;
- het "sportpark" ontwikkelen, met gemoderniseerde faciliteiten voor atletiek, hockey, rugby, enz.;
- de BOIC in een nieuwe omgeving installeren in het centrum van dit nieuwe sportpark;

■ **Verbetering van de biologische kwaliteit en vergroening van de Heizelvlakte:**

- het recent uitgebreide Verregatpark integreren in een groen netwerk dat aansluit op de andere parken op de vlakte (Ossegem, Laken);
- een biologisch netwerk en geoptimaliseerd regenwaterbeheer in het sportpark integreren;
- de oppervlakte voor groene ruimten vergroten.

Begroting - Financiën

Via haar begroting wil de Stad Brussel luisteren naar de behoeften van haar burgers door op haar hele grondgebied een beleid van openheid en steun aan de bevolking te voeren.

■ Een gepaste financiering verzekeren voor acties in prioritaire domeine

- Een begrotingsbeleid blijven voeren dat gebaseerd is op een zo strikt mogelijk beheer in het belang van de financiën van de inwoners. Dat betekent gewone begrotingen (= werkingsbegrotingen) opstellen die in evenwicht zijn.
- Blijven investeren in de renovatie van openbare ruimten en in de creatie en het onderhoud van voorzieningen (scholen, crèches, sporthallen, enz.).
- Investeringsaanmoedigen die de vaste kosten verlagen (bv. isolatie om energiekosten te verlagen).
- Alle gewestelijke, federale en Europese subsidies activeren om investeringsuitgaven te financieren.
- Middelen beschikbaar stellen voor onderwijs, zodat het investeringsgedeelte echt gesubsidieerd wordt door de gemeenschapsoverheden, die verantwoordelijk zijn op dat gebied. Het is normaal dat de Stad verantwoordelijk blijft voor de kosten die verbonden zijn aan de administratie van het openbaar onderwijs, maar meer steun voor schoolgebouwen zou dringend en billijk zijn.
- Van de federale overheid een gelijke berekening eisen voor de financiering van de ambtenarenpensioenen, ongeacht het bevoegdheidsniveau. Het is niet normaal dat de last die vandaag op de lokale overheden rust veel groter is dan de financiering die van de gemeenschappen en gewesten wordt gevraagd voor hun ministeries.
- Van de federale overheid eisen dat ze de btw op werken en investeringen van de gemeenten afschaft.
- De toegang van de lokale besturen, met inbegrip van diegene die tot bovengemeentelijke structuren behoren, tot de Europese financieringsprogramma's via geweststeun vergemakkelijken. De lokale overheden moeten zo kunnen genieten van meer steun en expertise om hen te helpen hun projecten te definiëren en hun aanvragen voor te bereiden, maar ook om de nodige kritische massa te bereiken om toegang te krijgen tot leningen van bijvoorbeeld de Europese Investeringsbank.
- De bestaande budgettaire middelen en indexeringsregels behouden die door het gewest voor de lokale overheden vastgelegd zijn, zoals de algemene dotatie aan de gemeenten, het bijzonder fonds voor maatschappelijk welzijn, de subsidies voor lokale investeringen (infrastructuur, wegen, enz.), de werkgelegenheidssteun, de stimulansen voor het statuut van het personeel en de compensaties gekoppeld aan de afschaffing van bepaalde belastingen in het kader van het fiscaal compensatiefonds. Om de financiële voorspelbaarheid te garanderen en de procedures te stroomlijnen, zullen investeringssubsidies worden toegekend via een trekkingsrecht.
- De politiezones moeten door de federale overheid voldoende gefinancierd worden om rekening te houden met de evolutie van de territoriale, demografische en sociale realiteit sinds de implementatie van de politiehervorming. Deze financiering zal ook rekening moeten houden met de nieuwe opdrachten die de federale politie aan de lokale politie toevertrouwt.

- De OCMW's rechtvaardig en billijk financieren. De federale overheid moet het leefloon volledig voor haar rekening nemen. De OCMW's worden geconfronteerd met een stijgend aantal aanvragen ten gevolge van het beleid van uitsluiting van werkloosheid van de regering MR-NVA en van de toename van onzekere tewerkstelling aangemoedigd door deze regering, wat geleid heeft tot een stijging van de armoede.
- Een voorafgaande effectenstudie uitvoeren voor elk ontwerp van regelgeving met betrekking tot lokale besturen, in het bijzonder op het vlak van financiën of beheer.

■ **Belasting optimaliseren**

- De gemeentebelasting verlagen voor alle 18- tot 30-jarigen die een nieuwe economische activiteit opstarten.
- De inning van de belastingen verbeteren, in het bijzonder die belastingen die gericht zijn op het bestrijden van overlast.
- De heffing op wegbezetting hervormen om energierenovatiewerkzaamheden en kleine bouwplaatsen vrij te stellen.
- De fiscale ontmoediging van verlaten gebouwen versterken door een betere inning van de belastingen.

■ **Het financiële beheer van de stad optimaliseren**

- Een Stadsbank oprichten door de kasmiddelen van onze vzw's te centraliseren om overheidsfondsen op een uniforme manier te beheren.
- Investeringsuitgaven monitoren
- Sociale en milieuclausules in de bestekken van overheidsopdrachten bevorderen om sociale dumping tegen te gaan en de milieu-impact van investeringen te beperken. Daartoe zullen lokale overheden korte ketens en circulaire economie in hun aanbestedingen bevorderen.

Gelijke kansen

De historische inzet van de Socialistische Partij voor de sociale strijd maakt gelijke kansen tot een centrale pijler van haar beleid. Gelijke kansen houdt in dat alle vormen van discriminatie (op basis van leeftijd, geslacht, afkomst, religie, seksuele geaardheid, handicap, enz.) worden bestreden en dat gelijke rechten worden uitgeoefend in een inclusieve en universalistische samenleving. De integratie in de samenleving van mensen die gediscrimineerd worden is een prioriteit voor onze partij, die zonder aarzelen deelneemt aan deze strijd, in alle sectoren van het maatschappelijk leven (werkgelegenheid, gezondheid, cultuur, onderwijs, enz.).

Daarvoor zijn precieze en specifieke maatregelen en acties nodig. Gelijke kansen is principieel een transversale kwestie. Het veronderstelt een organische en universalistische visie die socialisten dagelijks inspireert in hun politieke engagement en beslissingen.

Tijdens de legislatuur 2018-2024 is de partij actief geweest op elk van de volgende thema's: gelijkheid van mannen en vrouwen; de strijd tegen racisme en antisemitisme; de rechten van de LGBTQIA+-gemeenschap; de rechten van mensen met een handicap.

De werkwijzen zijn divers en gevarieerd, gaande van sensibiliseringscampagnes tot de organisatie van culturele evenementen, maar ook en vooral door samenwerking met verenigingen. In deze context hebben de socialisten tijdens de legislatuur een verdubbeling van het budget voor gelijke kansen in de stad Brussel bereikt. Dit heeft de facto geleid tot een verhoging van de financiële steun aan verenigingen, die essentiële spelers zijn op het terrein in de strijd tegen discriminatie.

Onder impuls van de socialisten zijn er grote stappen gezet in de richting van gelijkheid tussen vrouwen en mannen, ondanks de hardnekkige structurele problemen van de patriarchale samenleving. Via het 'BXL Feminist'-plan heeft de stad een reeks maatregelen geïmplementeerd, zowel intern als extern, voor elk van de gebieden waarvoor zij bevoegd is. De laatste versie van dit plan heeft het mogelijk gemaakt om het HR gelijkheidsbeleid voor het personeel van de Stad Brussel te consolideren, de vervrouwelijking van de openbare ruimten voort te zetten en de sensibiliseringscampagnes over seksuele en familiale intimidatie en geweld te intensifiëren. In deze context werden tijdens de legislatuur 2018-2024 de campagne "Sale Chienne", het plan "Niets zonder mijn toestemming" en het project Maya, dat zich richt op geweld binnen het gezin, gelanceerd.

Wat de strijd tegen racisme en antisemitisme betreft, werd op initiatief van de socialisten voor 2019 een actieplan BXL Antiracist opgesteld. Als multiculturele stad, waar meer dan 180 nationaliteiten vertegenwoordigd zijn, is de stad Brussel niet immuun voor racistische, culturele en religieuze discriminatie. Dit actieplan was dan ook onontbeerlijk. Het werd opgesteld vanuit een intersectorale en transversale benadering. Het bevat een hele reeks maatregelen om de verschillende vormen van racisme te bestrijden op alle niveaus waarop de stad actief is.

Bovendien heeft de gemeentelijke coalitie onder leiding van de PS, als blijk van waardering voor de Congolese en Afrikaanse diaspora van onze stad, in 2023 het Centre Culturel Congolais ingehuldigd. Op basis van de geschiedenis die België en Congo met elkaar verbindt, wil dit centrum bijdragen tot de emancipatie van de Belgisch-Congolese en Afrikaanse gemeenschappen in Brussel.

In het eerste jaar van de legislatuur 2018-2024 werd het actieplan “Handicap, inclusie en toegankelijkheid” goedgekeurd door het College. Vastbesloten om mensen met een handicap een waardig leven te garanderen in een inclusieve omgeving, laten de socialisten zich inspireren door een actieplan dat alle bevoegdheden van de Stad Brussel omvat. Dit plan is het resultaat van talrijke besprekingen met de Adviesraad voor Personen met een Handicap (APH). Een van de belangrijkste maatregelen in het plan is de oprichting van de “Handicontact”, een referentiepersoon die beschikbaar is voor alle mensen met een handicap om informatie, begeleiding en ondersteuning te bieden.

De opening van Les Grands Carmes symboliseert de vastberadenheid van de stad om de LGBTQIA+-gemeenschap te steunen, te verdedigen en te vieren. De tijdelijke bezetting van deze locatie, die oorspronkelijk bedoeld was om winkels te huisvesten, door de LGBTQIA+ gemeenschap is onder invloed van de socialisten permanent gemaakt. Les Grands Carmes is nu een veilige plek voor de gemeenschap. Verschillende vzw's werken er rond cultuur, gezondheid en een veilige omgeving. Tot slot heeft de PS in 2020 een specifiek instrument in het leven geroepen: het actieplan voor de integratie van LGBTQIA+-personen. Hiermee wil de stad Brussel een referentie worden in de strijd tegen discriminatie van LGBTQIA+-personen.

Samengevat heeft de socialistische partij haar universalistische, inclusieve en intersectionele waarden in praktijk gebracht in het gelijkheidsbeleid van de Stad Brussel. Ze heeft ook aangetoond dat ze snel kan handelen. Door zich te wapenen met instrumenten zoals actieplannen voor de verschillende thema's die onder gelijke kansen vallen, is de Stad Brussel nu uitgerust om het hoofd te bieden aan de vele vormen van discriminatie waarvan burgers van alle identiteiten het doelwit kunnen zijn. De structurele problemen die deze discriminatie veroorzaken, vereisen echter coherente structurele maatregelen. Door de nabijheid tot haar burgers, die een uitzonderlijke demografische diversiteit vertonen, is de stad Brussel de plaats bij uitstek waar concrete maatregelen voor integratie, gelijkheid en de bevordering van culturele pluraliteit kunnen worden ingevoerd. De socialisten willen graag hun ambitieuze beleid voortzetten en verdiepen dat gericht is op het ontstaan van een pluralistische samenleving waarin elke inwoner gelijk is aan zijn/haar buur in termen van rechten en plichten.

PROGRAMMA

■ Strijden voor gelijkheid van vrouwen en mannen

- De rol van de Raad voor Gelijkheid tussen Vrouwen en Mannen bestendigen en versterken.
- Gendermainstreaming blijven toepassen op alle beleidsterreinen (werkgelegenheid, sociale zaken, financiën, gezondheid, mobiliteit, enz.).
- Het werk voortzetten dat is uitgevoerd in het kader van de missie “Gender en architectuur” die is ontwikkeld door de afdeling Openbaar Erfgoed.
- Om de 3 jaar de indicatoren van het actieplan BXL Feminist, gelanceerd in 2014, opnieuw evalueren en de te bereiken doelstellingen op alle gebieden (onderwijs, werkgelegenheid, sport, enz.) blijven nastreven. De doelstellingen van dit lokale actieplan hebben betrekking op verschillende gebieden, van politieke vertegenwoordiging tot de bestrijding van stereotypen, genderbudgettering, openbare ruimte, huisvesting, enz. Verschillende stadsdepartementen zijn bij dit proces betrokken.

- Voortzetting van het algemene beleid ter bestrijding van huiselijk geweld (preventie, ondersteuning en bescherming van slachtoffers, bewustmaking van het publiek, bestraffing van daders, enz.) in samenwerking met de verenigingen op het terrein.
- Het project “Maya” voor de bestrijding van familiaal geweld toepassen en uitbouwen door steun te verlenen aan de slachtoffers en noodopvang ter beschikking te stellen.
- Aandacht besteden aan intersectionaliteit en specifieke vormen van discriminatie van vrouwen.
- Alle vormen van intimidatie van vrouwen blijven bestrijden, in het bijzonder intimidatie op straat, door middel van sensibiliserings- en preventiemethoden, zodat Brussel een toonaangevende speler wordt in het netwerk “Safe Cities and Safe Public Spaces” (Veilige steden en veilige openbare ruimten) van de Verenigde Naties.
- Het beleid van visuele sensibiliseringscampagnes voortzetten naar het voorbeeld van de “Sale Chienne”.
- Het actieplan “Niets zonder mijn toestemming” toepassen en opnieuw evalueren, dat bestaat uit 77 maatregelen die gedeeld worden binnen het stadsbestuur, gericht op de strijd tegen seksuele intimidatie en geweld.
- Invoeren van patrouilles van vrouwelijke politieagenten in burger, die bevoegd zijn om direct op te treden tegen elk gebrek aan respect voor de doelgroep, met name vrouwen en LGBTQIA+-personen.
- Doorgaan met het ondersteunen van de organisatie van verkennende wandelingen door vrouwen die in groep door buurten lopen om aan te geven welke gebieden heringericht dienen te worden.
- De gebieden identificeren die heringericht dienen te worden voor de veiligheid van vrouwen via verkennende wandelingen en de resultaten opnemen in het Gemeentelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling (GPD0).
- Openbare toiletten installeren die gratis en goed onderhouden zijn.
- Bij alle openbare infrastructures nadenken door en voor iedereen, inclusief uurroosters die het mogelijk maken om privé- en beroepsleven te combineren (sporthal, zwembad, culturele podia, enz.).
- Openbare ruimten (straten, openbaar vervoer, enz.) veiliger maken door betere verlichting en inrichting.
- De sensibiliseringscampagnes voor het publiek van festivals die plaatsvinden in de stad Brussel (Brussel-Bad, Brussels Zomerfestival, enz.) voortzetten en opvoeren door een verplicht handvest/protocol op te stellen dat moet worden nageleefd bij het toestaan van feestelijke evenementen.
- Speelplaatsen eerlijk verdelen.
- Onbeschaafd gedrag tegenover gebruik(st)ers van de openbare ruimte bestraffen.
- Doorgaan met het organiseren van de Week van de Rechten van de Vrouw van de Stad Brussel.
- De vervrouwelijking van straatnamen/openbare ruimtes in Brussel verder promoten.
- Matrimoniumdagen: ondersteuning van evenementen die het historisch erfgoed van vrouwen onder de aandacht brengen.

■ Toegankelijkheid voor iedereen bevorderen

- Het actieplan “Handicap, inclusie en universele toegankelijkheid”* implementeren op gemeentelijk niveau, met een transversale aanpak, en zorgen voor een driejaarlijkse evaluatie van kwesties op het gebied van goed bestuur voor de inclusie van mensen met een handicap in de stad:

- Toegang tot onderwijs, opleiding en werkgelegenheid,
- Toegankelijkheid van de stad en haar diensten,
- Toegankelijkheid van vrijetijdsactiviteiten en evenementen in de stad,
- Toegankelijkheid van private diensten en infrastructures in de stad.
- Een administratieve dienst aan huis aanbieden voor mensen met beperkte mobiliteit, bijvoorbeeld om hun identiteitskaart te vernieuwen.
- Ervoor zorgen dat de lokale krant toegankelijk is voor mensen die blind of slechtziend zijn (volledige of verkorte brailleversie of audioversie).
- De rol en de middelen van de dienst Handicontact versterken door de transversale contacten met de verschillende departementen van de stad te verbeteren.
- Publiciteit geven aan en de toegang vergemakkelijken tot diensten voor mensen met een handicap (auditdiensten, enz.).
- Geleidehonden toegang geven tot winkels, openbaar vervoer, overheidskantoren, enz.
- Toekomstige architecten bewust maken van toegankelijkheid voor gehandicapten.
- Ervoor zorgen dat verkiezingen toegankelijk zijn voor mensen met een handicap. Dit omvat zowel toegang tot verkiezingsinformatie voorafgaand aan het stemmen, als fysieke toegang tot het stemlokaal en dus de uitoefening van het stemrecht als zodanig.
- Initiatieven promoten/ontwikkelen die het imago van personen met een handicap helpen verbeteren.
- Om de drie jaar het actieplan BXL Inclusive (handicap, inclusie en toegankelijkheid) bijwerken.
- Een plan opstellen voor universele toegankelijkheid van openbare diensten en openbaar vervoer.
- Stadspersoneel opleiden in de inclusiviteit van handicaps in al hun vormen.
- Het aanbod van aangepaste woningen voor mensen met een handicap verbeteren.
- Sensibiliseringscampagnes opzetten om discriminatie van mensen met een handicap tegen te gaan.
- Doorgaan met het organiseren van de “Week van de Handicap”.
- De Adviesraad voor Personen met een Handicap (APH) in stand houden.

■ Diversiteit promoten

- De rol en de activiteiten (sociale permanentie, sensibiliseringsactiviteiten, enz.) van de Brusselse Raad voor Culturele Diversiteit (BRCD) versterken om diversiteit te promoten. Dit om beter aan te sluiten bij de huidige realiteit van de Brusselaars, die verschillende origines en identiteiten hebben.
- Jaarlijks het multiculturalisme en de sociale cohesie vieren via het DiverCity Festival.
- Extra middelen ter beschikking stellen voor de “Ateliers d'aide à la réussite” (workshops voor slaagkansen in het onderwijs) die worden georganiseerd door de BRCD en het departement Onderwijs om het leren van de onderwijstaal te versterken en effectief gelijke kansen voor iedereen te garanderen. Sociale cohesie en actief burgerschap ondersteunen.
- De positie van Brussel versterken binnen het Internationaal Observatorium van Burgemeesters voor Samenleven. Het doel van dit Observatorium is om op lange termijn een platform te creëren voor de uitwisseling van verschillende ervaringen in verband met samenleven.

- De Roma helpen bij hun integratie in de samenleving, in het bijzonder door hun cultuur meer bekendheid te geven via het jaarlijkse Roma-festival dat door de BRCD wordt georganiseerd.
- Samenwerken met het Bureau d'accueil des primo-arrivants (BAPA)* om de opvang van nieuwkomers te vergemakkelijken.
- Vertegenwoordigers van religieuze gemeenschappen en het secularisme betrekken bij het versterken van het gemeenschapsleven door het delen van de waardevolle ervaring van mensen die op het terrein werken.
- Nadenken over onderwijs over kolonisatie, genocide, immigratie, slavernij, de pluraliteit van beschavingen, gewoonten en cultussen, religieuze feiten en nationale bijzonderheden om een gemeenschappelijke toekomst in Brussel te delen dankzij de erkenning van de menselijke diversiteit van de inwoners van de stad.
- De samenwerking met de Wijkhuizen van de stad intensifiëren.
- Om de drie jaar de doelstellingen en maatregelen van het actieplan BXL Antiracist updaten.
- De zichtbaarheid en culturele rol van het Centre Culturel Congolais ontwikkelen.
- De multidisciplinaire aanpak van de strijd tegen racisme en antisemitisme versterken.
- De publieke ruimte dekoloniseren en de Afrikaanse diaspora promoten.

■ De vrije keuze van seksuele geaardheid garanderen

- Brusselaars bewust maken van de noodzaak om verschillen in geslacht en levensstijl te respecteren door het werk van basisverenigingen te ondersteunen en door te gaan met bewustmakings- en herdenkingsinitiatieven (Internationale dag tegen homofobie, enz.).
- De maatregelen in het LGBTIA+-actieplan om de drie jaar bijwerken.
- De zichtbaarheid van Les Grands Carmes blijven ondersteunen en promoten als een veilige plek waar de LGBTQIA+-gemeenschap een plek kan vinden waar gezondheid, cultuur en sociale contacten centraal staan.
- Meer sensibiliseringscampagnes over de discriminatie die de LGBTQIA+-gemeenschap ervaart, omdat we als stad een inclusieve plek willen zijn.
- Focus op onderwijs om genderstereotypen te ontcrachten.
- Het lokale netwerk van verenigingen en evenementen in de stad Brussel ondersteunen: Rainbow House, Pride, enz.
- Blijven overleggen met verenigingen en de homo en lesbische wereld om de strijd tegen homofobie op te voeren en gevoelige punten en locaties te identificeren (nachtcharter voor de Sint-Jakobswijk).
- De Pride Week ondersteunen en zichtbaarder maken.
- Jaarlijks deelnemen aan de campagne " All Genders Welcome " ter bestrijding van homofobie binnen de gemeentelijke administratie, door middel van opleiding en het ter beschikking stellen van sensibiliseringsinstrumenten.
- De politie sensibiliseren voor homofob geweld en de omgang met slachtoffers.
- Ondersteuning organiseren voor slachtoffers van homofob geweld, in samenwerking met de vrijwilligerssector, en een campagne voeren om slachtoffers van homofob geweld aan te moedigen een klacht in te dienen bij de politie.

- Veilige en inclusieve omgevingen creëren (bv. Le Refuge).
- Jaarlijks een “Prijs voor Gelijke Kansen” uitreiken om initiatieven van verenigingen die actief zijn op het gebied van LGBTQIA+ te ondersteunen.
- De zichtbaarheid van de LGBTQIA+-knop verbeteren, waardoor direct contact kan worden opgenomen met een medewerker van de slachtofferhulp van de politie bij een aanval met een homofob, lesbofob of transfoob karakter.

Gehandicaptenbeleid

Dankzij de socialisten is de erkenning van de volwaardige plaats en rol van mensen met een handicap in de samenleving nu een grondwettelijke verplichting. Socialisten hebben er altijd naar gestreefd dat iedereen, en vooral de meest kwetsbaren, hun rechten kunnen verdedigen, een veilig en waardig bestaan kunnen leiden en kunnen emanciperen.

De Stad heeft een rol te spelen in het bevorderen van de ontplooiing van mensen met een handicap, door hen een volledig toegankelijke leefomgeving, kwaliteitsvolle zorg en aangepaste opleidingen te garanderen en hun deelname aan het politieke, culturele, economische, sociale en gemeenschapsleven aan te moedigen. Gemeenschappelijke infrastructuren in de breedste zin van het woord - crèches, zwembaden, maar ook voetpaden of culturele evenementen, jeugdkampen - moeten toegankelijk zijn.

In België heeft 15% van de beroepsbevolking een handicap, maar hun integratie in de samenleving en op de arbeidsmarkt blijft een grote uitdaging. Het werkgelegenheidscijfer voor mensen met een handicap ligt net boven 35%, ver onder het EU-gemiddelde van 50%, en nog verder onder het cijfer van 75% voor mensen zonder handicap. Deze situatie komt ook tot uiting in sociaaleconomische indicatoren, met een armoedepercentage van 22% voor mensen met een handicap, vergeleken met 13% voor de rest van de bevolking, en een werkloosheidspercentage van 8%, vergeleken met 5% voor mensen zonder handicap.

Daarom moet de stad een kader bieden waarin mensen met een handicap de garantie krijgen op een waardig leven, op emancipatie, op succes in hun leven, in hun projecten, in hun dromen, en op zelfontplooiing.

Tot slot zullen de socialisten in de stad, omdat handicaps transversale antwoorden vereisen, ervoor zorgen dat handistreaming wordt ingevoerd. Dit hoofdstuk bevat niet alle voorstellen, maatregelen en beleidslijnen gericht op personen met een handicap. Deze zijn te vinden in elk van de thematische hoofdstukken. Het belangrijkste doel van dit hoofdstuk is om te bevestigen dat de socialisten vastbesloten zijn om van handistreaming een constante doelstelling te maken.

Het principe van handistreaming, dat bestaat uit het integreren van de problemen en perspectieven van mensen met een handicap in al het overheidsbeleid, staat centraal in het PS-Vooruit programma. Dit betekent dat openbare ruimten, diensten en infrastructuren voor iedereen toegankelijk moeten zijn en dat al in de ontwerpfasen rekening moet worden gehouden met de specifieke behoeften van mensen met een handicap. Door te kiezen voor een inclusieve aanpak zullen we burgers met een handicap aanmoedigen om daadwerkelijk deel te nemen aan het gemeentelijk leven, waardoor gelijke rechten en gelijke kansen worden bevorderd.

Dit handistreamingprincipe zal niet alleen de levenskwaliteit van mensen met een handicap verbeteren, maar ook het sociale weefsel van onze gemeenschap versterken door een omgeving te creëren waarin iedereen zich gewaardeerd en opgenomen voelt.

In het kader van de implementatie van handstreaming bevestigt de PS-Vooruit daarom opnieuw haar engagement om een echt inclusieve gemeente te bevorderen, waar elke burger dezelfde kansen krijgt, ongeacht zijn of haar mogelijkheden.

Om te beginnen is fysieke toegankelijkheid een essentiële en voor de hand liggende prioriteit. Dit houdt niet alleen in dat trottoirs en openbare gebouwen moeten worden voorzien van opritten en aangepaste liften, maar ook dat er verlichtings- en bewegwijzeringssystemen moeten komen die rekening houden met de behoeften van mensen met een visuele beperking. Brucity is hier een goed voorbeeld van.

Ten tweede moet er rekening worden gehouden met intellectuele toegankelijkheid. Dit kan betekenen dat administratieve documenten vereenvoudigd moeten worden en dat er aangepaste informatiedragers moeten komen, zodat mensen met cognitieve problemen het makkelijker kunnen begrijpen. Het aanbieden van informatiesessies en workshops om gemeentepersoneel bewust te maken van verschillende soorten handicaps is ook cruciaal.

Een andere grote uitdaging is de digitale kloof. Om die aan te pakken omvat ons programma acties om gratis internettoegang te bieden op openbare plaatsen en om workshops voor digitale opleiding aan te bieden voor mensen met een handicap. Deze digitale ondersteuning is vooral belangrijk in een steeds digitalere wereld, waar administratieve procedures en sociale interacties vaak online plaatsvinden. Alles enkel digitaal is geen optie, en de socialisten in de stad Brussel zullen er altijd voor zorgen dat de gemeentelijke administratie fysiek toegankelijk blijft en hoogwaardige ondersteuning biedt aan degenen die daar het meeste nood aan hebben.

Wat het openbaar onderwijs betreft, is het absoluut noodzakelijk dat we naast inclusieve klassen ook aangepaste scholen aanbieden die voldoen aan de meer specifieke behoeften van kinderen met een handicap. Het is ook essentieel om respijtruimten voor gezinnen te creëren, zodat verzorgers een pauze kunnen nemen in de wetenschap dat hun dierbaren in een veilige omgeving worden verzorgd. De socialisten zijn van plan om passende oplossingen te bieden voor gehandicapte ouderen. Ze stellen dat de vergrijzing van de bevolking moet leiden tot veranderingen in onze samenleving, zodat deze mensen niet worden uitgesloten, maar zoveel mogelijk zelfstandigheid kunnen behouden terwijl ze thuis blijven wonen.

Het is daarom essentieel dat elke actie die we ondernemen in samenwerking met de betrokkenen en hun familie wordt ontworpen. Door de perspectieven van mensen met een handicap mee te nemen in al onze beslissingen, bouwen we aan een eerlijkere en meer ondersteunende gemeenschap, waar iedereen een plaats heeft en volledig kan bijdragen aan het gemeenschapsleven.

Dit zonder het werk te vergeten dat iedereen, ook mensen met een handicap, de middelen geeft om hun potentieel te vervullen. De socialisten zullen ervoor zorgen dat werknemers met een handicap in de stad Brussel alle middelen voor emancipatie en ontplooiing vinden die ze nodig hebben voor hun professionele projecten. (In 2022 had slechts 2,19% van de Brusselse werknemers een handicap, waarvan 67% mannen waren).

Klimaatverandering, duurzame ontwikkeling en milieu

We bouwen aan een stad op mensenmaat, zonder stedelijke scheidingslijnen of ruimtelijke afscheiding, die bewoners uit elke buurt gelijke toegang biedt tot banen, betaalbare huisvesting, hoogwaardige openbare voorzieningen en diensten (met prioriteit voor crèches en scholen), winkels, openbaar vervoer, speeltuinen en groene ruimten. Het recht op een stad omvat het recht op een gezonde en leefbare omgeving voor al onze medeburgers. Daarom willen we de stad voorzien van een echt sociaal en ecologisch schild tegen de grillen van het weer. Stedelijke ecologie wil het principe van solidariteit combineren met milieukwaliteit. De eco-socialistische maatregelen die in dit kader worden geïmplementeerd, hebben als doel ervoor te zorgen dat iedereen gelijke toegang heeft tot gemeenschappelijke goederen en zich kan ontwikkelen en ontplooien in een gezonde omgeving en een aangename stad om in te wonen. Op die manier bieden ze een lokaal antwoord op de wereldwijde bezorgdheid over de klimaatverandering die onze planeet treft. De aantasting van het milieu, de luchtvervuiling, de schaarste aan grondstoffen, de verspilling van goederen en de overproductie van afval zijn allemaal bedreigingen voor de bewoonbaarheid van steden en voor de sociale cohesie die er de uitdrukking van is. We willen geen ruimtelijke polarisatie tussen de meest bevoorrechte en de meest kwetsbare burgers als antwoord op een milieucrisis die zich niets van grenzen aantrekt. Ons eco-socialistische project is er ook op gericht om mensen bewust te maken en te betrekken. Want het is collectieve actie die het gelijke recht van alle burgers op het milieu effectief zal waarmaken.

BALANS 2018-2024

EEN VERSTERKT ACTIEPLAN EN MIDDELEN VOOR HET KLIMAAT

De stad zet zich al lang in voor duurzame ontwikkeling. In 2008 werd een lokale Agenda 21 aangenomen en in 2018 een eerste klimaatactieplan.

In 2022 hebben we een nieuw Klimaatplan aangenomen dat een verantwoorde, duidelijke en ambitieuze visie en doelstellingen uiteenzet om geleidelijk de noodzakelijke ecologische overgang te maken, koolstofneutraliteit te bereiken tegen 2050 en de veerkracht van de Stad, haar grondgebied en haar inwoners te versterken ten aanzien van verschillende klimaatgevaaren.

Het plan identificeert realistische strategieën en specifieke hefboomen die moeten worden ingezet om de impact van de activiteiten van de stad op de klimaatverandering te beperken en tegelijkertijd haar grondgebied en activiteiten aan te passen aan de onvermijdelijke gevolgen.

Er werden concrete actieplannen opgesteld voor elk belangrijk milieuthema, zoals waterbeheer met betrekking tot periodes van droogte of overstromingen, energieproductie en -verbruik, lokale voedselproductie, de strijd tegen stedelijke hitte-eilanden en de aanpassing aan periodes van hittegolf, het circulaire beheer van afval als te recycleren grondstoffen, de bescherming van groene ruimten en de ontwikkeling van een groen netwerk met frisse recreatieruimten en ecologische corridors ter ondersteuning van de stedelijke biodiversiteit, enz.

Deze verschillende doelstellingen werden vervolgens vertaald en aangepast op lokaal niveau tijdens de voorbereiding van het Gemeentelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling “BXL 2050”, dat de bedreigingen, kansen, sterke en zwakke punten identificeert die specifiek zijn voor elk van de verschillende wijken van de stad en de prioritaire interventiegebieden definieert waar de belangrijkste strategische projecten moeten worden uitgevoerd tegen 2030.

Parallel aan de participatieve ontwikkeling van dit nieuwe plan heeft de stad een nieuwe multidisciplinaire afdeling van stadsecologen opgericht om haar klimaatbeleid te coördineren en periodiek te evalueren. Ze heeft ook tal van projecten uitgevoerd om haar veerkracht te versterken ten gunste van haar inwoners en gebruikers, in het bijzonder de zwaksten, om een grotere sociale en ecologische rechtvaardigheid te garanderen.

Een waterbeleid dat een antwoord biedt op de uitdagingen

Tijdens de legislatuur 2018-2024 hebben we onder andere:

- een ambitieus gemeentelijk Waterplan aangenomen;
- een strategie ontwikkeld om overstromingen in het stroomgebied van de Molenbeek in Laken tegen te gaan, door de goedkeuring van een handvest van het solidair stroomgebied waarin de 4 betrokken gemeenten (Jette, Berchem, Ganshoren en de Stad) zich verbinden tot een gezamenlijke aanpak, de financiering van talrijke projecten om het dakwater af te koppelen om zodoende rechtstreeks te infiltreren en verzadiging van de riolering bij hevige regenval te vermijden, en de herinrichting van de openbare ruimten met het oog op een geïntegreerd beheer van het regenwater;
- nieuwe stimuleringsmaatregelen voorgesteld voor particulieren om de waterdoorlaatbaarheid van binnenplaatsen en tuinen aan te moedigen en voorzieningen te installeren om regenwater af te koppelen, vast te houden of te bufferen;
- het potentieel geïdentificeerd om afstromend water op te slaan voor gebruik in het beheer van groene ruimten en het schoonmaken van openbare ruimten;
- het vermogen van de stad verfijnd om haar eigen waterverbruik in haar gebouwen te monitoren;
- drinkwaterfontein en waterpartijen geïnstalleerd in verschillende openbare ruimten;
- regenwatertanks geplaatst ten behoeve van verenigingen en bewoners die gemeenschappelijke moestuinen beheren;
- en ga zo maar door...

Op het gebied van energiebeleid heeft de Stad onder andere:

- een investeringsplan gefinancierd voor een bedrag van €30 miljoen om de grote sociale wooncomplexen Logement Bruxellois en de Lakense Haard te isoleren en de energieprestaties ervan te verbeteren, om het energieverbruik en de energiefactuur van de sociale bijstandsontvangers die er wonen te verminderen;
- het plan voortgezet en geïntensiveerd om haar eigen faciliteiten en woningen te isoleren en hun verbruik systematisch te monitoren;
- het Europese project Positive Energy District gelanceerd om van de Noordwijk een proefterrein te maken voor alle mogelijke technologieën om de lokale elektriciteitsproductie te verhogen en de verbruiksbehoeften te verminderen;
- twee projecten voor warmtenetten opgestart om het warm water van de verbrandingsoven van Neder-Over-Heembeek te gebruiken om een groot aantal openbare, semi-openbare en privégebouwen in Neder-Over-Heembeek en de Noordwijk tegen lagere kosten te verwarmen (en te koelen);
- een proefproject gepland voor een eerste energiegemeenschap in de Marollenwijk;
- de installatie van fotovoltaïsche panelen versneld op de daken van de gebouwen van de gemeente, met het oog op een elektriciteitsproductiecapaciteit tegen 2030;
- haar beleid van gemeentelijke stimulansen voortgezet, waaronder een premie voor de aankoop van een zuinige koelkast voor gezinnen met lage inkomens.

Op het gebied van gezonde voeding en stadslandbouw heeft de stad onder andere:

- een duidelijke strategie aangenomen met ambitieuze doelstellingen voor het beschermen en ontwikkelen van landbouwgrond voor productiedoeleinden, voornamelijk in Neder-Over-Heembeek en Haren, het ontwikkelen van groenteteeltactiviteiten voor educatieve en sociale cohesiedoeleinden en het planten van vruchtdragende plantensoorten in de openbare ruimte;
- een deel van de serres van Sterrebeek herbestemd voor landbouwactiviteiten in plaats van tuinbouw, om op korte termijn biologische groenten en fruit te produceren voor de Brusselse Keukens voor herverdeling aan de crèches en scholen van de stad;
- een kaart en een onlineformulier opgesteld waarmee iedereen de bestaande collectieve moestuinen in zijn buurt kan identificeren en zich kan aanmelden om mee te werken aan hun bewerking;
- ondersteunings- en opleidingsprogramma's voor moestuinieren opgezet (onder andere voor lokale groepen, scholen en kinderdagverblijven), evenals logistieke steun voor het onderhoud van de tuinen (aanvoer van grond, beschermende barrières, water, enz.).

In termen van het verbeteren en ontwikkelen van het Groene Netwerk en het Speelnetwerk:

- Het Gemeentelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling beschrijft de visie van de Stad voor de bescherming en uitbreiding van bestaande groene ruimten, de aanleg van nieuwe groene ruimten, de vergroening van openbare ruimten en het gemeentelijke groene netwerk.
- Er werden nieuwe groene ruimten aangelegd (Park aan de Materialenkaai, Park van Tour en Taxis, vergroening van pleinen en boulevards in het centrum, pocketparks in het kader van het wijkcontract Bockstael, Ninoofsepoort, het Sportpark in het kader van het NEO-project), heringericht en uitgebreid (Fontainaspark, Verregatpark).
- Het stadsbos van Neder-Over-Heembeek beslaat nu ongeveer 22 hectare bos of land dat is aangelegd om de biodiversiteit te bevorderen. Elk jaar worden er participatieve beplantingsprojecten georganiseerd om jong en oud te betrekken bij de bescherming en het behoud van dit gevarieerde natuurgebied.
- Er is een uitgebreide inventaris gemaakt van de buurtwegen en paden in Haren met het oog op hun bescherming en opwaardering. Ze zijn benoemd in het kader van een participatief proces en gepromoot in de vorm van wandelingen dankzij de uitgave en verspreiding van een nieuwe brochure. Deze paden worden momenteel beter aangelegd en bewegwijzerd.

Om groene corridors te creëren voor wilde dieren en aangename wandelingen te maken tussen openbare groene ruimten, werd bijzondere aandacht besteed aan de bewegwijzering (Europees cultureel voetgangerspad, plaatsing van erfgoedborden en bewegwijzering in de groene ruimten van de stad, ...) en, overal waar mogelijk, aan de aanplant van straatbomen en vegetatie (aan de voet van bomen, bloembakken, bloemperken) of op daken.

Om de leefomgeving aangenamer te maken, heeft de Stad Brussel ook de seizoensbloei in de hele stad ontwikkeld, het aantal mobiele decoraties verhoogd en in verschillende wijken het programma "Samen vergroenen" opgezet om de installatie van klimplanten op gevels te bevorderen. Brusselaars worden ook aangemoedigd om deel te nemen aan deze bloei door deel te nemen aan de wedstrijd "Brussel in de Bloemen", waarvan het format werd gemoderniseerd.

Alle inwoners moeten gelijke toegang hebben tot groene ruimten en recreatievoorzieningen.

Daarom heeft de Stad Brussel geïnvesteerd in de aanleg van nieuwe speelpleinen en de herinrichting, renovatie en uitbreiding van bestaande zones. Er werd bijzondere aandacht besteed aan dichtbevolkte wijken met een tekort aan open ruimtes: de omvorming van de rotonde Reper Vreven tot het Marsupilamiplein, het nieuwe Brigittinepark, het nieuwe speelplein in de Lanneaulaan, het speelplein Beendraecht in Haren, enz. De Stad Brussel heeft ook gezorgd voor de installatie van infrastructuur die aangepast is aan alle leeftijden: street workouts en multisportterreinen voor tieners, speeltoestellen voor de allerkleinsten, outdoor fitnessapparatuur (fysioparken) voor senioren, enz.

In termen van bescherming van de stedelijke biodiversiteit en het herstel van natuurgebieden:

Om de biodiversiteit van de stedelijke fauna en flora te ontwikkelen, worden er sinds 2014 geen pesticiden meer gebruikt in de openbare ruimte. Het begrassen van paden en het beplanten aan de voet van bomen wordt geleidelijk ingevoerd om de hoeveelheid onkruid die moet worden gewied te verminderen.

Om de veilige migratie en de instandhouding van de amfibieën van Neder-Over-Heembeek te bevorderen, heeft de gemeente bepaalde delen van de Ransbeekstraat, de Korte Groenweg en de Trassersweg afgesloten voor autoverkeer en heeft ze van de MIVB verkregen dat die 3 ecoducten installeert in het kader van de werken aan Tram 10.

Om de trek van bepaalde vogelsoorten te bevorderen, heeft de Stad een stuk grond langs het kanaal in de buurt van de Solvay-site aangelegd en beschermd.

De dienst Groene Ruimten bestrijdt ook invasieve plantensoorten (reuzenberenklauw, Japanse duizendknoop, Himalaya balsemien, garlica, ...).

Wat betreft het mobiliseren en ondersteunen van het maatschappelijk middenveld bij de transitie-inspanning:

Zelfs als de stad als instelling het perfecte voorbeeld zou geven, is ze slechts verantwoordelijk voor 2% van de directe emissies die met haar grondgebied verbonden zijn. Het is daarom essentieel om alle actoren in het gebied te mobiliseren (economische, culturele, institutionele, verenigings- en andere actoren) om de resterende 98% te verminderen.

Daarom heeft de stad het budget voor haar projectoproep "Klimaat", die openstaat voor verenigingen, groepen en scholen, aanzienlijk verhoogd (van 28.000 euro naar meer dan 500.000 euro per jaar) om er een echte hefboom van te maken voor de implementatie van haar klimaatdoelstellingen en de verwezenlijking van innovatieve milieuprojecten.

Ze heeft ook een Lokale Klimaatraad opgericht, bestaande uit vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld, die tot taak heeft de stad kritisch te volgen bij het definiëren van haar klimaatdoelstellingen en de voortgang van de uitvoering ervan op transparante wijze te controleren.

Ten slotte heeft ze de prioritering van sociale en milieudoelstellingen in de sociaaleconomische componenten en participatieve projecten van de verschillende stadsvernieuwingsprogramma's, zoals duurzame wijkcontracten, schoolcontracten en as- en blokcontracten, gesystematiseerd.

■ **Het Klimaatplan en het Gemeentelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling “BXL 2050” verder uitvoeren**

Na het opstellen en goedkeuren van deze 2 grote plannen op het vlak van klimaatbeleid en stedelijke ontwikkeling, gaan we ze effectief uitvoeren en regelmatig objectief evalueren. Burgers en het maatschappelijk middenveld zullen op transparante wijze op de hoogte worden gehouden van de voortgang en de impact.

■ **De stad groener maken om de algemene levenskwaliteit van de bewoners te verbeteren, de impact van hittegolven te beperken en de biodiversiteit te vergroten**

- Iedereen op 10 minuten afstand toegang garanderen tot openbare groene ruimten van goede kwaliteit.
- De beschikbare stedenbouwkundige instrumenten gebruiken om de bestaande openbare groene ruimten te behouden: bescherming van het stadsbos en bepaalde landbouwgebieden en open groentetuinen in NOH, gedeeltelijke bescherming van de biologisch waardevolle gebieden in het noorden van Haren, enz.
- Nieuwe openbare groengebieden creëren, zoals het Sportpark in Laken, het nieuwe park dat zal worden ontwikkeld als onderdeel van het complex van de federale gevangenis in Haren en het nieuwe park GGB Van Praet in NOH.
- Het ontwerp en de milieukwaliteit van bestaande parken verbeteren: het Maximiliaanpark in de Noordwijk, het Meudonpark in NOH, het Annie Cordypark in Laken, enz.
- Doorgaan met de ontwikkeling van een gemeentelijk groen netwerk dat consistent is met en complementair aan het regionale groene netwerk, zowel ter ondersteuning van actieve vervoerswijzen als van de biodiversiteit.
- De groene corridor die het GGB Van Praet verbindt met de cité Versailles ontwikkelen als een biologische corridor voor actieve transportmiddelen en biodiversiteit.
- Samenwerken met het Gewest om het Sennettepark aan te leggen, dat het Park Ninoofse Poort verbindt met de Waskaarsstraat en het Rozentuinpark.
- De heraanleg van natuur in de stedelijke ruimte voortzetten: proefprojecten uitvoeren om binnenkanten van huizenblokken in dichtbebouwde en gemineraliseerde wijken te ontharden, te ontwateren en te herbegroenen. Een strategie ontwikkelen om de bodemverharding in de stad Brussel te verminderen en de openbare ruimten en terreinen groener te maken.
- Gemeentelijke en openbare gebouwen mobiliseren door hun potentieel voor het vergroenen van daken en gevels te activeren als een natuurlijk airconditioningsysteem, een instrument voor het beheer van regenwater en een thuis voor kleinschalige biodiversiteit. Onze gebieden aanpassen aan de migratie van soorten door het verbeteren en behouden van biodiversiteitsreservoirs, het identificeren van ecologische corridors, het creëren van faciliteiten om fauna te herbergen of hun migratie aan te moedigen; het creëren van een donker netwerk voor nachtelijke fauna en flora.
- Een context creëren die gunstig is voor de biodiversiteit binnen stedelijke en architecturale projecten (integratie van insectenkastjes, schuilplaatsen voor vogels en vleermuizen, diversifiëring van de beplanting en ontwikkeling van kleine waterpartijen in de open lucht, enz.).

■ **De capaciteit voor het onderhoud van de groene ruimten en beplantingen van de stad versterken en initiatieven van burgers voor vergroening aanmoedigen.**

- De dienst Groene Ruimten samenvoegen met de Dienst Openbare Netheid om de kwaliteit van het onderhoud van alle openbare ruimten (wegen, parken, groenstroken, bomenrijen, speelterreinen, fontein, enz.) te garanderen en de onderhoudsfrequenties binnen de wijken te standaardiseren.
- De dienst Groene Ruimten reorganiseren en versterken door gekwalificeerd personeel aan te werven voor het onderhoud van de nieuwe groene ruimten, het uitvoeren van hovenierstaken en het verzorgen van bomen in openbare parken, begraafplaatsen en langs wegen.
- Zorgen voor interne opleidingen voor het personeel en de overdracht van kennis en ervaring van ouder personeel.
- Een verlichtingsplan ontwikkelen en efficiënte openbare verlichting installeren om de veiligheid in en rond groene ruimten te verbeteren en daarbij de gemoedsrust van omwonenden te garanderen en lichtvervuiling te beperken.
- De principes van gedifferentieerd beheer toepassen op het onderhoud van groene ruimten en gemeentelijke begraafplaatsen. Dit betekent dat voor elk park of type groengebied een specifiek beheersplan moet worden opgesteld om voor elk gebied het meest geschikte beheer en de meest geschikte middelen (mens, dier, materiaal) te bepalen.
- Gemeenschappelijke begraafplaatsen ontwikkelen als groene ruimten, natuurgebieden en stiltegebieden.
  - het bomenbestand saneren,
  - de paden begrassen,
  - de mogelijkheid bestuderen om een humuszone aan te leggen en herdenkingsbomen te planten.
- Het gebruik van dierlijke hulpmiddelen (schapen, geiten) ontwikkelen voor het maaien en onderhouden van groene gebieden (eco-pasturing*).
- Later maaien* in natuurlijke en halfnatuurlijke gebieden systematiseren.
- De voorkeur geven aan de aanplant van levende hagen, meerjarige soorten en planten die nuttig zijn voor de natuur (honingdragende planten bijvoorbeeld) in plaats van traditionele eenjarige bloeiende planten.
- De voorkeur geven aan eetbare planten (inheemse en oude soorten): bessen, boomgaarden die een gevoel van samenhang opwekken wanneer er wordt geoogst of wanneer ze worden verzorgd door de plaatselijke bewoners.
- Rekening houden met allergieën bij de keuze van beplanting, vooral voor straatbomen en grassen (pollen).
- Invasieve plantensoorten bestrijden.
- De oevers van vijvers onderhouden en beplanten om de terugkeer van inheemse soorten en de ontwikkeling van ecosystemen te bevorderen.
- Burger- en verenigingsinitiatieven in de privé- en openbare ruimte aanmoedigen door vegetatievergunningen af te geven en het project "Samen vergroenen" over de hele regio uit te rollen, zodat de bewoners steun en advies kunnen krijgen van groenbeheerders.
- Gemeentelijke milieupremies ontwikkelen voor het vergroenen van de binnenkant van huizenblokken.
- Volkstuinen en gemeenschappelijke tuinen ontwikkelen en beginnen met de herinrichting van de binnenkant van huizenblokken in het kader van het wijkcontract Marollen.
- Educatieve tuinen in plaatselijke scholen en kinderdagverblijven systematiseren.

■ Stadslandbouw ontwikkelen voor productieve, educatieve en recreatieve doeleinden

Om gedeeltelijk in de voedselbehoeften van de Brusselaars te voorzien, ondersteunt het Gewest in zijn Good Food-strategie de lokale voedselproductie op stedelijke en randstedelijke schaal. Deze zou moeten worden ontwikkeld in de wijken Haren en Neder-over-Heembeek, die ver van het centrum liggen. Maar het gebrek aan beschikbare ruimte in stedelijke gebieden vraagt ook om innovatieve oplossingen om landbouw te ontwikkelen op ongebruikte oppervlakken of oppervlakken die voor andere functies worden gebruikt ("grondloze" landbouw, agrobosbouw, enz.).

We willen:

- Bestaande landbouwgrond beschermen tegen verstedelijking en samenwerken met boeren om milieuvriendelijke landbouwpraktijken te garanderen.
- Werken aan de creatie van een voedselgordel door de landbouwgrond van de Stad en haar OCMW's te mobiliseren om de Brusselse keukens in staat te stellen meer biologische groenten en fruit te gebruiken die in korte ketens geproduceerd worden;
- Nieuwe openbare en private ontwikkelingsprojecten aangrijpen om waar mogelijk gemeenschappelijke moestuinen voor de buurtbewoners aan te leggen.
- Waar mogelijk meer fruitsoorten planten in de groene ruimten en openbare ruimten van de Stad.

■ Ons beleid voor waterbeheer versterken

- Het Gemeentelijk Waterplan uitvoeren dat de Stad in 2024 heeft aangenomen.
- Een blauw netwerk in Brussel ontwikkelen door:
  - het hydrografische netwerk in de Stad Brussel te versterken en te behouden; de aanwezigheid en het gebruik ervan in de openbare ruimte te ontwikkelen; het circulaire gebruik van water in de openbare ruimte en in nieuwe gemeentelijke gebouwen te versterken,
  - samen te werken met het Gewest om ervoor te zorgen dat het project voor de heraanleg van het Maximiliaanpark en de ontsluiting van de Zenne in de Noordwijk effectief wordt uitgevoerd,
  - De regelmatige overstromingen van de lagergelegen gebieden van Laken en de Noordwijk actief bestrijden door:
    - de kunstmatige verharding te beperken en compensatiemechanismen op te leggen zoals extensieve groendaken en groentetuinen op de daken;
    - grootschalige sites zoveel mogelijk los te koppelen van de riolering (Brugmann, Nationaal Stadion, Heizelpaleizen, woningen in de Cité Modèle,...) en de infiltratie-/opslag-/recuperatie- en bodemdoorlaatbaarheidssystemen uit te breiden;
    - de huidige "water"-premies te ontwikkelen voor de aanleg van sloten, doorlaatbaarheidswerkzaamheden, de installatie van regenwatertanks, enz. en nieuwe "water"-premies voor te stellen (met name om de installatie van terugslagkleppen aan te moedigen in de Noordwijk, die onderhevig is aan overstromingen als gevolg van het stijgende grondwater), evenals "grensoverschrijdende" waterpremies voor het stroomgebied van de Molenbeekvallei;
  - het Gewest te ondersteunen in de strijd tegen overstromingen in Laken door prioritair alternatieve oplossingen te implementeren, zoals het "GRB", naar het voorbeeld van wat de Stad doet met het nieuwe Sportpark, en, in laatste instantie, een stormbekken met een grote capaciteit;

- de noden aan leidingwater en de afhankelijkheid ervan te verminderen door de ontwikkeling van een strategisch netwerk van reservoirs en bekkens om afvloeiend water op te slaan voor hergebruik in tijden van droogte (vullen van vijvers, besproeien van aanplantingen, schoonmaken van openbare ruimten, enz.);
- tuinstraten en sponsstraten te ontwikkelen die de directe infiltratie van regenwater in percelen bevorderen om te voorkomen dat rioleringen overbelast raken en overstromingen veroorzaken;
- te pleiten voor de aanleg van gescheiden netwerken in stadsontwikkelingsprojecten of bij de herinrichting van openbare ruimten om vermenging van grijs en bruin water te voorkomen en de kosten voor het zuiveren ervan voor de gemeenschap te beperken;
- doelstellingen en prioriteiten vast te leggen voor de plaatsing van drinkwaterfontein in de hele stad (in parken en buitensportinfrastructuur, op openbare pleinen waar hitte een probleem is, in groene zones en zones met veel verkeer, voor bewoners, toeristen en daklozen, enz.). Er is overleg nodig met het Gewest, dat zijn eigen fonteinprogramma heeft, om ervoor te zorgen dat de gekozen locaties complementair en coherent zijn.

■ Bestrijding van luchtvervuiling en bescherming van de luchtkwaliteit als gemeenschappelijk goed

- De vervuilingsniveaus objectiveren door bijkomende sensoren en meetinstrumenten (gemeentelijke en gewestelijke) in te zetten die gelijkmatig over het gewest verdeeld zijn.
- Het publiek beter informeren en bewust maken van de vervuilingsspieken door middel van een online mapping tool of het gebruik van cityplays in de stad.
- De luchtkwaliteit binnen gevoelige gemeentelijke gebouwen (crèches, scholen, ziekenhuizen, enz.) meten en indien nodig verbeteren.
- Doorgaan met de omschakeling van het wagenpark van de Stad Brussel en haar OCMW's (vermindering, diversificatie, multimodaliteit, pooling en elektrificatie).
- Het Klimaatplan blijven uitvoeren om:
  - de uitstoot van broeikasgassen van het gemeentebestuur (voorbeeldfunctie) en de sociaaleconomische actoren in het gebied te beperken,
  - de impact van de luchtverontreiniging op de volksgezondheid te beperken (luchtvervuiling) door het autoverkeer te beperken, in het bijzonder in de buurt van scholen, rusthuizen en ziekenhuizen (kwetsbare personen), en door efficiëntere verwarmingssystemen te gebruiken.

■ Streven naar koolstofneutraliteit voor de stad en haar grondgebied tegen 2050

- Streven naar voorbeeldige energie-efficiëntie in de gebouwen van de stad.
- Het programma voor isolatie en renovatie van sociale woningen in de Lakense Haard en Logement Bruxellois voortzetten om de energierekeningen van kansarme bewoners te verlagen.
- Massale renovatie van de woningen van de Regie en het OCMW: thermische isolatie en nieuwe verwarmingsinstallaties om de energieprestaties van het gebouw te verbeteren.

- Het energieverbruik van de openbare gebouwen van de Stad Brussel met 40% verminderen (ten opzichte van 2008).
- De openbare gebouwen van de Stad en het OCMW zullen een gemiddelde EPC C+ bereiken voor alle administratieve gebouwen, crèches, scholen, zwembaden, sportcentra en culturele locaties.
- Sociale woningen (OVM) zullen een renovatieplan hebben voor hun woningbestand en zullen worden gerenoveerd volgens de prioriteiten van dit plan tegen 2030 om te voldoen aan de gewestelijke doelstelling om een gemiddeld EPC C+ te bereiken in 2040.
- De meest energie-intensieve woningen (EPC F en G) die eigendom zijn van het OCMW en de Grondregie zullen tegen 2033 gerenoveerd zijn.
- Ervoor zorgen dat de stad tegen 2030 voor 100% met groene elektriciteit wordt voorzien.
- De platte daken van de stad optimaal benutten waar dit mogelijk is om een klimaatfunctie te vervullen (fotovoltaïsch, thermisch, begroeiing, bleken, enz.).
- De tool “Levende Daken” gebruiken, die de klimaatfuncties identificeert die aan de daken van gebouwen kunnen worden toegewezen, en dit al in de ontwerpfasen van een renovatie- of dakbedekkingsproject; de aanbevelingen voor het verhogen van de waarde van de studie “Levende Daken” uitvoeren voor de geïdentificeerde prioritairere sites waar dit mogelijk is en die geen renovatiewerkzaamheden op korte termijn vereisen.
- De bevoorradingszekerheid van de Stad garanderen op het vlak van sociaal en ecologisch verantwoorde energie en haar energieautonomie versterken door lokale en duurzame energieproductie en -deling te ontwikkelen.
- Het fotovoltaïsche park van de Stad Brussel verder ontwikkelen en systematisch het potentieel van de platte daken van haar openbare en privé-eigendommen benutten.
- Warmtenetten ontwikkelen uit productiebronnen op het grondgebied van de stad, zoals de verbrandingsovens, om de wijken NOH en Noordwijk te bedienen.
- Innovatieve oplossingen op het gebied van energieproductie analyseren en implementeren (windmolens in de stad, riothermie, geothermie, enz.).
- Een eerste positieve-energiewijk creëren in de Noordwijk, als proefterrein voor nieuwe technologieën op het gebied van de productie, recuperatie en deling van energie, en dit project overnemen in andere wijken.
- De ontwikkeling van systemen en gemeenschappen voor het delen van energie tussen publieke partners sturen en ondersteunen en het ontstaan van particuliere energiegemeenschappen stimuleren, met name via regionale stadsvernieuwingsprogramma's.

■ De lokale, circulaire en solidaire economie stimuleren

- Van Brussel een Zero Waste territorium maken door systemen te ontwikkelen voor het circulaire beheer van afval als grondstof.
- Een strategie ontwikkelen voor de recuperatie van bioafval van de Stad Brussel: de stad recupereert al bijna 90% van haar groenafval dankzij haar NOH-composteringsite. Om de recuperatie van bioafval afkomstig van crèches, scholen, ziekenhuizen en andere activiteiten te organiseren, zal de stad de aankoop en installatie financieren van bedrijfscomposteringsinstallaties op hun site en zal ze de gebruikers opleiden in afvalsortering en het beheer van de compostbakken.
- De hoeveelheid bioafval dat naar verbrandingsovens wordt getransporteerd verminderen door in alle wijken ondergrondse gemeenschappelijke compostbakken te installeren.

- Reparatie, hergebruik en recycling van afval vergemakkelijken. We willen kleine inzamel-, sorteer- en reparatiecentra ontwikkelen in de verschillende wijken van de stad. Initiatieven zoals recyclagecentra, repair cafés, enz. ondersteunen en burgers duidelijke informatie geven over alle beschikbare faciliteiten zoals glascontainers, afgiftepunten voor textiel, olie, gebruikte elektronische apparatuur en reparatieverenigingen of -winkels.
- De gebruikseconomie in al haar vormen aanmoedigen, ontwikkelen en promoten: bibliotheken, spelbibliotheken, digitale openbare ruimten, gedeeld en multifunctioneel gebruik van openbare voorzieningen, gedeelde auto- en fietssystemen, uitleencentra, donatiecentra, enz.
- Korte-keten stadslandbouw ontwikkelen door te streven naar 50% biologische en lokale producten in gemeentelijke catering (crèches, scholen, bejaardentehuizen, gemeentelijke restaurants, ziekenhuizen).
- Opslagcapaciteit ontwikkelen voor meubilair (bv. van scholen) met het oog op opknappen en hergebruik.
- Voedselverspilling tegengaan:
  - het gebruik van herbruikbare verpakkingen en rest-o-pack aanmoedigen;
  - het publiek bewust maken van de mogelijkheden om restjes te hergebruiken.
- In navolging van de proefprojecten met Winterpret en de 20 km van Brussel, evenementen organiseren die een voorbeeldfunctie hebben op het vlak van duurzaamheid: herbruikbare bekertjes en servies, droge toiletten, selectieve sortering, fietsenstalling en bevordering van de toegankelijkheid met het openbaar vervoer, enz.

Mobiliteit is niet de enige factor die bepalend is voor de openbare ruimte in Brussel, maar zij wordt zelf wel beïnvloed door verschillende factoren: infrastructuur, spreiding van de verschillende functies over het grondgebied, fiscaliteit enzovoort. Er moet voor worden gezorgd dat het aantal verplaatsingen en de lengte ervan geen negatieve invloed hebben op de kwaliteit van het stadsleven. Functies op de juiste plaats inplanten is dus essentieel.

Ten tweede wil het mobiliteitsbeleid ervoor zorgen dat verplaatsingen, die noodzakelijk zijn voor de goede werking en de vitaliteit van de stad, op een rationele manier gebeuren: korte afstanden te voet en met de fiets, langere afstanden met de fiets, het openbaar vervoer of de auto. Natuurlijk is het essentieel om ervoor te zorgen dat mensen met beperkte mobiliteit toegang hebben tot voorzieningen die aangepast zijn aan hun behoeften en dat ze volledig kunnen deelnemen aan het stadsleven. Hetzelfde geldt voor beroeps categorieën met specifieke behoeften: bezorgers, handelaars, hulpdiensten, medische bijstand, enz.

Het verbeteren van de stedelijke mobiliteit betekent dus het rationaliseren van de verplaatsingen; het is geen kwestie van het tegen elkaar uitspelen van verschillende vervoerswijzen, maar van het voeren van een beleid dat een samenhangend geheel van infrastructures biedt die voldoen aan de behoeften van het publiek.

Het mobiliteitsbeleid in de stad moet zodanig worden vormgegeven dat woonwijken de veiligheid behouden die ze aangenaam maakt om in te wonen. Wijken moeten bereikbaar zijn met alle vervoersmodaliteiten, maar doorgaand verkeer (verkeer dat niet stopt) moet worden ontmoedigd. Mobiliteit moet afgestemd zijn op de bewoners en lokale functies in deze gebieden.

De grotere assen hebben een grotere mobiliteitsfunctie; het gaat er niet alleen om een gemakkelijke toegang te garanderen, maar ook om grote verkeersstromen in goede banen te leiden. Op deze belangrijke assen is het de bedoeling om de verkeersstromen van het grootstedelijke type te organiseren en te beheren; de doorstroming moet worden gewaarborgd. Deze assen moeten zo worden ontworpen dat ze een groot aantal voertuigen in goede omstandigheden kunnen ontvangen. Het transitverkeer moet er zijn plaats kunnen vinden, terwijl de infrastructuur, met een duidelijke en georganiseerde scheiding tussen de verschillende modi, moet kunnen voorkomen dat dit verkeer de levenskwaliteit in de woongebieden aantast.

Ongeacht het type wijk, de as of het type verkeersstroom, moet de verkeersveiligheid altijd voor iedereen worden gegarandeerd. Snelheid is het doorslaggevende criterium en alles moet in het werk worden gesteld om de snelheid te beperken volgens de zone: 30 km/u in het algemeen in de wijken, 50 km/u op de hoofdwegen en, in zones waar veel voetgangers komen, tot een snelheid van 20 km/u komen.

De belangrijkste doelstelling: multimodaliteit

Het rationaliseren van stedelijke verplaatsingen is noodzakelijk; openbare ruimte is niet onbeperkt in een stedelijke omgeving, dus het is van vitaal belang om het gebruik ervan te optimaliseren. Het openbaar vervoer biedt steeds gedeeltelijke oplossingen voor stedelijke verplaatsingsbehoeften. Het is ook nodig om meer verplaatsingen te voet en met de fiets te organiseren, ze veilig en

aangenaam te maken en zo optimale omstandigheden te bieden voor de verplaatsingen waarvoor gemotoriseerd vervoer nodig is. Er moet een goed evenwicht worden bewaard in de verdeling van de openbare ruimte voor alle vervoerswijzen. Deze verdeling moet uiteraard geanalyseerd worden per wijk en per weg. Dit mobiliteitsbeleid moet op verschillende manieren worden uitgevoerd: verkeersplannen, de ontwikkeling van het voetgangers- en fietsnetwerk, de ontwikkeling van het openbaar vervoer, de bevordering van gedeelde mobiliteit, goed parkeerbeheer en de ontwikkeling van een goede wegeninfrastructuur.

■ Op maat gemaakte verkeersplannen voor wijken en optimalisatie van hoofdassen

We stellen voor om :

- Verkeersplannen op te stellen die woonwijken sparen. De afbakening van wijken moet gebaseerd zijn op een gedetailleerde analyse van de geografie van het gebied, waarbij voor elke wijk een participatieproces moet worden opgezet.
- Rekening te houden met de juiste balans tussen toegankelijkheid van de buurt en goed verkeersbeheer op grotere schaal (lokaal verkeer en verkeer tussen wijken of doorgaand verkeer).
- De capaciteit van grote assen te optimaliseren. Deze grote assen moeten gerationaliseerd worden zodat ze hun rol als verkeersverdeler zo goed mogelijk kunnen vervullen. Op deze assen is het ook essentieel om systematisch veilige fietspaden en brede, comfortabele ruimten voor voetgangers te ontwikkelen.
- Mensen die in de Vijfhoek wonen toegang te verlenen tot de filter in de buurt van hun huis.

■ Verkeersveiligheid

Onze ambitie is "nul ongevallen", door alles te doen wat redelijkerwijs mogelijk is om de verkeersveiligheid te verbeteren.

We stellen voor om :

- Een gemeentelijk verkeersveiligheidsplan op te stellen. Dit plan zal zich richten op 3 gebieden om de veiligheid te verbeteren: bewustwording en informatie, ontwikkeling en aanpassing van de infrastructuur, en handhaving.
- Sensibiliserings- en informatiecampagnes te lanceren om alle Brusselaars te informeren over het verkeersreglement en hoe dat verandert. Het verkeersreglement en de daarmee verbonden inrichting van de openbare ruimte evolueren voortdurend. Niet iedereen is vertrouwd met (woon)erven, fietspaden en -straten, of de regels voor het gebruik van elektrische voertuigen (scooters).
- Infrastructuur systematisch te ontwerpen vanuit een verkeersveiligheidsperspectief, of het nu gaat om een woonstraat of een grote doorgaande weg. De lay-out, verlichting, zichtbaarheid, materialen, straatmeubilair, bewegwijzering en wegmarkeringen moeten het onderwerp zijn van een verkeersveiligheidsanalyse voor elk project, met een verklarend rapport.
- Politiecontroles uit te voeren op het terrein; er moeten ook specifieke campagnes worden opgezet, afhankelijk van het probleem en de buurt.
- De strijd voort te zetten tegen stedelijke rodeo's door middel van structurele maatregelen die verenigbaar zijn met commerciële en culturele activiteiten op de Heizelvlakte.

■ Gedeelde mobiliteit

De technologie van vandaag maakt flexibel beheer van alle soorten voertuigen mogelijk. Systemen voor autodelen zijn al enige tijd in gebruik en worden steeds populairder. Het is noodzakelijk om deze systemen en platformen te ondersteunen en te promoten omdat deelauto's kunnen helpen om de druk op de openbare ruimte en parkeerplaatsen te verminderen, terwijl ze ook flexibele oplossingen bieden voor Brusselaars die slechts af en toe een auto nodig hebben.

We stellen voor om :

- De ontwikkeling van autodeelstations in het hele gebied te ondersteunen, zodat alle Brusselaars toegang hebben tot een station dichtbij.
- "Free floating" autodeelsystemen te ondersteunen, die geen "vaste" stations nodig hebben maar vrij rondrijden en parkeren. De twee systemen bieden diensten die elkaar aanvullen.
- De ontwikkeling van "free floating" steps, (elektrische) fietsen en (elektrische) scooters begeleiden. In samenwerking met het Gewest zullen we regels implementeren om:
  - de snelheid te beperken in bepaalde gebieden (automatische snelheidsbeperking),
  - verboden zones en evenementenzones met tijdelijk beperkt gebruik in te voeren.
- Het aantal dropzones (ook voor fietsen) te verhogen zonder dat dit ten koste gaat van de parkeerplaatsen voor auto's.

■ De stad bekijken vanuit het oogpunt van voetgangers en mensen met beperkte mobiliteit.

We zijn allemaal voetgangers. Lopen is veruit de belangrijkste vorm van vervoer in Brussel. Bijna alle verplaatsingen in de stad omvatten een stukje te voet. Daarom moeten trottoirs overal comfortabel en veilig zijn.

We stellen voor om :

- Onze inspanningen voort te zetten om voetpaden, pleinen en andere voetgangersgebieden te beschermen tegen gemotoriseerd verkeer en parkeren.
- Ervoor te zorgen dat trottoirs vrij zijn van obstakels en dat de installatie van straatmeubilair, fietsenstallingen, beplanting, terrassen, parkeermeters, verlichtingspalen en afvalbakken zodanig wordt uitgevoerd dat de voetgangersbeweging niet wordt belemmerd. Er zal altijd een minimale breedte van 2 meter worden voorzien, behalve in gevallen waar dit fysiek niet mogelijk is.
- Zones te blijven ontwikkelen waar voetgangers voorrang hebben op alle andere gebruikers: voetgangerszones en woonzones. Deze zones zijn ontworpen om maximaal comfort te bieden aan voetgangers en mensen met beperkte mobiliteit.
- Bij werken aan de openbare weg, ervoor te zorgen dat voetgangers zich veilig kunnen verplaatsen in de werfzone.

- Het beheer van de voetgangerszone te verbeteren; er zijn te vaak conflicten tussen voetgangers, die voorrang hebben, en andere gebruikers, voornamelijk fietsers en scooters. Gezien het succes van de voetgangerszone en het grote aantal voetgangers, en zolang er een geldig alternatief is, moet de toegang tot een deel van de voetgangerszone alleen voor voetgangers worden toegestaan (behalve tijdens de leveringstijden tussen 4 en 1 uur 's nachts).

■ De fiets, de kleine koningin

Fietsen is de afgelopen jaren aanzienlijk en gestaag gegroeid. De stad heeft veilige infrastructuur ontwikkeld en plannen geïmplementeerd om doorgaand verkeer te beperken, zodat fietsers een comfortabele plek hebben om te fietsen. De algemene snelheidslimiet van 30 km/u heeft ook geholpen om fietsen veiliger te maken. De stad blijft fietsen aanmoedigen en voert een actief fietsbeleid.

We stellen voor om :

- Fietsroutes te ontwikkelen die de verschillende wijken van de stad, op regionale of zelfs grootstedelijke schaal, en de gebieden rond de stad, op een volledig gescheiden en veilige manier met elkaar verbinden. Deze verbindingen maken het mogelijk om langere afstanden met de fiets af te leggen dankzij hun lay-out en configuratie, die zo goed als conflictvrij is met andere gebruikers.
- Een leesbaar, comfortabel fietsnetwerk te ontwikkelen met infrastructuur die is aangepast aan de verkeersdichtheid en de plaatselijke omstandigheden. Dit netwerk vormt een aanvulling op woonwegen, waar veilig fietsen ook mogelijk moet zijn zonder speciale voorzieningen.
- Fietsstraten te ontwikkelen op bepaalde belangrijke routes voor fietsers waar fietspaden niet de beste oplossing zijn. De Stad zorgt ervoor dat gemotoriseerd verkeer in de fietsstraten zeer beperkt blijft.
- Door te gaan met het implementeren van een fietsparkeerbeleid om te zorgen voor veilige fietsparkeerplaatsen in de hele stad. De rekken zijn zo gedifferentieerd dat ze geschikt zijn voor alle soorten fietsen. De stad blijft de installatie van fietsboxen promoten via een partnerschap met Cyclo.
- Tijdens werken aan de openbare weg te zorgen voor rijstroken en paden voor fietsers, zodat ze veilig door werfzones kunnen rijden.
- Het onlangs voltooide Fietsplan te evalueren en bij te werken.

■ Overal openbaar vervoer, toegankelijk voor iedereen

De stad heeft een goed ontwikkeld openbaarvervoernetwerk en de nieuwe tramlijn 10 naar Neder-Over-Heembeek zal de dienstverlening naar dit deel van de stad aanzienlijk verbeteren. Er wordt gewerkt aan de nieuwe metrolijn om het stadscentrum nog beter bereikbaar te maken met het openbaar vervoer, en sommige buslijnen zijn uitgebreid voor directe verbindingen met het stadscentrum.

We stellen voor om :

- De ontwikkeling van de nieuwe tramlijn tussen Belgica, het Noordstation, het Centraal Station en het zuiden van de stad te ondersteunen. Dit is een kans om het openbaar vervoer naar het stadscentrum verder te verbeteren.
- De omvorming van buslijnen die het stadscentrum bedienen naar volledig geëlektrificeerde lijnen te ondersteunen.
- De renovatie van het metrostation Centraal Station aan te grijpen om de haltes in deze sector te optimaliseren. In overleg met de MIVB het busnetwerk aanpassen zodat alle wijken van de stad kunnen profiteren van goede verbindingen, zowel onderling als met het stadscentrum, en de bushaltes methodisch op de meest geschikte plaatsen inrichten.
- Ervoor te zorgen dat maatregelen en infrastructuur om de prestaties, regelmaat en snelheid van het openbaar vervoer te verbeteren systematisch worden opgenomen in herontwikkelingsprojecten en verkeersplannen.
- Het openbaar vervoer te verbeteren in de wijk Haren, en in het bijzonder aan de gevangenis. Deze wijk verdient nog steeds betere openbaarvervoersdiensten, evenals kwaliteitsverbeteringen van lokale haltes en eindpunten. De stad zal met de MIVB onderhandelen om de busroutes in dit deel van haar grondgebied aan te passen. Hetzelfde geldt voor de treindiensten.
- De dienstverlening aan het Militair Hospitaal, Brugmann, César de Paepe en Sint-Pietersziekenhuis, en aan het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn (OCMW) verder te verbeteren.
- De elektrificatie van busroutes te ondersteunen
- Bij elke bus- en tramhalte voor schuilhuisjes en perrons te zorgen die toegankelijk zijn voor personen met beperkte mobiliteit en kinderwagens. Bij eindpunten moeten ze geoptimaliseerd worden en harmonieus in de openbare ruimte passen.
- Samen te werken met de MIVB om de wachttijden aan haltes te verminderen en de regelmaat van lijnen die blootstaan aan files te verbeteren.
- Samen te werken met de NMBS om faciliteiten te ontwikkelen die de toegang tot stations verbeteren.

■ Gemotoriseerd verkeer en parkeren

Zoals we al hebben aangegeven, werkt de Stad verder aan de implementatie van verkeersplannen om verkeersstromen beter te beheren, de toegankelijkheid van wijken te garanderen en het verkeer op de belangrijkste assen vlotter te laten verlopen.

We stellen voor om :

- Wegen systematisch te onderhouden om optimale verkeersomstandigheden te creëren.
- Bijzondere aandacht te besteden aan de communicatie met GPS-operatoren om ervoor te zorgen dat het voortdurend veranderende netwerk goed wordt geïntegreerd in de kaarten en dat updates sneller en beter worden uitgevoerd, of het nu gaat om wegenwerken, veranderingen in de verkeersrichting of veranderingen in de status van de weg.
- Een plan en een visie te ontwikkelen voor de installatie van een netwerk van oplaadpunten voor elektrische voertuigen. Er is een globale aanpak nodig om de beste methodes en locaties voor dit systeem te bepalen, zowel in de openbare ruimte als daarbuiten.

- Het aantal gratis bezoekersparkeerkaarten voor bewoners te verdubbelen, van 10 naar 20 kaarten.
- Het Brussels Gewest te vragen om opnieuw een derde parkeerkaart per huishouden in te voeren (momenteel zijn er maximaal 2).

■ Mobiliteit op school

Het grote aantal scholen in de stad betekent dat er veel verkeer is. Duizenden leerlingen gaan elke dag naar school, te voet, met de fiets, met het openbaar vervoer, met de auto of met de schoolbus. Aan de poorten van de school komen al deze verkeersstromen samen en moeten daarom in goede banen worden geleid.

We stellen voor om :

- Scholen aan te moedigen om schoolvervoersplannen op te stellen.
- Verkeersveiligheid een prioriteit te maken rond scholen.
- De implementatie van schoolstraten te blijven bevorderen. De ontwikkeling van dit type straat is het resultaat van een continu proces van participatie met de buurt. In bepaalde # wijken met een hoge schooldichtheid bestaat een meer globale aanpak erin schoolwijken te creëren waar de mobiliteit in de eerste plaats rond de behoeften van de scholen wordt ontworpen. Het spreekt voor zich dat ook in deze gevallen een participatief proces wordt gepland.

■ Mobiliteit voor evenementen

De stad leeft op het ritme van haar culturele en economische activiteiten, en het aantal mensen dat deze evenementen bijwoont is belangrijk voor de stad en haar inwoners. Tijdens grote evenementen implementeert de Stad een mobiliteitsplan om het bezoekersverkeer zo goed mogelijk te beheren. Dit plan omvat een communicatiecomponent en concrete maatregelen op het terrein, met specifieke tijdelijke maatregelen om de verkeersstromen naar geschikte verkeersaders te leiden, de invoering van pendeldiensten, de organisatie van specifieke zones voor voetgangers, het opzetten van tijdelijke fietsenstallingen, partnerschappen met parkeerterreinen buiten de stad en partnerschappen met de MIVB en de NMBS.

We stellen voor om :

- Mobiliteitsplannen uit te breiden naar alle evenementen. Daarom werkt de Stad samen met externe organisatoren om ervoor te zorgen dat ook zij systematisch mobiliteitsplannen opstellen met gespecialiseerde bureaus. Dit geldt ook voor beheerders van concertzalen, theaters en andere evenementenlocaties.

Toerisme en grote evenementen

Brussel is een belangrijke toeristische bestemming in België en Europa. Het combineert een rijke geschiedenis met een gevarieerd architecturaal, historisch en cultureel erfgoed en een bijzonder uitgebreid evenementenaanbod.

De centrale ligging in Europa en de aanwezigheid van talrijke internationale instellingen maken het ook een bijzonder belangrijke stad voor zakelijk toerisme.

De diversiteit van de toeristische activiteiten in de stad zorgt ervoor dat zowel dagjesmensen als overnachtingen gecombineerd kunnen worden.

De toerisme- en evenementensector speelt ook een belangrijke rol in de economie van de stad, zowel direct als indirect, door het creëren van duizenden banen in de horeca.

Tussen 2020 en 2022 werden het toerisme en de horeca zwaar getroffen door de beperkingen in verband met de gezondheidscrisis, waardoor deze sectoren vrijwel tot stilstand kwamen. De afgelopen twee jaar zijn de cijfers echter geleidelijk aan zeer bemoedigend geworden, dankzij het dynamisme van een sector die voortdurend op zoek is naar vernieuwing.

In 2023 vertoonde de toeristische sector tekenen van een sterk herstel. De laatste cijfers van Winterpret, museumbezoek, het aantal deelnemers aan grote sportevenementen en het succes van muziek- en filmfestivals bevestigen de groeiende aantrekkingskracht van onze stad.

De ambitie van ons programma is om een duurzame en inclusieve toerisme- en evenementensector te ondersteunen, die duurzame en kwalitatieve jobs creëert, met gelijkheid tussen mannen en vrouwen, en die zich richt op het promoten van alle nationaliteiten en gemeenschappen die samen Brussel vormen, en die tegelijkertijd de opkomende en alternatieve culturen in onze stad in de kijker zet.

Tijdens deze legislatuur hebben we de volgende projecten afgerond:

- De renovatie van de Beurs in het hart van onze hoofdstad tot een belangrijke toeristische attractie en de opening van Belgian Beer World;
- De openstelling van het Stadhuis voor het publiek;
- Meer steun voor grote evenementen georganiseerd door de Stad: Winterpret, BXL Tour, Fête de la Fédération Wallonie-Bruxelles, het Nieuwjaarsvuurwerk, enz.;
- De lancering van nieuwe evenementen: Summer Pop, Zomerpret, FAME, enz.;
- De organisatie en ondersteuning van grote gratis of goedkope tentoonstellingen: de Kat-tentoonstelling in het Park van Brussel, Peter Lindbergh op Vanderborght, enz.;
- De ondersteuning van muziekevenementen in de open lucht die de diversiteit en de rijkdom van de feestscène van onze hoofdstad weerspiegelen;
- De invoering van een campagne tegen elke vorm van intimidatie in de feestscène om ervoor te zorgen dat iedereen in alle veiligheid van het feest kan genieten;
- De goedkeuring van een meerjarenactieplan voor duurzame evenementen om de negatieve impact op de mens en de planeet te beperken.

■ Brussels Major Events – een instelling ten dienste van de Stad

Brussels Major Events (BME) organiseert grote culturele en sportieve evenementen in de openbare ruimte voor de Stad Brussel, zoals de Plaisirs d’hiver, de BXL Tour, de Summer Pop, de diploma-uitreikingen op de Grote Markt, enz. Deze evenementen geven leven aan het stadscentrum en de verschillende wijken, waarbij leefbaarheid en toerisme met elkaar worden verzoend. Ter illustratie, tijdens de laatste Plaisirs d’hiver hebben meer dan vier miljoen bezoekers het hart van de stad in enkele weken laten kloppen.

Het BME is ook verantwoordelijk voor het begeleiden en adviseren van zowel particuliere als publieke organisatoren die evenementen op het grondgebied willen organiseren, met bijzondere aandacht voor lokale talenten, inclusiviteit en de verschillende aspecten van duurzaamheid. Het BME heeft indrukwekkende ervaring opgedaan in het organiseren van evenementen op de openbare ruimte.

Voor PS-Vooruit moet Brussels Major Events zijn evenementenmissies richting toeristen en bewoners versterken, en daarnaast nieuwe missies ontwikkelen die gericht zijn op de analyse en expertise van het beheer van de openbare ruimte.

Wij stellen voor om:

- Het BME de rol van grondige analyse te geven over de kansen van evenementen in Brussel door de oprichting van een strategisch observatorium (economische, sociologische aspecten, enz.).
- Een jaarlijks evenement te creëren dat de actoren van de culturele en creatieve sector (ICC) en de hogescholen samenbrengt.
- De nieuwe mogelijkheden na de werkzaamheden langs het kanaal te analyseren voor een evenement zoals Brussel-les-Bains.
- Het aanbod tijdens de zomer rond dans te versterken om het een onmisbare en inclusieve afspraak in de toeristische agenda te maken.

■ De aantrekkingskracht van evenementen en het Brusselse DNA versterken

Feestcultuur

Feesten en dansen dragen bij tot het welzijn en de gezelligheid in onze steden. Daarom willen we de steun aan feestelijke evenementen en uitgaansprojecten die bijdragen tot het DNA van Brussel en die inwoners en toeristen uit heel Europa aantrekken, opvoeren. Feesten is natuurlijk alleen goed als iedereen zich gerespecteerd voelt.

We stellen voor om:

- Meer steun te verlenen aan de Brussels By Night Federation om mensen die in de feestscène werken op te leiden rond thema's als instemming, seksisme, enz.;
- Verdere partnerschappen te ontwikkelen tussen de musea en de uitgaanswereld;
- Een nachtfestival op te richten in samenwerking met labels en nachtclubs om de rijkdom van het Brusselse nachtleven te promoten;
- De aanvraagprocedure voor het organiseren van een evenement digitaliseren en vereenvoudigen.

Een meervoudige identiteit rond het dansen

Renforcer l'image de marque des Plaisirs d'Été dans une stratégie à long terme visant à Het kwaliteitsimago van Zomerpret versterken als onderdeel van een langetermijnstrategie om Brussel te positioneren als Europese hoofdstad van de dans, in samenwerking met lokale non-profitorganisaties en culturele instellingen.

Een toeristische bestemming

De positionering van de Stad Brussel als toeristische bestemming versterken door haar te promoten:

- in steden die bereikbaar zijn met de nachttrein, een te promoten duurzaam vervoermiddel;
- bij doelgroepen zoals de LGBTQIA+-gemeenschap;
- bij een publiek met artistieke interesses: jazzmuziek met het Brussels Jazz Weekend, historische re-enactments met de Ommegang, vergankelijke kunst met het Bloementapijt, street art langs onze route, enz.

■ Nachtleven

De erkenning van het nachtleven als immaterieel cultureel erfgoed van Brussel was een symbolische eerste stap in de waardering van de clubcultuur. Op deze manier kunnen we deze ook beschermen in geval van problemen. We doen hetzelfde voor de cafécultuur. Begin 2024 had de regio het principe van de 'veranderagent' geïntroduceerd, dat al lange tijd door de sector werd gevraagd. Dit principe houdt in dat nieuwe woningen die rondom een nachtclub worden gebouwd, zich moeten aanpassen. Zo zal de verantwoordelijkheid voor het waarborgen van de rust in de buurt bij de nieuwe bouwprojecten liggen, wat nu nog niet het geval is. Voor bestaande woningen nabij nachtclubs, waar de bewoningsgeschiktheid niet meer kan worden gegarandeerd, bieden we als laatste redmiddel de mogelijkheid om deze eigendommen te onteigenen. Omgekeerd zal een nieuwe nachtclub in een bestaand woonwijk uiteraard zelf de nodige maatregelen moeten nemen om de rust van de omwonenden te waarborgen. Met dit principe zorgen we voor een goed evenwicht tussen nachtleven in de stad en de leefkwaliteit van een wijk.

Voorstellen:

- We willen een verantwoordelijke minister die samenwerkt met de betrokken burgemeesters om een gemeenschappelijke visie te ontwikkelen en eventuele problemen op te lossen. Zo zoeken we naar een goed evenwicht tussen het nachtleven en het welzijn van de Brusselaars.
- De relaties tussen de nachtlevenlocaties en de autoriteiten, en tussen de organisatoren en de autoriteiten (de stad en de regio, wijkcomités, politie en brandweer), zouden gecoördineerd en verbeterd kunnen worden.
- Toegankelijke, betaalbare en gemakkelijk bereikbare uitgaanslocaties zijn essentieel voor een dynamisch nachtleven. We moeten ongebruikte ruimtes activeren en omvormen tot uitgaanslocaties. Eigenaren van leegstaande panden die hun infrastructuur beschikbaar stellen voor tijdelijke doeleinden in afwachting van een bouwvergunning moeten ondersteund worden in dit proces. We zullen ook bestaande ruimtes renoveren om ze om te vormen tot feestlocaties.

- We willen ervoor zorgen dat het nachtleven minder obstakels tegenkomt bij het vestigen, bijvoorbeeld door ook het gebruik in zones toe te staan waar het geen overlast veroorzaakt voor de omwonenden, zoals industriële zones langs het kanaal. Zo kan het nachtleven gemakkelijker ontwikkelen op tijdelijke of permanente locaties.
- We kunnen de zaken niet onnodig complex maken om voldoende kansen voor het nachtleven te bieden. Tijdelijke initiatieven moeten eenvoudig een tijdelijke vergunning kunnen aanvragen.
- Personen die uitgaan moeten dit kunnen doen zonder geconfronteerd te worden met geweld, intimidatie, ongepast gedrag of genderstereotypen. We moeten campagnes voor bewustwording en informatie, opleidingen en actieplannen, noodtelefoonnummers en veilige ruimtes op deze onderwerpen ondersteunen, om risico's te verminderen en duurzame bewustwording te creëren.

■ Duurzaamheid van grote evenementen

Wij pleiten voor een evenementen- en toerismebeleid dat rekening houdt met de verschillende dimensies van sociale, ecologische en economische duurzaamheid om het welzijn van gebruikers en omwonenden te garanderen.

Onze ambitie is om van Brussel een wereldwijde referentie te maken voor duurzame evenementen en om Brussels Major Events te positioneren als een toonaangevende speler in de expertise van duurzame projecten in de evenementensector.

We willen dat de stad het voortouw neemt in deze transitie zodat ze een voorbeeldfunctie kan vervullen en een inspiratiebron wordt, zowel in eigen land als in het buitenland.

Deze ambitie zal moeten worden gerealiseerd in samenwerking met de sector, de spelers in de evenementenwereld en iedereen die Brussel in beweging brengt en bijdraagt aan haar uitstraling.

We stellen voor om steun voor evenementen te koppelen aan de implementatie van sociale, ecologische en economische maatregelen.

Op sociaal vlak ijveren we voor het welzijn van het publiek, de aanbieders en de bewoners.

Wij stellen voor om:

- De campagnes tegen intimidatie te versterken, in het bijzonder met betrekking tot vrouwen, LGBTQIA+-personen en mensen met diverse achtergronden;
- Meer aandacht te besteden aan PBM's en andere personen met een beperking wat betreft de toegang tot evenementen (gebarentaal, bewegwijzering, praktische toegankelijkheid, enz.);
- Gesprekken aan te gaan met bewoners voordat er evenementen plaatsvinden in hun buurt en de impact op het buurtleven te beperken;
- De voorkeur te geven aan gratis of bescheiden toegangsprijzen voor evenementen om sociaaleconomische barrières weg te nemen of te verkleinen;
- Voorafgaand aan evenementen in overleg te gaan met buurtverenigingen en buurtsteunpunten.
- Kinderopvang te voorzien;
- Het gebruik van inclusieve en niet-seksistische communicatie te veralgemenen, zowel mondeling als schriftelijk;

- Evenementen te verspreiden over de verschillende wijken om het hypercentrum te ontlasten en ervoor te zorgen dat het hele gebied, en dus de hele bevolking, aan bod komt. Zomerpopp en Winterpopp worden geconsolideerd en de ontwikkeling van het toerisme in Laken wordt voortgezet met Laken Onthuld;
- Een programma samen te stellen dat de diversiteit van de samenleving weerspiegelt (geslacht, afkomst, enz.);
- Het opnemen van sociale clausules in openbare aankopen en contracten voor goederen en diensten te veralgemenen;
- De voorkeur te geven aan promotiemateriaal dat voldoet aan ambitieuze sociale en milieunormen (teamkleding, goodies, enz.).

Op milieugebied is het ons doel om de ecologische voetafdruk van toerisme en evenementen te verkleinen.

Wij stellen voor om:

- De invoering van milieuverantwoorde maatregelen te veralgemenen: droogtoiletten, gratis drinkwatereilanden, herbruikbaar of biologisch afbreekbaar servies, enz.;
- De ontwikkeling van nachttreinen tussen Europese steden te stimuleren;
- Gratis beveiligde fietsenstallingen met permanente bewaking in te richten;
- De organisatie van evenementen aan te moedigen in gebieden die gemakkelijk bereikbaar zijn te voet, met zachte mobiliteit en met het openbaar vervoer;
- Het opstellen van mobiliteitsplannen uit te breiden in overleg met de betrokken buurten in het geval van een massa-evenement;
- De voorkeur te geven aan energie-efficiënte evenementen en installaties;
- Onverkocht voedsel te verzamelen en te herverdelen om voedselverspilling tegen te gaan;
- Systematisch vegetarisch voedsel aan te bieden;
- Verplicht sorteren voor horeca-uitbaters te veralgemenen;
- De voorkeur te geven aan herbruikbare materialen voor bewegwijzering;
- De voorkeur te geven aan binnen- en buitenlocaties die al uitgerust zijn met infrastructuur (elektriciteit, water, enz.), apparatuur en decoratie (opwaardering van de openbare ruimte);
- De voorkeur te geven aan gerecycleerde, hergebruikte en geüpcyclede decoraties en meubilair;
- De kerstboom die in het kader van Winterpret op de Grote Markt staat, systematisch een tweede leven te geven;
- Het opnemen van milieuclausules in openbare aankopen en contracten voor goederen en diensten te veralgemenen.

Op economisch vlak verdedigen we de creatie van kwalitatieve jobs en sectoren die de mens en de planeet respecteren.

Wij stellen voor om:

- Duurzame en kwalitatieve jobs te creëren door de toeristische en evenementensector te professionaliseren en door de evenementensector te positioneren als een instrument voor socio-professionele integratie;
- Lokale bedrijven en duurzame praktijken te promoten: korte ketens, circulariteit, ambachten, enz.

■ **Het Brussels erfgoed in de kijker zetten**

In samenwerking met de musea van de Stad, Brussels Majors Events en de andere museale instellingen van de Stad Brussel, thema-/evenementendagen ontwikkelen en grote culturele evenementen met thematische rondleidingen uitwerken.

■ **Een stad die verbonden is met andere steden**

De aanwezigheid en deelname van de Stad Brussel in de verschillende Europese en internationale netwerken een nieuwe impuls geven, onder meer op het vlak van duurzaam stadstoerisme.

Sport voor iedereen: een prioriteit voor de Stad Brussel

Sport voor iedereen en sportbeoefening behoren tot onze prioriteiten. Ons doel is duidelijk: elke inwoner van Brussel, ongeacht zijn fysieke conditie, sportervaring, geslacht, seksuele geaardheid of sociaaleconomische situatie, de kans geven om aan sport te doen. We zorgen ervoor dat iedereen binnen 10 minuten van zijn woning toegang heeft tot een sportinfrastructuur en bevorderen zo de individuele en collectieve ontwikkeling door middel van gevarieerde sportbeoefening.

Tijdens deze legislatuur heeft het sporthulpprogramma meer dan 2.680 inwoners in staat gesteld om deel te nemen aan een breed scala aan sportactiviteiten, wat hun welzijn en persoonlijke ontwikkeling heeft bevorderd ondanks de economische beperkingen. We willen nog verder gaan!

De voordelen van sport : regelmatige lichaamsbeweging is om een aantal redenen essentieel.

- Gezondheid en welzijn: Het draagt bij aan de ontwikkeling van welzijn en het behoud van een goede gezondheid.
- Sociale cohesie en inclusie: Het vergemakkelijkt integratie en sociale cohesie, terwijl het respect voor anderen en gemeenschappelijke regels bevordert.
- Eigenwaarde en leren: het verhoogt het gevoel van eigenwaarde en stimuleert het leren van inspanning.
- Persoonlijke en sociale ontwikkeling: Het helpt bij het ontwikkelen van sociale vaardigheden zoals communicatie, samenwerking en teamgeest.
- Stress voorkomen en verminderen: Het helpt stress en angst te verminderen, waardoor de levenskwaliteit van de inwoners verbetert.
- Diversiteit en gelijkheid aanmoedigen: Het biedt een platform voor het bevorderen van diversiteit en gelijkheid, zodat iedereen zich kan uiten en volledig kan deelnemen aan het gemeenschapsleven.
- Gemengde sportbeoefening aanmoedigen: In een gemengde en open maatschappij helpt gemengde sportbeoefening om gendergelijkheid, wederzijds respect en sociale cohesie te versterken. Door samen te spelen leren we elkaar beter te begrijpen en samen te werken, wat de hele gemeenschap ten goede komt.
- Emancipatie van meisjes en vrouwen: sport is cruciaal voor de emancipatie van meisjes en vrouwen, door hun zelfvertrouwen te vergroten en hun actieve deelname aan te moedigen op gebieden die vaak door mannen worden gedomineerd.
- Intergenerationeel: Het versterkt de gemeenschapsbanden en moedigt de overdracht van kennis en vaardigheden tussen generaties aan.
- Economische weerslag: Ons sportbeleid genereert positieve economische gevolgen, in het bijzonder door het creëren van banen en besparingen in de kosten voor gezondheidszorg.

Het is daarom essentieel dat we iedereen toegang tot sport garanderen en dit beleid ontwikkelen.

Sport in hartje Brussel

Door optimaal gebruik te maken van de uitzonderlijke sportinfrastructuur en stedelijke infrastructuur van de stad Brussel, plaatst ons project sport in het hart van de stad en haar feestelijke en volkse leven. We willen dat sport een natuurlijke reflex wordt voor alle inwoners, ongeacht hun leeftijd, geslacht, seksuele geaardheid, fysieke capaciteiten of sportgewoonten.

Laten we samen van Brussel een stad maken waar sport voor iedereen een dagelijkse realiteit is, die bijdraagt tot een gezondere, hechtere, meer inclusieve en meer dynamische gemeenschap.

PROGRAMMA

■ Sport voor en door iedereen bevorderen

- Meer steun voor sport voor kinderen
  - Sportcheques creëren voor jongeren van 6 tot 25 jaar om hen toegang te garanderen tot de sport van hun keuze
  - Herziening van de minimumleeftijd: Maak sportcheques beschikbaar vanaf 3 jaar, in plaats van 6 zoals nu, om een vroege kennismaking met sport mogelijk te maken.
  - Verhoogde bijstand: De bijstand verhogen tot 125 euro voor kinderen met een handicap uit sociaaleconomisch achtergestelde milieus (recht op verhoogde tegemoetkoming - OCMW).
  - Vereenvoudiging van het IT-systeem voor sportcheques: een vereenvoudigd online registratiesysteem invoeren, maar loketten behouden voor wie liever persoonlijke hulp krijgt.
  - Inschrijving het hele jaar door: Inschrijving voor sporthulp het hele jaar door mogelijk maken, in plaats van die te beperken tot de maand oktober.
- De oprichting aanmoedigen van centra voor hergebruik die gratis tweedehands sportuitrusting aanbieden
- Sportpakketten en -abonnements: Het beleid voortzetten van sportpakketten of -abonnements die tegen lagere kosten toegang geven tot een reeks sportactiviteiten en -faciliteiten in de stad.
- Verhuur van sportvelden per uur: Een tool opstellen voor verhuur per uur van beschikbare sportvelden aan bewoners, zoals padelbanen en tennisbanen.
- Steun voor grote en/of eenoudergezinnen: Initiatieven ondersteunen die gericht zijn op het verlagen van de lidmaatschapskosten, waardoor alle gezinnen gemakkelijker toegang krijgen tot sport.
- Bevordering van sport voor ouderen: Bevordering van sport voor ouderen door ondersteuning van de speciale partnerschappen die zijn opgezet met de rusthuizen en Wijkhuizen in de stad.
- Het gemakkelijker maken voor mensen met een handicap om te sporten: sport voor mensen met een handicap en toegang tot de faciliteiten van de partnerverenigingen van de Handisport Liga eenvoudiger maken
- Clubs aanmoedigen om gehandicaptensport te integreren, zodat alle burgers kunnen deelnemen aan sportactiviteiten.
- Sportactiviteiten voor senioren: sportactiviteiten (lichte gymnastiek, dans, tai chi, enz.) voor senioren organiseren in rusthuizen en Wijkhuizen.

- Gratis sportactiviteiten in parken: gratis sportactiviteiten zoals lichte gymnastiek, dans en tai chi organiseren in parken tijdens de zomer.
- Sportactiviteiten tussen generaties: Ontwikkel intergenerationele sportactiviteiten, zodat deelnemers van alle leeftijden samen fysieke activiteiten kunnen doen.
- Meer subsidies voor solidariteitsclubs: het beleid voortzetten waarbij de Stad meer subsidies toekent aan clubs die een bevoorrecht lidmaatschap aanbieden aan Brusselaars, een beleid ontwikkelen om de minstbedeelden op te vangen, deelnemen aan het sportsteunprogramma en toegankelijk zijn voor mensen met beperkte mobiliteit en/of handicaps.
- Inclusie bevorderen door sport: het inclusieve karakter van ons sportaanbod versterken door
  - sportactiviteiten voor vrouwen, sportprojecten voor de LGBTQIA+-gemeenschap en mensen met een handicap (motorisch of mentaal) te ondersteunen;
  - ervoor te zorgen dat alle gemeenschappen (mensen met een handicap, LGBTQIA+, enz.) toegang hebben tot onze sportfaciliteiten en zich welkom en gerespecteerd voelen.
- Gemengde sporten aanmoedigen: We willen gemengde sporten aanmoedigen (Korfbal, Fresbee, enz.) waarbij vrouwen en mannen samen kunnen spelen, wat persoonlijke en sociale ontwikkeling, gelijkheid tussen mannen en vrouwen, wederzijds respect en sociale cohesie bevordert.
- Lokale sociale projecten door sport: uitvoeren van lokale sociale projecten met jongeren, in samenwerking met de jeugdafdeling en BRAVVO, om hen te emanciperen door middel van sport en zo hun sociale integratie en persoonlijke ontwikkeling te versterken.
- Sport als primaire gezondheidspreventie: zorgen dat sport een van de primaire pijlers van gezondheidspreventie wordt, zowel mentaal als fysiek, door artsen aan te moedigen om sportsessies voor te schrijven ("sport op voorschrift") om het aantal voorschriften voor geneesmiddelen (antidepressiva) en de kosten voor het socialezekerheidsstelsel te verminderen (hetzelfde concept als museumvoorschriften - Delphine Houba).
- Nieuwe "topsport"-opleidingen ontwikkelen: Vandaag biedt in België alleen defensie jonge atleten de kans om een interne carrière te combineren met topsport. We willen dit soort trajecten ontwikkelen in onze politiezone en civiele bescherming om topsport te promoten;
- De nauwe samenwerking voortzetten tussen het Departement Sport, de Brusselse zwembaden en de scholen van de Stad, evenals met het Departement Jeugd en BRAVVO, in het bijzonder door de faciliteiten ter beschikking te stellen voor school- en buitenschoolse activiteiten en sportevenementen voor onze jongeren.

■ Ontwillelen van kwaliteitsinfrastructuur die voor iedereen toegankelijk zijn

Om ons sportbeleid te ondersteunen, zullen we in elke buurt sportfaciliteiten van hoge kwaliteit blijven ontwikkelen. Onze acties omvatten :

- de bouw van multisportcomplexen en sportterreinen die voor iedereen toegankelijk zijn.
- Stedelijke planning om lichaamsbeweging aan te moedigen.

Dit omvat meer bepaald :

- Mogelijkheden onderzoeken om sporthallen te bouwen: Mogelijkheden onderzoeken om sporthallen te bouwen in bepaalde wijken, in het bijzonder Onze-Lieve-Vrouw-ter-Sneeuw, Squares, Begijnhof - Diksmuide, Louisa ...om toegang tot sportfaciliteiten op 10 minuten te garanderen.
- Installatie van horizontale klimmuren: de mogelijkheden bestuderen voor het installeren van horizontale klimmuren (maximaal 2,20 m hoog) in alle sporthallen, om gediversifieerde sportactiviteiten aan te moedigen die toegankelijk zijn voor alle vaardigheidsniveaus.

- Renovatie van het zwembad van het centrum: Uitgebreide renovatie van het zwembad van het centrum, inclusief de twee zwembaden, de gymnastiekzaal en de boks-zaal. Verdubbeling van de oppervlakte voor sport- en culturele activiteiten om de gemeenschap beter van dienst te kunnen zijn.
- De regels en openingstijden van sportfaciliteiten aanpassen:
  - Aanpassen aan de behoeften van burgers: De openingstijden van sportfaciliteiten zullen worden aangepast om beter te beantwoorden aan de behoeften van de inwoners.
  - Verlengde openingstijden tijdens de zomervakantie: Tijdens de zomervakantie worden de openingstijden van sportcomplexen verlengd om meer mogelijkheden te bieden om deel te nemen aan sportactiviteiten tijdens de toegenomen vrije tijd.
  - Gepland onderhoud en werken: Noodzakelijk onderhoud en werken aan de sporthallen worden gepland aan het einde van het clubseizoen. Het doel van deze planning is om onderbrekingen tijdens drukke periodes tot een minimum te beperken en om de faciliteiten in uitstekende staat te houden voor verder gebruik.
  - Verhuur van sportvelden per uur: Buiten de periodes waarin ze door clubs worden gebruikt, zullen sportfaciliteiten zoals padelbanen en tennisbanen per uur te huur zijn voor bewoners.
- Gegarandeerde toegankelijkheid voor personen met beperkte mobiliteit in alle faciliteiten
- Meer leermiddelen beschikbaar stellen: Meer leermiddelen beschikbaar stellen, zoals planken, pull-boys en pool noodles, om de ervaring en het leren tijdens wateractiviteiten in openbare zwembaden te verrijken.
- Bevordering van lichaamsbeweging bij ouderen: meer inspanningen leveren om lichaamsbeweging bij ouderen aan te moedigen, met name door de toegang tot sportfaciliteiten en de aanpasbaarheid aan hun specifieke behoeften te verbeteren.
- De installatie van fietsenrekken om fietsen naar zwembaden en sporthallen aan te moedigen en duurzame mobiliteit te bevorderen.
- De promotie van ongewone en goedkope sporten zoals Ultimate Frisbee, korfbal en honkbal in openbare parken om het sportaanbod te diversifiëren en de deelname aan te moedigen van mensen die misschien minder geïnteresseerd zijn in meer gangbare sporten.
- De aanleg van multifunctionele wandel-, fiets-, jogging- en skeelerroutes door de hele stad die toegankelijk, veilig, aantrekkelijk en praktisch zijn om actief leven te bevorderen en de mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding en actief vervoer te vergroten.
- Gezondheidsparcours en stedelijke fysioparken aanleggen: meer gezondheidsparcours en stedelijke fysioparken ontwikkelen in de grote groene ruimten van de stad en dicht bij huizen om regelmatige lichaamsbeweging aan te moedigen via gemakkelijke toegang tot lokale buitensportfaciliteiten.
- Tijdelijke ruimtes voor clubs: Zorgen voor tijdelijke ruimtes van hoge kwaliteit om alle clubs en sportgebruikers van het Zuidpaleis zonder onderbreking te huisvesten tijdens de renovatiewerkzaamheden, zodat de impact van de renovaties op de sportgemeenschap tot een minimum beperkt blijft.
- Petanquebanen voor senioren creëren : petanquebanen installeren voor senioren in de buurt van verzorgingstehuizen om mogelijkheden te bieden voor ontspanning en sociale contacten en zo het welzijn van ouderen te bevorderen.
- Renovatie van het sportcentrum Werkhuizenkaai om de faciliteiten te moderniseren en gebruikers betere diensten en uitrusting te bieden.
- Het ontwikkelen van straatsport door het creëren van lichte, multifunctionele lokale infrastructuren, zoals skateparken, rolschaatsbanen, enz. in samenspraak met lokale bewoners en verenigingen, om sport in het dagelijks leven te integreren en de stedelijke ruimte op een innovatieve en solidaire manier te gebruiken.

- De aanleg en renovatie van multisportterreinen in de buitenlucht, waaronder minivoetbal, volleybal en basketbal, evenals stedelijke fitnessvelden van het CrossFit-type om een breed scala aan sportactiviteiten te promoten die voor iedereen toegankelijk zijn.
- Uitbreiding van het gebruik van de stedelijke ruimte voor sport: Uitbreiding van het gebruik van de stedelijke ruimte met sportprojecten zoals wandel- en fietsroutes, zoektochten, enz. om een actievere en gezondere stad te bevorderen.

■ De organisatie van sportevenementen voor het grote publiek aanmoedigen, in samenwerking met het gewest en de federale overheid

We zetten ons in om de aantrekkingskracht van sport voor het grote publiek te versterken via een ambitieus evenementenprogramma. Brussel kan trots zijn op grote evenementen zoals de Memorial Van Damme, de 20 km van Brussel, de Marathon van Brussel en de Bxl Tour. In de aanloop naar het tweehonderdjarig bestaan van België in 2030 zullen deze evenementen uitmonden in een spectaculaire viering.

- Hosten van grote nationale en internationale sportevenementen: ontwikkelen van een ambitieus programma voor het hosten van grote nationale en internationale sportevenementen in de stad om de algemene belangstelling voor sport te stimuleren. Deze evenementen moeten ook als katalysator fungeren om de burgers dichter bij de Stad Brussel te brengen en een gevoel van samenhang en trots te bevorderen. Clubs en jeugdcentra erbij betrekken.
- Vrouwensport promoten: Vrouwensport promoten door meer aandacht te besteden aan competities voor vrouwensport en vrouwelijke atleten in het zonnetje te zetten bij georganiseerde evenementen. Deze aanpak is erop gericht de gendervertegenwoordiging in de sport in evenwicht te brengen en gelijke deelname aan te moedigen.
- Het tweehonderdjarig bestaan van België vieren: het tweehonderdjarig bestaan van België in 2030 aangrijpen om een reeks sportevenementen te organiseren. Dit omvat sportevenementen die zowel lokale als internationale deelnemers aantrekken en tegelijk Belgische topsporters promoten.
- Het verbeteren van het onthaal en de aantrekkelijkheid van grote sportevenementen zoals de Memorial Van Damme, de 20 kilometer van Brussel, de Marathon, de BXL Tour, maar ook Europese en wereldwedstrijden zoals het Wereldkampioenschap volleybal, dat onlangs in de Heizelpaleizen werd gehouden. Om dit te bereiken moeten we investeren in de nodige infrastructuur, de dienstverlening aan deelnemers en toeschouwers verbeteren en de marketingcampagnes intensifiëren om een internationaal publiek aan te trekken. Deze aanpak is erop gericht om Brussel te positioneren als favoriete bestemming voor grote sportevenementen en zo het toerisme, de lokale economie en de sportieve reputatie van de stad op het internationale toneel een boost te geven.
- Steun voor de ontwikkeling van een sportpark op de Heizelvlakte: het ambitieuze project ondersteunen om een "sportpark" te creëren op de Heizelvlakte. Deze ontwikkeling omvat de aanleg van een gemengd voetbal/rugbyveld met een capaciteit tot 5.000 toeschouwers, de installatie van anderhalf hockeyveld en een piste voor atletiektraining. Het project omvat ook de bouw van nieuwe gebouwen voor het Belgisch Olympisch en Interfederaal Comité en verschillende sportfederaties. Het doel is om dit gebied om te vormen tot een open sportcentrum, toegankelijk voor alle burgers die willen trainen en verschillende sportactiviteiten willen beoefenen. Het park zal niet alleen dienen als een hub voor trainingen

op hoog niveau, maar ook als een vrijetijdsruimte voor de gemeenschap, waardoor lichaamsbeweging onder de algemene bevolking wordt bevorderd en sportontwikkeling op alle niveaus wordt ondersteund.

- Het vernieuwen en moderniseren van het Koning Boudewijnstadion, met speciale aandacht voor het verbeteren van het dak, de verlichting en het drainagesysteem van het veld. Ervoor zorgen dat het voldoet aan de internationale normen voor het organiseren van grote evenementen. De atletiekbaan, zitplaatsen, persruimte en kleedkamers zijn allemaal zeer recent gerenoveerd.
- Steun voor sportinitiatieven ter introductie en verrijking in de openbare ruimte, zoals 3x3 basketbaldagen in de voetgangerszone of introductiedagen georganiseerd door de sportdienst tijdens de viering van de nationale feestdag in het Park van Brussel. Deze evenementen zijn essentieel om de ontdekking en regelmatige beoefening van sport onder alle lagen van de bevolking aan te moedigen.
- Ondersteuning van de organisatie van grote basketbalwedstrijden in Brussel: de organisatie van grote basketbalwedstrijden in de sportinfrastructuur van de Stad Brussel blijven ondersteunen om de ontwikkeling van de club te bevorderen en het lokale sportaanbod te verrijken. Terwijl deze club wordt gesteund, is het essentieel om ervoor te zorgen dat ook de andere sporten harmonieus naast elkaar kunnen bestaan, met scholen en clubs die dezelfde faciliteiten gebruiken. De faciliteiten worden niet exclusief gereserveerd voor één sport of club, maar worden eerlijk verdeeld. Op die manier kan tegemoet worden gekomen aan de behoeften van alle burgers, met name jongeren en schoolkinderen, door hen gelijke toegang te bieden en inclusieve en gediversifieerde sportbeoefening te bevorderen. Deze aanpak beoogt een maximaal gebruik van de infrastructuur en bevordert de sociale cohesie door sport.

■ Sport ethischer en duurzamer maken

Sport moet een toonbeeld van duurzame en ethische ontwikkeling zijn. De sport krijgt dikwijls kritiek over zijn impact op het milieu door de airconditioning in de stadia, de kunstmatige sneeuw, de verplaatsingen van de atleten... Sport, inclusief grote internationale en amateurevenementen, moet duurzamere praktijken aannemen en wij moeten deze veranderingen ondersteunen. Bovendien is het van cruciaal belang om een onberispelijke ethiek te eisen bij internationale sportevenementen in Brussel, die de mensenrechten moeten respecteren, eerlijke arbeidsomstandigheden voor iedereen moeten garanderen en positieve sportieve waarden moeten bevorderen waarbij veiligheid en welzijn voorrang krijgen op sportbusiness.

- Automatisch uitschakelen van verlichting: een systeem implementeren voor het automatisch uitschakelen van verlichting in sportfaciliteiten wanneer ze niet in gebruik zijn. Dit initiatief zal het energieverbruik verminderen en een meer verantwoord beheer van energiebronnen bevorderen.
- Gegarandeerde toegang tot drinkwater: Zorg voor gemakkelijke en gratis toegang tot drinkwater in alle sportfaciliteiten, inclusief speelterreinen en grote groene ruimten, om gezonde hydratatie tijdens lichamelijke activiteit en sportevenementen aan te moedigen.

- Verwijdering van snoepautomaten: Vervang of verwijder alle automaten met snoep en suikerhoudende dranken door alternatieven met gezonde voedingsopties. Deze maatregel brengt het voedselaanbod in sportfaciliteiten op één lijn met de principes van verantwoorde voeding.
- Duurzame normen integreren in het ontwerp, de bouw en renovatie van sportfaciliteiten, zoveel mogelijk materialen hergebruiken en energiezuinige technologieën gebruiken om de impact op het milieu te minimaliseren.
- Ultraviolette waterbehandeling: Installeren van waterbehandelingsystemen met ultraviolette desinfectietechnologie in het zwembad van het centrum, waardoor er minder chloor wordt gebruikt en de waterkwaliteit voor zwemmers verbetert, zoals in de zwembaden van Laken en Neder-over-Heembeek.
- Minder energieverbruik: energie-efficiënte sport bevorderen door de energie-efficiëntie van sportfaciliteiten te herzien en te verbeteren, met name door het gebruik van ledverlichting, zonneverwarming voor zwembaden en andere innovatieve technologieën.
- Uitbanning van plastic voor eenmalig gebruik: Geleidelijk het gebruik van plastic voor eenmalig gebruik uitbannen bij alle sportactiviteiten en -evenementen, door het gebruik van herbruikbare of gemakkelijk recycleerbare materialen te bevorderen en efficiënte recyclagesystemen op sportlocaties op te zetten.
- Bevorderen van mensenrechten en respect voor arbeidsomstandigheden: rekening houden met respect voor mensenrechten, vrijheid van meningsuiting, veiligheid en sociale en milieu-omstandigheden voor alle grote sportevenementen die plaatsvinden in de stad Brussel.

Toegankelijkheid van cultuur, participatie en inclusie van alle doelgroepen, ondersteuning van culturele diversiteit, non-discriminatie van doelgroepen en inclusieve programmering, territoriale culturele ontwikkeling en beter bestuur zijn onze belangrijkste prioriteiten in het cultuurbeleid van de Stad Brussel.

We doen er alles aan om de rol van de Stad Brussel te versterken in projecten en acties die de culturele dynamiek van onze regio versterken. Met onze theaters, culturele centra, concertzalen en musea, maar ook met alle evenementen waarmee de Stad geassocieerd wordt, reikt de reputatie van de Stad voor haar durf en de rijkdom van haar culturele voedingsbodem tot ver buiten onze grenzen.

De multiculturaliteit van ons grondgebied is een onschatbare troef op het vlak van culturele uitwisselingen. Om bij te dragen aan de sociale banden die onze samenleving verbinden, hebben we ons in de programmering van het Cultuurdepartement en in de ondersteunde projecten zo dicht mogelijk bij de bewoners in het hart van de wijken begeven, met als doel niemand te vergeten en artistieke kansen te bieden aan alle Brusselaars.

De culturele sector is voortdurend in beweging; hij anticipeert, ontleedt en reageert op de wereld om ons heen. Nieuwe uitdagingen duiken op, nieuwe praktijken duiken op, andere praktijken verdwijnen.

De covidperiode van 2020 tot 2022 bracht de culturele sector plotseling tot stilstand. Toch bleven kunstenaars creëren en bleef het publiek behoefte hebben aan artistiek escapisme en artistieke aspiraties. Bij de Stad hebben we cultuur nooit beschouwd als een sluitpost en we hebben onze inspanningen om kunstenaars en culturele podia te ondersteunen dan ook opgedreven. Cultuur is een gemeenschappelijk goed dat essentieel is voor het welzijn van de bevolking.

Er zijn plannen gelanceerd om creatief werk te ondersteunen, evenals steun voor technici en evenementen in musea die open waren voor het publiek. Gratis toegang tot de musea van de stad is ingevoerd, samen met steun bij de heropening en steun bij de uitvoering van de sanitaire maatregelen.

Tijdens deze legislatuur hebben we ons op verschillende thema's geconcentreerd:

- We hebben er een erezaak van gemaakt om een meer evenredig en inclusief cultuurbeleid in te voeren. Onze aanpak bestond erin het werk van vrouwelijke artiesten die actief zijn in de sector in de kijker te zetten. We hebben de zichtbaarheid van het werk van vrouwen verhoogd, zowel in de Street Art Trail als in de evenementen die we organiseren (HOPLA, Music City Hall, Vaux-Hall, enz.).
- We hebben de lezingenreeks Cultur'elle gelanceerd om een stem te geven aan vrouwen in de cultuur.
- In samenwerking met Les Riches-Clares hebben we de lancering ondersteund van een nieuw festival gewijd aan het creatieve werk van vrouwen en genderminderheden in de podiumkunsten, genaamd FAME voor Festival where Arts Meet Empowerment. Het festival vindt plaats op een tiental culturele locaties en in de openbare ruimte.

- We hebben alle culturele instellingen samengebracht rond een Handvest voor Gendergelijkheid om te werken aan minder discriminerende praktijken. We hebben een pariteitscriterium ingevoerd bij de analyse van projecten van operatoren. We hebben het personeel van de instellingen opgeleid in pariteit en inclusiviteit.
- Nieuwe projecten waarin kunst en gezondheid worden gecombineerd, werden vóór covid opgestart en zijn sindsdien uitgebreid vanwege de voordelen van kunst voor ons welzijn. Het paradepaardje van deze legislatuur op dit vlak is ongetwijfeld het museumvoorschrift, dankzij hetwelk medische en verzorgende beroepen hun patiënten gratis musea laten bezoeken. Dit initiatief, dat van Brussel een pionier in Europa heeft gemaakt, biedt aanvullende therapeutische instrumenten als onderdeel van het algemene zorgtraject. Daarnaast worden in openbare ziekenhuizen nu verschillende gezelschappen ondersteund om culturele activiteiten uit te voeren met gehospitaliseerde kinderen en worden er tentoonstellingen georganiseerd in ziekenhuizen. Er is ook een colloquium over kunst en gezondheid georganiseerd om alle partijen die bij dit thema betrokken zijn samen te brengen, met inbegrip van de verenigingsnetwerken.
- Om beter in te spelen op de behoefte aan creatieve ondersteuning, werden nieuwe steunprogramma's opgezet in verschillende disciplines om ons lokaal talent te ondersteunen of om Brussel in de kijker te zetten: fotografie (Prijs Germaine Van Parijs), schrijven, poëzie, podcasts, enz.
- Voor veel initiatieven is de Stad het eerste aanspreekpunt voor de steun die nodig is om een project te ontwikkelen. In de afgelopen jaren is het aantal begunstigden van onze steun aanzienlijk toegenomen, met bijzondere aandacht voor het evenwicht tussen mannen en vrouwen, de diversiteit van de ondersteunde culturele disciplines, opkomende culturele praktijken en spreiding over het grondgebied.
- Er zijn nieuwe culturele locaties ingehuldigd en geopend tot groot genoegen van het publiek, zoals het nieuwe Station van Laken dat in 2021 is ingehuldigd als aanvulling op de vestigingen van het Maison de la Création of het Congolese culturele centrum dat openstaat voor alle sub-Saharaculturen en dat in 2023 is geopend.
- Onze culturele centra zijn verder gemoderniseerd. Een voorbeeld hiervan is de uitbreiding van de Centrale for Contemporary Art, die heringericht werd en nu het publiek beter kan ontvangen. Ook de technische installaties zijn gemoderniseerd op een aantal locaties, waaronder Montagne Magique en Les Riches-Clares.
- De invloed van de culturele projecten van de Stad werd ook versterkt door twee grote tentoonstellingen in het Vanderborchtgebouw, gebaseerd op partnerschappen met de ULB voor het project "Heksen" en met de Linderberghstichting voor de tentoonstelling "Untold Stories".
- De decentralisatie van het cultuuraanbod en het beter inspelen op de verwachtingen van de wijken werden in alle projecten geïntegreerd om een betere culturele toegankelijkheid buiten het stadscentrum te garanderen.
- Het participatieve aspect is over de hele linie versterkt, in het bijzonder voor het Summer Pop-programma en door middel van straatkunstprojecten.

TOEGANG TOT CULTUUR VOOR IEDEREEN

Culturele participatie en toegang tot cultuur zijn fundamentele mensenrechten en krachtige instrumenten voor burgerschap. In deze geest stellen we voor om verschillende projecten uit te voeren om mensen samen te brengen die historisch gezien minder toegang hadden tot cultuur, met bijzondere aandacht voor jongeren, ouderen en kansarmen. Dit voorstel is opgebouwd rond vier hoofddoelstellingen: het verminderen van de financiële, geografische, fysieke en symbolische barrières voor culturele participatie.

■ **Het garanderen van een gratis cultureel aanbod van hoge kwaliteit bij door de stad gesponsorde evenementen**

We stellen voor om:

- Ervoor te zorgen dat activiteiten die door de Dienst Cultuur worden georganiseerd gratis zijn: Carte de Visite|ARTopenKUNST, HOPLA! Circus Festival de Cirque, Guignolet dans le Parc, Vaux-Hall Summer, Détours Cyphers, Théâtres Nomades, Insifon, Folklorissimo, Music City Hall en alle andere sporadische projecten.
- Versterken van de bemiddelingsprojecten die zijn opgezet met de wijk- en jeugdhuizen in de musea van de stad.
- Een “cultuurpas” creëren voor jonge Brusselaars tussen 18 en 26 jaar om hun deelname aan het lokale culturele leven aan te moedigen.
- Aanbieden van een “cultuurcheque” voor nieuwe inwoners van de stad, te gebruiken in de culturele instellingen van de stad. Die zal worden uitgedeeld tijdens welkomstceremonies om hen kennis te laten maken met het Brusselse culturaanbod.
- Doorgaan met het aanbieden van Senior Tickets en dit initiatief uitbreiden naar nieuwe culturele instellingen om een breder aanbod aan te bieden.
- Een culturele klantenkaart creëren die gebruikt kan worden in de theaters en culturele centra van de stad.
- Een voorbeeld stellen op het vlak van gastvrijheid voor gezinnen door onze zalen en evenementen deel te laten uitmaken van het initiatief Kids Friendly Label van het Brussels Gewest.
- Het culturele aanbod voor jonge kinderen (baby's vanaf 3 maanden) uitbreiden: akoestische concerten, zintuiglijke evenementen, enz.
- Artistieke projecten opstarten in de crèches van de Stad Brussel.
- De informatie aan het publiek verfijnen over de toegankelijkheid van evenementen op basis van de leeftijd van het jonge publiek.
- Het publiek beter informeren over de toegankelijkheid van evenementen volgens leeftijd voor een jong publiek.

■ **Een evenwichtig cultureel aanbod dat het publiek in alle delen van de stad bereikt**

We stellen voor om:

- Het beleid van decentralisatie van cultuur te intensiveren door culturele actoren aan te moedigen een cultureel aanbod te ontwikkelen in Laken, Neder-Over- Heembeek, Haren, Louise en de Europese wijk.
- De culturele verankering in de wijken te versterken, bijvoorbeeld door een beroep te doen op de netwerken om activiteiten voor te stellen of door lokale kunstenaars in de kijker te zetten.

- Circusvoorstellingen te blijven organiseren in Laken, Haren en Neder-Over-Heembeek met het HOPLA! festival.
- Het Budagebied om te vormen tot een culturele hub, vergelijkbaar met de verlaten industriezone NDSM in Amsterdam.
- Zachte mobiliteit naar gedecentraliseerde culturele locaties te stimuleren door fietsenstallingen te installeren bij alle culturele locaties of door riviershuttles te voorzien.
- Veralgemening van partnerschappen met de MIVB voor festivals en culturele locaties in de stad Brussel, zodat het publiek geen mobiliteitsbelemmeringen ondervindt om deel te nemen aan het culturele leven.

■ **Het culturele aanbod toegankelijker maken door bij de organisatie van evenementen bijzondere aandacht te besteden aan personen met een handicap**

We stellen voor om:

- Culturele instellingen in de stad die projecten willen opzetten met personen met een mentale of zintuiglijke beperking te ondersteunen.
- Initiatieven zoals rondleidingen of voorstellingen met gebarentaal, borden in braille en audiodescriptie in theaters en musea uit te breiden.
- Culturele locaties op te leiden in het concept van relaxed performances, dat al goed ingeburgerd is in het Verenigd Koninkrijk, om een neurodivers publiek te verwelkomen.
- Een toegankelijkheidsonderzoek uit te voeren bij de culturele locaties en evenementen in de stad, en de ontvangst voor bezoekers met een handicap, verstandelijke beperking of zintuiglijke beperking bij te stellen.
- Een handboek op te stellen voor vzw's over de voorzieningen die culturele locaties bieden.

■ **Culturele bemiddeling tot een centrale as van het cultuurbeleid van de Stad Brussel maken**

We stellen voor om:

- Een bemiddelingsplatform te organiseren om goede praktijken op dit gebied uit te wisselen en een toolbox te creëren die toegankelijk is voor culturele en sociale werkers.
- Een mentorsysteem op te zetten om mensen samen te brengen die nieuwkomers of andere sociaal geïsoleerde mensen willen ondersteunen bij artistieke activiteiten. Zie het "CoNnect"-project van de VGC.
- Eenmaal per seizoen of eenmaal per jaar een open dag te organiseren in de culturele locaties van de stad om te laten zien wat er achter de schermen gebeurt.
- Systematische sessies en voorstellingen aan te bieden op tijdstippen die geschikt zijn voor senioren groepen en/of -verenigingen.
- Een cultuurcommissie op te richten in samenwerking met het OCMW.
- Het bemiddelingsaspect van de street art parcours te versterken door de bewoners van de wijken die geselecteerd zijn om nieuwe fresco's te installeren, er meer bij te betrekken.
- In het kader van schoolbezoeken aan musea, elk kind de mogelijkheid te bieden om terug te keren en de site gratis te bezoeken met familieleden, zoals in Lille.

STEUN VOOR ARTISTIEKE CREATIE EN VERSPREIDING

Bruxelles constitue un vivier formidable de jeunes talents et d'artistes confirmés. Pour nous, dans chaque discipline culturelle, le rôle des pouvoirs publics consiste à accompagner adéquatement les artistes dans le processus de création et soutenir les institutions et associations qui promeuvent la production artistique professionnelle ou amateur. En effet, la précarité des créateurs, malgré les avancées du statut au niveau fédéral des travailleurs du secteur, ne permet pas aux artistes de se consacrer intégralement au processus de création. En soutenant les dispositifs d'aide au développement et à la création artistique, nous soutenons l'innovation et l'emploi artistique au niveau local.

■ Steun voor artistieke creatie

We stellen voor om:

- Het aantal schrijfbeurzen te verhogen voor auteurs die nog niet gepubliceerd zijn en die niet tegelijkertijd gesteund worden door één van de gemeenschappen, de Vlaamse of de Franse.
- De wedstrijd voor jonge Brusselse fotografen (Prix Germaine Van Parijs) jaarlijks verlengen en een jaarlijks fotofestival op te richten om kunstenaars de kans te geven hun werk te presenteren.
- Meer recente vormen van creatie te ondersteunen, zoals podcasts over geschiedenis, sociologie, kunst en Brussels erfgoed.
- Meer gebruik te maken van Brusselse kunstenaars en collectieven in openbare opdrachten, in het bijzonder vrouwen, met diverse achtergronden en uit de queer-gemeenschap.
- Oproepen voor projecten in de sectoren mode, design, beeldende kunst, keramiek en andere aan te moedigen, in samenwerking met MAD en kunstscholen.
- Samen met de private markt en de Grondregie mogelijkheden te ontwikkelen voor kunstenaarsstudio's of repetitieruimtes in geval van leegstand.
- De capaciteit van opname- en repetitiestudio's in de stad te vergroten met de organisaties die op dit gebied actief zijn.
- Oproepen te organiseren voor projecten gericht op jongeren die uitstromen uit opleidingen in kunst, tekenen, grafische vormgeving, beeldende kunsten, enz.
- Een uitleenprogramma voor apparatuur op te zetten voor jonge kunstenaars om hen te helpen creëren, evenals hulp bij de aankoop van apparatuur via oproepen voor projecten.
- De mogelijkheden te onderzoeken voor partnerschappen met scholen om buiten de schooluren creatie-/repetitieruimtes te bieden.
- Unieke programmering en opkomende artiesten te blijven ondersteunen op onze culturele podia zoals Les Riches-Claire, La Bellone, Les Brigittines, enz.
- De creatie van voorstellingen voor een zeer jong publiek in de openbare ruimte en in de theaters van de stad aan te moedigen.
- Het hergebruik van decors te ondersteunen om verspilling van middelen tegen te gaan.

■ Steun voor de verspreiding

Steun voor de promotie van culturele evenementen is een concrete steun voor de toegang tot cultuur. Het garandeert ook de diversiteit, de rijkdom en de verspreiding van het culturele aanbod in onze stad.

Steun voor de bekendmaking van creatief werk is daarom een natuurlijk onderdeel van het DNA van de projecten die door de PS worden gesteund via subsidies voor evenementen, festivals in verschillende disciplines en culturele structuren.

Ook projecten in de openbare ruimte, met permanente of tijdelijke werken, dragen bij aan de verspreiding van cultuur, de levendigheid en de verfraaiing van de stad.

De aanzienlijke budgetten voor culturele verspreiding getuigen van ons engagement en het belang van toegankelijkheid en diversiteit van het culturele aanbod.

Versterkende maatregelen en steun voor podia

We stellen voor om:

- De mogelijkheid te onderzoeken om een extra concertzaal met een capaciteit van ongeveer 500 plaatsen te openen.
- Het partnerschap met het project Théâtre des Variétés te consolideren om structurele partnerschappen op te zetten.
- Tijdelijke bezetting aan te moedigen om te voorzien in tentoonstellings- of voorstellingsruimten.
- Partnerschappen te ondersteunen met verhuurders die leegstaande commerciële ruimten hebben en de etalages gebruiken als tijdelijke tentoonstellingsruimten.
- Door te gaan met het opvolgen van de nieuwbouw die uiteindelijk de activiteiten van Magasin 4 zal huisvesten, een trefpunt dat rock, punk en alternatieve cultuur in het algemeen presenteert.
- Het Amerikaans Theater om te vormen tot een nieuw cultureel centrum.
- Het project Maison de la Danse te analyseren en de mogelijkheden te bestuderen om het in de stad te huisvesten.
- Het gebruik van de Vaux-Hall uit te breiden naar culturele actoren.
- Een partnerschap aan te gaan met PIAS en het Continental om opkomende artiesten te programmeren.

Meer steun verlenen aan festivals en projecten om kunstenaars te promoten en te verspreiden.

We stellen voor om:

- De steun aan de verschillende festivals te evalueren en ervoor te zorgen dat alle disciplines aan bod komen, waaronder beeldende kunst, film, literatuur, fotografie, podiumkunsten en muziek.
- De partnerschappen met arthousebioscopen te verlengen en hun bemiddelingsprojecten voor het grote publiek en de scholen te ondersteunen.
- Samenwerkingsverbanden te ontwikkelen met academies en conservatoria om artistieke projecten in de openbare ruimte op touw te zetten.
- Boekhandels te ondersteunen die een cultureel programma organiseren met Franstalige en Nederlandstalige Brusselse kunstenaars, zonder de internationale kunstenaars te vergeten.
- Samenwerkingsverbanden uit te bouwen met operatoren die actief zijn in de boekenketen, met inbegrip van de promotie van Brusselse auteurs.

De openbare ruimte gebruiken om de culturele identiteit van het gewest te versterken

We hechten veel belang aan het tentoonstellen van kunstwerken in de Stad Brussel.

Daartoe doet de Stad sinds 1997 een beroep op de expertise van het “Comité voor Stedelijke Kunst” (CSK). Dit is een multidisciplinaire denktank bestaande uit een tiental leden met expertise in de installatie van kunstwerken in de openbare ruimte. Het CSK doet aanbevelingen om een samenhangende visie te ontwikkelen voor de plaatsing van kunstwerken in de openbare ruimte.

Onze belangrijkste ambitie is om de stad Brussel een toonaangevende rol te laten spelen op het gebied van stedelijke openbare kunst.

Om dit te bereiken, stellen we voor om:

- Het werk van kunstenaars die in het Brussels Gewest wonen of werken in de kijker te zetten en zo het aanwezige maar weinig gekende artistieke potentieel te onthullen.
- De tentoongestelde hedendaagse artistieke creaties te promoten door de Brusselaars en toeristen een gedetailleerde presentatie van elk kunstwerk te geven op de website van de Stad en door kunstroutes uit te tekenen die uitnodigen om ze te ontdekken.
- De werken regelmatig te vernieuwen en het publiek aan te moedigen tot een dynamische ontdekking van de kunstwerken in de stad.
- Nauw samen te werken met de dienst Stedenbouw om de werken in de openbare ruimte die vragen oproepen over de feminisering of dekolonisering van de openbare ruimte in hun context te plaatsen.

MODERNE, UITNODIGENDE CULTURELE LOCATIES

De Stad heeft van oudsher geïnvesteerd in een aantal culturele voorzieningen, waaronder theaters, culturele centra en concertzalen, en heeft zo bijgedragen aan de culturele ontwikkeling van het gebied en de aantrekkingskracht ervan. Deze culturele ruimtes spelen een centrale rol, zowel op het vlak van culturele en artistieke vorming als op het vlak van de invloed en de uitmuntendheid van het Brusselse cultuuraanbod.

Het garanderen van voldoende subsidies en kwalitatieve uitrusting voor deze structuren is een prioriteit voor de PS.

We stellen voor om:

- De subsidies voor culturele locaties in de “eerste kroon” automatisch te indexeren om gelijke tred te houden met de inflatie en hen in staat te stellen meer te investeren op het vlak van kunst.
- Cultuurcentra te ondersteunen bij de experimentele implementatie van een collectieve werktijdverkorting (4-daagse werkweek).
- De ecologische omschakeling van theaters te ondersteunen door de omschakeling naar LED-verlichting te financieren.
- Het hergebruiken van decors aan te moedigen en te ontwikkelen.
- Partnerschappen tussen culturele podia en buurt- en jeugdcentra te intensiveren.

ONS ERFGOED PROMOTEN

Brussel heeft een uitzonderlijk erfgoed, waaronder verschillende musea die getuigen van haar geschiedenis, cultuur en tradities.

De stad is voortdurend in beweging en heeft een langetermijnvisie door zich aan te passen, haar erfgoed te verbeteren en opnieuw uit te vinden om de uitdagingen van de 21ste eeuw aan te gaan.

Deze belangrijkste uitdagingen draaien om demografische groei en klimaatverandering, en niet te vergeten hun uitvloeisels - sociale en maatschappelijke kwesties, variërend van de uitdaging van migratie, sociale ongelijkheid en mobiliteit tot interculturele kwesties, kolonisatie en cultuurdegradatie.

Net als veel andere steden heeft Brussel ook te kampen met economische druk, die tot uiting komt in de groeiende behoeften van particuliere ondernemers, massatoerisme, vastgoedontwikkeling en lobbywerk van internationale instellingen. De Stad ziet bijvoorbeeld hoogbouwprojecten ontstaan die het stadsbeeld veranderen en vaak de visuele ervaring van de stad beïnvloeden.

Geconfronteerd met al deze uitdagingen en om de kwaliteit van haar stedelijke omgeving te verbeteren, heeft de Stad Brussel zich tot doel gesteld om haar erfgoed op grote schaal te renoveren, naar het voorbeeld van de Beurs van Brussel, die een belangrijk baken in het stadscentrum is geworden.

Het doel van deze erfgoedrenovatie is om duurzaamheid en pragmatisme te combineren, respect voor bestaande gebouwen en het stimuleren van nieuwe, hoogwaardige architectuur die rekening houdt met de contextuele principes van de grootte van het gebouw, het landschap en de omliggende stedelijke omgeving.

■ In deze context worden een aantal projecten bestudeerd of ontwikkeld.

- Het eerste betreft de Grote Markt en omgeving: het **Stadhuis** is toe aan een grondige renovatie.
- Het **Broodhuis** van zijn kant kan niet zonder een grondige renovatie om zijn structuur veilig te stellen en de collecties van het Museum van de Stad Brussel te huisvesten. Het is ook het enige gebouw op het beroemde plein dat nog niet is gerenoveerd sinds het in de 19e eeuw werd gebouwd en vervolgens werd omgebouwd tot museum.
- Vlak bij de Grote Markt hebben **archeologische opgravingen** rond de Beurs het voormalige klooster van de Minderbroeders uit de 13e eeuw aan het licht gebracht. Exploitatie voor educatieve doeleinden en toeristische bezoeken zijn gepland voor 2024.

Van de Grote Markt naar het zuiden

Tussen de Grote Markt en de Hallepoort, via de Zavel en de Marollen naar het zuiden, is er een reeks erfgoedsites en plaatsen die verband houden met ons cultureel erfgoed die de Stad Brussel onder de aandacht wil brengen.

- Ten eerste is er het **Archief van de Stad Brussel**, gelegen onderaan de Marollen in de Huidevettersstraat. Het prachtige oude gebouwencomplex, rijk aan archiefschatten, verdient een volledige renovatie en de bouw van een bijgebouw op het aangrenzende terrein dat eigendom is van de Stad.

- Verderop in de wijk staat het **Bruegelhuis**, een beroemd gebouw aan de Hoogstraat waarin Peter Bruegel de Oude zou hebben gewoond tot aan zijn dood in 1569. Het is eigendom van de Federale Staat en de Stad wil er een project in ontwikkelen om over het dagelijkse leven in de Middeleeuwen in Brussel te vertellen. Door de rechtstreekse verbinding met de Hallepoort, een middeleeuwse toren in de tweede stadsmuur van Brussel, zouden de twee sites gebruikt kunnen worden voor een transversale programmering.
- Op een steenworp afstand van het Bruegelhuis, nog steeds op de Zuidlijn, hangt een klein monument in de Valkstraat. Dit is het **Monument voor de Levenden** van de beeldhouwer Maurice Wolf, een allegorie van het Bruegeliaanse en Marolliaanse leven, dat dringend aan restauratie toe is. Het bas-reliëf, een echte erfgoed-curiositeit, vertegenwoordigt de rebelse en vrije geest van de inwoners van de Marollen. Dit monument werd gecreëerd in de jaren 1930 en is gewijd aan het levensgenot eerder dan aan de oorlog en zijn doden. Het is ook de plek voor vergaderingen en feestelijke bijeenkomsten van buurtbewoners.
- Op een steenworp afstand van de Hallepoort ligt het **museum van het OCMW** vol schatten. Deze artistieke en medische collecties, opgebouwd in eeuwen van schenkingen, legaten en sponsoring, zijn grotendeels onderbenut en hebben nood aan een herwaardering, een nieuwe opstelling en nieuwe tentoonstellingsprogramma's.
- De **Hallepoort** is de blikvanger van het Brusselse erfgoed. Op een boogscheut van de Grote Markt en haar juwelen is deze beroemde toegangspoort een essentieel element om de geschiedenis van de stad te begrijpen. Het huidige museum herbergt een belangrijke collectie afkomstig van de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis. De Stad Brussel is ook van plan om een museum over het immateriële erfgoed van de stad in op te richten (zie verder).
- Los van de erfgoedverbanden tussen de Grote Markt en de Hallepoort via de Marollenwijk, wordt er gewerkt aan de ontwikkeling van de erfgoedreserves van de Stad Brussel en de verhuis ervan naar de magazijnen van Mobull in Zaventem is bijna voltooid. Het behoud van de schatten van de stad is essentieel.

CULTUUR EN GEZONDHEID

De gezondheidscrisis waarmee we geconfronteerd werden en de verontrustende cijfers over geestelijke gezondheid in België hebben ons gesterkt in onze overtuiging dat de overheid moet investeren in nieuwe manieren om de rol van kunst als instrument voor zorg en welzijn te versterken. Naast het voortzetten van de steun van de Stad aan bestaande initiatieven, zet de Brusselse PS zich ook in om de banden tussen kunst en gezondheid te versterken door het voortzetten en creëren van eigen projecten.

We stellen voor om:

De museumvoorschriften te verlengen en uit te breiden

Op basis van het proefproject dat in 2022 werd opgestart in samenwerking met het Universitair Ziekenhuis Brugmann en de musea van de stad, werd het project uitgebreid tot een dertigtal nieuwe musea en zorginstellingen. Voor de periode 2024-2029 stelt de Brusselse PS voor om samen met het Brussels Museum na te denken over de groei van het project, bijvoorbeeld door het open te stellen voor nieuwe culturele en zorginstellingen, en over de voortzetting op lange termijn.

Culturele initiatieven in ziekenhuizen, rust- en verzorgingstehuizen te ondersteunen

- Steun te garanderen aan verenigingen die projecten uitvoeren in ziekenhuizen: Le pont des arts, Les Docteurs Zinzin, Clowns à l'Hôpital.
- Het budget voor culturele activiteiten in rusthuizen en ziekenhuizen te verhogen.

- Het OCMW en het Théâtre National te blijven steunen voor de opening in 2025 van het kunstcentrum in het rusthuis Sainte Gertrude in het hart van de Marollen.
- Een vaste contactpersoon aan te stellen voor kunst- en gezondheidsprojecten in het departement Cultuur.
- Ondersteuning te bieden en op te treden als bevoorrecht contactpersoon voor ziekenhuizen en medische instellingen die artistieke activiteiten willen opzetten binnen hun faciliteiten.
- Een voorkeurstarif toe te kennen aan medisch personeel en patiënten van de ziekenhuizen van de Stad die een cultureel uitje willen organiseren in de stadslocaties.

Het project “Artotheek” te implementeren, gericht op het beschikbaar maken van kunstwerken in de kamers van langdurig opgenomen patiënten en in de gemeenschappelijke ruimten van het medisch personeel

Senioren aan te moedigen om deel te nemen aan het culturele leven

- Door het uitgeven van seniorenkaarten voor gebruik in de culturele locaties van de stad.
- Door informatiesessies in rusthuizen.
- Door het organiseren van intergenerationele workshops in de culturele instellingen van de Stad.

WERKEN AAN DE PARITEIT TUSSEN MANNEN EN VROUWEN EN EEN BETERE VERTEGENWOORDIGING VAN GENDERMINDERHEDEN IN DE CULTUUR

We streven naar een gelijke vertegenwoordiging van mannen en vrouwen in de Brusselse culturele en artistieke sector.

Het werk voortzetten dat gestart is na de ondertekening van het Handvest voor Gendergelijkheid

We stellen voor om:

- Een opleidingscyclus op te zetten om het bewustzijn te verhogen en de teams van de ondertekenende instellingen de nodige kennis bij te brengen over gendergerelateerde kwesties.
- De ondertekenende structuren uit te breiden naar alle organisaties die financiële steun krijgen van de Stad Brussel.
- Fora op te richten voor de uitwisseling van ervaringen en goede praktijken.

Het werk van vrouwelijke kunstenaars meer zichtbaarheid geven

We stellen voor om:

- De organisatie van het FAME Festival voort te zetten, dat tot doel heeft het werk van vrouwen en genderminderheden in de podiumkunsten meer bekendheid te geven.
- Pariteit te bereiken tussen mannen en vrouwen in het werk op de street art parcours.
- De maandelijkse Cultur'elle-conferenties voort te zetten om de zichtbaarheid van vrouwen in de cultuur te vergroten.
- Genderbewuste werken aan te kopen voor de stedelijke musea.
- Bij te dragen aan een ontledende lezing van de verhalen en werken die in de stedelijke musea worden tentoongesteld.

Subsidies invoeren voor genderbewuste culturele evenementen

Concreet gaat het erom externe actoren bewust te maken van de problematiek rond pariteit (50% vertegenwoordiging) en diversiteit (30%), zodat de programmering en de teams van de evenementen die door de Stad worden ondersteund ook ons engagement weerspiegelen.

Steun voor feministische en LGBTQIA+ culturele activiteiten

- Bijdragen tot de rijkdom van Brussel en tot een open en daadkrachtig cultureel leven door geëngageerde projecten te steunen zoals het Pink Screens Festival, Cabaret Mademoiselle, het Homografia festival, Les Journées du Matrimoine, Elles tournent, Les Volumineuses, enz.
- Tentoonstellingsprojecten ondersteunen die gericht zijn op het promoten van de kunst, de cultuur en de geschiedenis van de LGBTQIA+-gemeenschap.

HET RIJKE IMMATERIËLE ERFGOED VAN BRUSSEL

Ons immaterieel erfgoed is bijzonder rijk. Het omvat folklore, gastronomie, gebruiken, volkstradities, enz. De Brusselse folklore is zeer levendig en gezellig en houdt eeuwenoude gebruiken en tradities in stand. Ze draagt ook bij tot de toeristische en economische dynamiek van de stad, met evenementen die duizenden toeristen aantrekken. De Brusselse folklore evolueert ook en integreert en viert de diversiteit van de bevolking, zodat iedereen zijn identiteit en afkomst kan uitdrukken.

De Ommegang is erkend als UNESCO-werelderfgoed, net als de Grote Markt.

We stellen voor om:

- De procedure voor de erkenning van het poppenspel, in nauwe samenwerking met het Koninklijk Theater van Toone, en het Bloementapijt als immaterieel erfgoed van de UNESCO te ondersteunen.
- Alles in het werk te stellen om het project van het Hallepoortmuseum succesvol op poten te zetten, waar het immaterieel erfgoed van Brussel in samenwerking met de folkloristen in de kijker zal worden gezet.
- Bij UNESCO de erkenning aan te vragen van de tradities rond Manneken-Pis.
- De werking van ordes, broederschappen en eden te ondersteunen zodat ze hun tradities kunnen bestendigen.
- Het evenement Folklorissimo te ontwikkelen om het open te stellen voor de gebruiken en folklore van alle gemeenschappen.
- De bemiddeling rond de Zinneke Parade met de wijk- en jeugdhuizen te herbekijken.
- De mogelijkheden te bestuderen om een poppenmuseum op te richten in het gebouw naast het Theater Toone.

EEN CULTUURBELEID GERICHT OP ANDERE STEDEN EN DE REST VAN DE WERELD

Brussel is weliswaar de hoofdstad van Europa en bevestigt haar positie als Europees cultureel baken, maar het is essentieel om een cultureel beleid te ontwikkelen in samenwerking met het noorden en het zuiden van het land en met buitenlandse steden, om de banden tussen bevolkingen te versterken en artistieke uitwisselingsprogramma's uit te voeren.

Culturele partnerschappen zorgen er ook voor dat onze cultuur en ons cultureel erfgoed verder reiken dan onze grenzen.

We stellen voor om:

- Te investeren in samenwerking en culturele diplomatie door de deelname van de stad aan Europese en internationale netwerken te versterken.
- Partnerschappen te ontwikkelen met Belgische steden in het noorden en het zuiden door gecombineerde tickets aan te bieden voor musea of festivals.
- Actief deel te nemen aan het kandidaatstellingsproject Molenbeek 2030.

GOED CULTUREEL BESTUUR

Om onze culturele projecten uit te voeren en tegelijkertijd het overleg met de sector en een goed begrip van de moeilijkheden op het terrein te garanderen, willen we de mechanismen voor goed cultureel bestuur verbeteren.

We stellen voor om:

- Een participatieve Brusselse culturele raad op te richten die jaarlijks de uit te voeren projecten presenteert.
- De informatie over subsidieprocedures te verbeteren op de website van de Stad en in kunstscholen en academies.
- Culturele actoren te ondersteunen bij het organiseren van culturele projecten via een contactpersoon binnen de administratie.
- Een partnerschap te sluiten met de Académie des Sciences om het cultuurbeleid op lokaal niveau te begrijpen en te analyseren.

Participatie

De consensus is vandaag dat onze democratie een nieuwe impuls nodig heeft. Daarom moeten we het politieke bestuur heroverwegen en een innovatief model en instrumenten creëren. Het doel is om burgers en gebruikers van de stad nuttige en transparante informatie te geven over de voortgang van aangenomen plannen en lopende projecten, en om hen de middelen te geven om meer betrokken te raken bij de toekomst van hun buurt en hun stad.

De gemeente is de entiteit die het dichtst bij de bezorgdheden en het leven van haar burgers staat. Ze is dus in de beste positie om het burgerschap te versterken door gebruik te maken van de middelen van de participatieve democratie. Gekozen vertegenwoordigers moeten putten uit de schat aan ervaring van onze medeburgers, die ook het geheugen van de stad vormen.

Daartoe hebben we de online beschikbaarheid van relevante informatie voor bewoners al verbeterd, het aantal burgerbijeenkomsten verhoogd, gebruikerspanels rechtstreeks betrokken bij jury's en opvolgingscomités voor kleine en grote projecten en gebruikersraadplegingen georganiseerd om naar hun verzoeken te luisteren en om antwoorden te geven die zijn afgestemd op ieders behoeften. We hebben ook nieuwe participatieve online tools gecreëerd om het raadplegen, bespreken en betrekken van bewoners voort te kunnen zetten tijdens de perioden van lockdown in verband met covid-19.

We hebben wijkraden en thematische adviescommissies geïnstitutionaliseerd (seniorenbeleid, gelijke kansen, LGBTQIA+, personen met een handicap, enz.), we hebben schoonmaakcommissies, veiligheidsrondes, vergaderingen van wijkcomités en algemene wijkvergaderingen georganiseerd als onderdeel van duurzame wijkcontracten en schoolcontracten, enz. We hebben het gebruik van burgerpanels en jury's gesystematiseerd in het kader van de voorbereiding van de belangrijkste ontwikkelingsplannen (Gemeentelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling, Klimaatplan, Waterplan, Tram 10-project, enz.) We hebben de aanzet gegeven tot de oprichting van een Lokale Klimaatvergadering die het klimaatbeleid van de stad moet analyseren en evalueren, en we hebben het aantal projectoproepen voor participatieve projecten over een breed scala aan onderwerpen verhoogd: verhoging van het budget voor de oproep voor participatieve projecten om burgerinitiatieven en collectieve initiatieven in alle wijken te financieren, systematisering van de Made In-programma's in alle stadsvernieuwingsprogramma's, verhoging van het budget voor de projectoproep voor klimaatprojecten om lokale actoren te mobiliseren in de klimaattransitie van het grondgebied, enz.

Het departement "Participatie Brussel" heeft een "bezoekersruimte" gecreëerd om de burgers en de Stad dichterbij elkaar te brengen; het heeft zijn expertise en zijn waaier aan mobilisatiemethodes (buurtvergaderingen, verkennende wandelingen, online raadplegingen, enz.) ontwikkeld door er ook de Babbeleir als instrument voor basisparticipatie en een online samenwerkingsplatform "FaireBXLsamen" aan toe te voegen.

Al deze initiatieven hebben de verdienste dat ze een nieuwe dynamiek van interactie, uitwisseling en luisteren tussen burgers en politici op gang hebben gebracht. Ze hebben burgers ook in staat gesteld om hun rol op te eisen als hoofdrolspelers in kwesties met betrekking tot sociale cohesie en samenleven en samenwerken in hun wijken en, op grotere schaal, in hun lokale gemeenschappen.

Maar bij de PS & Vooruit geloven we dat deze initiatieven slechts een eerste stap zijn. We willen ambitieuzer zijn, of het nu gaat om het mondiger maken van geïnformeerde burgers die betrokken willen zijn bij het leven in de stad, om de budgetten die worden toegewezen aan burgerinitiatieven of om de ruimte die burgers krijgen in het besluitvormingsproces.

■ Informatie en verantwoording als voorwaarden voor mobilisatie en participatie

Om een nuttige rol te kunnen spelen in het beheer van de stad en openbare aangelegenheden, moeten burgers eerst en vooral goed geïnformeerd zijn.

Of het nu gaat om bestaande diensten, lopende of geplande projecten of de stand van zaken op verschillende gemeentelijke actieterreinen, de Stad communiceert steeds meer informatie online via haar opendata-platform, de BXL Demain-pagina op haar website of de tool Stad op 10 minuten. Het merendeel van de goedgekeurde plannen gaat vergezeld van SMART-doelstellingen en indicatoren, zodat ze regelmatig objectief kunnen worden geëvalueerd en de informatie op transparante wijze kan worden gepubliceerd.

In overeenstemming met de regels voor toegang tot administratieve documenten en de bescherming van privégegevens willen we de publieke informatie verder versterken door van transparantie en objectieve beoordeling de basisregels van politieke en administratieve actie te maken.

Daartoe willen we de publicatie van de verschillende strategische en operationele plannen van de Stad en hun periodieke evaluatierapporten systematisch maken; we willen een nieuw Geoportaal van de Stad toegankelijk maken voor burgers, waarin alle beschikbare informatie per thema wordt georganiseerd en in kaart gebracht, zodat iedereen kan zien wat er in zijn buurt wordt gedaan of gepland.

Wat meer specifiek de stadsprojecten betreft die door de Stad en haar OCMW's worden ondersteund, willen we de kwaliteit van de ter plaatse beschikbare informatie verbeteren (informatiepanelen over projecten en werven). Dankzij nieuwe technologieën willen we ook een digital twin en een cityverse creëren online waarmee bezoekers in meeslepende 3D-animaties de weergave en de impact van de verschillende geplande stadsprojecten kunnen bekijken.

■ Uitbreiding en diversificatie van de vormen van burgerparticipatie

- Het gebruik van de wijkraden uitbreiden naar alle 7 grote wijken van de stad en ze systematisch raadplegen over projecten die onder hun bevoegdheid vallen. Deze wijkraden stellen de verkozenen in staat om gedetailleerde kennis te verwerven over de behoeften van de bevolking en laten de burgers die eraan deelnemen toe om te experimenteren met representatieve democratie door hun verwachtingen kenbaar te maken.
- Gebruik van nieuwe technologieën om het publiek zo goed mogelijk op de hoogte te houden van grote projecten.
- De budgetten voor wijkraden verhogen zodat ze specifieke projecten kunnen voorstellen (in een bottom-up dynamiek)

- Ruimtes, lokalen en apparatuur ter beschikking stellen om het voor wijkverenigingen en wijkgroeperingen gemakkelijker te maken om samen te komen en hun projecten te organiseren.
- Echt inclusieve participatie ontwikkelen zodat burgers meer kunnen samenwerken en dialogeren met andere internetgebruikers, de overheid en hun gekozen vertegenwoordigers.
- In het kader van stadsvernieuwingsprogramma's willen we de capaciteit, de responsabilisering en de mobilisering van burgerverenigingen versterken door hen in staat te stellen om de toewijzing van een participatief budget vrijwel autonoom te beheren: het opstellen van de regels voor de oproep van kandidaturen, de keuze van de thema's en de in aanmerking komende projecten, de samenstelling van de jury en de methode voor de selectie van de projecten, enz.
- Ondersteuning van burgerprojecten die sociale cohesie en betrokkenheid van burgers bij het buurtleven bevorderen, zoals buurtfeesten.

Bevolking en Burgerzaken

De openbare administratie is essentieel voor het functioneren van een gemeente en is ook haar visitekaartje. Hier wordt het eerste contact met de burger gelegd en vervolgens onderhouden: de Burgerlijke stand en de dienst Bevolking zijn de eerste en soms de enige diensten die permanent contact hebben met de burger. Het is dus essentieel dat zij de burger centraal stellen en het goede voorbeeld geven.

Het nieuw administratief centrum Brucity, dat eind 2022 geopend werd, is helemaal in die geest ontworpen om iedereen zo goed mogelijk te ontvangen, naargelang zijn behoeften - online, via digitale technologie, aan de balies of telefonisch. Niemand valt uit de boot, zeker niet diegenen die geen toegang hebben tot internet of die de digitale hulpmiddelen slecht beheersen (digitaal analfabetisme).

De opening van Brucity heeft de vereenvoudiging van administratieve procedures voor gebruikers (burgers, bedrijven, winkeliers, enz.) versneld. De procedures zijn ook begrijpelijker geworden door alle producten en diensten samen te brengen op één plek, de Front Office. Deze nieuwe manier van werken betekent een paradigmaverschuiving: het is aan de administratie om zich aan haar burgers aan te passen, en niet andersom. Voortaan hoeven de Brusselaars niet meer van de ene dienst naar de andere te gaan, in verschillende kantoren op verschillende verdiepingen. Het is de administratie die tussen de verschillende diensten communiceert om de aanvragen van de burgers te behandelen. Deze nieuwe stap naar een meer functionele administratie heeft ook geleid tot het onderscheid tussen thematische loketten voor complexe handelingen, op afspraak, en snelle loketten (maximale wachttijd 5 minuten) voor eenvoudige handelingen, zonder afspraak, zoals het ophalen van paspoorten, identiteitskaarten of rijbewijzen. Door deze organisatie van de stromen zijn de wachttijden korter geworden en is het voor burgers gemakkelijker geworden om hun administratieve procedures af te ronden.

Er is ook een meer gepersonaliseerde en meer inclusieve ontvangst, met bijvoorbeeld een borstvoedingshoek waar jonge moeders hun baby's op een comfortabele en discrete manier borstvoeding kunnen geven, 4 kinderhoeken om gezinnen te ontvangen en de installatie van luistersystemen voor slechthorenden. Er zijn ook digitale selfloketten geïnstalleerd die toegankelijk zijn voor mensen met beperkte mobiliteit.

Al deze ontwikkelingen tijdens deze legislatuur tonen de inzet van de Stad Brussel om alle burgers een eerlijke toegang tot haar administratieve diensten te garanderen.

Tegelijkertijd heeft de Stad verder gewerkt aan dematerialisatie door het creëren van de MyBXL burgerzone. Het is nu mogelijk om een breed scala aan documenten en diensten te bestellen, zoals uittreksels uit het strafregister, parkeerkaarten, ongediartebestrijding en aanvragen voor het verwijderen van tags, en om documenten zelfstandig te beheren, wat meer flexibiliteit biedt in de 24/7 toegang tot diensten.

Contact met burgers is eenvoudiger geworden door telefoonlijnen te groeperen in een callcenter met één nummer.

Tegelijkertijd is de kwestie van de digitale kloof niet over het hoofd gezien: personeel is opgeleid en beschikbaar om het publiek te begeleiden bij het gebruik van de digitale selfklokken.

Er zijn ook inspanningen gedaan om beter en transparanter met het publiek te communiceren, door de website te updaten en informatie te verspreiden op sociale netwerken.

Wat de openingstijden en de fysieke toegankelijkheid van de diensten in de hele Stad Brussel betreft, is er een avonddienst op donderdag ingevoerd in het verbindingskantoor in Laken, terwijl er een nieuw verbindingskantoor is geopend in Neder-over-Heembeek, dat nu meer loketten heeft en nieuwe diensten aanbiedt aan inwoners van NOH, zoals het bestellen en ophalen van rijbewijzen. Tot slot is het verbindingskantoor in Haren verhuisd naar een geschikter pand, waar een aangename omgeving werd gecreëerd zowel voor de burgers als voor het gemeentepersoneel.

In Brucity en in onze vier verbindingskantoren (Laken, NOH, Louise, Haren) zijn MyBXL selfklokken geïnstalleerd waarmee burgers zelfstandig en zonder naar het loket te gaan hun formaliteiten kunnen vervullen. Om de dienstverlening op ons hele grondgebied te garanderen en in overeenstemming met de 10-minutendienst van de Stad, werden er ook op andere plaatsen selfklokken geïnstalleerd (Marollen, Europese wijk, ...).

Het onthaal van nieuwe inwoners is versterkt door de organisatie van onthaal- en informatieavonden die speciaal voor hen worden georganiseerd in Brucity, met een rondleiding met uitleg door het gebouw en demonstraties van de MyBXL-selfklokken die ter beschikking worden gesteld...

Nieuwe Belgische burgers worden op het stadhuis verwelkomd tijdens een welkomstavond met een bezoek aan de lokalen en een welkomstdrankje om de multiculturele rijkdom van onze hoofdstad en het delen van ons erfgoed te vieren.

Burgerzaken volgt en ondersteunt onze medeburgers op gelukkige momenten in hun leven (huwelijken, geboortes) maar ook op pijnlijkere momenten. Ze beheren de overlijdensakten en de vier begraafplaatsen verspreid over ons grondgebied: Brussel, Laken, Haren en Neder-Over-Heembeek.

De begraafplaatsen van de Stad hebben tijdens de legislatuur 2018-2024 talrijke werken ondergaan: installatie van ossuaria om te beginnen met desaturatiewerkzaamheden om nieuwe plaatsen te creëren; installatie van een nieuw mortuarium op de begraafplaats van Brussel; afronding van het in kaart brengen en inventariseren van de begraafplaatsen in Laken en Brussel; de start van de renovatiewerken aan de beschermde grafmonumenten op het kerkhof van Laken; de invoering van nieuwe, duidelijkere prijzen voor onze concessies en, ten slotte, de opwaardering van het erfgoed van onze twee geklasseerde begraafplaatsen (Laken en Brussel) door middel van een aantal initiatieven (audiogidsen, geleide bezoeken, tentoonstellingen, enz.).

■ **De burgers een kwalitatieve en efficiënte dienstverlening aanbieden die aangepast is aan hun behoeften**

- De vereenvoudiging van de administratieve procedures voortzetten.
- Gebruikers de vrijheid garanderen om te kiezen welke methode ze willen gebruiken voor hun administratieve procedures (loket, MyBXL portaal, telefoon, e-mail, post).
- Elke burger moet op elk moment steeds in het Nederlands of het Frans bediend kunnen worden in zijn contacten met het stadsbestuur. Gezien het internationaal karakter van de hoofdstad is zoveel mogelijk informatie online ook in het Engels of in andere talen beschikbaar.
- Ervoor zorgen dat alle digitale inhoud toegankelijk is voor iedereen maar ook fysiek toegankelijk is.
- Doorgaan met het ontwikkelen van onlinediensten en mobiele apparaten (selfloketten, OCR, enz.) en tegelijkertijd ook het onthaal van burgers aan onze fysieke loketten en hun digitale ondersteuning verbeteren (gepersonaliseerd onthaal, personeel dat is opgeleid om de meest kwetsbare burgers te ondersteunen).
- Het aantal producten en diensten dat beschikbaar is via het MyBXL portaal en de selfloketten vergroten.
- Garanderen dat burgers via MyBXL in real time hun aanvragen kunnen volgen, met name met betrekking tot verblijfsrechten en burgerlijke stand (aangifte van huwelijk, geboorte...).
- Communicatiekanalen blijven ontwikkelen (website, applicatie, FAQ, gemakkelijk te lezen en te begrijpen documenten, enz.) zodat de burgers duidelijke, volledige en actuele informatie kunnen krijgen over administratieve procedures met betrekking tot de burgerlijke stand en de bevolking.
- De wachttijden voor officiële documenten en de toegang tot diensten en producten verder verkorten door interne processen te optimaliseren, het personeelsbestand waar nodig uit te breiden en te zorgen voor een betere opvolging van de aanvragen van onze burgers.
- Ervoor zorgen dat alternatieven voor elektronische betaling behouden blijven.
- Meer stewards aannemen en opleiden om burgers te begeleiden in Brucity en zo een meer inclusief welkom te bieden.
- De signalisatie in Brucity en de filialen verbeteren (bewegwijzering).
- Een Engelstalig onthaal bieden aan mensen aan de balies die noch Frans, noch Nederlands spreken en een meertalige, gemakkelijk te lezen en te begrijpen, documentatie aanbieden.
- Het niet uitoefenen van rechten tegengaan met campagnes om burgers bewust te maken van hun rechten en de beschikbare gemeentelijke diensten.
- Werken aan de automatische toekenning van rechten door administratieve procedures en formulieren te vereenvoudigen, en het principe ontwikkelen van proactieve informatieverstrekking aan burgers over de voordelen waarvoor zij in aanmerking lijken te komen op basis van de informatie die bekend is bij de administratie, met name via artificiële intelligentie.
- De bemiddeling tussen burgers en stadsdiensten verbeteren in geval van een geschil door een bemiddelaar aan te werven binnen de dienst.
- De welkomstavonden voor nieuwe inwoners voortzetten en een peterschapsprogramma voor nieuwkomers opzetten. Vrijwillige bewoners kunnen nieuwkomers begeleiden om hen kennis te laten maken met de stad en hen te helpen integreren in de gemeenschap. Deze begeleiding zou helpen om sociale banden te creëren en isolement tegen te gaan.

- Jonge ouders een “geboortekoffer” aanbieden met een gids over de diensten voor jonge ouders in Brussel (informatie over crèches, gezondheidszorg, zuigelingenvoeding, beschikbare hulp bij een burn-out van de ouders, isolement van eenoudergezinnen, enz.).
- Het installeren van waterfonteinen voor de burgers in Brucity.

■ Een openbare dienst toegankelijk voor de meest kwetsbaren

- Personeelsleden die dankzij de digitalisering van bepaalde taken zijn vrijgekomen inzetten om kwetsbare burgers te ondersteunen (onthaal en begeleiding).
- De beschikbaarheid van vertaaldiensten in gebarentaal voor doven en slechthorenden en de inductielus bij interactie met gemeentelijke diensten handhaven.
- Het opzetten van een systeem van voorrangsafspraken voor mensen met een handicap en ouderen om wachtrijen te voorkomen.
- Versterking van de eenheid Home, die naar mensen thuis, verpleeghuizen of ziekenhuizen reist om administratieve diensten te verlenen aan mensen die zich niet naar Brucity of onze kantoren kunnen verplaatsen.
- Een rechtsbijstandsdienst organiseren in de verbindingskantoren en in Brucity om gratis juridisch advies te geven aan burgers over kwesties met betrekking tot hun administratieve situatie.
- Aanbieden van de diensten van een openbare schrijver en eerstelijns digitale assistenten in Brucity en onze verbindingskantoren.
- Een intercultureel mentoraat introduceren via vrijwillige Brusselaars die gepersonaliseerde ondersteuning bieden aan mensen die geen Frans of Nederlands spreken, of die moeite hebben met het verstaan ervan, om hen te helpen met hun administratieve formaliteiten en om hun integratie te bevorderen.
- Een inventaris opmaken van de specifieke behoeften van ouderen en personen met een handicap met betrekking tot hun administratieve procedures om hieraan op een optimale en vereenvoudigde manier tegemoet te komen, onder andere via diensten aan huis.
- Permanenties organiseren om onze burgers te helpen bij het indienen van hun belastingaangifte.

■ Een openbare dienst die luistert naar zijn burgers en hun behoeften

- De werkgroep “Toegankelijkheid van de verkiezingen” voortzetten om ervoor te zorgen dat de verkiezingen toegankelijk zijn voor alle kwetsbare groepen (mensen met een handicap, senioren, met name bewoners van rusthuizen, mensen die niet vertrouwd zijn met digitale hulpmiddelen, enz.)
- Opzetten van een realtime feedbacksysteem via een mobiele applicatie of interactieve terminals op Brucity, zodat burgers hun mening kunnen geven over de diensten die ze ontvangen en meteen verbeteringen kunnen voorstellen.
- Een gebruikersadviesraad oprichten: om vragen voor verbeteringen van onze diensten door te geven, in het bijzonder via “ervaringsdeskundigen”, om diensten en procedures zo goed mogelijk aan te passen aan de ervaringen en behoeften van gebruikers, en in het bijzonder de meest kansarme gebruikers.

- Zorgen voor voortdurende training en sensibilisering van het personeel om rekening te houden met de behoeften van onze gebruikers. Deze training kan gericht zijn op klantenservice, omgaan met gewelddadige of gevoelige situaties en sensibilisering voor de behoeften van verschillende bevolkingsgroepen zoals mensen met een handicap. Deze training helpt de sociale inclusie te versterken door ervoor te zorgen dat alle burgers, ongeacht hun afkomst, sociaaleconomische status, of geslacht, gelijke toegang hebben tot de dienstverlening.
- Invoeren van een structurele aanwezigheid van een verantwoordelijke voor burgerzaken in de Adviesraad voor personen met een handicap.

■ Een plaatselijke openbare dienst via de verbindingsbureaus

De toegang tot de diensten van de burgerlijke stand en van de bevolking garanderen voor alle burgers, op het hele grondgebied, door het aanbod van diensten en faciliteiten in de verschillende verbindingsbureaus in de wijken van de Stad uit te breiden, in overeenstemming met de demografische en sociologische ontwikkeling van de wijken:

- De wenselijkheid van de uitbreiding van het verbindingsbureau van Laken analyseren, om er een bureau voor vreemdelingen te vestigen.
- De behoefte aan uitbreiding van de openingsdagen van het verbindingsbureau in Haren analyseren.
- De mogelijkheid onderzoeken om een nieuw filiaal op te richten in de Noordwijk.

■ Onze begraafplaatsen: van het behoud van ons funerair erfgoed tot het voldoen aan nieuwe behoeften

- Ervoor zorgen dat de dienst Overlijden beschikbaar is in het weekend en op feestdagen om dringende verzoeken te behandelen (repatriëringen, enz.).
- Doorgaan met het desatureren van onze begraafplaatsen om nieuwe concessies te kunnen aanbieden.
- De beschikbaarheden voor begrafenissen op vrijdag en zaterdag verhogen.
- Aanbieden van percelen voor meerdere religies op de Brusselse begraafplaats, waaronder 1100 percelen voor moslims, 700 percelen voor orthodoxen en 300 percelen voor joden.
- Een zaal voorzien waar burgers huldeplechtigheden kunnen houden.
- Doorgaan met het renoveren van beschermd grafmonumenten en graven en hun erfgoedwaarde benadrukken.
- Ontwikkelen en promoten van ecologische begrafenismethoden (ecologische urnen, enz.), aanbieden van deze begrafenismethoden voor begrafenissen van behoeftigen op kosten van de lokale overheid.
- Een dienst voor het hergebruik van begrafenismaterialen oprichten en zo aan families grafstenen tegen een gereduceerde prijs aanbieden.

Personeelszaken

De Stad Brussel telt meer dan 3.900 personeelsleden in haar administratie, leerkrachten en personeel in educatieve en buitenschoolse instellingen niet meegerekend.

De personeelsdienst (HR) is dus een essentiële ondersteunende dienst die luistert en samenwerkt. Ze zorgt voor de goede werking van alle andere diensten van de Stad Brussel en stelt tegelijkertijd al onze medeburgers in staat om te genieten van een kwaliteitsvolle dienstverlening.

Een openbare dienst van hoge kwaliteit vereist bekwaam personeel dat luistert naar de burgers, en moet voor iedereen toegankelijk zijn. Een efficiënte openbare dienst vereist ook aanpassing en innovatie op het vlak van organisatie.

Tijdens deze legislatuur heeft de HR-afdeling meermaals laten zien dat ze in staat is om zich aan te passen. Onze administratie is verhuisd naar het nieuwe Brucity-gebouw, waar de meeste diensten op één locatie zijn gecentraliseerd. Als gevolg daarvan hebben 1.500 medewerkers nieuwe manieren kunnen ontdekken om hun werk te organiseren, zoals werken in open ruimtes en flexdesks, nieuwe technologieën onder de knie kunnen krijgen, digitalisering en dematerialisering kunnen bevorderen, en niet te vergeten werd ook telewerken geïntroduceerd.

Om een optimale service te bieden en al deze veranderingen op een rustige en professionele manier te implementeren, heeft onze HR-afdeling talrijke opleidingen aangeboden aan alle medewerkers, evenals individuele coaching en teambegeleiding waar nodig. Naast de traditionele vormingen heeft de cel opleidingen de Brucity.Academie gecreëerd, een e-learning platform dat een breed scala aan trainingen online aanbiedt, zodat ze gevolgd kunnen worden wanneer het iedereen uitkomt en indien nodig herhaald kunnen worden. Het doel is om werknemers de mogelijkheid te bieden hun vaardigheden te ontwikkelen.

Een andere uitdaging voor onze afdeling is de strijd tegen absentisme, dat de goede werking van onze administratie verstoort en de werkdruk legt op aanwezige collega's, wat kan leiden tot overbelasting en/of demotivatie. Hoewel de PS natuurlijk opkomt voor de rechten van werknemers en sociale zekerheid, moeten we tegelijkertijd het welzijn van de huidige werknemers waarborgen en hen aanmoedigen om waar mogelijk weer aan het werk te gaan. Om dit te kunnen doen, moeten we doorgaan met het ontwikkelen van een hoogwaardige, motiverende en veilige werkomgeving.

Daarom zijn er maatregelen genomen om het welzijn op het werk te bevorderen en de motivatie van werknemers te stimuleren. Er zijn verzuimgesprekken opgesteld en georganiseerd om inzicht te krijgen in de oorzaken, die mogelijk verband houden met de werkorganisatie, om de effecten op de organisatie toe te lichten, om constructieve re-integratie voor te bereiden, om de mobiliteitsmogelijkheden toe te lichten, om een mogelijke aanpassing van de werkplek te overwegen, enz.

Ook op het gebied van welzijn hebben we, gezien het feit dat 21,77% (869) van de werknemers van de stad ouder is dan 55 en gezien de verhoging van de pensioenleeftijd, meer aandacht besteed aan het gemotiveerd houden van werknemers in de jaren voorafgaand aan hun pensionering en hebben we een speciaal HR-beleid voor deze werknemers ontwikkeld.

We kunnen er trots op zijn dat we een reeks maatregelen hebben ingevoerd om het zware werk voor een aantal functies aan te pakken en zo het welzijn van ons personeel te garanderen. We zijn er onder andere trots op dat we voor de zwaarste functies een arbeidstijdverkorting zonder salarisverlies hebben ingevoerd vanaf 60 jaar, waardoor de voorwaarden voor ons personeel aan het einde van de loopbaan aanzienlijk zijn verbeterd.

Voor ons zijn gelijke behandeling en positieve erkenning van diversiteit fundamentele waarden. We willen daarom dat ons bestuur een afspiegeling is van onze stad. We hebben hard gewerkt om dit te bereiken en vandaag de dag bestaat 46% van ons personeel uit mannen en 54% uit vrouwen. Dit evenwicht is ook terug te vinden op alle bestuursniveaus: 45% van de verantwoordelijke functies wordt bekleed door vrouwen.

Dit is het resultaat van een aantal concrete acties die ons in staat hebben gesteld om de situatie van onze administratie verder te verbeteren op het gebied van diversiteit, de strijd tegen discriminatie en de eerlijke behandeling van werknemers, ongeacht hun afkomst, leeftijd, handicap, opleidingsniveau of geslacht. We zijn vastbesloten om door te gaan op de ingeslagen weg door al onze medewerkers een inclusieve, respectvolle en eerlijke werkomgeving te bieden en door de rijkdom aan verschillen waaruit onze teams bestaan te erkennen en te waarderen.

Om gemotiveerd en bekwaam personeel aan te werven of te behouden, moet je natuurlijk een voorbeeldige en aantrekkelijke werkgever zijn. Een studie van Randstad heeft de Stad Brussel in de top drie geplaatst van de lokale overheden onder de meest aantrekkelijke werkgevers. De criteria die in aanmerking werden genomen waren evenwicht tussen werk en privéleven, werkzekerheid, toegankelijkheid, toekomstperspectieven en werksfeer.

Dit is het resultaat van een vastberaden beleid om het welzijn van de werknemers en de balans tussen hun privé- en beroepsleven te waarborgen.

- > Arbeidstijdverkorting aan het einde van de loopbaan voor werknemers in zware beroepen,
- > Vergoeding volgens barema's,
- > 2de pensioenpijler voor contractuelen,
- > Verhoging van maaltijdcheques,
- > Vermindering van het aantal jaren dat nodig is om in een hogere salarisschaal te komen,
- > Verlenging van anciënniteitschalen om meer salarisverhogingen tijdens een loopbaan mogelijk te maken,
- > Wijdverbreid gebruik van telewerken voor functies die dat toelaten,
- > Interne mobiliteitsprocedure uitgebreid en flexibeler gemaakt.

Tijdens de volgende legislatuur zijn we van plan om op dezelfde voet verder te gaan EN...

■ **Aanwerving**

- Het bevorderen van een sterk, inclusief, aantrekkelijk en lonend ambtenarenapparaat dat talent aantrekt en behoudt en een positief imago heeft op de arbeidsmarkt,
- Het merk "voorbeeldige publieke werkgever" ontwikkelen (kandidaten aantrekken, motiveren en behouden),
- Zorgen voor de diversiteit van teams en beroepen (afkomst, leeftijd, handicap, geslacht, enz.) in alle afdelingen en op alle verantwoordelijkheidsniveaus,
- De aanwerving van mensen met een handicap stimuleren om het streefcijfer van 3% van de totale werkgelegenheid te halen door partnerschappen met beroepsscholen te versterken.

■ **Op managementniveau**

- Het verminderen van zwaar werk aan het einde van iemands carrière en het verbeteren van vaardigheden:
  - Uitbreiding van de lijst met zware beroepen die in aanmerking komen voor arbeidstijdverkorting aan het einde van de loopbaan zonder salarisverlies,
  - Onderzoek de mogelijkheid om andere maatregelen voor eindloopbaanbeheer voor te stellen, zoals speciale planning voor oudere werknemers, een geschikt werkrotatiesysteem, enz.
  - Het verbeteren van de vaardigheden en ervaring van deze werknemers door het versterken van de vorming van collega's, mentorschap, enz.
- Het aanwezigheidspercentage verbeteren door te werken aan profielen en motivatie,
- Een actief en positief re-integratiebeleid ontwikkelen voor langdurig afwezige werknemers,
- Bepaalde ondersteunende diensten van het OCMW en de stad samenvoegen om de efficiëntie te verbeteren,
- Genderdiversiteit stimuleren in "genderspecifieke" banen (bewaking, crèches, straatvegers, enz.) door
  - campagnes om profielen aan te trekken,
  - het personeel bewust te maken van de noodzaak om personeel met een minderheidsachtergrond te verwelkomen,
  - rekening te houden met diversiteit in de verschillende wervings- en bevorderingsprocessen.
- Vorming verbeteren
  - Opleidingen aanbieden om gelijke tred te houden met veranderingen in de beroepen,
  - De interne deskundigheid van het personeel versterken en kennis delen,
  - Het management van teamleiders verbeteren,
  - De technische beroepen en de managementkwaliteiten van leidinggevendenden bevorderen op alle niveaus.

■ **Welzijn van werknemers**

- Doorgaan met het sensibiliseren rond de verschillende vormen van intimidatie, en de preventie verbeteren.
- Een constructieve sociale dialoog onderhouden,
- Benoemingen nastreven om stabiliteit en continuïteit in de overheidsdienst te garanderen
- De diensten van SoBru (sociale diensten voor werknemers) aanpassen

■ **Als voorbeeldige werkgever**

- De rol van de Stad als SPI versterken door het versterken van integratiecontracten (art.60, stage first, doorstromingsprogramma) met de mogelijkheid tot aanwerving op lange termijn, in samenwerking met het OCMW en het Jobhuis,
- Voortdurende campagnes om mensen bewust te maken van verschillende sociale kwesties (gelijkheid M/V, de strijd tegen racisme en antisemitisme, de strijd tegen homofobie, duurzame ontwikkeling, enz.)
- Een voorbeeld zijn in de balans tussen werk en privé voor het personeel, het ontwikkelen van vaardigheden, werkzekerheid, benoemingen...

Het erkennen van de plaats en de rol van ouderen in de samenleving maakt deel uit van de socialistische traditie, die de rechten van ouderen altijd heeft verdedigd en er door middel van hervormingen voor heeft gezorgd dat ze een goede gezondheid en een waardig bestaan hebben. Zich om hen blijven bekommeren getuigt van respect, empathie en solidariteit tussen de generaties.

De toenemende aanwezigheid van ouderen in onze samenleving wordt door de Stad gezien als een teken van rijkdom. Zij beschikken over unieke ervaring en zijn daarom een onvervangbare bron van kennis en advies voor jongeren. De Stad heeft een rol te spelen in het helpen van ouderen om hun potentieel te vervullen, om hun leefomgeving te verbeteren en om hen aan te moedigen deel te nemen aan het politieke, culturele, economische, sociale en verenigingsleven van hun gemeente.

Gedurende vele jaren hebben onze ouderen fysieke kracht, ervaring en beschikbaarheid opgebouwd die ze ter beschikking stellen van de maatschappij. Eerst en vooral binnen de familiekring, maar ook door hun betrokkenheid bij het verenigingsleven, het sociale, culturele, intellectuele en politieke leven. Ouder worden is een normaal en natuurlijk onderdeel van het menselijk leven. Ouderen kunnen niet worden gereduceerd tot een last, een kostenpost of een probleem, ook al bestaan er wel problemen en moet er rekening mee worden gehouden.

Gemiddeld zal in de OESO-landen het aandeel van de bevolking van 80 jaar en ouder tussen 2019 en 2050 bijna verdubbelen van 4,6% tot 9,8%. Brussel heeft momenteel de jongste bevolking. Senioren vertegenwoordigen 13% van de bevolking, tegenover een gemiddelde van 21% voor heel België. Uit een aantal factoren blijkt echter dat de zorg voor ouderen een probleem wordt voor Brussel. Volgens demografische prognoses van het Observatoire de la Santé et du Social de Bruxelles-Capitale zal het aandeel 65-plussers in Brussel tot 2070 toenemen. Ook het aantal mensen van 85 jaar en ouder zal toenemen.

Hun behoefte aan ondersteuning en zorg neemt ook toe. Bovendien bevinden Brusselse bejaarden zich volgens het Observatoire vaker in situaties van armoede. Twee keer zoveel onder hen geven aan dat ze gezondheidszorg uitstellen om financiële redenen dan het Belgische gemiddelde (10,3% tegenover 5,1%). En deze armoede neemt enkel toe: in 2020 genoot 12,2% van de 65-plussers van de Inkomensgarantie voor Ouderen (IGO), tegenover 8,7% in 2010. Dat is in België als geheel slechts het geval voor één op twintig bejaarden (5%), een percentage dat sinds 2010 niet is toegenomen.

Ten slotte verblijft in het Brussels Gewest volgens het Observatoire de la Santé et du Social een hoger percentage bejaarden in rusthuizen. De komende jaren zal de Stad Brussel dus geconfronteerd worden met een toename van haar oudere bevolking, die kwetsbaarder zal zijn en meer risico zal lopen op zorgafhankelijkheid.

Daarom biedt de Stad een plek waar actieve senioren elkaar kunnen ontmoeten en zich kunnen blijven uiten, door de overdracht van kennis aan te moedigen via projecten die samen met seniorenvrijwilligers worden ontwikkeld.

Ten slotte, omdat het verlies van autonomie en de vraag naar aangepaste zorg ook het voorwerp moeten uitmaken van een consequent antwoord, stelt de Stad de invoering van nieuwe soorten woningen voor, en steunt ze de inspanningen van het OCMW om het aanbod van plaatsen in rust- en verzorgingstehuizen te vergroten, maar ook in de zorg voor ouderdomsziekten (Alzheimer, mentale stoornissen, enz.) of handicaps.

■ **Een inclusieve Stad bevorderen en het interdisciplinaire en participatieve karakter van ouderenbeleid versterken**

De Stad Brussel is lid van het netwerk van 'leeftijdsvriendelijke steden' van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO). Een leeftijdsvriendelijke stad besteedt bijzondere aandacht aan de vergrijzing van haar bevolking en probeert actief de gezondheid te verbeteren, burgerparticipatie aan te moedigen en de veiligheid van ouderen te bevorderen.

Het idee van een transversaal seniorenbeleid onderschrijven om de plaats van senioren in de stad te consolideren.

- Doorgaan met het implementeren van een transversaal actieplan voor senioren.
- De bestaande samenwerking intensifiëren met Stadsdepartementen die zich al bewust zijn van seniorenbeleid door het creëren van "Seniorvriendelijke" projecten waar senioren bij betrokken zijn.
- De projecten die door de Wijkhuizen zijn ontwikkeld met de andere afdelingen van de stad voortzetten.
- De fysieke loketten van Brucity behouden om een menselijke benadering van de diensten van de stad te garanderen.
- Streven naar uitmuntendheid in het 'leeftijdsvriendelijke stad'-label.

Ouderen aanmoedigen om deel te nemen aan de samenleving

- Het bevorderen van wijkdiensten zoals informele hulp en burennetwerken. Deze burennetwerken maken het mogelijk om sociale contacten, solidariteit en wederzijdse hulp te organiseren.
- De ontwikkeling van de gemeentelijke Adviesraad van Senioren voortzetten via projecten waarbij verenigingen, stadsdiensten en Wijkhuizen betrokken zijn.
- De Adviesraad van Senioren van de Stad Brussel ondersteunen in zijn inspanningen om een Gewestelijke Adviesraad voor Senioren op te richten.
- De rol van Wijkhuizen ontwikkelen zodat ze meer een ontmoetingsplaats worden waar ouderen actief betrokken zijn en initiatieven kunnen nemen over generaties en culturen heen.

Bevordering van kennisoverdracht onder senioren

- Een platform creëren dat voormalige stadsmedewerkers, die nu met pensioen zijn, in staat stelt om de vaardigheden die ze tijdens hun loopbaan hebben ontwikkeld, beschikbaar te stellen aan stadsmedewerkers.
- Een platform creëren om vrijwillige diensten aan te bieden aan mensen die willen helpen op welk gebied dan ook: bijles, verenigingsmanagement, coaching, enz.
- Activiteiten ontwikkelen tussen jeugdcentra, bibliotheken en Wijkhuizen.

■ De juiste omgeving creëren voor actief ouder worden

Het uitgangspunt van dit beleid is om ouderen zo lang mogelijk zelfstandig te laten wonen en tegelijkertijd een sociaal en cultureel kader te bieden dat hen in staat stelt een actief en betrokken leven te leiden.

Senioren helpen thuis te blijven wonen

- De VZW Dienst voor Hulp aan Brusselse Senioren samenvoegen met de Wijkhuizen om structuren samen te brengen die gericht zijn op de ontwikkeling van het welzijn van de senioren in de stad.
- Het aanbod van gedeelde seniorenwoningen en intergenerationele woningen ontwikkelen, en deze alternatieve woonvormen die sociale en intergenerationele diversiteit aanmoedigen promoten (gegroepeerde woningen, kangoeroewoningen, enz.).
- Ervoor zorgen dat accommodaties voor ouderen, zoals rusthuizen, de menselijke waardigheid respecteren.

Een menselijke, waardige en toegankelijke benadering en beheer van verpleeghuizen bevorderen

- Ervoor zorgen dat rust- en verzorgingstehuizen betaalbaar zijn.
- Rust- en verzorgingstehuizen omvormen tot echte plaatsen waar ouderen meer mensen ontmoeten, gerespecteerd worden, zelfstandiger zijn en controle hebben over hun eigen beslissingen en waar ze, samen met het personeel, deelnemen aan het beheer en de organisatie van de instelling.
- Een discussie met het zorgpersoneel en management opstarten over de inzet van Tube, een participatieve benadering voor het managen van verpleeghuizen gebaseerd op co-constructie tussen bewoners en personeel.
- Ervoor zorgen dat rusthuizen/rust- en verzorgingstehuizen toegang hebben tot voldoende gespecialiseerd personeel in overeenstemming met hun behoeften, onder gepaste arbeidsomstandigheden
- Een "gedelegeerde voor de rechten van senioren" (ombudsman) aanstellen die verantwoordelijk is voor het monitoren van de levenskwaliteit in openbare rusthuizen/rust- en verzorgingstehuizen.
- Openbare rusthuizen/rust- en verzorgingstehuizen openstellen voor het lokale leven en verenigingen, door meer banden te creëren met lokale verenigingen, de Wijkhuizen en de Adviesraad van Senioren.

Digitale inclusie voor ouderen bevorderen

- Meer opleidingen aanbieden in het gebruik van online tools, met name applicaties (op smartphones en tablets), door een meer persoonlijke en op maat gemaakte aanpak.
- Intensiveren van inclusieve training in online bankieren en ziekenfondsen.
- Het opzetten van een hulplijn met behulp van een systeem voor schermdeling en computerbesturing om ouderen te helpen en te ondersteunen bij de digitale problemen waar ze dagelijks mee te maken hebben.
- Seniorenvrijwilligers opleiden om andere senioren op te leiden om hen te helpen om verbonden te blijven met hun Stad.

Versterking van het sociaal-culturele aspect van ouderenbeleid

- Doorgaan met de strijd tegen alle vormen van isolement en doorgaan met het ontwikkelen van steeds geschiktere sociale en culturele activiteiten.
- Lezingenreeksen organiseren voor senioren over onderwerpen die hen interesseren.
- Stereotypen en vooroordelen over ouderen afbreken en een interdisciplinair beleid voeren om leeftijdsdiscriminatie (ageism) te bestrijden samen met verenigingen, waarbij een intersectioneel perspectief wordt gehanteerd: oudere vrouwen die slachtoffer zijn van geweld, vrouwen van buitenlandse afkomst, LGBTQIA+ oudere vrouwen, enz.
- Een meldpunt voor leeftijdsdiscriminatie oprichten binnen de afdeling Gelijke Kansen van de Stad, die verantwoordelijk is voor de toekomst op lange termijn van initiatieven ter bestrijding van leeftijdsdiscriminatie.
- Alle vormen van discriminatie blijven bestrijden door ruimdenkendheid, welwillendheid, solidariteit en tolerantie op alle leeftijden te bevorderen. Het is essentieel om burgers bewust te maken van de noodzaak om welwillend met elkaar om te gaan, zodat geslacht, huidskleur, seksuele geaardheid, leeftijd en andere kenmerken niet langer criteria voor uitsluiting zijn.

Goed ouder worden bevorderen

- Een reeks toegankelijke, gediversifieerde en inclusieve sportieve en culturele activiteiten ontwikkelen.
- Pre-pensioenworkshops om toekomstige gepensioneerden te helpen een realistische kijk te krijgen op de komende veranderingen (financiën, gezondheid, persoonlijke ontwikkeling) en manieren te vinden om de overgang soepel te laten verlopen.
- Sensibiliseringscampagnes ontwikkelen over kankerscreening, de ziekte van Alzheimer en aanverwante ziekten.

De mobiliteit voor ouderen verbeteren en een meer inclusieve openbare ruimte creëren

- Doorgaan met het veiliger maken van trottoirs.
- De verlichting verbeteren en zorgen voor voldoende zebrapaden.
- Meer groene ruimten voorzien van rustplaatsen (openbare banken).
- Het aanbod ontwikkelen van dropzones waar free-floating elektrische scooters een afgebakende plaats in de openbare ruimte kunnen innemen, zonder de mobiliteit van senioren te belemmeren.
- Meer campagnes voeren om fietsers bewust te maken van snelheidslimieten en het gebruik van fietsen en scooters in bepaalde voetgangersgebieden beperken.
- Ouderen die geen ander alternatief hebben in staat stellen om hun auto te gebruiken en hen, net als alle andere pendelaars, een soepel verlopende route garanderen.
- De efficiëntie van winkelshuttles en taxivouchers optimaliseren.
- Garanderen dat de stad voertuigen (busjes of bussen) ter beschikking stelt om senioren naar bepaalde activiteiten van de Stad te vervoeren.

Internationale solidariteit

Brussel heeft al twintig jaar een partnerschap met de Democratische Republiek Congo, meer bepaald met de gemeente Kimbanseke, een van de gemeenten van de stad Kinshasa. Het doel van dit partnerschap is de versterking van de diensten Burgerlijke Stand en Bevolking om de rechten van de burgers te waarborgen en het beheer van de bevolkingsgegevens en de identificatie van de burgers door de gemeente te verbeteren.

Tijdens deze legislatuur zijn er nieuwe kantoren voor de diensten van de burgerlijke stand gebouwd voor de registratie van geboorten, huwelijken en overlijdens, en een aantal wijkcentra om de volkstelling te verbeteren. Dit partnerschap heeft ook de ontwikkeling gestimuleerd van een hele reeks aanverwante projecten ten behoeve van de lokale bevolking. Deze zijn met name gericht op empowerment van gezinnen en vrouwen, in samenwerking met internationaal erkende organisaties zoals SOS Kinderdorpen.

Tijdens deze zes jaar hebben we het initiatief genomen om in Casablanca samen met een lokale vereniging een project voor geestelijke gezondheid te ontwikkelen, waarbij de bevoorrading met medicijnen werd verbeterd en gewerkt werd aan bewustmaking van het publiek. In 2024 werd er ook een partnerschap gevormd tussen de Marokkaanse stad en het UMC Sint-Pieter.

Met de steun van Vivaqua is de Stad Brussel ook betrokken bij een project om drinkwater toegankelijk te maken in Guinee, in zes landelijke gebieden in de regio Labé. Deze projecten omvatten de installatie van pompsystemen op zonne-energie, watertorens en een honderdtal distributiekranen. Na voltooiing zullen ze worden overgedragen aan lokale beheerscomités.

Of het nu gaat om de Adviesraad, de jaarlijkse projectoproep of de Veertiendaagse van de Internationale Solidariteit, de Stad heeft tijdens deze legislatuur nooit nagelaten om de essentiële banden met het verenigingsweefsel te versterken, waardoor de betrokkenheid van de burgers tot uiting komt en in het bijzonder die van de vele diaspora's die in Brussel vertegenwoordigd zijn.

In een steeds meer verbonden en onderling afhankelijke wereld is het ook van vitaal belang dat jonge mensen worden blootgesteld aan andere realiteiten dan hun eigen buurt of gemeente.

Daarom blijft de Stad Brussel jeugdhuizen, verenigingen en scholen op haar grondgebied aanmoedigen om deel te nemen aan internationale solidariteitsprojecten door bij te dragen aan hun reiskosten.

Voor de Stad Brussel moet internationale solidariteit ook tot uiting komen in de verdediging van de mensenrechten. Daarom organiseert de Stad elk jaar een briefschrijfmarathon, die bestaat uit een dag van petitie, in het kader van het label "Lichtsteden" van Amnesty International, ten gunste van de vrijlating van mensen die gevangen zitten voor opiniedelicten. Het is ook in dit kader dat de stad vier mensen heeft "geadopteerd" die tijdens de zittingsperiode gevaar liepen.

Tot slot hebben 10 landen die getroffen zijn door natuurrampen of oorlog materiële of financiële hulp ontvangen van de Stad als onderdeel van een noodhulpfonds.

PROGRAMMA

- Sterke en duurzame partnerschappen na te streven met de regio's in het Zuiden om goede praktijken uit te wisselen, lokale ontwikkeling te ondersteunen en de solidariteit tussen burgers te versterken, met bijzondere aandacht voor gebieden als gezondheid, onderwijs, toegang tot drinkwater en lokale economische ontwikkeling.
- Het partnerschap met de gemeente Kimbanseke (Kinshasa, DRC) te intensifiëren, en in het bijzonder de gedecentraliseerde samenwerkingsprogramma's op het gebied van burgerlijke stand en bevolking, gezondheid, steun voor de financiële onafhankelijkheid van vrouwen door middel van landbouw, maar ook door middel van culturele en maatschappelijke onderwijsprojecten.
- Initiatieven te ondersteunen om wereldwijde sociale rechtvaardigheid te bevorderen, door eerlijke handel te bevorderen en de strijd aan te gaan tegen klimaatverandering, in partnerschap met de diaspora's van de stad en met de steun van de Adviesraad voor Internationale Solidariteit.
- De humanitaire noodhulp van de Stad Brussel te versterken door acties te coördineren met internationale organisaties en lokale partners volgens vier principes: menselijkheid, neutraliteit, onpartijdigheid en onafhankelijkheid.
- De jaarlijkse Veertiendaagse van Internationale Solidariteit te organiseren om het wederzijds begrip en het respect voor mensenrechten wereldwijd te bevorderen.
- De bevordering van diversiteit en inclusie aan te moedigen in alle aspecten van het internationale solidariteitsbeleid van de Stad Brussel, door ervoor te zorgen dat rekening wordt gehouden met de perspectieven en stemmen van gemarginaliseerde groepen.
- De expertise van de afdeling Internationale Solidariteit te integreren in het beheer van partnerschappen door middel van nieuwe projecten waarin andere erkende bevoegdheden van de stad (burgerparticipatie, duurzame ontwikkeling, onderwijs, burgerdiensten, enz.) geïntegreerd worden, door deel te nemen aan Europese projecten met andere grootsteden.
- Contacten te ontwikkelen en een partnerschap aan te gaan met de institutionele en academische autoriteiten in Casablanca, in synergie met de universitaire ziekenhuizen van de Stad Brussel. Erkende opleidingen ontwikkelen in de geestelijke gezondheidszorg, gebaseerd op de ervaringen in Casablanca en Brussel.
- Een nieuw programma voor gemeentelijke internationale samenwerking (GIS) met Guinee in te voeren in 2026.
- Ons partnerschap met de lokale autoriteiten in Guinee voort te zetten, in de regio Labé en/of in Conakry, om een antwoord te bieden op de zeer grote behoeften daar op het gebied van beroepsopleidingen, afvalbeheer en irrigatienetwerken voor de landbouw; onze expertise delen over bepaalde specifieke gewassen (aardappelen).

- De verschillende jeugdstructuren en scholen in de Stad aan te moedigen om deel te nemen aan projecten van internationale solidariteit en immersiestages in zuidelijke landen.
- Door te gaan met onze informatiecampagne om lokale overheden aan te moedigen te kopen bij bedrijven die zich inzetten voor fatsoenlijk werk (met name via fairtrade-labels).
- Regelmatige evaluatie- en monitoringmechanismen op te zetten voor het internationale solidariteitsbeleid van de Stad Brussel om de doeltreffendheid en relevantie ervan te garanderen, in overleg met maatschappelijke organisaties en internationale partners.
- De jaarlijkse projectoproep voort te zetten en er een dimensie van Zuid-Zuidpartnerschappen aan toe te voegen.
- Diaspora's meer te betrekken bij onze samenwerkingsprojecten, en in het bijzonder bij onze projecten die worden gesteund in het kader van de GIS.
- Een budget te reserveren om een feministisch internationaal hulp- en samenwerkingsbeleid in te voeren dat gebaseerd is op gendergelijkheid en empowerment van vrouwen en meisjes.

Al deze maatregelen moeten de inzet van de Stad Brussel in internationale solidariteit helpen versterken en bijdragen tot een rechtvaardigere en billijkere wereld voor iedereen.

De automatisering van het administratie van de Stad heeft een grote ontwikkeling doorgemaakt in de loop van de legislatuur die nu ten einde loopt.

Allereerst is er een grote stap gezet in de modernisering van de ICT binnen de administratie. De invoering van telewerken - versneld door de Covid-pandemie in 2020 - heeft een aanzienlijke impact gehad op de digitalisering van dossiers, en de modernste tools (Office 365, Teams, enz.) zijn zeer snel wijdverspreid binnen de administratie, die nu over de meest optimale ICT-middelen beschikt; er is geen verschil meer tussen thuiswerken en werken op kantoor.

In 2022 en 2023 werd een andere belangrijke mijlpaal voor burgers bereikt dankzij de introductie van het burgerportaal Mybxl en het bijbehorende digitale platform, dat bovenal de wens van de Stad weerspiegelt om haar ICT-middelen op een burgergerichte manier te organiseren in plaats van te wachten op aanvragen van de verschillende afdelingen.

De creatie van dit burgerportaal maakt deel uit van een transformatieprogramma met 3 componenten: de bouw en opening van het nieuwe administratieve Brucity-gebouw, een herziening van de organisatie van de administratie en een ambitieuze transformatie van de informatiesystemen. Alle Brusselaars en bedrijven hebben nu toegang tot de producten en diensten van de Stad via het kanaal dat hen het beste past.

- ofwel via het "MyBXL" burgerportaal, waar ze hun gegevens, en de status en geschiedenis van hun verzoeken kunnen vinden, nieuwe verzoeken kunnen indienen en lopende acties kunnen uitvoeren;
- ofwel op een meer traditionele manier via het contactcentrum (post, telefoon en later nieuwe media);
- ofwel fysiek via de balies van Brucity en de Antennes (Laken, N-O-Heembeek, ...).

De gedigitaliseerde diensten van vandaag zijn voornamelijk die met betrekking tot administratieve documenten voor burgers.

Terwijl het aantal online aanvragen in 2021 nog 27 000 bedroeg, steeg het in 2023 tot 82 000 aanvragen (en in de eerste zes maanden van 2024 tot 43 000 aanvragen). Het aandeel online aanvragen van burgers is dus gestegen van 10,5% in 2021 naar 26,4% in 2024 (voor de eerste zes maanden). In de eerste zes maanden van 2024 werden gemiddeld 560 succesvolle verbindingen per dag geregistreerd.

Bij Brucity hebben we ook gewerkt aan snelloketten voor eenvoudige aanvragen en documenten. Tegenwoordig duurt het gemiddeld 5 tot 6 minuten om een dossier bij een snelloket af te handelen. Dat wordt constant gemonitord. Voor complexere dossiers worden telefonisch of online afspraken gemaakt. Deze nieuwe organisatie heeft het mogelijk gemaakt om de lange wachttijden van het oude administratief centrum te vermijden.

■ **De burgergerichte visie verder doorzetten**

Het huidige aanbod van diensten en producenten kan nog worden uitgebreid. Enkele voorbeelden die gepland zijn voor de korte termijn: aanvragen identiteitskaart en paspoort, verhuur van materiaal door verenigingen, adreswijzigingen, aangiften van geboorte of overlijden, aanvragen terrasvergunning voor restaurants, premie-aanvragen, enz.

Dit veronderstelt een proactieve aanpak om de verwachtingen van de burgers te begrijpen en in te lossen door middel van tevredenheidsonderzoeken, tests en evaluaties van gebruikerservaringen en belangrijke prestatie-indicatoren (KPI's). De stad zal zich inzetten voor duidelijke, transversale servicenormen (responstijd, verwerkingstijd, wachttijd, tevredenheidspercentage, enz.) Gebruikers krijgen één aanspreekpunt voor communicatie met de Stad via verschillende kanalen (e-mail, telefoon, post, chatbot) die worden afgehandeld door een geïntegreerd, afdelingsoverschrijdend Contactcentrum.

Naast het digitale aanbod van stadsdiensten aan de burgers, moet er veel aandacht worden besteed aan het toegankelijk maken van nieuwe technologieën voor iedereen, en de economische dynamiek van de stad te bevorderen. De Stad zal de oprichting van een opleidings- en incubatieruimte in Laken, die gebaseerd is op drie belangrijke pijlers: de incubator, IT-opleidingen en inspirerende evenementen met de vereniging Molengeek blijven ondersteunen.

■ **Het potentieel van de gegevens van de stad benutten om de besluitvorming te verbeteren en de transparantie te vergroten**

Goed beheer van onze gegevens is een belangrijke basis voor de ontwikkeling van een intelligente stad. Gegevensbeheer draagt bij tot een beter begrip van de stad, helpt bij de besluitvorming, verhoogt de prestaties van de administratie en verbetert onze diensten en het imago van de stad. De Stad Brussel beheert een grote hoeveelheid gegevens die intern en extern worden geproduceerd, maar de uitdaging is om deze gegevens te standaardiseren en te beheren.

Het BXLGIS-project, het geoportaal, het hulpmiddel "10-minutenstad" en de database voor het in kaart brengen van stadsprojecten heeft als doel de territoriale kennis van de stad over haar grondgebied, voorzieningen en diensten en over lopende of geplande stadsprojecten te verbeteren, en deze zo doeltreffend mogelijk te verspreiden onder de administratieve en politieke besluitvormers, het personeel van de Stad en de burgers en gebruikers van Brussel.

■ Gebruik van innovatieve technieken, onder meer AI

We zullen moeten investeren in (proef)projecten om de efficiëntie van de activiteiten van de stad te verhogen en routinetaken te elimineren, zoals het gebruik van generatieve AI om grote hoeveelheden documenten te verwerken of de introductie van een chatbot en virtuele assistent in het contactcentrum.

Onze medewerkers moeten bewust worden gemaakt van de voordelen en risico's van het gebruik van AI door demonstraties van het gebruik van AI, lezingen, opleidingen, enz.

■ Zorgen voor gegevensbescherming en veerkracht op het gebied van cyberbeveiliging.

Het gebruik van gegevens en innovatieve technologieën brengt risico's met zich mee voor de rechten en vrijheden van burgers en voor de veiligheid van het informatiesysteem. Privacy, gelijke kansen, vrijheid van verkeer, vrijheid van vereniging en vrijheid van meningsuiting worden in het bijzonder beïnvloed door nieuwe technologieën. De GDPR vereist dat de stad, als verantwoordelijke partij, technische en organisatorische maatregelen neemt om te voldoen aan de beginselen van de bescherming van persoonsgegevens.

Er zal ook moeten worden geïnvesteerd in technische en organisatorische middelen om een hoog veiligheidsniveau te bereiken en te handhaven en om aan de verplichtingen op dit gebied te voldoen.

PROGRAMMA

- Parken en groene ruimten inrichten met aangepaste faciliteiten voor huisdieren, zoals een speelzone, trainingsparcours, veilige wandelgebieden en waterpunten.
- Informatie- en sensibilisatiecampagnes organiseren over de verantwoordelijkheden van huisdiereigenaars, de specifieke behoeften van verschillende diersoorten en het belang van adoptie in plaats van aankoop.
- De Prins Laurent Stichting blijven steunen, die veterinaire zorg biedt aan de huisdieren met de grootste noden.
- Samenwerken met dierenasielen en dierenbeschermingsorganisaties om de leefomstandigheden van in de steek gelaten dieren te verbeteren en verantwoorde adopties te bevorderen.
- Een premie of gedeeltelijke vergoeding aanbieden voor de sterilisatie van dieren uit lokale asielen, voor de kosten van preventieve diergeneeskundige zorg en om de kosten van het microchippen en identificeren van huisdieren te dekken.
- Evenementen en workshops organiseren voor huisdiereigenaren over dierenwelzijn, opleiding van dieren en de beste praktijken in de verzorging van huisdieren.